

ZBORNİK OBČIN

GROSUPLJE

IVANČNA GORICA

DOBREPOLJE

GOSPODARSKA, KULTURNA IN ZGODOVINSKA KRONIKA

29

GROSUPLJE 2016

ZBORNIK OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA, DOBREPOLJE

Uredniški odbor: Mihael Glavan, Ivan Grandovec, Roža Kek, Jožef Marolt, Jakob Müller, Drago Samec, Danijel Zupančič

Glavni urednik

dr. Mihael Glavan

Stična 140, 1295 Ivančna Gorica, mihael.glavan@gmail.com

Odgovorna urednica

Roža Kek

Mestna knjižnica Grosuplje

Lektorirali in korigirali

Marija Samec, Drago samec, Mihael Glavan

Naslov uredništva in založnice:

Mestna knjižnica Grosuplje, Adamičeva cesta 15, 1290 Grosuplje

Zbornik izhaja s podporo vseh treh občin in s prispevki podjetij, ki so navedena v oglasnem delu.

Grafična priprava in tisk

Partner graf, d.o.o, Grosuplje

Kolodvorska 2, tel. (01) 78 61 77

Naklada

500 izvodov

VSEBINA

PODROČNA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA ZGODOVINA	5
Prva svetovna vojna v Dobrepolju in Škocjanu	5
<i>Sonja Lenarčič, Slavka Centa</i>	
Človeške ribice iz Stične	26
<i>Tatjana Kordiš</i>	
Kjer hiša mojega stoji očeta	38
<i>Valerija Ravbar</i>	
TVD Partizan Grosuplje – ustanovitev in začetek	52
<i>Andrej Šušterič s sodelavci</i>	
NAŠE OBČINE IN OBČANI	61
Občina Grosuplje v letih 2014–2015.	61
<i>Jana Roštan</i>	
Poslovno poročilo Občine Grosuplje	152
<i>Jelka Kogovšek</i>	
Občina Ivančna Gorica v letih 2014–2015	160
<i>Dušan Strnad</i>	
Poplave leta 2010 v Dobrepolju in Struški dolini	196
<i>Mitja Peček</i>	
Nova osnovna šola v Zagradcu	213
<i>Marjan Potokar</i>	
ZNANOST, KULTURA, KNJIŽEVNOST	217
Likovni Jurčičev memorial	217
<i>Anamarija Šmajdek</i>	
Jurčičev memorial – vseslovenski literarni natečaj na srednji šoli Josipa Jurčiča	227
<i>Mojca Saje Kušar, Maja Zajc Kalar</i>	
Učiteljski biografski kroki	231
<i>Jakob Müller</i>	
KRONIKA, LJUBILEJI, KULTURNI DOGODKI	241
Edo Škulj, muzikolog in župnik	241
<i>Jožef Marolt</i>	
Jožef Marolt – ob 80-letnici.	243
<i>Marija Samec</i>	
Knjiga je čudežni predmet, ki ohranja življenje.	245
<i>Drago Samec</i>	
POSLOVILI SO SE.	249
France Vrbinc (1924–2016) – šolnik, politik in kulturnik	249
<i>Marija Samec</i>	
Avgust Likovnik – ob 10. obletnici smrti	252
<i>Marjan Potokar</i>	
Janko Jamnik (1964–2014)	254
<i>Marija Samec</i>	
Rafael Samec se je poslovil (1943–2015)	256
<i>Drago Samec</i>	

GRADIVO	259
Mlini v Škocjanskih hribih	259
<i>Jožef Marolt</i>	
Oblikovalec odlitkov	261
<i>Jakob Müller</i>	
Andrija Zbašnik, občudovalec Louisa Adamiča	262
<i>Jakob Müller</i>	
BIBLIOGRAFIJI	263
Bibliografija domoznanskih publikacij občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropolje za leti 2014 in 2015	263
<i>Drago Samec</i>	
Bibliografija domoznanskih člankov za leti 2014 in 2015	292
<i>Marija Samec</i>	

PODROČNA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA ZGODOVINA

PRVA SVETOVNA VOJNA V DOBREPOLJU IN ŠKOCJANU

Sonja Lenarčič, Slavka Centa *

Tema raziskovalne naloge, ki smo jo skupaj z učenci raziskovali, je bila: Sledi prve svetovne vojne v mojem kraju. Že naslov sam nam je predstavljal velik izziv. Začeli smo z brskanjem po arhivih župnij Dobropolje, Struge in Škocjan pri Turjaku. S kroniko župnije Dobropolje si nismo mogli ravno veliko pomagati, saj je ta iz časa prve svetovne vojne pogorela in je za njo ostalo le nekaj drobcev. Nekaj zapisov o prvi svetovni vojni smo našli v kroniki iz poznejših let. Pregledali smo kroniko župnije Struge.

Spomnili smo se na dobrepoljskega učitelja Frana Jakliča. Prelistali smo kroniko šole in v njej našli nekaj zapisov iz časa, ko se je začela prva svetovna vojna. Iz kronike smo tudi razbrali, da je imel na šoli pomembno vlogo prav Fran Jaklič, ki je bil tedaj tudi poslanec v dunajskem parlamentu.

Župnik župnije Škocjan pri Turjaku, Edo Škulj, nam je dal na vpogled originalne zvezke kronike, v katerih je bilo tudi veliko uradnih dokumentov, pisem in raznih izrezkov iz takratnih časopisov.

Nato pa smo poiskali ljudi, ki so vedeli karkoli o prvi svetovni vojni in o njihovih sorodnikih, vendar so bili podatki, ki smo jih prejeli, po večini bolj skromni.

V naši zgodovinski nalogi smo skušali predstaviti drobce iz prve svetovne vojne. Poiskali smo zgodovinske vire, ki so nam bili na voljo, in skušali predstaviti vojne grozote, ki so zajele tudi naše kraje.

Z vsemi informacijami, dokumenti in arhivskim gradivom smo napisali zgodovinsko nalogo, ki odseva takraten čas in je zagotovo pomemben dokument o 1. svetovni vojni v naših krajih.

ŠOLSKA KRONIKA IN ŽUPNIJSKE KRONIKE

V šolski kroniki šestrazredne ljudske šole v Dobropoljah so zabeležili,

da sta bila v Sarajevu ustreljena prestolonaslednik in njegova žena. Takratni voditelj šole je zapisal: *»V nedeljo, dne 28. 6., je pretresla ves svet novica, da sta bila v Sarajevu, v glavnem mestu Bosne in Hercegovine, ustreljena N. Veličanstvo prestolonaslednik Franc Ferdinand in Njega prečastita gospa soproga Zofija Hohenberg. Morilec je bil nek dijak po imenu Princip, star 19 let.«*

Začasni voditelj šole je opisal tudi žalostno slovo na kolodvoru, ko je samo iz njegove fare odšlo okoli 300 fantov in mož. Med njimi je bil tudi šolski voditelj Franc Keržič in še trije učitelji. Zapisal je naslednje: *»25. 7. je Avstrija napovedala Srbiji vojsko. 2. 8. — bila je napovedana splošna mobilizacija. Na vojsko je odrinilo iz naše fare okrog 300 mož in fantov. V ponedeljek, 3. 8. 1914, je bilo žalostno*

---

* Sonja Lenarčič, učiteljica slovenščine ter pomočnica ravnatelja, Slavka Centa, učiteljica zgodovine in geografije prav tam

slovo na kolodvoru. Vlaki so vozili bolj pogostoma, in vedno so spremljali svojci vsi objokani svoje drage na kolodvor idoče na bojno polje. Med našimi domačimi je zadelo tudi g. šolskega voditelja Franc Keržiča. Dasiravno vedno energičen, sem opazil pri slovesu solzne oči. Dragi Franc! Pojdi kamor Te žene dolžnost in vrni se ravno tako čvrst in zdrav kakor odhajaš. Bog te spremljaj. Sto in sto grl je zavriskalo – vlak je odpeljal naše drage tja – tja na ruske planjave ...

Tudi Schweiger, ki je strokovni izpit opravil novembra 1911, je bil kasneje mobiliziran, a je bil v vojski le od 16. 1. do 24. 2. 1915, kasneje pa začasno oproščen do konca šolskega leta 1917/18. Junija 1915 je bil potrjen za vojno službo tudi učitelj Rudolf Pečnik, ki se po vojni ni vrnil v učiteljsko službo. V vojni vihri je trpela tudi šola, saj se je pouk za 433 otrok pričel šele po vseh svetih.

A do tedaj je imelo učiteljstvo šestrazredne šole veliko opravkov z dobrotelnimi akcijami, veliko predvsem voditelj šole kot tajnik Rdečega križa in Pomožnega odbora. Učiteljstvo je po vaseh nabralo dobrih 170 K denarja, saj so učiteljice v posameznih krajih zbirale prispevke. Težaven je bil tudi šolski obisk; učenci oddelka za oddaljene so slabo obiskovali pouk, saj sta bila navadno v šoli le dva ali trije.

Šolski voditelj je sodeloval tudi pri popisovanju zalog žita in krompirja. 8. 10. 1916 je vsak od učiteljstva dobil tudi pohvalni dekret zaradi sodelovanja pri IV. avstrijskem vojnem posojilu, decembra 1916 pa je bila šola pohvaljena zaradi sodelovanja pri zbiranju kovin.

V kroniki se 3. 11. 1914 prvič omenja tudi Frana Jakliča kot nadučitelja in državnega ter deželnega poslanca na dopustu. 16. 1. 1915 je Fran Jaklič prevzel šolsko vodstvo, ker je moral začasni vodja Viktor Schweiger k vojakom. Fran Jaklič je bil učitelj v šolskem letu 1915/16 pa vse do 22. 7. 1919, ko je prevzel šolsko vodstvo od začasnega voditelja Franca Keržiča.

*Učitelj Schweiger s pevskim zborom, okoli leta 1926
Vir: osebni arhiv Marije Bradač*

Iz župnijske kronike Struge*

V kroniki iz leta 1915 je zapisano: »Glasovi o prvih žrtvah strašne svetovne vojske so začeli prihajati v Struge. Meseca majnika je zazvonilo Francetu iz Tisovca št. 8, ki je v Novem Miastu v Galiciji preli svojo kri za domovino 21. 10. 1914.«

Naprej še piše: *Leta 1915 nam je 25. maja vojsko napovedala tudi hinavska izdajalska Italija. To ime sicer ne zasluži, da bi bilo zapisano v tej kroniki, omenjam ga zato, ker je v naši fari na stotine Italijanov leto za letom služilo svoj kruh, zdaj pa so naši najhujši sovražniki: hvaležnost je pastorka na svetu! V letu 1915 je zazvonilo tudi bratoma in dvema svakoma župnikovima, vsi štirje so položili življenje na oltar domovine; pač britkosti poln udarec! V tem letu je tudi padel Jože Pugelj iz Podtabora 24 in Franc Kaplan Lipe 1 ter Nose Ignacij iz Potiskavca 2 – sami dobri ljudje! Naj v miru počivajo!*«

Vojska je v farno prinesla strašno draginjo oblek ter med revnejšimi tudi živil. En par čevljev, slabih, stane 60 – 70 kron; en mernik koruze 20 – 30 kron. Prvi zimski meseci so bili gorki in deževni, Božič smo obhajali goloroki.«

Leta 1917 je župnik zapisal: »9. aprila smo dobili v župnijo 11 ruskih ujetnikov pod nadzorstvom avstrijskega vojaka Franceta Liedanerja iz Nižje Avstrije, Nemca. Rusi so prišli iz ujetniškega tabora Wieselburg na Nižje Avstrijskem. Pa so prav mirni in pridni ljudje. Da ima le mleka zadosti, pa dela kakor živina. V župnijo je prišlo tudi 49 beguncev iz goriške okolice, sami Slovenci, prav pošteni in pobožni ljudje. 21. marca je begunec Anton Nardin iz Vogerskega št. 76 pri Gorici bil v naši župni cerkvi pri spovedi in svetem obhajilu za Veliko noč. Idoč iz cerkve se je pred farovškim kozolcem zgrudil in je drugi dan umrl.«

Do tega leta je bilo iz župnije Struge na vojsko poklicanih 129 fantov in mož. Od teh so jih 15 ujeli, 6 je bilo pogrešanih, 2 sta umrla doma zaradi bolezni, ki sta jo staknila na fronti; 12 jih je padlo, trije so bili doma kot vojni invalidi, eden pa je kot ameriški državlján ušel v Ameriko.

Leto 1918

»Na spomlad se je omajala italijanska soška fronta; avstrijske čete so Italijane pregnale do reke Pijave. Zato so se goriški begunci, ki so bili skoraj dve leti pri nas, lahko povrnili v svojo domovino; meseca majnika so zapustili...«

»Dne 5. 11. so odšli iz Strug ruski vojni ujetniki. V Strugah so živeli in pridno delali skoraj 19 mesecev. – V začetku novembra smo zvedeli žalostno novico, da se je avstrijska armada sesula, država razpadla in smo postali svobodni državljani Jugoslavije. Bog daj Sloveniji, posebno še Strugam v novi domovini veselejših in boljših dni!

Vojaki so počasi prihajali domov. Prav zadnji dan vojske pa je verolomni Italijan ujel 16 Stružancev in jih odpeljal daleč na jug Italije. Novembra je župnik dobil žalostno sporočilo, da mu je v Rusiji kot ujetnik od boljševikov bil ustreljen že četrti brat v tej strašni vojski. Zgubil je med vojno štiri brate.«

---

* Župnijska kronika Struge

Avstrijski vojak Tone Klinc. Vir: osebni arhiv Marije Bradač

V poletnih mesecih je bilo v Strugah 70 vojakov, večinoma so bili vojaki s Štajerske. Opravljali so različna dela in so bili zelo pridni. V veliko pomoč so bili štirje vojaki tudi v župnišču.

Leta 1919 so se iz Rusije vrnili vsi Stružanci, ki so bili tam zajeti. Od meseca marca do srede aprila je tudi v Strugah divjala španska gripa, ki je pobrala 7 ljudi.

V kroniki je zapis tudi o žalostni usodi vojaka in Maistrovega borca Antona Ferkulja. Vojna mu je prekinila možnost izobraževanja. Leta 1919 je šel kot prostovoljec na Koroško. Tam ga je zadel drobec granate v hrbet, zato je ohromel. Veliko je bil v bolnicah. Ker tega ni prenesel, je naredil samomor 27. 1. 1919.

V času vojne vihre so tudi iz Strug odpeljali zvonove za izdelovanje orožja. Leta 1923 so z raznimi zbiralnimi akcijami tudi v struški župniji dobili dva bronasta zvonova. Zvonova so pripeljali z železnico do Predstrug in ju nato odpeljali v Struge. 30. novembra so zvonove tudi posvetili.

Jerebova kronika iz Škocjana pri Turjaku

Sedanji župnik župnije Škocjan, Edo Škulj, je prepisal župnijsko kroniko Škocjan in jo izdal v knjižni obliki. Iz kronike je nastal povzetek dogajanja na frontah, kot so jih doživljali škocjanski fantje in možje:*

Janez Jereb, rojen leta 1873, je bil 28. julija 1897 posvečen v duhovnika. V Škocjanu je začel delovati 25. oktobra 1906.

Župnija Škocjan pri Turjaku je v naši bližini in že takrat so imeli ljudje med seboj veliko stikov, zato

---

* Janez Jereb: Odmevi prve svetovne vojne v župniji Škocjan pri Turjaku

smo pregledali tudi to kroniko. Župnik Janez Jereb je bil vsestransko dejaven. Jerebovo pisanje je na meji med zgodovino in kroniko, vmes pa je vpletel dogodke iz preteklosti, ki so povezani z življenjem župnije. O prvi svetovni vojni je veliko zapisanega, še vedno pa so zanimivi spisi o odmevih na lokalni podeželski župnijski ravni. Prav zato je Jerebova kronika tako pomembna, ker vpleta dogodke iz prve svetovne vojne, predvsem kako je odmevala na krajevni ravni, kateri vojaki so bili vpoklicani, kje so se bojevali, kje so padli, kje so pokopani. V kroniki navaja pisma, ki so mu jih vojaki pošiljali. Teh je dobil kar 1500. Na vsa je odgovoril, pa tudi za velike cerkvene praznike je vsem vojakom redno pisal in jim poročal o župnijskem življenju. Pisal je tudi prošnje za odložitev vpoklica, za dopuste, za vojno pomoč domačim, za podaljšanje vojne pomoči.

V začetku vojne so šli možje s ponosom na fronto, a začetno navdušenje jih je kmalu minilo, ker je bilo veliko žrtev med njimi. Vojaki so v pismih pisali, da strašno trpijo, ko padajo granate vseppek. Prosilili so za lahko in hitro smrt. Marsikateri vojak je umrl od lakote in raznih nalezljivih bolezní. Za ranjence so poskrbeli v zasilnih bolnišnicah – kolibah.

Župnik se je v kroniki dotaknil tudi dogajanja v domači župniji. Ljudje na kmetijah so morali oddajati hrano za potrebe vojske in le del pridelka so lahko pustili doma. Prav tako se je delalo za potrebe vojakov v tovarnah. Pisal je o težkem življenju na kmetijah, ker ni bilo doma moške delovne sile in so zato vse breme nosile žene in dekleta. Veliko življenj pa je pomorila španska gripa, ki je razsajala tudi v naših krajih.

»Bilo je res nekaj pretresljivega, ko so v sredo po vseh ljubljanskih cerkvah zvonovi zazvonili v slovo Francu Ferdinandu in soprogi, ko so mrtvi trupli peljali mimo Ljubljane. Vlaku je obstal za 5 minut. Ljubljanski škof so blagoslovili trupli. Bogoslovci so zapeli: Beati mortui. Vse je *jokalo*.

23. decembra 1914 je Anton Okoren s Karpatov pisal svoji mami: »Zdaj se nahajam v dobri kmečki hiši, vsi smo se razgubili vsled groznega gefehta, ki smo ga danes imeli, padlo jih je več kot tri dele. Krogle so padale kot takrat pri nas toča. Mantel mi je osemkrat prestrelilo. Tekli smo pa tako, da bi bil kmalu jezik izgubil. Imam dobro obleko, oblečen sem tako, da doma še hoditi ne bi mogel. Zebe me vedno, čudno ni, ker sem vedno zunaj ponoči in podnevi. Pišete mi, da bi mi radi pomagali, pa z drugim mi ne morete, kot molíte zame. Pišete mi da Vam je hudo, to tudi verjamem. Pa Vi meni verjamite, da edina ljubezen do Vas me je podžigala, da sem še avstrijski vojak. Dvakrat sem bil že ujet, enkrat sem skočil več kot 4 m globoko, da sem ušel, drugič sem pa do pasa vodo gazil, potem pa *tekel kot zajec, da sem še srečno prišel do svojih vojakov. Jaz nisem dobil od Vas več kot dve pismi, kar sem v Galiciji. Jutri bo svet večer, pa zame bo silno žalosten. Voščim srečno in veselo novo leto, da bi bilo bolj srečno, kot je bilo letošnje. Bog daj, da bi uživali skupno še nevoščljivo let skupno, zdravi in z vsem zadovoljni. Jaz sem v duhu vedno doma, ravno sem tako daleč od doma.*«

Decembra 1914 je duhovnik prejel veliko pisem, v katerih so vojaki želeli vesele praznike ter pripovedovali, kakšen mraz je pri njih. 7. decembra mu piše korporal Mencin iz Ločnika, da je Selanov Jože iz Starega apna zmrznil v vojski. Življenje na fronti, posebno v strelskih jarkih, je bilo težko. Jarke so obstreljevali z močnimi topovi, granate so pobile veliko ljudi.

8. decembra mu isti napiše: »Ljubi Bog me je do zdaj varoval vseh nezdod. Bližajo se božični prazniki, za nas vojake ne bodo veseli. Mi jih bomo obhajali v resnici, kakor sta jih Marija in sv. Jožef v *sveti noči v mrzli štalci. Mi vojaki jih bomo obhajali pod milim nebom.*«

10. decembra 1914 je A ... napisal: »V švarmliniji je zdaj tako mrzlo, da pride največ maroderjev ozeblih, več kot ranjenih. Noge imajo vse črne. Jaz sem bil dva dni v takem zunaj, pa so mi roke ozeble in noge namrle, da jih ne čutim. Bog daj, da pridem enkrat domov; bom vedel veliko povedati. Najbolj je strašno, ko se začnemo pokat. Ko začno krogle frčati, pa zavpije zdaj tu zdaj tam: *Ojej, ojej. Na tisto mašinengverji zabrbrajo, takrat je padanje. Zdaj imajo kroglice vse sorte štite, kot bi prav lepo*

dekleta pele. Potem pa začno granate in šrapneli, zdaj je petje in fantovsko vriskanje; pa ne tako, kot pri nas, je petje, da se vsa zemlja tresse. Tako je od jutra do večera, včasih pa še celo noč in kar naprej. Ko pridem domov, bom povedal, kako vse to brenči. Jaz bom veliko povedal, kako smo rikcug delali, krompir pekli, kako smo bili zaspani in se na cesto vlegel in še več naprej...»

Gruden pa je pisal: »Do zdaj sem bil zdrav, sedaj pa me je ruska granata globoko v zemljo zasula. Vsa milost od Boga, da sem živ ven prišel, pa samo v levo roko ranjen.« (stran 260). Jakob Mencin pa je konec oktobra pisal: »Minuli teden smo imeli hude spopade z Lahom. Lah je delal na vso moč, da bi predril našo četo, a ni šlo. Navsezgodaj je nosil bombe v zrakoplovih in jih metal na vsa skladišča za municijo. Zemlja se je tresla in cvililo ozračje od ostrih krogel, ki so ferčale in udarjale na zemljo z groznim pokom. In ko se je delal dan, je bil prepričan, da je vse pobil.«

Poleg tega da so imeli veliko možnosti, da so bili ubiti, kar je razvidno iz zgornjih pisem, so bile tudi ostale razmere zelo slabe. A. je pisal: »Srečne žene, ki bodo dobile še može domov. Zdrav ne bo nikdar več nobeden, kateri bo še živ domov prišel. Tukaj je mraz tak, da ni za povedati, zraven pa smo lačni, da je za jokati. Eno štručko komisa je dobilo šest mož za en dan. Dobivali smo vse ponoči potem pa cel dan nič...V švarm liniji je tako mrzlo, da pride največ moroderjev ozebljenih, več kot ranjenih. Noge imajo vse črne. Jaz sem bil dva dni v takem zunaj, pa so mi roke ozeble in noge namrle, da jih ne čutim...«

Jožef Podlogar, ki je v Albaniji umrl, je ženi domov pisal: »Če bi imel ovsen kruh tukaj, če bi bil tudi eno leto star, bi ga rad jedel.« Večkrat mu je žena kaj jedil poslala, pa dobil ni nič. Malo pred smrtjo je dobil paket od doma. Opisal je, kaj mu je pomagalo: »Samo za nekaj časa mi bo s tem življenje podaljšano.« Umrl je od lakote.

Vojakom je bilo težko tudi za vse praznike, ki so jih doživeli na fronti. Eden izmed takih praznikov je božič. Josip Jakše je takole zapisal: »Oh, kaki so bili nam prazniki, o Bog! Na sv. večer je smetil sneg in dež, sovražni topovi so grmeli kakor prej, ne vedoč, da je sveti večer. Glas od pušk je odmeval, bili smo ravno v neki do tal požgani vasi. Ponoči ob dveh smo šli dalje, blato do kolen, težki vozovi so se počasi pomikali dalje, rinili smo na vso moč. Mimoidoči ranjenci so vzdihovali: O Bog! in marsikateremu so se prikazale na izmučenem obrazu solze na spomin nekdanih lepih praznikov.«

Alojzij Gruden pa: »Žalostni so naši prazniki... Da bi vsaj Bog dal, da bi še katerikrat mogel preživeti praznike med svojimi domačimi ter mogel iti cerkev po naši sv. veri in živeti kot kristjan.«

Bilo jim je tudi zelo težko, saj dolgo niso videli svojih družin. 12. januarja je Dobravec pisal: »Dopol-dne sem bil tako nekako žalosten, seveda, človek premišlja o družini, kako je doma žalostna, tukaj pa je človek popolnoma med tujimi ljudmi. Pa si človek zopet zamisli: vse pride, vse mine, saj so drugi še bolj reveži, ko morejo na bojnem polju veliko prestati mraza, mokrote, lakote in na vrh tega pa na vsako sekundo smrt v oči gledajo...«

Andrej Dobravec iz Praznikov, zdaj vojak v Gorici, piše: »Ravno včeraj sem dobil od svoje žene pisanje in mi je pisala, kako da zvesto molite v cerkvi za nas. Tudi mi prosimo Boga, Marijo in Jezusa na pomoč, da bi nam pomagali in desnega angela varuha, da bi nas spremljal. To moram reči, da ni tako trdega, kateri je v feuerlinie, da bi se ne omečil. Jaz sem bil devet potov v hudem ognju, pa osem potov sem bil srečen.

Vojaki so pisali, da strašno trpijo, ko padajo granate. Sonce sije na s krvjo oškropljene kraške skale. Prosili so za lahko in hitro smrt.

Razglednica s fronte

Vir: osebni arhiv Marije Bradač

Vojna pa ni prizadela samo vojakov, temveč tudi njihove družine doma.

Zaledje je območje, kamor ne padajo izstrelki pušk in topov, hkrati pa se tudi tam čuti, da je vojna. Ko so fantje odhajali v vojsko, so doma prejeli svete zakramente in za njih je bila tudi pridiga. Janez Jereb je dal fantom za spomin rožni venček in škapulir (svete podobice, običajno na blagu, ki so jih obesili

okoli vratu) ter jih pogostil. Po popoldanski božji službi so farni zvoni zapeli fantom v slovo. Ljudje so jokali, ker je mnogo fantov odšlo v vojsko, kjer so bili nekateri tudi ubiti. Po odhodu mož v vojsko so vsak delavnik molili križev pot pred sveto mašo ter litanije Matere Božje in sv. Jožefa ter tri očenaše v isti namen. Ob nedeljah popoldne ni bilo krščanskega nauka zato, da je ostalo več časa za molitev, katero so v tistem času močno potrebovali.

Ljudje so prvo svetovno vojno v zaledju čutili tudi kot racionalizacijo z živili. Na kmetijah so del pridelane hrane pustili ljudem, ostalo pa so vzeli za potrebe vojske. Konec avgusta leta 1915 so morali ljudje oddati žganjarske kotle državi za kanone, kar so storili s težkim srcem. Vojska je bila strašen udarec za pijance, saj so bili vino in žgane pijače dosti dražje kot v preteklih letih. Tudi tovarne so morale delati za potrebe vojakov (tekstilne — obleke, kemične — smodnik, plini, živilska industrija — pločevinke, strojna industrija — puške).

Med prvo svetovno vojno so morale ženske prevzeti večino fizičnih del na kmetijah in tovarnah. Janez Jereb je priporočil dekletom, naj izdelujejo nogavice in zapestnice, vendar se ni nobena odzvala, zato so to delo opravljali šolski otroci, ki so ob nedeljah prihajali v šolo.

12. novembra 1914 je Janez Jereb dal vsaditi ob poti v cerkev poleg župnišča dve lipi za spomin za krvave »vojskine« čase. Prva žrtev vojske je bil Anton Jamnik, star 32 let.

Ob božiču so ga obiskali vojaki (tudi nekateri ranjenci), ki so bili v farovžu pogoščeni. Vsem vojakom domačinom, ki so še v vojašnici ali na bojnem polju, je pisal za praznike, da bo polnočnica zanje darovana. Vojak Anton Gruden, ki se je udeleževal bojev v Galiciji in bil ranjen, je za en dan prišel domov na Sloko goro in mu štiri dni govoril o strašnem vojskovanju.

Oktobra 1915 so morali popisati težo in premere vseh zvonov pri cerkvah. Zvonove naj bi imeli za izdelavo kanonov. Vršilo se je že drugo popisovanje žitnih zalog in moke letos. Kot vojno dajatev je škocjansko župnišče dalo 1000 kg slame. V vojne namene so nabirali tudi volno, kavčuk, odpadke platna in bombaža. Decembra so orožnik iz Grosupljega in župan Peterlin z možema pregledovali zaloge žita, krompirja in fižola po občini. Januarja 1916 je glavarstvo zahtevalo sedem volov, devet krav, 40.000 kilogramov sena in veliko slame. Septembra istega leta so poslali poziv, da mora občina Lipljene dati nekaj pšenice, ječmena, ovsa in 60.000 kg krompirja za vojaštvo. Toliko krompirja v celi občini niso imeli.

Januarja 1917, ko je bila četrta nedelja po Sv. treh kraljih, so se pri povzdigovanju farni zvonovi oglasili zadnjikrat. Ko je bilo pri 10. sv. maši povzdigovanje, so se farni zvonovi oglasili in je slovesno zazvonilo. Na koru so pevke zapele:

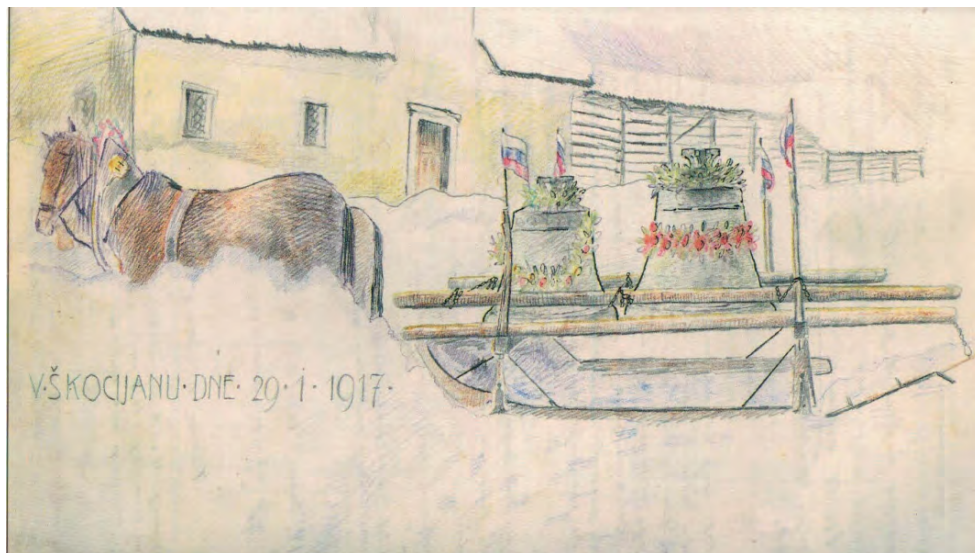
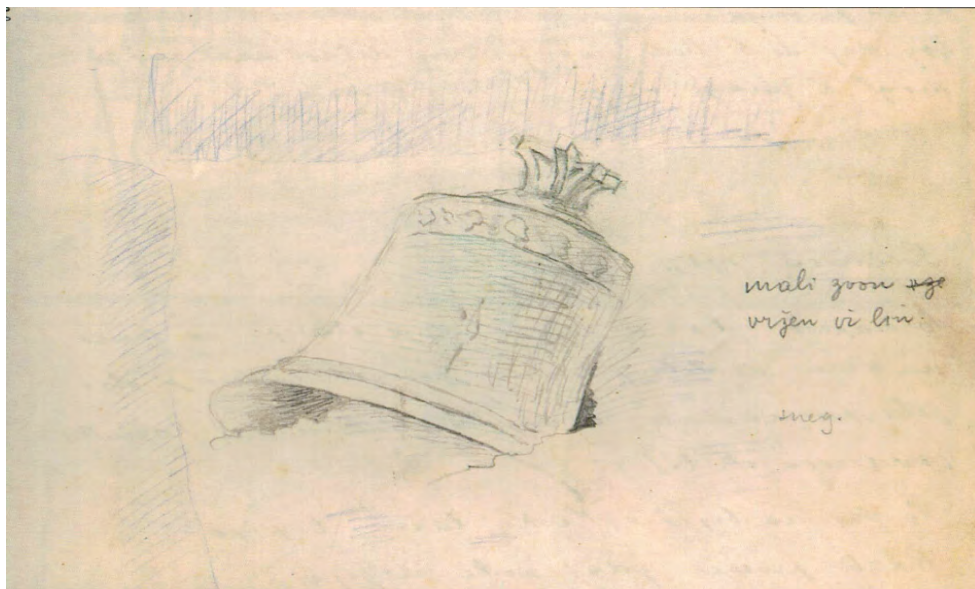
*»Zdaj, zvonovi, zazvonite
meni v žalostno slovo.
Vroče solze se razlijte
zadnjikrat na zemljo to.
Ti pa z Jezusom, Marija,
bodi moja tovaršija.
Kadar pride smrtna noč,
klical vaju bom v pomoč.«*

Ljudje so se ob tem naslonili na klopi in jokali. Zvonovi so zvonili še dolgo po končani sveti maši. Milo se je storilo vsem ljudem, nekateri so na glas jokali in niso hoteli iti iz cerkve.

29. januarja 1917 so sneli zvonove in jih naložili na vozove. Zvonove so okrasili z vencem, na ročice k vozu so privezali slovenske zastavice. To je bil zelo žalosten sprevod. V cerkvi pa je ostal veliki zvon,

ker je župnik še pred prihodom vojakov snel manjša dva zvonova. Veliki zvon pa je pospremil žalostni sprevod. Prav tako so pospremili zvonove iz podružničnih cerkva. 13. oktobra 1917 so zadnjikrat peli zvonovi tudi na Turjaku, v Dobrepoljah, Laščah in v Robu.

V času vojne je pridelava pridelkov in vzreja živine upadla skoraj za polovico. Predvsem volov je bilo zaradi potrebe vojske vse manj. V Dobrepolju na srečo ni bilo fronte, so pa ljudje vseeno trpeli: vojna posojila, pobiranje sena za potrebe na frontah, pobiranje živeža, prošnje za pomoč rdečemu križu. V letu 1917 so po vseh cerkvah pobrali bronaste zvonove. Šola se je začela šele po vseh svetih, ker naj bi otroci pomagali pri spravi lu pridelka.

Janez Jereb: Odvzem zvonov
Vir: Jerebova kronika IV

ŽIVLJENJEPIS JOŽETA STRNADA*

Jože Strnad

Vir: osebni arhiv Irene Hočevnar

Jože Strnad se je 12. 1. 1959 v Podgorici odločil, da bo pisal o svojem življenju. Svojemu besedilu je dal naslov Moja usoda.

1. svetovno vojno je doživel takole:

*
Jože Strnad: Moja usoda

»Dne 26. oktobra 1914 sem prišel v Šentpetersko vojašnico in še isti dan sem se moral preobleči v vojaško obleko. Naslednji dan sem se moral že vežbati kot navaden rekrut v začetnih vojaških vajah«. Tako je Jože opisal prva dva dneva v vojski. Po 1 mesecu vadbe je odšel v Maribor, kjer je dovršil dopolnilni izpit, s katerim si je pridobil pravico enoletnega prostovoljca in vstop v oficirsko šolo. Disciplina v kadru, pri katerem je bil, je bila zelo stroga. Za vsak najmanjši prekršek so bili kaznovani, za večji prestopok pa bistveno bolj. Ko so končali z urjenjem, so odšli v Moste, kjer so se v 2 dneh oborožili za ponoven odhod. V Mostah so se razvrstili in odšli do železnice, od koder jih je odpeljal vlak. Razvrstili so se v živinske vagone. V vsakem je bilo 60 mož. Vozili so se 8 dni, in sicer od 18. do 26. februarja 1915. Izstopili so v Deljatinu in odkorakali proti fronti.

Naslednjega dne so odkorakali skozi gozd do planjave, kjer so se razvrstili v strelske linije, se vkopali v sneg in čakali na prihod sovražnika. Po dveh dneh neuspešnega čakanja so odšli do vasi Nadvorna. Tam so zasedli ugodne obrambne položaje, si izkopali strelske jarke in v njih preživeli vso zimo. Zaradi visokega snega in mraza je bil na tej fronti mir. Mraz je bil zelo hud, kot je povedal tudi Jože: »Najbolj pa je razvidna jakost tega mraza iz dejstva, da je moralo oditi v bolnico z ozebljenimi in zmrznjenimi udi nad 1000 ljudi našega polka od katerih so mnogi pomrli večina pa je odšla domov brez prstov ali brez nog in rok«. Tak mraz je trajal le do prve polovice marca, nato pa je pojenjal. S pojenjanjem mraza se je vse bolj kazala vojna.

Kasneje je Jožetov polk odšel v rezervo v Markovo, kjer so gradili dovozne ceste. Ko je sneg skopnel, je Jožetov polk poskušal s prodornimi napadi pri Zaleščikih, kjer pa so utrpeli velike izgube. Ko je njegov polk nadomestil izgube, je že moral 19. junija preiti v ofenzivo proti Koczmycymu. Po obstreljevanju s topovi je pehota jurišala. Med jurišem je bil ranjen tudi Jože. Odšel je k zdravniku, ki mu je rekel, naj začasno ostane. Zaradi lakote je odšel nazaj v pogorelo naselje, od koder pa je stekel po hribu navzdol do obrambnih linij, vendar ne do svojega polka. Svoj polk je našel šele naslednji dan zjutraj. Od 4000 mož jih je ostalo samo 160. To je bil najhujši boj v osmih mesecih.

Jože Strnad s sovojaki
Vir: osebni arhiv Irene Hočevar

Po tej bitki so v zaledju čakali na nove vojake, vendar so po 14 dneh zasedli manj nevarne položaje v bližini Dnjestre, kjer so ostali več kot 1 mesec. V času bivanja ob Dnjestri sta se Jožetovemu polku pridružila 2 nova bataljona in tako so bili ponovno zmožni za bojevanje. Nato so morali prečkati reko Dnjestro. Hodili so v en meter globoki, 80 m široki, deroči reki. Ko so prečkali reko, so ponovno zavzeli položaje. Ko pa sta se poveljnik bataljona in poveljnik polka sprla, je bil Jožetov polk zamenjan in je odšel na položaje k Madžarom, daleč za bojno črto. Tam so preživeli najlepše tri tedne v vojni, saj se tam niso bojevali.

Po treh tednih pa so se odpravili na železniško postajo, od koder naj bi jih vlak odpeljal v domovino. Že med vožnjo so slutili, da se peljejo na soško fronto. Prepričali pa so se na postaji, kjer jih je vlak odložil. Od postaje so odkorakali proti Šempasu, kjer so v strogi pripravljenosti čakali tri dni. Tretji dan je k njim prišlo povelje in jih napotilo v Podgoro, kjer so še isti dan doživeli eno najhujših bitk. Dan po bitki, to je 1. novembra, je bil Jože s svojim vodom kakih 15 m za obrambnimi jarki. V prvih obrambnih jarkih so razpostavljali straže. Čez nekaj časa je prišla v Jožetove jarke italijanska četa brez orožja in se predala.

*Jože Strnad na fronti
Vir: osebni arhiv Irene Hočevar*

Ujetnike so odvedli v zaledje in jih izročili poveljniku bataljona. Tistega dne zvečer so odšli v rezervo, kjer so dobili kosilo. Zjutraj pa so ponovno morali v jarke, v katerih je bilo en meter vode. Poleg tega pa je bil sovražnik oddaljen le 300 metrov. Toda že naslednji dan je prišlo do ponovne menjave in Jožetov vod je odšel v prejšnja zaklonišča kakih 100 metrov za prvo obrambno linijo, kjer je preživel en dan, nato pa odšel v Šempeter pri Gorici. Jože je po 9 mesecih službe na fronti odšel domov na enomesečni dopust.

Počitnice je preživel brez posebnih dogodkov in nato odšel v Judenburg k svojemu kadru, od koder pa je po enem mesecu odšel na fronto. Med potjo so se za en mesec ustavili v Amlachu pri Lienzu. Jože je takole opisal svojo prigodo v tistem času: »*Par dni po tem smo šli kadetje in praporščak Marjetič popoldne v Lienz in se tam zabavali v gostilnah pozno v noč. Nazaj grede smo skozi mesto prepevali znano pesem, ob najglasnejšem razpoloženju pa nas je zaustavila patrolja in nas popisala zaradi kaljenja nočnega miru.*«

Čez čas so odšli k polku, ki se je s soške fronte preselil v Tirolsko. Izstopili so v bližini vasi Pergine in odkorakali na Monte Rovere in od tu dalje po dolini do straže njihovega polka. Tu so kakih 10 km od mesta Asiago en dan počivali v gozdu. Tu na Monta Chiesi je njegov polk držal utrjene položaje okoli 15 mesecev. Drugi dan po prihodu je šel Jože skupaj z 20 možmi ponoči na patroljo pregledat teren. Med pregledom pa so zagledali italijansko patroljo, ki se jim je predala.

Od takrat se niso borili in so v miru kopali jarke in jih utrjevali. Ko so vse to postorili, jih je obiskal komandant brigade, ki si je prišel ogledat njihove položaje. 14 dni po obisku je bil Jože premeščen k 11. četi, ki se je nahajala 200 metrov za prvo linijo v rezervi. Tu so morali nositi gradbeni material in

graditi ceste. Jože je opisal tale primer: *»60 mož, ki so bili obloženi z raznim gradbenim materialom tako, da so se pod težo zvijali in da so morali med potjo večkrat počivati, je moralo pred polkovnikom ob mimohodu defilirati in ker ga nekateri zaradi ovir in težkega bremena niso pozdravili kot je on želel jih je nahrulil in ozmerjal ter zahteval ponovitev mimohoda.«* Tako so živeli okoli 15 dni, nato pa jih je začel obstreljevati sovražnik. To obstreljevanje je trajalo 3 dni, četrti dan pa je sovražnik vdrl v utrjene položaje 6. čete. Mnogo vojakov je pomrlo v tem napadu. 11. četa, ki se je skrivala med artilerijskim ognjem v rezervi po dolinah v naravnih zakloniščih, je po 4 dneh priskočila na pomoč 6. četi in ji pomagala zaustaviti nadaljnje prodiranje sovražnika. Jože je ta boj opisal takole: *»Po tem kratkem, srditem boju, v katerem je naš polk izgubil kakih 500 mož in sicer 200 mrtvih in 300 ranjenih, ni bilo do spomladi leta 1917 nobenih večjih bojev na tej fronti.«*

Mesec po tem je moral Jože službeno oditi v Inomost (Innsbruck). Ko se je po 7 dneh vrnil, je bil poslan k 2. četi. Do zime so zgradili vse jarke in bivališča in si priskrbeli dovolj živeža. Jože je povedal, da je v obdobju, ko se je odtajal sneg, plaz odnesel 40 mož. Potem ko je odslužil 14 mesecev službe, je Jože odšel na dopust. En mesec je bil doma, en mesec pri kadru in en mesec v Landolu pri Senožečah in od tu je odšel v Trnovski gozd, kjer je ostal še 2 tedna. Po tem se je Jožetov polk približal Sv. Luciji in dobil nalogo, da zasleduje sovražnika. Sovražnik je bil na več km dolgi fronti zajet. Mimo so hodili celi polki ujetnikov. Po 4 dneh je Jožetov polk prišel do reke Piave. Tam se je ustavil, ker so bili vsi mostovi porušeni, reka pa je bila pregloboka, da bi jo prečkali. Poskušali so zgraditi obrambne mostove, vendar jim je sovražnik vse sproti uničeval.

Ob Piavi so zgradili obrambne jarke, pred njih pa postavili stražo. V tem položaju so ostali 3 mesece, nato pa so bili zamenjani in poslani v rezervo. Tam so udobno živeli 1 mesec. Iz vasi Colfrancui so odšli v obrambne jarke in po 2 mesecih zopet v rezervo, od koder so v mesecu marcu odšli v Judenburg h kadru.

Takoj ko je Jože prišel h kadru, so se začeli vračati vojaki iz ruskega ujetništva. Toda vsakega takega vojaka so zaslišali. Zasliševali in razsojali so 14 dni, vsak dan po 6 ur, in v tem času zaslišali nad 600 ujetnikov. Ti ujetniki so bili po zaslišanju porazdeljeni na čete 40. bataljona. Nezadovoljni ujetniki so se v nedeljo, 8. maja 1918, uprli v barakah. V tem uporu so ujetniki zasedli vojašnico in večina se jih je želela vrniti domov. Ker je major prepovedal prihod vlakov v Judenburg, so se nekateri domov odpravili kar peš. V torek zjutraj je bilo mesto popolnoma prazno. Le nekaj civilistov se je sprehajalo. Ko je Jože prišel k nadporočniku, mu je sporočil, da naj gre v vojašnico. V vojašnici je skupaj s stotnikom na hodniku prevzemal razno blago od mimoidočih. V sredo je potekalo zaslišanje odgovornih za upor, na katerem so bili 4 od 7 zaslišanih obsojeni na smrt z ustrelitvijo, ki je potekla v četrtek.

V četrtek popoldne je Jože na ukaz poročnika s 16 možmi prepeljal vse 4 žrtve, ki so bile ustreljene dopoldne, in jih položil v skupen grob na pokopališče. Po odhodu 40. bataljona na fronto je Jože odšel na 14-dnevni dopust in še preden se je vrnil, mu je bilo izdano povelje, da prevzame 41. četo. Ta čas pa se je kader pripravljal na preselitev, ki jo je povzročil upor. Jože je o svoji četi povedal tole: *»Zanimivo pri tej četi je bilo zlasti to, da so vsi vojaki odslužili kadrovski rok še pred vojno in da so malone vsi sodelovali pri uporu in nato se skrivali do odhoda 40. bataljona, nakar so bili polovljeni in dodeljeni k tej četi. Zato sem jim, ko sem spoznal njihovo sposobnost in značaj, izrazil željo, da se obnašajo zlasti pri vseh javnih nastopih tako, kot se dobremu vojaku spodobi.«*

Nato je Jože skupaj s svojo četo odšel na vlak in se odpeljal na postajo Grigno, od koder so se napotili v Tessero, kjer so ostali 6 tednov. Tam je bilo še 21 čet njihovega polka. Že prvi dan so dobili orožje in se urili tako, kot je po predpisih potrebno za izurjenega vojaka. Vsak dan so ob 8. odhajali na urjenje na bližnje hribe, včasih pa so se urili tudi na strelišču. Vsako drugo nedeljo pa so morali iti v cerkev k maši in po njej defilirati mimo stotnika.

Jože je čez nekaj časa prejel od kadra kazensko listo, po kateri so bili vsi vojaki njegove čete razen treh obsojeni na več mesecev zapora. Tisti dan pa je neki stotnik na oficirski večerji rekel, da se namerava Jožetova četa upreti. Kasneje se je izkazalo, da to ni res. Že naslednji dan je Jože dobil pismen ukaz, da mora njegova četa na fronto in da se mora on zgledati pri stotniku. Ko se je pri njem javil, ga je sprejel dokaj hladno in mu očital, da v Tesseru ni delal drugega kot vzgajal svoje ljudi v jugoslovanskem duhu in da si ne zasluži oficirskega čina. Ob 13h pa se je Jožetova četa odpeljala na fronto. Izstopili so v Grignu in tam ostali 14 dni. Iz Grigna so odšli peš in po dveh dneh prispeli v Franzellaschlucht k 117. polku, kjer so zasedli svoje obrambne položaje. Čez nekaj časa je Jože zaprosil za dopust, saj je bil že 3 leta na fronti, vendar so njegovo prošnjo zavrnili in mu dali ukaz, da mora vsak sovražnikov napad odbiti z jurišem. Zvečer je Jože šel z 20 vojaki na nočno stražo. Ko so se sprehajali, so zagledali fante, ki so peli. Rekli so mu, da so prišli rešit njega in druge vojake. Nato so mu rekli, naj gre z njimi, vendar je temu fantu eksplodirala ročna bomba. Jože je ostalim fantom rekel, da za enkrat še ne bo šel z njimi. Po prihodu s straže je poklical adjutanta polka in ga povprašal o svojem dopustu, vendar mu je rekel, da čaka na kakšno ugodno priliko, da predloži njegovo prošnjo podpolkovniku. Zvečer je Jože šel k zdravniku, pri katerem je moral tudi ostati 2 dni. Kmalu po obisku zdravnika ga je poklical adjutant polka, ki mu je povedal veselo novico, da so mu odobrili dopust. Ves vesel je Jože poklical svojega slugo in 29. oktobra 1918 sta se odpravila proti domovini. Prispela sta na železniško postajo Grigno, kjer sta vstopila v živilski vagon. Jože je prihod in konec potovanja opisal takole: *»Do Trienta sva utrujena od hitre hoje večji del spala, nato pa prestopila v nabito natrpan osebni vlak in se vozila vsa srečna, da sva se znebila strašne, gnusne vojne, v veselem razpoloženju do Jesenic, kjer so naju že pozdravljale jugoslovanske zastave.*

Gospa Marija Lovšin, rojena Grm, 1933, je po svojem spominu opisala očetovo vojaško službo v avstrijsko vojski v času prve svetovne vojne. Pripovedovala je takole:

»Mamin oče, rojen 1890, je odslužil vojaški rok v avstrijski vojski aprila 1914. Atentat v Sarajevu je bil junija 1914 na prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Med ljudmi se je začelo govoriti, da bo prišlo do vojne. Septembra je bil že vpoklican v vojno. Poslan je bil v vojno v Rusijo, v Galicijo in okolico gorovja Karpatov.

Oče jim je pripovedoval o dogajanju na fronti: »Oče je govoril, da ko je bila ofenziva, se je zakopal oz. pokrnil z vejevjem in čakal, da je pokanje ponehalo. Ko je pokanje ponehalo, se je izkopal in poiskal regiment. Rekel je, da si je s svojo iznajdljivostjo rešil življenje in ostal živ.«

Od Škrla so bili v vojno vpoklicani trije fantje in vsi trije fantje so prišli živi domov. Doma sta tako ostala samo mati in oče in majhna punčka (rojena 1909). Brat Ilovski Janez je bil v ujetništvu v Rusiji. Tam je moral delati na polju. V Rusiji so že takrat uporabljali kombajne. Tam so morali delati vse dneve od jutra do noči. Domov se je vrnil pet let po končani vojni.

Stari oče je pripovedoval, da je na nekem mestu našel grob vojaka z imenom in priimkom sosedu. Pisal je domov, da se je prepričal, če je to res on, vendar je dobil sporočilo, da je sosed še živ.

Na fronti so se stari vojaki začeli varovati tako, da so mlade nabornike komandirali in alkoholizirali, da so bili še bolj pogumni, posebno takrat, ko je bilo potrebno jurišati, ko so bili ranjeni, so klicali mamo.

Ko je avstrijska vojska zavzela vasi ali mesto, je bila komanda, da civilistom ne smejo storiti nič žalega. Ruski civilisti so bili nahujskani, da jim bodo avstrijski vojaki prerezali vratove ali jih kako drugače pobili. Dovoljevali so jim tudi krajo, da so si priskrbeli nekaj hrane.

Stari oče je prišel domov ves raztrgan in poln uši ter raznih bolezni. Večino časa so prebili zunaj ali pod kakšnimi lopami. Najhujša bolezen, ki jo je on dobil, je bila vodenica, ki jo je dobil od ozeblin.

Mati in oče sta v letu 1916 molila sušno molitev, ki je šla takole:

Bog daj dežja,

Bog vrni fante.

Gospod Jože in njegova žena Kristina Hren, rojena Grm, sta po svojem spominu opisala vojaško službo njenih očetov v avstrijski vojski v času prve svetovne vojne. Pripovedovala sta takole:

»Vojaki so bili mobilizirani, čeprav so rekli, da so bili prostovoljci, ampak to ni bilo res. Vse so mobilizirali, še na Koroško. Gruntarji so se pa izgovarjali, da nas ne – imamo delo, pa so jih vseeno vzeli v vojsko. Pri marškampaniji (pešadiji) so bili še Špaj, stric, pa trije fantje od ene hiše – pa so vsi srečno domov prišli. Marušn oče je tudi bil v vojni. V italijanskem ujetništvu je bil tudi Mihčev oče, pa Poldn, ki sta padla v vojni.«

»Ni bilo že dovolj hudo, na Primorskem je še burja vse poslabšala. Ampak avstrijski vojaki so imeli vsi uniforme. Rusi so imeli pa še lesene žlice v čevlje zatlačene.«

Povedal je, da kakšne posebne propagande za vojno ni bilo.

»Grmi so bili pa pri pionerjih – inženirjih – so delali mostove. Videmski Štih je bil pa oficir, (Mhlažev je bil pa za purša pri njem), ker je bil izobražen in natančen. Oficirji so imeli več udobja, imeli so kuhinjo posebej, pa poseben vagon jih je peljal za na vojno. Na fronti jih pa ni bilo. Ko je bil oče na dopustu na Ptuj, enkrat s sovojakom na ulici nista pozdravila oficirja. Zato sta bila zaslišana. Oče je dejal, da ni prepoznal oficirja, saj so na fronti samo navadni vojaki. Grmi so večkrat pripovedovali o činih: Rehteunteraficir, Henrik, Lejtman, Oberlajtman.«

*Jože Hren in France Hren (oče Jožeta Hrena)
Vir: Jože Hren*

Težko življenje pa je bilo tudi v zaledju. »Ker ni bilo fantov, so se ženske poročale tudi z deset let mlajšimi, pa je šel rod potem naprej. V zaledju – doma – pa so se tudi dogajale razne stvari. Tle v Dobrepolju so prišli Madžari in se je naredilo, da je ena ženska, ki je bila sicer poročena, mož pa na fronti, zanosila. Ja, tudi take zgodbe so bile.«

»Fantje na vojni so bili neizkušeni. Ko so vrtali, da bodo zaminirali, so dali kar malo več municije, da je zasulo še avstrijske vojake. Tkavčev oče je bil ranjen, je imel potem suho roko. Oče je bil tudi ranjen, je dobil eno majhno medaljo. Brejzarjev oče je bil pa v noge ranjen. Poldn, pa Mihcov sta bila pa ubita. Ko je vojak umrl, niso nič klicali duhovnika, pa nič maš niso imeli, so jih na hitro pokopali. Včasih so jih kar v šterne metal. Drugače so imeli tudi duhovnike – kurate. Ti so dajali odvezo.«

Razglednica - vojaški kurat
Vir: osebni arhiv Marije Bradač

Ana Grandovec se je spomnila zgodb, ki sta jih povedala babica Milka in dedek Jože:

Ko sem bila majhna deklica, sem bila zelo veliko v babičini sobi. Pripovedovala mi je različne zgodbe iz njenega otroštva in let, ko je veliko delala na kmetiji z ročnim orodjem. Škoda, da je pred enim letom umrla v 93. letu, ker šele zdaj ugotavljam, kako bi bilo lepo, da bi njene spomine, ki so bili zame pravljičice, zapisala. No, pa vendar, nekaj zgodbic iz prve svetovne vojne še poznam.

Babica Milka je zelo pogosto začela pripovedovati: »Moj oče Jože Hočevar se je rodil 1889. Konec julija 1914 je bil mobiliziran v avstrijsko vojsko. Z vlakom se je skupaj s prijatelji odpeljal z železniške postaje v Predstrugah. Čeprav bi mladi fantje radi vriskali, tako kot običajno, ko so peli na vasi, niso imeli pravega glasu. Bili so preveč žalostni, ko so morali oditi na vojsko. Moj oče je bil na ruski fronti. Pogosto je govoril o Galiciji in Bukovini. Ko je prišel septembra 1916 v rusko ujetništvo, so ga ruski vojaki odpeljali čez veliko rek v notranjost, stran od bojišča. Najbolj se je spominjal reke Dnjester. Tam nekje za to reko so ga dali stari ženici in starejšemu možu, kjer je delal na kmetiji. Radia ni bilo, časopisov tudi ne. Kakšno novico so dobili le od vojakov, ki so hodili mimo kmetije. Leto 1917 je bilo še kar znosno. Mislil si je, da je boljše, da dela kot ujetnik na kmetiji s konjem, kot pa, da je na bojišču, kjer bi ga lahko zadela granata. V jeseni 1918 pa so na kmetiji pobrali skoraj ves pridelek. Tedaj je zvedel, da so na oblasti boljševiki. V zimi 1918/19 je skupaj s starčkom in starko jedel predvsem juho iz trave.

Moko so naredili iz nekih plodov, ki so jih nabirali po grmovju. Poleti 1919 je še delal na kmetiji, videl je vojake z rdečo zvezdo, ki so odpeljali kakšnega kmeta, ki se je uprl oddaji pridelka. Med ljudmi se je govorilo, da so ga ubili. Pred zimo v novembru 1919 je dobil dovolilnico, da lahko zapusti Rusijo. Poti domov se ni rad spominjal.»

Ko je prišel leta 1920 domov, se je kmalu poročil. Prvi otrok, ki se je rodil, je bila ona. Rodila se je 22. 2. 1922. Babica je pogosto rekla: »Ana, naj ti še povem, zakaj je meni ime Milka! Ko sem se rodila, so imeli izbrano ime za dečka. Ker sem bila deklica, sem jih presenetila. Moj oče je rekel: naj bo Ljudmila, da ne bom nikoli pozabil, kako sem bil lačen v Rusiji, ko so prišli na oblast boljševiki. Klicali pa jo bomo Milka. Ko sem bila otrok, se spominjam, kako je moj oče Jože pogosto s fanti, ki so hodili v njihovo trgovino, pel pesem Volga ruska reka. Vsak večer smo molili rožni venec. Oče je vedno dodal še en Oče naš za lačne v boljševiški Rusiji. Veš, Ana, v rojstnem datumu imam same dvojke, zato sem v življenju kar veliko pretrpela. Posebno hudo je bilo med vojno in po njej, ko je oče umrl zaradi rane na želodcu 24. 7. 1944. Od tedaj smo na kmetiji, kjer smo imeli do deset govedi in vsaj osem prašičev, za vse delo ostale le tri ženske. Tvoja prababica Kristina, jaz in moja sestra Tina. Ana, tudi če ne boš imela v življenju vsega, kar bi rada, bodi vesela, da živiš v miru. Vojna pobije veliko ljudi, tisti, ki preživijo, pa imajo običajno posledice. Tako je tudi moj oče vseskozi tarnal nad bolečinami v želodcu. Čeprav smo bili na veliki kmetiji, ni smel jesti nobene svinjske zabele. Vso hrano je moja mama za njega posebej zabelila z maslom, pa je kljub temu umrl že pri petinpetdesetih letih.»

Babica Milka mi je pripovedovala tudi zgodbico, ki jo je zvedela od svojega moža Janeza Grandovca. Takole je običajno začela: »Moj mož Janez mi je pogosto govoril o stricu Nacu (Ignacij Grandovec), ki je bil brat njegovega očeta. Že takoj ob začetku vojne je odšel na bojišče v Galiciji. Ko je prišel sredi leta 1916 na enomesečni dopust, je v gostilni pri Strahovih (danes so to Omahnovi), od koder je bila doma babica tvojega očeta, pripovedoval: »V vojski sem kuhar. Meni se kar dobro godi, saj imam vedno čas, da v miru pojem, kar ostane v kotlu. Najhujše je prenašati mraz. Tako se je zgodilo, da sem neko zimsko jutro moral zakuriti kot običajno kotel, v katerem sem želel skuhati kavo. Ker ogenj ni hotel goreti, sem se odločil, da splezam na bližnji bor, kjer so bile visoko v krošnji suhe veje. Po deblu sem plezal. Mislim, da je šlo zelo počasi, saj me je zeblo v roke. Ko sem končno priplezal do suhih vej, sem vzel izza pasu vejniki, da odsekam suho vejo. Ker so bili prsti mrzli, mi je vejniki padel na tla. Kaj pa sedaj! Da bi šel po vejniki in nato spet plezal na bor, bi minilo preveč časa. Spomnil sem se boljše rešitve. Ker je bil tak mraz sem odpel hlače ter se polulal naravnost na vejniki. Mraz je bil tako hud, da je takoj nastala ledena sveča. Nato sem lepo potegnil vejniki k sebi in nasekal suhih vej. Kava je bila hitro pripravljena, vojaki so pa še kar spali. Pogledal sem, kaj je z njimi, saj so običajno vedno čakali v vrsti, še predno je bil zajtrk skuhan. Pogledal sem. Vsi so imeli primrznjene glave na blazine (šotorsko platno), zato niso mogli vstati. Vzel sem sekuro in vsakega z ušesom sekire udaril po levi in desni strani glave, da so sploh lahko vstali. Tako hud mraz je v Galiciji, je zaključil svojo vojno izkušnjo stric Nace. Kljub temu, da je bil tak hudomušnež, je svoje življenje pustil na vzhodni fronti.« Skupaj z očijem vsako leto na dan mrtvih prižgem svečko ob spomeniku padlim v prvi svetovni vojni, kjer je izpisano tudi njegovo ime. Svečka je spomin na človeka, ki ga nisem nikoli poznala, iz babičine zgodbe pa vem, da je bil prijeten fant, ki je zabaval ljudi in si je želel živeti, ne pa umreti na vzhodnem bojišču.

Ned letošnjimi zimskimi počitnicami sem povprašala tudi dedka Jožeta Adamiča iz Kompolj, če pozna kakšno zgodbo, ki opisuje dogodke v prvi svetovni vojni. Začel je pripovedovati: »Kot majhen deček sem pred drugo svetovno vojno poslušal pripovedi kompolskih mož, ki so se zbirali pod Žukovčevo lipo. Nekaj sem si jih tudi zapomnil.

Franc Žukovčev iz Brezij (tako se imenuje del vasi Kompolje) je pripovedoval, da je bil v Rusiji eno leto zaprt kot vojni ujetnik. Hrana je bila zelo slaba, pa tudi ruski vojaki so se do njega in sojetnikov zelo grdo vedli. Pogosto so bili celo tepeni. V ujetništvu so morali delati na polju. Po enem letu so dobili odpustnico in so odšli proti Avstriji peš. Tri mesece so hodili po gozdovih, stepi in močvirjih.

Pogosto so preplavali številne reke. Noči so predremali na drevesih, da jih niso napadli volkovi. Velikokrat so proti večeru nabrali suho travo, da so jo zjutraj zažgali. Ogenj je razpodil volkove, ki so bili v bližini dreves, sami pa so hitro nadaljevali pot. Napadli so jih tudi kozaki, jim pobrali dovoljenja in morali so zopet zaprositi rusko oblast za dovoljenje. Šele nato so lahko nadaljevali pot. Kozaki so bili običajno na konjih, lovili so živali po stepi, pili kobilje mleko in niso priznavali nobene oblasti. Zgodilo se je tudi, da so se srečali s svati, kjer so bili deležni krompirja in mleka. To je bila na »ohceti« najboljša hrana, ker vse ostalo je pobrala oblast. Po treh mesecih težke hoje je prišel domov. Nastalo je veliko veselje, da so se po petih letih spet srečali. Žena je v tem času dala že zvonit, to je pomenilo, da je pogrešan in da je bil že razglašen za mrtvega. Velikokrat je prišel pod lipo v ruski obleki, ker je rekel, da ga to spominja na težka in zanimiva leta na vzhodni fronti in življenje v ujetništvu.

Kazarjev oče je bil kar devet let v Rusiji. Rekel je, da ni zemlje, kjer ni stopila njegova noga. Pogosto je govoril o revščini med ljudmi. Krivil je boljševike za veliko lakoto, saj ni mogel razumeti, zakaj kljub ravnini ne pridelajo dovolj hrane. Ljudje niso tako delali na njivah kot v Dobropolju. Govoril je, da je vseeno, koliko delaš na polju, ker ti vse pobere država. Pogosto je dejal: Ljudje, molite za lačno boljševiško Rusijo.

Jaklev oče, Sever Jože, pa je bil vojak v Galiciji. Poleg njega sta bila še dva Slovenca. Enega je ubila topovska granata, drugi pa je skočil v jamo, ki jo je že prej naredila topovska granata. V polku je bilo morda 1000 vojakov, od teh jih je ostalo živih le 10. Rešili so se tako, da so se poplegli med mrtve vojake in se namazali z njihovo kryo. Ko so ruski vojaki pregledovali avstrijske položaje, kjer so ležali premagani avstrijski vojaki, so hudo ranjene pobili. Ko so našli deset živih vojakov, se je njihov poveljnik odločil, da jih odpelje s seboj v vas, kjer je stanoval. Jezdil je na konju, vojaki pa so morali iti za njim. S konjem je šel v reko Dnjester, vojaki pa so morali iti za njim, čeprav vsi niso znali plavati. Držali so se za roke, vendar je deroča reka odnesla sedem vojakov. Ko so trije vojaki počivali ob drugi strani reke, je oficir zaspal. Dogovorili so se, da tako okrutnega človeka že ne bodo prenašali, zato so ga ubili.

Andolšek Anton (Žukovčev iz Kompolj) pa se je boril v »Tiroolah« (na Tirolskem). Na bojišču je bilo zelo hudo. Ko ni mogel več vzdržati, je želel, da bi bil vendar ranjen. Ko so mimo letele krogle italijanskih vojakov, je nastavljal roko, da bi ga zadela. Pripovedoval je tudi, da so krogle letele skozi plašč mimo hlač, vendar ga zadeti ni hotela nobena. Kar nekaj dni je upal, da bo le ranjen in mu ne bo treba več stražiti v hladnem zimskem času v jarku. Pripovedoval je, da so bili visoko v gorah obdani s skalovjem. Pristopil je k prijatelju, ki je bil naslonjen na skalo v jarku, ga potrepeljal po rami, on pa se ni premaknil. Bil je mrtev. Po končani italijanski ofenzivi so na stotine mrtvih vojakov prenesli v dolino, dali v veliko kotanjo, jih posuli z apnom in pokrili. Ob tem velikem skupnem grobu se je šele zavedel, kakšno srečo je imel, da je ostal med živimi, čeprav se je igral z življenjem.«

Dedek Jože mi je obljubil, da mi bo pripovedoval tudi zgodbe iz druge svetovne vojne, ki pa so za njega še mnogo hujše, saj je sam videl, kaj so delali z ljudmi Italijani in kaj tudi »politikomisarji«. To pa bo verjetno druga zgodba in upam, da bom imela vsaj malo časa, da si kakšno stvar zapišem.

VIRI IN LITERATURA

Adamič Orožen, Milan, Perko, Drago, Kladnik Drago: *Krajevni leksikon Slovenije*, Ljubljana, DZS, 1995, str. 379.

Bambič, Frank: *Mali popis in roman*. Iz mojega – potovanje. Življenje – zdravljenje in terpenje. In nekoliko o vojnih dogotkih. Posestnik v Ponikvah N 2. Župnija Dobropolje. Krajnska, 1911. (Družina Bambič, Ponikve 3, 1312 Videm - Dobropolje – družinski arhiv – zasebna last).

Osnovna šola Dobropolje. ZAL, GRO 58, OŠ Dobropolje, Šolska kronika 1910–1923.

Sledi prve svetovne vojne v mojem kraju, Zbornik strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov, Ljubljana, oktober 2014, str. 45, 46.

Kronika župnije Dobropolje (Župnijski urad Dobropolje, Videm 33, 1312 Videm - Dobropolje).

- Kronika Župnije Struge (Župnijski urad Struge, Pri Cerkvi – Struge 2, 1313 Struge).
- Jereb, Janez: *Odmevi prve svetovne vojne v župniji Škocjan pri Turjaku*. (Prepisal Edo Škulj), Škocjan pri Turjaku, 2006.
- Škulj, Edo: *Jerebova kronika župnije Škocjan pri Turjaku*. Ljubljana, Družina, 2007.
- Strnad, Jože: Moja usoda. (Rokopis hrani Irena Hočevar, Podgorica 22, 1312 Videm - Dobrepolje – družinski arhiv – zasebna last).
- Jakac, Božidar: Vojna. *Velika vojna in Slovenci*, ur. Peter Vodopivec in Katja Kleindienst, Ljubljana, Slovenska matica, 2005, str. 91.
- Komelj, Milček: Prva svetovna vojna in slovenska likovna umetnost. *Velika vojna in Slovenci*, ur. Peter Vodopivec in Katja Kleindienst, Ljubljana, Slovenska matica, 2005, str. 75 – 86.
- Čopič, Špelca: Slovenski spomeniki padlim v 1. svetovni vojni. *Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino*, 35, 1987, str. 171.
- France Kralj, slovenski umetnik, stalna zbirka v Kostanjevici na Krki, Kostanjevica na Krki, 2002. (Razstavni katalog).
- Umetnost Toneta Kralja. Med univerzalnostjo življenja in kmečkim izrazom slovenske identitete, Kostanjevica na Krki, 2010. (Razstavni katalog).
- V svetišču spomina. Zbornik župnije Dobrepolje ob 750-letnici župnije, Dobrepolje, 2010, str. 127-130.
- Naši kraji in ljudje. Dobropoljsko-struški zbornik, Dobrepolje, 1996.
- Žebovec, Marjeta: *Slovenski književniki rojeni do leta 1899*, Založba Karantanija, 2009.
- Jaklič, Fran: Iz starih papirjev. Celje, Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba, 2007.
- Glavan, Mihael: Jakličeva knjiga. Celje, Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba, 2009, str. 98—99.
- Logar, Janez: Franca Jakliča izbrani spisi. Zv. 1, Ljubljana: Jugoslovanska knjigarna, 1936.
- <http://zupnija-skocjan-pri-turjaku.rkc.si/index.php/content/display/23/20/20>, 12.3. 2015
- <http://www.rtvsl.si/kultura/film/od-starih-zakladov-karnija-do-figurin-ki-so-prinesle-car-daljnegavzhoda/283976>, 12. 3. 2015
- http://wiki.cultured.com/people/France_Kralj/, 12. 3. 2015
- <http://zerogravity.mg-lj.si/slo/telo/kraljtone2.htm>, 12. 3. 2015

Ustni informatorji

- Jože Hren, Zagorica, rojen 28. 2. 1933, 1312 Videm - Dobrepolje,
- Kristina Hren, rojena Grm, rojena 5. 11. 1938, Zagorica, 1312 Videm - Dobrepolje,
- Marija Lovšin, rojena Grm, 1933, 1310 Ribnica,
- Ivan Grandovec, rojen 14.12. 1963, Cesta, 1312 Videm - Dobrepolje,
- Jože Adamič, rojen 8. 6. 1934, Kompolje, 1312 Videm - Dobrepolje,
- Anka Novak, rojena 28. 10. 1932 v Mali vasi, 1312 Videm - Dobrepolje.

ČLOVEŠKE RIBICE IZ STIČNE

Tatjana Kordiš*

Vse tri občine, ki izdajajo pričujoči zbornik, imajo del svojega ozemlja na kraškem svetu. To je svet v dveh nadstropjih. Zgornje je na zemeljski površini, spodnje pa v kraškem podzemlju. Tam lahko ljudje samo občasno gostujemo, stalno pa ga naseljujejo na specifične življenjske pogoje prilagojene živali. Med njimi je največja človeška ribica - simbol dinarskega kraškega podzemlja. Živi v podzemnih vodah dinarskega krasa od Italije prek Slovenije do reke Trebišnjice v Hercegovini, morda celo do Črne Gore. Živi tudi v podzemlju vseh treh naših občin in ponekod občasno, ponekod pa redneje prihaja iz svoje podzemne teme na plano.

Ta naša dvoživka je posebno bitje. Je največja jamska žival na svetu in edini evropski vretenčar, prilagojen življenju v podzemlju. Z okoli 25 cm dolžine je prava velikanka med živalmi kraškega podzemlja. V večni temi njenega življenjskega prostora ne uspevajo rastline, zato je s hrano izjemno reven. Skopa količina hrane ne omogoča razvoja večjih živali. Človeški ribici očitno pomagajo doseči njeno velikost številne prilagoditve, predvsem upočasnjena presnova in varčevanje z energijo. Verjetno največ privarčuje s tem, da svoje telesne oblike ličinke ne preobrazi v telesno obliko odrasle živali. Po ocenah lahko živi okoli 100 let, brez hrane lahko zdrži leto in več.

Stiška človeška ribica

Stiška človeška ribica je še posebno posebna. Naseljujejo podzemlje s Stiškega polja in kolikor nam je doslej znano, prihajajo na plano v treh izvirih – v dveh na Viru in v enem v Rupah. Kaže, da so Rupe in Vir na obrobju njenega življenjskega prostora. Gre torej za majhno populacijo, ki se po novejših ugotovitvah razlikuje od vseh ostalih. To pomeni, da njen življenjski prostor nima vodnih povezav z ostalim kraškim podzemljem in zato ne prihajajo v stik z drugimi populacijami.

Ko so naravoslovci človeško ribico po odkritju v Virskem izviru leta 1762 začeli odkrivati še drugod, jih je začela zanimati tudi sorodnost populacij iz različnih nahajališč. Opazili so namreč, da se živali iz različnih krajev razlikujejo po dolžini repa, širini glave, barvi kože in še nekaterih lastnostih. Kustos dunajskega muzeja Leopold Fitzinger je leta 1850 človeške ribice iz dotlej znanih nahajališč razvrstil po zunanjih razlikah v sedem vrst z rodovnim imenom *Hypochthon*. Šest jih je bilo iz nahajališč na Kranjskem, ena pa iz Dalmacije, saj so prav takrat našli pri Sinju prvo nahajališče izven Kranjske. Stiške je ločil v dve samostojni vrsti - *Hypochthon zoisii* iz Rupnice pri Stični in *Hypochthon schreibersii* z Vira pri Stični. Fitzingerjevi sodobniki se niso strinjali z njim. Trdili so, da gre za eno vrsto, primerki pa se razlikujejo zaradi splošne raznolikosti, kakršna je pri dvoživkah običajna.

Danes poznamo že okoli 300 nahajališč in imamo na razpolago sodobne genetske raziskovalne metode. Raziskave kažejo, da človeška ribica morda le ni tako enotna vrsta, kot so mislili Fitzingerjevi nasprotniki. Vzroka za telesne in genetske razlike sta lahko dva. Lahko so se ob zemeljskih premikih pretrgale povezave med podzemnimi vodami in s tem tudi med posameznimi populacijami. Vsaka od teh populacij se je poslej spreminjala in razvijala povsem ločeno od drugih. Če so povezave med populacijami prekinjene dovolj dolgo, se iz prej enotne vrste lahko razvije več novih. Lahko pa bi bile nekatere populacije današnjih človeških ribic tudi potomke nesorodnih vrst, ki so si zunanjo podobnost pridobile v dolgem obdobju prilagajanja na enak življenjski prostor.

Najnovejše raziskave kažejo, da se stiške človeške ribice genetsko precej razlikujejo od drugih dolenskih, belokranjskih in notranjsko-kraških. Nekatere njihove genske razlike so primerljive z razlikami

* Vir pri Stični 28, 1295 Ivančna Gorica, prof. biologije v pokoju

med vrstami drugih rodov dvoživk. Prav lahko bi bile torej samostojna vrsta in s tem ena najredkejših in najbolj ogroženih dvoživk na svetu. Od drugih populacij se razlikujejo tudi po nekaterih zunanjih znakih. Imajo na primer v povprečju najmanj zob od vseh slovenskih populacij belih človeških ribic. Žal je stiška populacija tako maloštevilna in tako težko dostopna, da raziskovalci še niso uspeli dobiti dovolj podatkov za razjasnitev njenih skrivnosti. Med človeškimi ribicami z Vira in iz Rupnice pa ni zaznati nobenih bistvenih razlik.

Stiška človeška ribica, foto Matej Blatnik

Virski izvir, foto Gregor Aljančič

Z Vira pri Stični v širni svet

Človeška ribica živi odmaknjeno našim očem. Le redko jo srečamo, ko iz labirinta kraškega podzemlja zaide v večji podzemni prostor, kamor prihajajo tudi ljudje. Še redkeje, kadar v kakem kraškem izviru zaide na plano. A prav v takih izvirih se je človek začel najprej srečevati z njo. Iz prvih poročil o teh srečanjih lahko razberemo, da pisec ni vedel, s kakšno živaljo se je srečal. Janez Vajkard Valvasor je pisal o golazni in gomazni, ki jo imajo domačini za zmajeve mladiče. Upravitelj idrijskega rudnika Franc Anton Steinberg je poročal o cvilečih ribah. Šele danes lahko iz njihovih opisov v teh poročilih razberemo, da so bile to človeške ribice.

Občasno prihaja človeška ribica na plano tudi v Virskem izviru ali Studencu v vasi Vir pri Stični. V 18. stoletju so jih tam lovili stiški menihi, da so jim v samostanu napovedovale vreme. Žal se ni ohranilo izročilo, kako. Tam je živalce opazil profesor z ljubljanskega jezuitskega kolegija Franz Xaver Wulfen. Ker se sam ukvarjal z botaniko, je o belih ali človeških ribah, kot so jih imenovali domačini, poročal prijatelju, idrijskemu zdravniku Joannesu Scopoliju in mu živalce tudi priskrbel.

Scopoli je bil eden najbolj plodnih raziskovalcev narave na Kranjskem, zato je dobro poznal njen živi svet. A česa takega še ni videl in takoj je vedel, da česa takega ni videl še noben naravoslovec. Lotil se je proučevanja zanimivih živalic. V svojem navdušenju je konzervirane primerke razposlal tudi naravoslovnim kolegom po Avstriji, kamor je takrat sodila Kranjska.

3. maja 1762 je o odkritju poročal tudi »Presvetlemu in slavnemu možu Gospodu Carlu Linnaeu su Vitezu Zvezde Severnice itn. itn. Obnovitelju naravoslovne vede, in vsemu nadvse učenemu Zboru Kraljevske znanstvene družbe v Uppsali«. Pismu je dodal odličen opis živali, dve risbi in podatek, da živi v vodah, ki pritekajo iz podzemnih jam blizu Stične. Šved Carl Linné je bil namreč vodilni naravoslovec svojega časa. Vse takrat znane rastline in živali je uredil v naravni sistem. Postavil je tudi

pravila poimenovanja. Vsako živo bitje je dobilo dvojno ime, sestavljeno iz imena rodu in imena vrste. Linnéjevo mnenje o novo odkriti vrsti živali je bilo zato pomembno. A je Scopolija razočaralo. Njegove bele ribe ni uvrstil v naravni sitem in ji ni dal imena. Menil je, da je to le ličinka kakega kuščarja, po ličinki pa ni mogoče ugotoviti, kakšna bo odrasla žival.

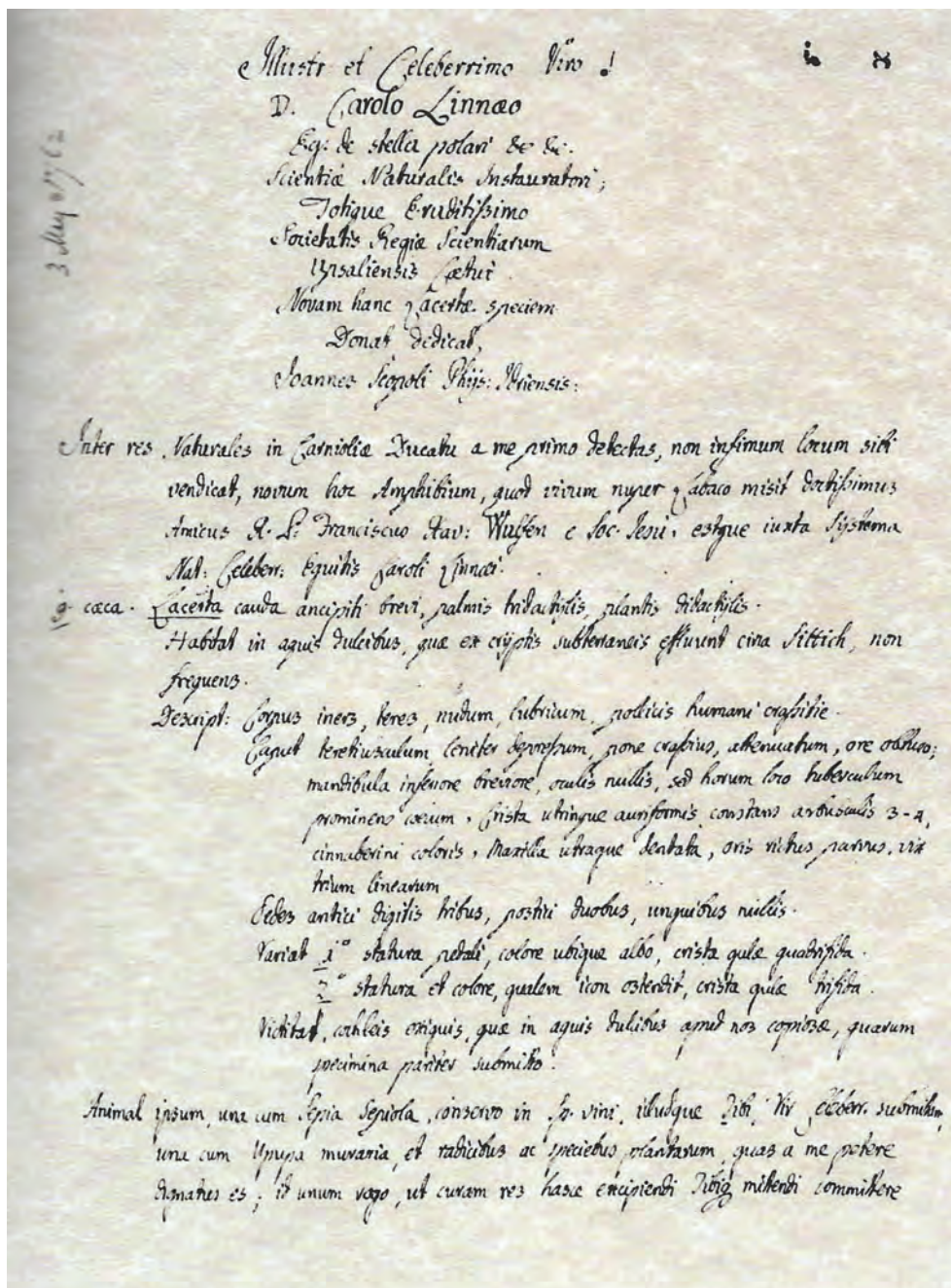
Kljub Linnéjevemu mnenju je Scopoli nadaljeval s preučevanjem svoje najdbe. Bil je temeljit znanstvenik in ni hotel tvegati nobenega spodrseljaja, na katerega bi se lahko oprli morebitni nasprotniki njegove trditve, da je človeška ribica nova samostojna vrsta in rod. Ugotovitve je objavil šele deset let kasneje v svojem Letopisu V. V objavi je omenil tudi Linnéjevo mnenje, a je dodal, da je to po njegovem vendarle nova vrsta in tudi nov samostojen rod. Zoperstaviti se v tistem času Linnéju je bilo res pogumno dejanje, ki priča, kako gotov si je bil Scopoli o svojem odkritju.

Avstrijski naravoslovci pa so v Linnéjevi zavrnitvi videli možnost, da slovitega Šveda prehitijo pri razglasitvi človeške ribice za novo vrsto. Leta 1768 je Joseph Nicolaus Laurenti na Dunaju objavil tezo za zagovor svojega doktorata o plazilcih. V njej je prvič javno objavljen nov rod *Proteus* z eno samo znano vrsto *Proteus anguinus*. Sledi opis človeške ribice. Laurenti pove, da mu je primerek za ta opis odstopil jezuitski pater Hohenwarth. Seveda, Hohenwartu je človeško ribico poslal Scopoli. V disertaciji je obilo pikrih pripomb na Linnejevo neodločnost pri prepoznavanju človeške ribice za novo živalsko vrsto. In kdo je ta Laurenti? Še danes ne vemo. Doslej niso našli nobenih podatkov o njem. Pač pa je obstajal neki doktor J. J. Winterl in v nekem leksikonu je v njegovi bibliografiji tudi naslov omenjene disertacije s pripisom „enako kot Jos. Nic. Laurenti“. Zato prevladuje mnenje, da je strokovni javnosti razkril novo živalsko vrsto *Proteus anguinus* J. J. Winterl, ki pa se je skrnil za anagram svojega priimka, namesto w je pa uporabil po stari šegi ‚au‘. Toda po znanstvenih pravilih je Laurenti – znan ali neznan – prvi objavil vest o človeški ribici in velja za njenega odkritelja ter ji je imel pravico podeliti strokovno ime.

Tako je človeška ribica iz Virskega izvira v 18. stoletju razburkala evropsko strokovno javnost, potem pa zaradi odklonilnega mnenja prvega moža te javnosti utonila v pozabo.

Joannes Antonius Scopoli

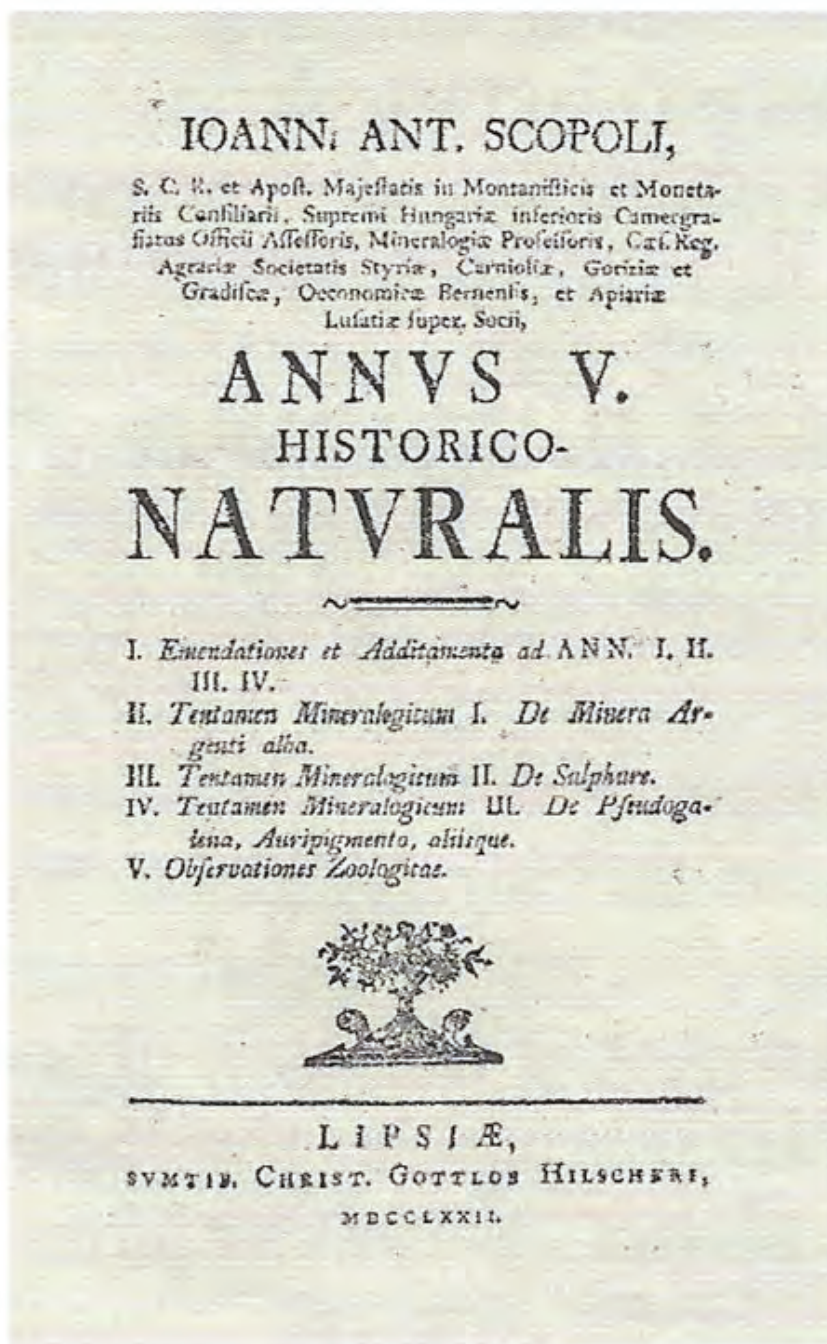
velis Vienna L. Jacquin, tibi aliunde noto. Guampinum capsula illa, insectis
 plantis lapideis plena, quam tibi transmittat & honoris mihi per D. Jacq
 ad te veniat, ut monere dignaris, rogo. Interim vale tibi Celestissime, et
 puto ne ama
 Dab. Abia 3. Maji 1762.

Si recitare placuit, Singora libera, hunc in modum

Vienn - Tabac.
Abia

Scopolijevo pismo Linneju, v katerem ga obvešča o najdbi človeške ribice.

Scopolijev Letopis V., v katerem je objavil opis človeške ribice.

JOSEPHI NICOLAI
 LAURENTI
 AUSTRIACI VIENNENSIS
SPECIMEN
 MEDICUM,
 EXHIBENS
SYNOPSIS REPTILIIUM
 RECOMMENDATAM
 CUM EXPERIMENTIS CIRCA VENENA
 ET ANTIQVITA REPTILIIUM AUSTRIACORUM.

VIENNÆ,
 Typ. JOAN. THOM. NÖB. DE TRATTNERN,
 CÆS. REG. AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOP.
 1768.

Knjiga s tezo Laurentijevega doktorata. V njej je bila prvič objavljena vrsta Proteus anguinus.

V svet je ponesla ime svojega kraja

Iz pozabe je 32 let kasneje človeško ribico otel dunajski profesor zoologije Karl von Schreibers. Leta 1795 je namreč v muzejski zbirki opazil enega od konzerviranih primerkov človeške ribice, ki jih je bil okoli razpošiljal Scopoli. Zbudila je njegovo zanimanje in želel jo je proučiti, a bi potreboval sveže primerke. Navezal je stik z Žigo Zoisom in ta mu je pošiljal človeške ribice, sprva iz Virskega izvira, ki je bil še vedno edino znano nahajališče teh živali. Kasneje, ko so odkrili še drugo nahajališče v Rupnici, mu jih je pošiljal tudi iz Rup. Schreibers je proučil notranjo zgradbo te naše sokrajanke. O njej je leta 1800 predaval tudi v Kraljevi družbi v Londonu, leto kasneje pa še v Parizu. S svojimi predavanji je tako navdušil naravoslovce, da se je zanje začel zanimati cel svet in odtlej zanimanje zanjo ni več usahnilo.

Ko je Žiga Zois nabavljaj človeške ribice za Schreibersa, se je tudi sam začel zanimati zanje. Doma v Ljubljani jih je gojil in opazoval. Leta 1807 je v časopisu Laibacher Wochenblatt objavil članek o svojih dognanjih o njih. In tam je zapisal: „*To vrsto najdemo na Kranjskem med Stično, starim samostanom, 8 ur od Ljubljane, ob cesti proti Novemu mestu, in majhno vasjo, ki jo domačini imenujejo Vir... V kotu virske doline sta dve jamski odprtini, 15 do 18 palcev v premeru, 3 do 4 čevlje nad dnom, 2 sežnja druga od druge, iz vsake vre bistra, sveža voda ...*“ V času, ko je pisal ta članek, je bil Virski

izvir torej še vedno edino znano najdišče.

Zoisov članek nam pravzaprav prvi točno pove lokacijo klasičnega najdišča ali kot to strokovno imenujemo *locus classicus* človeške ribice. Laurenti je namreč kot najdišče svojega primerka navedel kar Cerkniško jezero, ki je bilo takrat nekakšen simbol zanimive kraške narave na Kranjskem. Scopoli je v svojem Letopisu V. ovrigel to njegovo izjavo in navedel pravo najdišče – izvir v bližini Stične. A ostala je uganka, kateri izvir blizu Stične. Zois je zapisal, da gre nesporno za Virski izvir. Je pa res, da je Zois ravno v letu 1807 Schreibernsu poslal tudi primerke iz Rup. Sklepamo, da so to drugo nahajališče šele takrat odkrili.

156 **Zgodovina naravoslovja** Proteus 4/60

Poročila o vrsti ribe iz vasi Vir pri Stični

Žiga Zois

Nro. XXIX, 1807.

Laibacher Wochenblatt.

Sum Nutzen und Vergnügen.

Als Zugabe zur Edel von Kleinmayerischen Laibacher Zeitung.

Sonnabend den 18. Julij.

Nahtichten von der im Dorfe Vir bey Sittich vorkommenden Fischeart.

Man findet hierfelde in Krain, zwischen Sittich, einem alten Kloster, 3 Stunden von Laibach, auf der Straße gegen Bleusdorf, und einem kleinen Dorfe, von den Eingebornen Vir genannt, auf Floriant(sittich's) Karte Weyer, nach der gewöhnlichen gemeinlichen Ordnung der Classenamen.

Die Wehrgeart der Hügel bey Sittich ist derselbe nicht abgeschätzte Kalkstein, der sich in der größten Ausdehnung unsere Alpen bis zu 1500 Klafter über die Oberfläch der adriatischen Meeres

Die Handleute von Vir, die es aus Tradition und aus Erfahrung kennen, nennen es bela riba, weißer Fische, oder zilverfarbne riba, menschartiger Fische, wegen der singulären Artifikation der Fische, und wegen seiner Fischefarbe.

Die erste Notiz von diesem Fische gab dem Publikum Dr. Laurenti, im Jahre 1768, in seiner Synopsis Reptilium. Die Beschreibung machte er nach einem bey dem Douneren v. Hohenwart in Klagenfurt in Weingasse aufbewahrten Exemplar. Laurenti sah es für ein selbstständiges Thier an, und gab ihm den Namen Proteus anguinus.

Naslovnica tednika Laibacher Wochenblatt z začetkom Zoisovega članka.

To vrsto najdemo na Kranjskem med Stično, starim samostanom, 3 ur od Ljubljane, ob cesti proti Novemu mestu, in majhno vasjo, ki jo domačini imenujejo Vir, na Florjančičevem¹ zemljevidu Weyer, po navadni germanski raztegnitvi slovanskih imen.

Hribina gričev pri Stični je isti gosto plastnat apnenec, ki se v največji nakopičenosti dviga v naših Alpah do 1500 sežnjev² nad gladino Jadranskega morja in katerega geološka značilnost je polno ljakastih poglobitev na površju kot v notranjosti polno votlin in jam.

Ob vznोजu gmote tega apnenca v kotu virske doline sta dve jamski odprtini, 15 do 18 palcev v premeru, 3 do 4 čevlje nad dnom, 2 sečnja druga od druge; iz vsake vre bistra, sveža voda v

¹ gl. Enciklopedija Slovenije 3: 127

² sežanj = 1,89 m; čevlj = 31,6 cm; palec (cola) = 2,53 cm; črta (linija): 2,19 mm

Zoisov članek, v katerem opisuje Virski izvir kot edino najdišče človeške ribice.

Domači izvir je tudi zibelka

Človeška ribica skriva mnogo skrivnosti in ena najbolj varovanih je njen način razmnoževanja. V

njeno domovanje ljudje ne morejo, da bi ga tam opazovali, pač pa danes to lahko počnejo v nekaj maloštevilnih jamskih laboratorijih. A kako njeno razmnoževanje poteka v naravi, je še vedno skoraj neodgovorjeno vprašanje. Zanimivo je, da je prav Virski izvir poskrbel za dva delna odgovora nanj.

17. junija 1825 je gospodinja Marija Kek iz bližnjega zaselka Vrh prišla zjutraj k izviru prat perilo. V vodi je zagledala človeško ribico, jo zajela v steklenico in jo odnesla domov. Doma je živalco opazovala vsa družina in opazili so, da ima nesorazmerno debel trup in med zadnjima nogama nekakšno nabrekliho. Ženske so se šalile, da je ribica noseča, zato so jo hodile pogosto opazovat. Popoldne je ribica postala nemirna in končno v daljših časovnih razmakih skotila nekaj mladičev. Menjavali so jim vodo, a kljub temu so mladiči do naslednjega dne shirali in so jih vrgli na gnoj.

Tako je nekaj dni kasneje hišni gospodar Janez Kek pripovedoval okrajnemu gozdarju Josephu Heinrichu Stratilu. Stratil je Keku postavljaj vprašanja in skrbno beležil njegove odgovore, saj je bilo prvič, da je človek videl karkoli v povezavi z razmnoževanjem človeške ribice. Nastal je uradni zapisnik, ki ga je Stratil kasneje skupaj z lastnimi opazovanji poslal v nemško revijo Isis. Tam so ga objavili in tako se nam je Kekovo pričevanje o rojevanju človeške ribice ohranilo. Danes ta zapis imenujemo kar Stratilov zapisnik ali Stratilov protokol.

Danes lahko le ugibamo, kaj so res videli Kekovi. Kasnejše ugotovitve v laboratorijih namreč kažejo, da človeška ribica odlaga jajčeca in ne koti živih ličink. Si je Janez Kek zgodbo izmislil? Nikakor! Stratilu je namreč povedal podrobnost, ki daje njegovemu pričevanju verodostojnost. Povedal je, da so bili mladiči temneje obarvani in da so imeli oči kot makova zrnca. To se je takrat zdelo nenavadno, saj ima odrasla človeška ribica povsem zakrnele oči. A ko so v laboratorijih dočakali prve zarode, se je izkazalo, da je Kek pravilno opisal ličinke.

Strokovnjakom je ostala domneva, da se morda človeška ribica drugače razmnožuje v ujetništvu in drugače v naravi. Ali pa, da na način razmnoževanja vpliva temperatura vode. Pa je spet posegel vmes Virski izvir. Leta 1976 sta v njem precejala vodo naša biologa dr. Boris Sket in France Velkovrh. Zanimali so ju namreč jamski rakci. A zajela sta tudi dve jajčeci človeške ribice in v obeh že do prepoznavnosti razvita zarodka. Od takrat niso še nikjer našli česa podobnega. Virski jajčeci sta še vedno edini znani jajčeci z zarodki v naravi. Potrjujeta jajcerodnost človeških ribic, a Kekovo pričevanje še vedno nekje na tihem vznemirja njihove proučevalce.

Novorojenček človeške ribice z dobro vidnimi očmi in pigmentirano kožo, foto Gregor Aljančič

Stiško je tudi ime

Za strokovno imenovano žival *Proteus anguinus* uporabljamo dve slovenski imeni – človeška ribica in močeril. Človeška ribica zveni nekam umetno skovano in je zaradi svoje dolžine tudi nerodno. Močeril

zveni tako lepo domače in zaradi kratkosti praktično. A videz pogosto vara.

Prvo slovensko ime živali nam je 18. julija 1807 zapisal Zois v svojem članku v tedniku Laibacher Wochenblatt. Pravzaprav je zapisal kar dve imeni: bela riba ali zhloveshka riba. Pravi, da jo tako imenujejo domačini v Stični. Lahko torej štejemo, da je človeška rib(ic)a prvotno, izvirno domače ime, v nasprotju z mnogimi umetnimi skovankami, med katere verjetno sodi tudi močeril.

Ime močeril je namreč skoval kustos Deželnega muzeja v Ljubljani Henrik Freyer, ki je tudi sam proučeval razširjenost človeške ribice in je o njej prvi pisal v slovenščini. Ohranjen je njegov rokopis z dne 7. marca 1850, v katerem piše: »... *Proteuz, sploh človeška ribica, tudi bela kačica imenovan. Pa ni riba inu ne kača tudi nima neč človeškiga na sebi, zunej leško (menschlich) lična (gefärbte) koža ... Po te nje lastni navadi v vodi, v močivni riti, je Močarila imenovati ponudim. Koker sa Slovenci Močarada, Močarola (Salamander) od njegoviga domvanja: ima moča rad, kerstili ali imenovali.*« Je pa že pred to svojo razlago sam ime uporabil leta 1842 v svoji knjigi Favna, ki je bila pisana v nemščini. Kot rodovno ime je zapisal *mozharila* in za vrsto *temnótna mozharila*, med sopomenkami pa še *krainerisch zhloveshka ribiza bei Sittich*.

Izvor besed, ki se začnejo z moče... je Fran Levstik v pismu z dne 30. oktobra 1867 takole pojasnjeval Franu Erjavcu: */.../ močeróv, močeról (Dalmatin), močerád Salamander. Uže razne oblike te prečudne beséde učé, da utegne biti tuja; ali odkod je? Znané so ti besede: „kaj tu tebi angré, antiče, kogá anvzeti“, v kterih je prvi del ostal surov nemšk, a drugi je prestavljen. Enako je z besedo močeróv, pri kteri je močerol ino močerad popaka zaradi nerazuíma. Stvn. je mol, molt, moltwurm. srvn. molch, molchwurm (v narečilih) Salamander; torej nsl. molčrv, iz tega močev (priméri vatal iz valtel, vatel), ino iz močrv zaradi lažega izrékanja: močróv (kakor Premróv, Premróva iz Premrl (Premrv), ino potem še blagglasni e vtaknen, pa imamo: močeróv, močeróva, kakor govoré Ribničanje in Laščanje.*

Literatura:

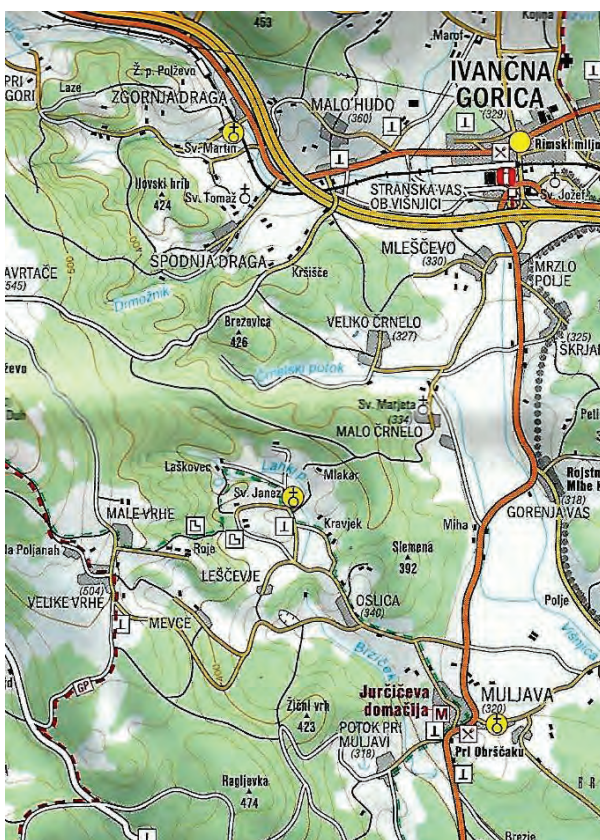
- Aljančič, Marko: „Človekova“ ribica in druga imena naše jamske dvoživke, Proteus, Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana, 51, 1988/89, št. 9/10, str. 365–366.
- Aljančič, Marko: Žiga Zois in človeška ribica, Proteus, 60, Ljubljana, 1997/98, št. 4 (december 1997), str. 152–155.
- Gorički, Špela: Posebnosti človeške ribice iz Stične, v rokopisu, 2016.
- Sket, Boris; Velkovrh, France: The Discovery of Proteus-eggs (Proteus anguinus Laurenti, Amphibia) in Seminaural Conditions, International journal of speleology, 1978.
- Soban, Darinka: Joannes A. Scopoli – Carl Linnaeus, Dopisovanje 1760-1775, Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana 2004, 349 str.
- Stratil, Joseph Heinrich: Protocoll, Isis, Leipzig, 1831.
- Trontelj, Peter: Projekt monitoringa človeških ribic v Sloveniji, Univerza v Ljubljani – Biotehniška fakulteta, Ljubljana, 2015.
- Proteus – skrivnostni vladar kraške teme, (Aljančič Marko [et. al]). Vitrum, Ljubljana 1993, 75 str.

KJER HIŠA MOJEGA STOJI OČETA

MATSCHEROLHOFF (Mačerole) – Polesek – pri Mlakarju

Valerija Ravbar*

Vas Leščeveje je 2 km oddaljena od Muljave. Muljavo poznamo vsi, ker se je tu rodil pisatelj Josip Jurčič. V svojih delih je opisoval tudi Leščeveje, čeprav ga je imenoval drugače. Zato je ves ta kraj za nas kulturni spomenik. Vas Leščeveje, ki obsega več zaselkov na okoliških vzpetinah, ki obkrožajo dolino, se prvič omenja sredi 12. stol., grad pa že leta 1062. Po dolini teče Lahki potok. Kmalu ob izvriu se razširi v jezerce, ob koncu doline pa ponikne.

Najpomembnejšo kulturno dediščino vasi predstavlja cerkev sv. Janeza Krstnika, o nekdanjih treh gradovih pričujejo le še pisni viri.

Na vzpetini na levi strani potoka je stal utrjen grad Benek, malo nižje Kravjek, na vzhodni strani na desni strani potoka pa Mačerole. Vsi so že zdavnaj v razvalinah, a tudi razvalin že skoraj ni več. Nam jih je za vedno ohranil pisatelj Josip Jurčič. V svojih povestih jim je dal drugačna imena. Benek je poimenoval Rojinje, Kravjek Slemenice, Mačerole pa Polesek.

* Malo Črnelo 2, 1295 Ivančna Gorica, novinarica v pokoju

Cerkev sv. Janeza, v ozadju Mlakarjeva domačija

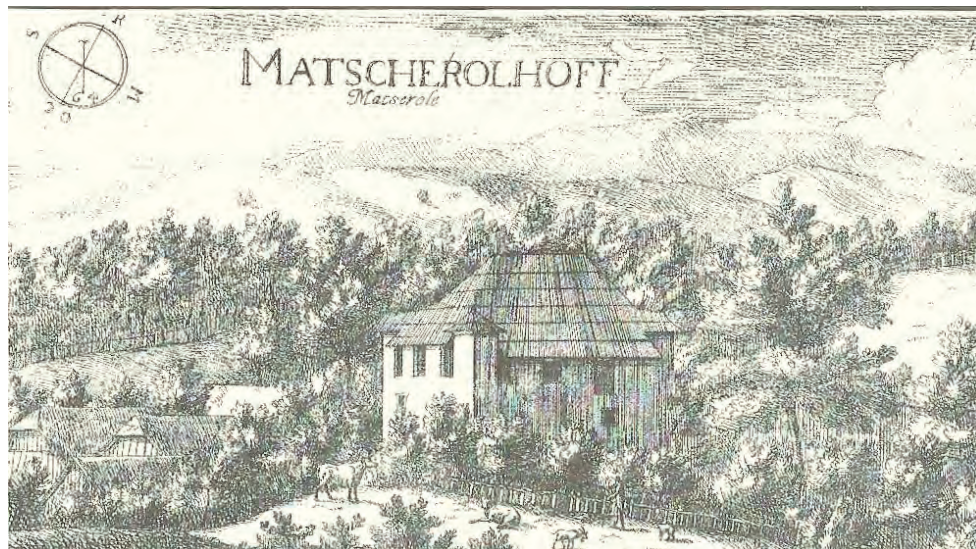
Mačerole je bil najmanjši med njimi. Tako se je imenoval po prvem lastniku. Danes stoji na razvalinah gradu preprosta kmečka hiša. V njej se je leta 1912 rodil moj oče kot sedmi izmed desetih otrok Alojza in Terezije Nadrah. Grad se je porušil, saj je pogosto menjal lastnike, ki zanj niso dobro skrbeli. Zadnji lastnik, trgovec Franc Fortuna, ga je dokončno podrl, da zanj ni bilo treba plačevati davkov. Zemljo je razprodal okoliškim kmetom. Iz kamnja nekdanjega gradu so si zgradili ali popravili hiše. Tudi na razvalinah Mačerol so iz preostalega kamnja postavili kmečko hišo. Od gradu je ostala samo še klet, ki so jo uporabljali tudi novi lastniki.

Slovenski bralci poznajo ta gradič pod imenom Polesek. Tako ga je poimenoval pisatelj Josip Jurčič v romanu Deseti brat. Danes stoji na nekdanjih razvalinah kmečka hiša, ki jo je 1898 kupil moj ded Alojz Nadrah, po domače Mlakarjev z Mrzlega polja. Zato se zdaj tu reče pri Mlakarju.

Zgodovina

Zgodovinar Valvasor poroča, da je gradič Mačerole stal že leta 1254. Tedaj je neki plemič podaril samostanu v Stični dva grunta in dva vinograda. Priča tej podaritvi je bil tudi Otto, gospod na Mačerolah. V naslednjih stoletjih so bili njegovi potomci v raznih listinah še večkrat omenjeni pri nakupih ali prodaji raznih posesti. Kakšen je bil prvotni grad, ne vemo, saj je prva slika šele iz leta 1679, ko ga je upodobil Valvasor.

Mačeroli tedaj niso bili več njegovi lastniki. Plemeniti Mačeroli so bili vojščaki, ki so živeli v težkih časih, ko so Turki napadali našo deželo.

Grajski griček je bi v tistem času obdan z obrambnimi jarki. Ko je turška nevarnost minila, so jih delno zasuli, da je bil dostop do gradu lažji. Pripovedovali so, da je moj ded vse življenje s samokolnico vozil zemljo in jih zasipal. Dokončno je to uspelo šele pred dvema letoma sedanjim lastnikom. Zravnali so jih z buldožerjem. Na fotografijah iz leta 2000 se še vidijo.

Vitezi z Mačerol so se udeleževali raznih bojev, ki so jih takratni velikaši med seboj bojevali za nadvlado, pozneje pa s Turki. Za nas je bolj zanimiv Jurčičev opis iz povesti Jurij Kozjak, slovenski janičar. Leta 1475 so Turki napadli Muljavo. Ljudje so se zatekli v cerkev, ki je imela višje obzidje kot danes.

»In ko je sonce nagnilo se že blizu gor, bili so strahoviti sovragi pred zidom. Zmerom več in več jih je prihajalo. Že so najpogumnejši plezali po zidu in prislanjali tramove. Iz oči v oči, pest proti pesti se spopadejo. Zunaj so se bliskale krive sablje, izza zida pak so prosti možaki vihteli različno orožje. Eni so z drogi merili Turkom črepinje, eni so s cerkveno, za silo odtrgano desko suvali vruga raz zid; tam je zopet velik, močen mladenič sukal težek kovan svečnik z oltarja, da je nekaterega nevernika za vselej minilo poželenje v naše dežele ropat hoditi. En sam mož je bil, ki je imel vojno orožje, ki je bil izurjen v boju. Bil je Janez z Mačerol, edini plemenitaš, ki je bil ostal pri menihih in kmetih. Ta je učil, kaj in kako naj se bijejo, ter krepko pomagal okoli in okoli, kjer je bila največja sila.«

Toda, če niso napadali slovenskih kmetov Turki, so jim grenili življenje njihovi gospodarji, ki so zahtevali preveč dajatev. Tudi gospodje z Mačerol niso bili izjema. Leta 1515 so njihov dvor napadli uporni kmetje iz okolice. Tedaj je Ulriku Mačerolu priskočil na pomoč baron Ravbar z bližnjega gradu Kravjek.

Toda že devet let kasneje je rod Mačerolov izumrl. Potem se je na hitro menjalo nekaj lastnikov (Lapryacherji, stiški opat Janez Glavič, Auerspergi). Leta 1608 je grad kupil Krištof plemeniti Semenič iz Semiča.

Semeniči

V lasti rodbine Semenič je bil dvor skoraj dvesto let. Seveda so se lastniki menjavali z dedovanjem ali zamenjavo posesti. Morda najbolj znana lastnica je bila Marija Suzana Semenič, ki se je poročila z baronom Jurijem Adamom Grimšičem z Bleda. Tako je na Dolenjsko prišel grb njenega moža.

Grimšiči so imeli zelo zanimiv grb. V njem je narisana zibelka. Ta grb so vzdali tudi nad vhodna vrata v Mačerolah. Tam je ostal še potem, ko niso bili več lastniki gradu. V Jurčičevem času je grad že propadal.

»Zidanje ni bilo visoko. Grad je imel samo eno nadstropje. Ozka steza je peljala do vežnih vrat, iznad katerih se je bil velik kamen, grb bog ve katere plemiške rodovine, iz zida izluščil in padel na tla. Oskrbnik odvalil je bil kamen samo toliko izpred vežnega praga, da se ni kdo ob njem spotaknil.«

Jurčič grba ni opisal, a ljudje so pripovedovali, da je imel zgoraj zlato krono, na sredi pa zibelko. Tudi moja babica je pravila, da je še videla ta grb, a ne vem, če je bilo res. Zibelka v grbu ni pomagala, da bi plemenita Grimšičeva imela potomce.

Fedrani

Od Semeničev so leta 1791 grad kupili Fedrani z bližnjega Hudega. Tu so živeli skoraj devetdeset let. Zadnji lastnik Avgust je pokopan pri cerkvi sv. Janeza. Ob vhodu je še vzdian njegov spomenik, ki so ga izdelali v znani livarni na Dvoru pri Žužemberku.

Ottovi

Ko so Fedrani prodajali svoje premoženje na Kravjeku, se je javil kupec od daleč. Kristjan Ott je prihajal iz Nemčije. S seboj je pripeljal sina in dve odrasli hčeri. Živeli so na gradu Kravjek, Mačerole so bile nekakšna pristava, kjer so prebivali njihovi hlapci, obdelovali zemljo in gojili živino. Grad je že tedaj propadal. Nemški lastnik je želel, da bi se njegova hči Johana naučila slovensko.

Johanna OTT v zrelih letih

Josip Jurčič

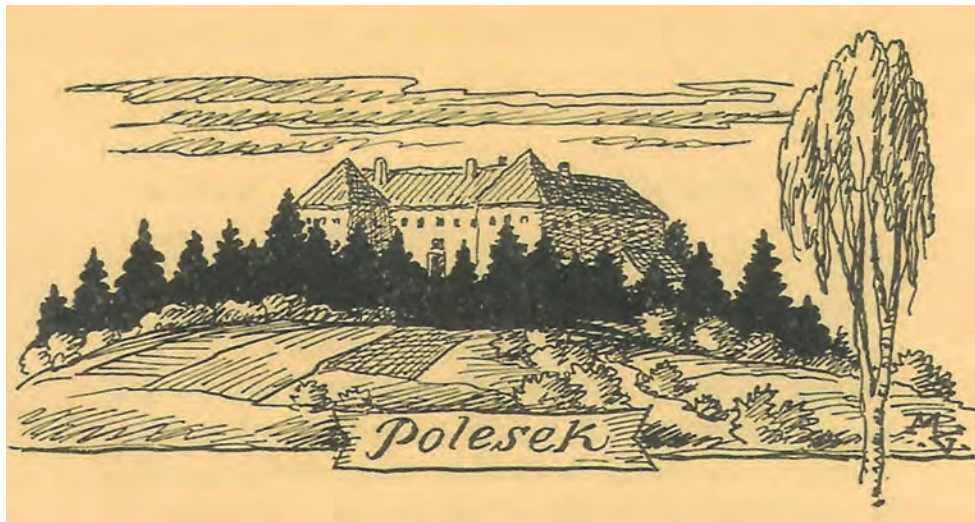
Zato je najel Josipa Jurčiča, študenta z Muljave, da je v počitnicah prihajal na Kravjek in učil grajsko gospodično. Učitelj se je v svojo učenko zaljubil in to ljubezen opisal v romanu Deseti brat. Ko je Jurčič posedal z Johano v tem, zanj sanjskem svetu, in v mislih razmeščal svoje junake po bližnji okolici,

jih ni mogel pošiljati imenitnim dogodivščinam nasproti iz kraja s tako prozaičnim imenom, kot je Kravjek. Kakorkoli že, Jurčič je prihajal na Kravjek mimo gozda, imenovanega Slemena, in je najbrž mislil, da bi bilo Slemenice lepo ime za grad. Tudi ime Mačerole ne zveni nič kaj romantično. Reber, kjer se je nekoč razprostiral grajski sadovnjak, je vsako jesen posejana z nežno vijoličnim podleskom. Morda ga je zato imenoval Polesek in ga v svoji domišljiji naredil za dom Manice in Lovra. Sčasoma so bili nekdanji pravi lastniki gradu popolnoma pozabljeni. Ljudje so Jurčičevo resnico sprejeli za zgodovinsko in jo tako pripovedovali naprej. Tudi za mojo babico – zadnjo gospodinjno na Mačerolah – je bil resničen tisti svet, ki ga je ustvaril Jurčič. Zanj je bil Lovro Kvas resnična osebnost. Ko se je vrnil z Dunaja, se je oženil z Manico s Slemenic in potem sta srečno živela na Polesku, ki jima ga je zapustil stric Piškav. Babica je bila prepričana, da kuha na istem ognjišču kot nekoč Manica – kakor da bi grajska hči sama kurila ogenj in prestavljala lonce. Toda njej so bila takšna sanjarjenja vseč in meni so tudi pričarala lepe urice, dokler nisem odrasla in začela ločevati resnice od pisateljskih izmišljij. Johana Ottova ni nikoli ropotala z lonci na svojem ognjišču. Osamljena je umrla v Italiji, kajti tudi kakega bolj primernega ženina, kot je bil Jurčič, ni bilo za ponosno dekle.

Terezija Nadrah (1875 – 1966)

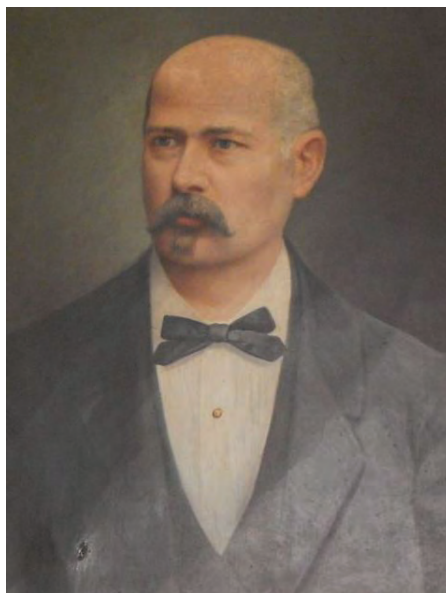
Jurčič je gradu Mačerole dal lepo ime Polesek, vendar njegove zunanosti ni prav nič olupševal. Slikar Maksim Gaspari pa je iz njega naredil pravi grad.

Maksim Gaspari, ilustracija iz Desetega brata

Fortuna

Ottova oče Kristjan in sin Franc sta umrla kmalu drug za drugim. Obe hčeri Johana in Avgusta nista bili zmožni skrbeti za posestva, zato sta jih prodali Francu Fortuni. Fortuna je bil domačin iz Spodje Drage. Obogatel je kot trgovec v Ljubljani, kjer je bil tudi podžupan, in kupil je več gradov v okolici Stične. Toda bogastvo je pošlo in moral jih je razprodajati. Ker je od njih plačeval visok davek, je kravniška gradova, ki sta bila v dokaj slabem stanju, podrl in material prodal okoliškim kmetom.

Franc Fortuna

Ndrahi

Leta 1898 je hišo, ki so jo zgradili iz kamnja od nekdanjega gradu, kupil moj ded Alojz Nadrah (1870–1946). Novi kmečki lastnik je obetal, da bo zrasel tu nov rod, ki bo pognal korenine. Na domačiji, kjer se je morda res še nekje trkljal grb z zibelko, se je rodilo deset otrok. Vsi so odšli v svet in vsi skupaj niso imeli deset otrok. Domačija je že pol stoletja prazna in se počasi podira.

Grad Mačerole je bil zgrajen iz lahkega kamna. To je bil odličen gradbeni material, ki so ga lomili v bližnjem kamnolomu ob izviru Lahkega potoka. Iz tega kamnja je zgrajeno tudi današnje poslopje.

Od starega gradu se vidi samo še klet. Grad Mačerole je bil pokrit z lesenimi skodlami. Hiša mojega deda je imela slamnato streho. Sedaj je streha pokrita z opeko - na treh straneh s cementno, na vhodni strani z opečnato.

V hiši sta bila še do nedavna dva lepo obdelana kamnita stebrička iz nekdanjega gradu: eden je držal klop za mizo, drugi pa pri peči. Zdaj stoji samo še tisti pri peči.

Vsa zemlja, ki pripada Mlakarjevi domačiji, je še danes v enem kosu. Seže od potoka do gozda, v številni gozd. Z vaško potjo, ki vodi mimo cerkve do ribnika v Laškovcu (Lahkovcu – lahki kamen), jo povezuje samo blaten kolovoz.

Franciscejski kataster

TVD PARTIZAN GROSUPLJE – USTANOVITEV IN ZAČETEK

Andrej Šušterič* s sodelavci**

Po pričevanju Marjana Ahlina je bilo Telesnovzgojno društvo TVD Partizan Grosuplje ustanovljeno že leta 1948 na temeljih in tradiciji predvojnega sokolskega društva. Prvo vodstvo ni znano, v obdobju 1951-1957 pa je bila predsednica društva takrat znana družbeno-politična delavka Ruža Polič.

V tem prvem obdobju je bila najbolj aktivna nogometna sekcija, ki je bila ustanovljena julija 1954, njen prvi vodja in trener pa Marjan Ahlin. Igrišče so imeli na »Finžgarjevem travniku«, opremo in slačilnice pa v starem Sokolskem domu. Prvo uradno tekmo so grosupeljski nogometaši odigrali 16. 9. 1955 v Kočevju, v novoustanovljeni Dolenjski ligi. Jeseni leta 1957 so se preselili na novo zgrajeno igrišče iz črnega »leša« v Brinju. Nogometna sekcija društva je bila ukinjena spomladi 1958, istega leta jeseni pa se je preimenovala v Nogometni klub Grosuplje – predsednik Alfonz Jevšinek in trener Rudi Božič. Pred preimenovanjem so bili grosupeljski nogometaši prvaki Dolenjske lige.

Tekma z Litostrojem, leta 1956, na »Finžgarjevem travniku«.

Z leve: Potokar, Janežič, Vidmar, Perovšek, Dovžan, Kadunc, Hočevar, Koporčnik, S. Gabrijel, Ahlin, Drobnič.

Na novem igrišču v Brinju, jeseni 1958.

*Čepijo (z leve): Zupančič, Dovžan, Hočevar; Košmrlj, Drobnič;
stojijo (z leve): Ahlin, Božič, Robežnik, M. Gabrijel, Perko, Perovšek.*

Fotografiji: arhiv Marjan Ahlin

* Pernovo 38f, 3310 Žalec

** Sodelavci ter njihova osebna pričevanja, dokumenti in fotografije: Marjan Ahlin, Dare Gabrijel, Janez Lesjak, Franci Potokar, Uroš Šušterič in Janez Verbič, okt.-dec. 2014.

Leta 1957 je bil za predsednika društva izvoljen januarja 1955 v Grosuplje priseljeni Uroš Šušterič, kar je opisal v svojih spominih.*

»Ko sem služboval na Občini Grosuplje, od leta 1957 dalje, sem dobival razne naloge. Nekoč me je predsednik občine (Anton Janežič-Hribček, op. p.) povabil, naj sodelujem pri raznih športnih manifestacijah ter prevzamem izgradnjo in adaptacijo objektov, ki bi jih namenili športu. Tega sem bil vesel. Pričel sem z organizacijo generalnega popravila starega Sokolskega doma, ki je služil samo kinu. V kratkem času smo preuredili dvorano v večnamenski prostor za kino ter telovadnico za društvo in šolo, ki jo le-ta takrat sploh ni imela. Vodil sem vsa gradbena dela in opremo ter nabavo telovadnega orodja. Obenem smo na prostoru, ki ga je odobrila Občina (v Brinju, op. p.), uredili nogometno igrišče in letno telovadišče ter zraven (na sosednjem 'Drobničevem travniku', op. p.) konjeniško stezo za tekmovanje s konji. Paralelno sem opravil reorganizacijo TVD Partizan Grosuplje, ustanovil telovadno sekcijo višjega kakovostnega razreda, ki sta jo vodila znana olimpijca Stane Derganc in Miro Longyka, uredil organizacijo članstva – od otrok in naraščajnikov do članov. Uredil sem tudi upravo društva in nasploh, po vzoru Sokola, organiziral moderno telovadno društvo. V to sem vključil še posamezne sekcije: konjeniško, taborniško, rokometno in nogometno. Leta 1957 smo svečano odprli telovadnico in letni stadion ter razvili novi prapor društva, za katerega sva sredstva nabirala po podjetjih in pri občanih skupaj z dr. Podkoritnikom, vodjo Zdravstvenega doma Grosuplje.

Telovadni nastop (okrajni zlet TVD Partizana, 28. 9. 1957, op. p.) je bil res lep, prišla so društva s svojimi člani iz celotnega takratnega ljubljanskega okraja. Vendar, že pri otvoritvenem nagovoru, odprtju telovadnice in vseh ostalih svečanih dejanjih, nisem bil več prvi in edini, kot pri delu in izvedbi načrta, temveč so na moje mesto stopili 'zdravi partijski tovariši', ki jih do takrat nisem nikdar videl. Kmalu so me kooptirali v Okrajni odbor Partizana, da bi me s tem 'razbremenili' v matičnem društvu v Grosupljem.«

Stadion TVD Partizan Grosuplje v Brinju, zgrajen od maja do septembra 1957, kjer je bil 28. 9. 1957 organiziran 1. povojni okrajni zlet TVD Partizana Slovenije. Fotografija: arhiv Uroš Šušterič.

Stadion v Brinju, zgrajen na črnem "lešu", je bil za tiste čase moderen objekt, namenjen predvsem za

* Uroš Šušterič: "Ravna gora, moja usoda", strani 315-316, Ljubljana, Nova obzorja 2010.

nogomet in kasneje rokomet ter tudi za atletiko in vadbo šolskih otrok. Večinoma so ga za treninge in tekme uporabljali nogometaši, ki so nastopali najprej v Dolenjski ligi in nato v Okrajni ligi, od leta 1960 do 1968 pa tudi rokometiški za tekmovanje v Dolenjski ligi in II. slovenski ligi.

Obnovljeni dom TVD Partizana Grosuplje (levo) je bil večnamenski objekt – poleg kino predstav ob vsakem koncu tedna, je bil vsak dan dopoldan zaseden s šolskimi urami telovadbe, popoldan in zvečer pa z vadbo društvenih telovadnih selekcij. Gostil je tudi različne kulturne prireditve, mnogim Grosupeljčanom pa ostaja v spominu po organizaciji plesnih vaj, mladinskih plesov in silvestrovanj v organizaciji rokometišev. Torej, center športnih in kulturnih dogajanj v takratnem Grosupljem!

Fotografija: arhiv Mestna knjižnica Grosuplje

Osnovna dejavnost društva je bila seveda telovadba, ki je bila, predvsem za fante, odskočna deska za ostale športe – nogomet, rokomet, smučanje ... Telovadna vrsta, ženska in moška, sicer ni dosegala kakšnih omembe vrednih rezultatov, a je bila v prvih začetkih društva vendarle njegov najbolj prepoznavni del. Med najbolj znanimi vaditelji so bili takrat olimpijca Stane Derganc in Miro Longyka, pa Mile Ogrin iz Ljubljane ter učitelja telovadbe na Osnovni šoli Grosuplje Rudi Samec in Marta Dobrovoljc.

Članska telovadna selekcija v letih 1958/59. Peti v zadnji vrsti z leve je vaditelj olimpijca Stane Derganc, poleg njega desno predsednik društva Uroš Šušterič.

Fantje so leta 1959 na državnem zletu TVD Partizana Jugoslavije v Beogradu v svoji kategoriji v prostih vajah osvojili 2. mesto.

Fotografiji: arhiv Andrej Šušterič

Po uspešnem nastopu v Beogradu so fantje, skupaj z dekliško telovadno vrsto in nekaterimi ostalimi člani društva, poleti 1959 odšli na »morsko« taborjenje v Rovinj, v kamp takratnega TVD Partizana Slovenije.

Fotografiji: arhiv Andrej Šušterič

Najbolj odmevne rezultate društva so v letih 1960-1970 dosegali rokometaši, ki so svojo prvo tekmo, v takrat ustanovljeni Dolenjski rokometni ligi, odigrali 9. 10. 1960, večino domačih srečanj pa na nogometnem stadionu v Brinju, na črnem "lešu". Kasneje so tri sezone 1967-1970 nastopali v II. slovenski ligi, zadnjo tekmo pred razpadom pa so zaradi zapore igrišča v Brinju leta 1968 odigrali na "domačem" igrišču v Stični, 10. 5. 1970.*

Prva slika ekipe, 22. 4. 1962, v Kočevju. Čepijo (z leve): Blatnik, Šušterič, Zupančič, Verbič, Fabjan; stojijo (z leve): Horvat, Jeršin, Potokar, Medved, Strehovec in Dremelj.

Zadnja slika ekipe, 15. 6. 1969, v Krškem. Čepijo (z leve): Marinčič, Hribar, Strehovec, Zgonc, Skalja; stojijo (z leve): Šušterič, M. Košak, Podobnik, S. Košak, Kamnikar in Drobnič.

Fotografiji: arhiv Andrej Šušterič

Zelo dejavna je bila tudi taborniška sekcija, ki je prvo taborjenje organizirala v Podsmreki pri Višnji Gori (slika levo in Janez Verbič), nato nekaj let zapovrstjo ob reki Sori v bližini vasi Sora, zadnjič pa leta 1966 v Dolenjskih Toplicah. Predvsem taborjenje ob reki Sori je v pravem taborniškem vzdušju marsikomu ostalo v nepozabnem spominu. Naslednji propagandni fotografiji sta posneti ob obisku nekaterih funkcionarjev društva in staršev tabornikov.

* Andrej Šušterič: "Trideset let rokometna v Grosuplju, prvih 10 let 1960-1970«, Celje 1990.

Fotografija: arhiv Janez Lesjak

Fotografija: arhiv Janez Lesjak

Člani nogometne sekcije so ob Sori prvič taborili poleti 1958, nepozabna ob omenjenem obisku nekaterih funkcionarjev društva in staršev tabornikov pa sta izlet na bližnji Govejku in kopanje v Zbiljskem jezeru.

Nogometaši na taborjenju, poleti 1958.

Fotografija: arhiv Marjan Ahlin

Mihelčičev dom na Govejku.

Zbiljsko jezero pri Medvodah.

Fotografiji: arhiv Andrej Šušterič

Konjeniška sekcija pri TVD Partizan Grosuplje je leta 1957 na 'Drobničevem travniku' v Brinju organizirala prve lokalne konjske dirke, o čemer priča zapis na spletnih straneh Kamra, Digitalizirana

kulturna dediščina slovenskih pokrajin – Konjske dirke v Grosupljem:*

"Že 1957. leta so imeli dirke na 'Drobničevem travniku', kjer je danes OŠ Brinje. V nedeljo po maši so trenirali. Da ni bilo treba delati odra, so kar voz z veliko 'dero' pripeljali. Celozvočenje so že imeli. Ljudje so sedeli kar po Brinjskem hribu nad cesto in imeli so lep pogled na progo. Nekaj denarja so dobili od vstopnine, kaj dosti pa se ni nabralo. Država ni denarno podpirala klubov.

Dirke so bile poleti. Ljudje so prišli gledat od blizu in daleč. Tekmovali so kasači, imeli pa so tudi kmečke galopske dirke in dirke s kmečkimi vprežnimi vozovi ter preskakovanje ovir.

Kasači so se pripeljali kar s sulkyji (kasaškimi vozovi) po cesti, jahači so prijahali. Pod Križmanovim kozolcem je bilo vse polno konj. Ljubljanski konjeniški klub je financirala vojska, zato so že imeli športne konje in lahka športna sedla, pa tudi za dirko so s tovornjakom v Grosuplje pripeljali zapreke. Leš za utrđitev steze je od Potočnikove pekarije pripeljal Anton Lukše.

Prišli so tudi tekmovalci iz sosednjih vasi: Lukše (Lazar) iz Hrastja, z Mlačevega Duša in Lužar, kasači Krušič, Hojs, Weiss. Veselje do dirkanja je imel tudi Ivan Kramar iz Šmarja, predvsem rad je sodeloval na galopskih dirkah. Pa Lampret z Gatine je bil vnet za dirke. Jagodičeva - Glažarjeva je jahala Lužarjevo kobilu. Na eni od tekem je celo padla s konja, da so jo v bolnico odpeljali.

Dirke so ponovili še leta 1958 in 1959. Podatki o starejših dirkah so v jugoslovanskem koledarju prireditev. Slovenski arhiv v Ljubljani je pogorel, tako da je več podatkov šele po letu 1970."

Lojze Potočnik (intervju): Kot desetleten fant sem tekmoval v kmečkih galopskih dirkah. Jahal sem domačo kobilu in bil sem spredaj. Ko sem prijahal mimo prehoda, skozi katerega sem prišel na dirke, je kobilu odvila s proge ven in pristal sem v Bregu, v potoku. Jokal sem od jeze in razočaranja.

Anton Lukše (intervju): Na galopskih kmečkih dirkah z delovnimi konji sem tudi jaz tekmoval. Te so bile za ljudi tudi najbolj zanimive, saj če je kdo iz vasi tekmoval, so ga prišli vsi vaščani gledat. Bili so to delovni konji, vendar bolj športnega tipa. Konji niso bili dirk vajeni, eden je ven rinil, drugi drugam, pa so se pogosto zapletli. Novakov Jože je imel osle, je pa z njimi prišel na dirke. Kar med dirko se je znašel na progi in je kar tekmoval, seveda izven konkurence.

Tudi zmagoval sem. Dobil sem denarno nagrado, klub je dobil nekaj denarja in ga je razdelil zmagovalcem. Pa malo gostije so naredili. V Prapročah sem bil drugi, za drugo pa ne vem, papirje sem izgubil, drugo sem pa pozabil. Na zadnjo tekmo v Praproče pa nisem šel, ker sem imel druge opravke.

Prva leta je bila konkurenca kar huda. Bilo je veliko konj, ki so dobro tekli in je bilo težko zmagati. Potem pa je bilo konj vse manj.

Je pa pomembno, koliko je konj utrjen. Če je konj vsak dan vprežen, uvožen, tisti bo zdržal cel dan, kolikor boste hoteli. 'Štalni' konj pa ne bo zdržal dosti. Dva kroga smo vozili, moji konji so bili vedno v dobri kondiciji.

---

* Kamra: »Konjske dirke v Grosupljem« www.kamra.si/Default.aspx?module=5&id=2318.

*Kmečka galopska dirka.
Lojze Potočnik, 1957*

*Dirka s kmečkimi vprežnimi vozovi.
Anton Lukše, okoli leta 1980*

K telesni vzgoji članov TVD Partizan Grosuplje so v tistem času veliko pripomogli tudi takrat znani športni pedagog Mile Ogrin iz Ljubljane (četrti z leve na desni sliki) ter učitelja telovadbe na Osnovni šoli Grosuplje Rudi Samec (prvi z leve na obeh večjih slikah tabornikov – stran 4) in Marta Dobrovoljc (tretja z leve na desni sliki). Z njihovo pomočjo je društvo v času zimskih počitnic organiziralo tudi smučarska tečaja v Škocjanu pri Turjaku leta 1958 (slika na levi) in na Ilovi Gori leta 1959 (slika na desni) ter nekaj tekem v veleslalomu.

*Nogometaši na smučarskem tečaju v Škocjanu, 1958.
Fotografija: arhiv Marjan Ahlin*

*Smučarski tečaj na Ilovi Gori, 1959.
Fotografija: arhiv Janez Lesjak*

Poleti leta 1960 se je nekaj članov ženske in moške telovadne selekcije prvič udeležilo vaditeljskega tečaja v Rovinju (na sliki), naslednje leto, tudi v Rovinju, pa Janez Verbič (prvi z desne) še vaditeljskega in sodniškega tečaja v rokometu, ki sta se ga leto kasneje (1962) udeležila tudi Vinčo Blatnik in Andrej Šušterič (tretji z desne).

Fotografija: arhiv Andrej Šušterič

Nekaj mladih fantov (Janežič, Pucihar, Šušterič, Dornik, Medved ...), sicer članov TVD Partizan Grosuplje, je v "lastni režiji" kratek čas treniralo tudi namizni tenis, pod občasnim vodstvom Petra Košmrlja in najpogosteje v prostorih starega valjčnega mlina pri znani Rusovi gostilni. V najnižjem tekmovanju so, s sicer pičlim uspehom, nastopili tudi za tovarniško ekipo "Motvoz in platno" – slika je pred enim od takšnih nastopov.

Fotografija: arhiv Andrej Šušterič

Med športniki je takrat prednjačil Janez Verbič, sicer doma s Kopanja nad Veliko Račno, ki je bil ne le dober telovadec in atlet, ampak tudi smučar ter predvsem rokometas (po Grosupljem in Dobrepolju tudi igralec RD Slovan) in trener rokometas. Kot prvi in edini član TVD Partizan Grosuplje se je pozimi leta 1962 udeležil republiškega smučarskega tečaja v Planici, ki ga je vodil takrat priznani učitelj smučanja Janez Šuster - Šuco.

Ekipa TVD Partizan Grosuplje v postavi Marjan Ahlin, Cveta Bedene, Franc Potokar, Janez Verbič in Nada Zavodnik se je 8. maja 1960, na 4. pohodu ob žici okupirane Ljubljane, udeležila množičnega marša za mešane ekipe na 20 km. S štartno številko 1568 je med 49-imi ekipami v svoji kategoriji, sicer po veliki utrujenosti ob prihodu v cilj, osvojila odlično 6. mesto.*

Fotografija: Internet www.dlib.si Tomaž Alauf

Na istem pohodu so nastopile še naslednje tri ekipe TVD Partizan Grosuplje:4

kategorija	sestav ekipe	km	št. števil.	št. ekip	mesto
moški	Rudolf Bregar, Andrej Mrkun, Jelko Pust, Alojz Rozman, Marjan Urbančič	20	1156	642	133.
moški	Ivan Dornik, Tone Janežič, Milan Lovka, Rudi Medved, Andrej Šušterič	20	1057	642	251.
ženske	Ivana Babnik, Marta Dobrovoljc, Mira Jeglič, Maja Plot, Marija Šilc	20	1447	138	117.

Po spominu nekaterih udeležencev so člani društva v teh letih sodelovali tudi na vsaj eni slavnostni paradi ob dnevu mladosti v Ljubljani.

Leta 1967, ko se je Uroš Šušterič z družino preselil v Ljubljano, je vodenje TVD Partizan Grosuplje prevzel Mane Vlajsavljevič.

* Tomaž Alauf: Zbirka podatkov in predmetov pohodov »Ob žici okupirane Ljubljane«.

NAŠE OBČINE IN OBČANI

OBČINA GROSUPLJE V LETIH 2014–2015

Jana Roštan*

ZELENA OBČINA GROSUPLJE...

V ponedeljek, 29. avgusta 2011, natančneje ob 4.22. uri zjutraj, je po Grosupljem in vse do Ljubljane prvič zapeljala nova linija Ljubljanskega potniškega prometa 3G.

Uskladili smo linije mestnega in medkrajevnega potniškega prometa, prvič določili območja potovanja in tako potnikom omogočili potovanje z enotno vozovnico, za nižjo ceno. Prednosti uvedbe nove linije 3G so bile tudi pogostost in večja dostopnost do avtobusov.

Leto pozneje smo dočakali še eno pomembno novost. Plačilni sistem smo v vseh treh območjih poenotili tako, da lahko sedaj potniki za potovanje poleg terminske urbane uporabljajo tudi vrednostno urbano, s katero lahko znotraj izbranega števila območij prestopajo na vse mestne in integrirane linije v roku 90 minut brez doplačila.

Od septembra 2013 pa se z urbano lahko popeljemo po celotni občini in ne le po mestu Grosuplje. Nove linije 71, 72, 73, 74, 75 in 76 nas popeljejo vse do Spodnje Slivnice, Škocjana, Luč in do Police.

Evropski teden mobilnosti nam je v septembru 2015 prinesel nov prikazovalnik na Avtobusni postaji Grosuplje, ki pa smo ga skupaj z novim urbanomatom slovesno predali svojemu namenu 23. decembra 2015. Dostopnost okolju prijaznega javnega potniškega prometa našim občanom smo tako še približali. Prikazovalnik potnikom omogoča tekoče spremljanje prihodov avtobusov na samem postajališču, prav tako pa čakajočim potnikom posreduje tudi druge dinamične informacije, kot so obvestila o obvozih, spremenjenih potekih prog in podobno. Urbanomat pomeni pridobitev, zaradi katere ne bomo več vezani na prodajna mesta vozovnic. Na Avtobusni postaji Grosuplje bo na voljo 24 ur na dan, vse dni v letu. Na tem urbanomatu si lahko kupimo mesečno vozovnico, napolnimo kartico urbana ali pregledamo stanje dobroimetja.

---

* Strokovna sodelavka za stike z javnostjo

Župan dr. Peter Verlič, direktor Ljubljanskega potniškega prometa Peter Horvat in direktor občinske uprave Dušan Hočevar so prerezali trak in predali svojemu namenu nov prikazovalnik in urbanomat na Avtobusni postaji Grosuplje.

Župan dr. Peter Verlič je nov urbanomat tudi preizkusil in si napolnil svojo kartico Urbano.

Otroci iz vrta Kekec so ob tej priložnosti zapeli pesmico o avtobusu...

... in se popeljali po Grosupljem.

Prav linija 3G je v Slovenijo prinesla uvedbo conskega sistema, bistveno pri tem pa je, da je mobilnost uporabnika z eno samo vozovnico veliko večja. Preprosto, moderno, potnikom prijazno in zlasti tako, kot to poznajo že po vseh razvitejših deželah v svetu. Načrti Občine Grosuplje se na področju javnega prometa in trajnostne mobilnosti s tem projektom ne zaključujejo. S Slovenskimi železnicami bomo v prihodnje poskušali vpeljati isto vozovnico kot za mestni promet tudi za vlak. Tudi ta projekt naj bi sprva uvedli v občini Grosuplje, že spomladi 2016.

Nadaljujemo z zelenimi, okolju prijaznimi projekti, in sprva naredimo kratek pregled nazaj. Že v letu 2011 smo na parkirišču pri Okrajnem sodišču v Grosupljem dobili prvo elektro črpalko za električne avtomobile v naši občini, delovati pa je pričela tudi prva sončna elektrarna na javnih zavodih v naši občini, in sicer na strehah Osnovne šole Brinje Grosuplje in Športne dvorane Brinje Grosuplje.

Na podlagi Odloka o koncesiji za opravljanje lokalne gospodarske javne službe dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja javne razsvetljave v občini Grosuplje, ki so ga občinski svetniki sprejeli novembra 2011, je bila oktobra 2012 med Občino Grosuplje in podjetjem Javna razsvetljava sklenjena koncesijska pogodba za opravljanje lokalne gospodarske javne službe. Odlok je bil sprejet, da bi zagotovili trajno nemoteno ter brezhibno delovanje javne razsvetljave, zmanjšali porabo električne energije ter zagotovili mejne vrednosti svetlobnega onesnaževanja okolja.

Konec leta 2012 se je Občina Grosuplje prijavila na javni razpis za energetske sanacije šol in vrtcev s tremi vlogami, in sicer z vrtcem Kekec na Trubarjevi cesti, z Osnovno šolo Louisa Adamiča z vrtcem Tinkara na Tovarniški cesti in s Podružnično šolo Šmarje – Sap, v začetku leta 2013 pa na javni razpis za energetske sanacije šol, vrtcev, zdravstvenih domov in knjižnic še s tremi vlogami, in sicer z osnovno šolo na Adamičevi cesti v Grosupljem, z vrtcem Pika v Šmarju – Sapu in s starim delom zdravstvenega doma. Občina Grosuplje je uspela prav z vsemi šestimi vlogami.

Objekt, ki smo ga s sredstvi, pridobljenimi iz Kohezijskega sklada Evropske unije, uspešno sanirali že v letu 2013, je Podružnična šola Šmarje – Sap, ki je 19. maja 2014 pridobila tudi energetske izkaznice, v letu 2014 pa sta se med poletnimi šolskimi počitnicami intenzivno izvajali energetske sanacije vrtca Kekec in Osnovne šole Louisa Adamiča Grosuplje.

Vrtec je dobil novo fasado oz. toplotni ovoj, zamenjali so nekatera okna in vrata, delno so sanirali tudi streho. Dela so med drugim vključevala optimizacijo ogrevalnih sistemov, vgradnjo sistemov za centralno prezračevanje, toplozračno ogrevanje in klimatizacijo, vgradnjo sistemov za hlajenje sistemov in ogrevanje s toplotnimi črpalkami. Nič manj delavno pa ni bilo na Osnovni šoli Louisa Adamiča Grosuplje. Tudi šola je dobila novo fasado oz. toplotni ovoj, zamenjali so okna in vrata, v celoti so sanirali tudi streho. Dela so med drugim vključevala optimizacijo ogrevalnih sistemov, vgradnjo sistemov za centralno prezračevanje, toplozračno ogrevanje in klimatizacijo ter ogrevanje s toplotnimi črpalkami.

V septembru pa sta vrtec in šola naše malčke in tudi tiste, že nekoliko starejše, pričakala odeta v prijetno toplem plašču.

Energetsko saniran vrtec Kekec.

Energetsko sanirana Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje.

S šolskimi poletnimi počitnicami leto kasneje pa so se pričele energetske sanacije še treh javnih objektov. Intenzivna dela so tako vse poletje 2015 potekala na **starem objektu Zdravstvenega doma Grosuplje**, na **šoli na Adamičevi cesti v Grosupljem** in na **vrtnu Pika** v Šmarju – Sapu.

Zdravstveni dom Grosuplje je dobil novo fasado in toplotno izolacijo podstrehe. Prav tako se je toplotna izolacija podstrehe izvedla na šoli na Adamičevi cesti v Grosupljem, vrtec Pika pa je poleg nove fasade in toplotne izolacije podstrehe dobil tudi nova okna in vrata. Seveda so se v vseh treh objektih izvedla tudi druga, s tem povezana gradbena in obrtniška dela.

Z energetskimi sanacijami javnih objektov bomo dolgoročno prihranili ogromne količine energije, zagotovili pa bomo tudi višji nivo bivanja in prispevali k varovanju okolja.

Naj pa omenimo še, da so se otroci v vrtnu Kekec in njihove vzgojiteljice 24. decembra 2015 razveselili novega **energetskega prikazovalnika**, ki bo malčkom na njim prijazen način prikazoval, kakšna je poraba energije, kakšna je temperatura in kvaliteta zraka v prostoru, kakšno je udobje v prostoru.

Varčevanje z energijo se prične z zavedanjem, da energija ni dana sama po sebi in da je ni v neomejenih količinah. Z energijo moramo zato ravnati premišljeno in načrtovano. Tega se zavedajo tudi v podjetju Sauter Automatika, kjer želijo slabe razvade ljudi spremeniti v pozitivne navade in pri tem uporabiti vse tiste tehnične pripomočke, ki so se izkazali za uspešne ter so ljudem blizu. Takšen pripomoček, ki so ga naredili, je tudi energetski prikazovalnik, otroci se bodo že od majhnega učili o tem, kako pomembno je, v kakšnem prostoru živimo. Ključne informacije o rabi toplotne in električne energije predstavljajo dinamični grafikoni, ki so podprti s primerjalnimi analizami in se zrcalijo v obliki Kekčevega razpoloženja. Prikazuje tri Kekce, zelenega, rumenega in rdečega. Če je zrak slab, je Kekec rdeč, če je dober, je Kekec zelen. Energetski prikazovalnik prav tako omogoča pregled klimatskih pogojev v objektu in zunaj njega, temperaturo, vlago, kvaliteto zraka in jakost vetra. Izmerjeni klimatski pogoji in meritev porabe energije pa ne služijo zgolj za prikaz na monitorju in za primerjalne analize, ampak se vsi podatki prenašajo v centralni nadzorni sistem, s čimer avtomatsko vplivamo na optimalno pravo energije in na izbor energenta.

Energetski prikazovalnik tako pomeni prve male korake v osveščanju in spremljanju udobja bivanja in varčevanja z energijo. Osveščeni bodo že naši najmlajši.

Malčki iz vrta Kekec so se razveselili novega energetskega prikazovalnika. Ta bo že naše najmlajše ozaveščal, kako pomembno je varčevanje z energijo in kako pomembno je varovanje našega okolja.

Da pa bodo vsem našim občanom informacije in nasveti o učinkoviti rabi energije in o uporabi obnovljivih virov energije ves čas na voljo in odgovori na vprašanja vedno blizu, smo v ta namen zagotovili prostore in potrebno opremo za **energetsko svetovalno pisarno ENSVET**, njeno delovanje pa zagotavljajo sredstva Eko sklada. **Pisarna se nahaja na Kolodvorski cesti 2 v Grosupljem.**

Največji okolju prijazen projekt predstavlja nova moderna **Čistilna naprava Grosuplje**. Občina Grosuplje se je v letu 2011 prijavila na razpis za dodelitev nepovratnih sredstev iz Kohezijskega sklada Evropske unije za nujno potrebno ureditev kanalizacijskega omrežja ter rekonstrukcijo in povečanje kapacitet čistilne naprave v občini Grosuplje. V decembru 2012 pa je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo izdalo odločbo, s katero je bilo Občini Grosuplje dodeljenih 14,7 milijona evrov. V začetku julija 2013 je bila sklenjena pogodba z izvajalcem gradnje podjetjem Riko, ki je z izvedbo projekta pričel konec avgusta 2013. V decembru 2014 je bil opravljen tehnični pregled čistilne naprave in pričelo se je poskusno obratovanje. 19. junija 2015 smo novo moderno Čistilno napravo Grosuplje slovesno predali svojemu namenu.

Slovesnemu dogodku so med drugim prisostvovali župan občine Grosuplje dr. Peter Verlič, direktor podjetja Riko Janez Škrabec, direktor Javnega komunalnega podjetja Grosuplje Stane Stopar, direktor občinske uprave Občine Grosuplje Dušan Hočevar, pooblaščenec župana Iztok Vrhovec, mag. Blaž Mozetič in Iris Oražem z Ministrstva za okolje in prostor, župan občine Ivančna Gorica Dušan Strnad, župan občine Dobrepolje Janez Pavlin, župan občine Škofljica Ivan Jordan, podžupan občine Kočevje Roman Hrovat ter več občinskih svetnikov in svetnic Občine Grosuplje.

»Naša občina Grosuplje leži na prelepem koščku Slovenije. Tam, kjer se konča Ljubljana in začne mehka dolenskih gričev in zelenih dolin, kjer se mestni utrip našega največjega mesta Grosuplje spogleduje s podeželjem, tu smo doma. In tu želimo živeti zdravo, tu želimo živeti okolju prijazno. In tu

želimo pisati zgodbe za prihodnost,« je v svojem nagovoru ob odprtju nove moderne Čistilne naprave Grosuplje dejal župan dr. Peter Verlič.

Kanalizacijsko omrežje v Grosupljem je bilo urejeno le deloma. Graditi se je namreč pričelo že pred štiridesetimi leti in je bilo zato na več odsekih dotrajano. Celotni kanalski sistem je bil pretežno sestavljen iz polivinil-kloridnih, azbestno-cementnih in betonskih cevi, čistilna naprava s kapaciteto 10.000 populacijskih enot pa je bila preobremenjena in potrebna sanacije. Na celotni kanalski sistem so vključena tudi okoliška naselja Šmarje – Sap, Veliki Vrh, Cikava, Sela, Brezje pri Grosupljem, Perovo in Spodnja Slivnica. Te cevi so tako odvajale odpadne vode po kanalskih sistemih B, C, D, E, F in po glavnem kanalskem zbiralniku »S«, ki pa je bil prav tako v slabem stanju, v to preobremenjeno čistilno napravo, potrebno sanacije. V projekt so vključili tudi naselja Spodnje Blato, Gatina in Ponova vas – Št. Jurij, ki so bila s kanalizacijo opremljena že v taki meri, da je bilo načrtovanje izgradnje povezovalnih kanalov na novo čistilno napravo ekonomično.

Na območju občine Grosuplje smo tako zgradili kanalizacijski sistem v skupni dolžini 14.644 metrov, 7 črpališč in 3 zadrževalne bazene ter nadgradili obstoječo centralno čistilno napravo Grosuplje s kapacitete 10.000 populacijskih enot na 20.000 populacijskih enot. Nov kanalizacijski sistem je zgrajen na odsekih Gajniče–Tlake–Mali Vrh, Blato–Gatina, S kanal in Ponova vas. Za potrebe premagovanja višinskih razlik je na celotni trasi zgrajenih sedem črpališč. Na nekaterih odsekih je kanalizacijski sistem mešan, kar pomeni, da v času padavin v kratkem času po ceveh steče velika količina vode. Zaradi zadrževanja prvega vala so na trasi zgrajeni trije zadrževalniki. Vsi ti objekti imajo vgrajeno strojno opremo, za katero je bila vzpostavljena potrebna energetska in telekomunikacijska infrastruktura. Ker so določeni kanali potekali po obstoječih cestiščih, je bilo potrebno vsa ta cestišča ponovno asfaltirati.

Gradnja čistilne naprave pa je bila izziv za izvajalce, saj je morala ves čas gradnje obratovati in zagotavljati primerno čistost iztočne vode. V prvi fazi je bila zgrajena linija vode; vhodno črpališče z mehanskim predčiščenjem ter SBR bazeni. Vzporedno se je gradil tehnološki objekt, gnilišča in upravna stavba. V poletnih mesecih 2014 je bila linija vode speljana preko novih objektov. Na koncu sta bila zgrajena še primarni usedalnik in zgoščevalec blata, ki sta svojo funkcijo pričela opravljati v novembru. Pred iztokom v potok Bičje je vgrajena oprema za UV dezinfekcijo, ki bo uporabljena predvsem v poletnih mesecih, ko na reki Krki traja kopalna sezona. Najbolj vpadljiv objekt v sklopu čistilne naprave je plinohram, ki je dobil že kar nekaj izvirnih imen, od mehurčka do NLP. V poteku čiščenja nastaja plin, ki bo porabljen za ogrevanje blata za tekoč proces, delno pa za proizvodnjo električne energije. Čistilna naprava Grosuplje tako delno oskrbuje samo sebe.

Projekt je za samo občino in občane izrednega pomena, saj pomeni celovito reševanje problematike z odvajanjem in čiščenjem odpadnih komunalnih voda. Z novim kanalizacijskim sistemom, katerega del je tudi nova čistilna naprava, je preprečeno onesnaževanje tal, podtalnice in površinskih vod. Nova Čistilna naprava Grosuplje bo omogočala optimalno čiščenje, voda iz naših gospodinskih in industrijskih objektov bo odtekala v naravo čista. To bo pozitivno vplivalo na naše okolje, naravo, ohranjanje biotske raznovrstnosti, razvoj naše občine, na zdravje in na kakovost življenja nas samih, zagotovo pa nam bodo hvaležni tudi naši otroci, vnučki, naši zanamci.

Slovesnosti ob odprtju nove moderne Čistilne naprave Grosuplje so prisostvovali številni naši občanke in občani.

Župan občine Grosuplje dr. Peter Verlič, direktor Javnega komunalnega podjetja Grosuplje Stane Stopar in direktor Rika Janez Škrabec so slovesno prerezali trak, nova moderna čistilna naprava pa je bila tako tudi uradno predana svojemu namenu.

Uradni slovesnosti je sledil voden ogled nove čistilne naprave.

Čistilna naprava Grosuplje

Da pa bomo zagotovili boljše delovanje celotnega sistema odvajanja in čiščenja ter lažje dosegli tudi zastavljen cilj števila priključenih na kanalizacijsko omrežje, smo v letu 2015 posredniškemu telesu Ministrstvu za okolje in prostor oddali vlogo za povečanje upravičenih sredstev. Celotni projekt se je tako z 17,9 mio € povečal na 19,3 mio €, od katerih bo Občina upravičena do refundacije evropskih

kohezijskih sredstev in sredstev Republike Slovenije v višini 15.910.898 €. Gre torej za 1,2 mio € več pridobljenih sredstev, kot je bilo teh prvotno. Skupno pa smo tako zgradili kar 16.644 metrov kanalizacije.

Vrednost celotnega projekta Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke – 3. sklop, ki je skupen projekt občin Grosuplje in Ivančna Gorica, je znašala 25.578.911 evrov (vrednost podprojekta, ki se nanaša na občino Grosuplje, je znašala 21.552.324 evrov) in so ga delno financirali Republika Slovenija v višini 10,23 odstotka celotne vrednosti, Kohezijski sklad Evropske unije v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Varstvo okolja - področje voda«, prednostne usmeritve »Odvajanje in čiščenje komunalnih voda« v višini 57,99 odstotka celotne vrednosti ter občini Grosuplje in Ivančna Gorica v višini 15,11 odstotkov celotne vrednosti.

Po zaključku projekta se je na sistem lahko na novo priključilo 1.671 prebivalcev. Kapacitete Čistilne naprave Grosuplje pa bomo zapolnjevali s širitvami kanalizacijskega omrežja v naslednjih letih.

Novo sodobno čistilno napravo, ki lahko dnevno prečisti nekaj manj kot 8000 m³ odpadnih voda, je po zaključeni izgradnji in po zaključenem poskusnem obratovanju v upravljanje prevzelo Javno komunalno podjetje Grosuplje.

Omenimo naj še, da so si 22. maja 2014 potek in napredovanje del za izgradnjo kanalizacije in nadgradnjo centralne čistilne naprave v občini Grosuplje ogledali tudi predstavniki Generalnega direktorata za regionalno in mestno politiko pri Evropski komisiji in predstavniki Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Šlo je za reden pregled projektov, ki se financirajo iz evropskih skladov Evropske komisije. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je kot primer dobre prakse izpostavila projekt izgradnje kanalizacije in nadgradnje centralne čistilne naprave v naši občini.

Projekt je v okviru mednarodne konference »Vlaganja v komunalno infrastrukturo v državah jugovzhodne Evrope«, ki je potekala 26. in 27. januarja 2016 v Bruslju, v Evropskem parlamentu predstavil direktor občinske uprave Dušan Hočevar. Na konferenci so sodelovali poslanci v Evropskem parlamentu, visoki predstavniki Evropske komisije, predstavniki ministrstev držav članic, lokalnih skupnosti in javnih komunalnih podjetij ter ostalega zasebnega sektorja. Na Občini Grosuplje smo veseli in počaščeni, da smo imeli možnost, da smo lahko na primeru dobre prakse ponegli glas občine Grosuplje v 500 milijonsko Evropsko unijo.

Projekt »Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke – 3. sklop« je v okviru mednarodne konference »Vlaganja v komunalno infrastrukturo v državah jugovzhodne Evrope«, ki je potekala 26. in 27. januarja 2016 v Bruslju, predstavil direktor občinske uprave Dušan Hočevar.

Sicer pa nasploh velja, da na območjih gradnje kanalizacije nismo dobili samo novih kilometrov kanalizacije, ampak smo uredili tudi več cest, jih asfaltirali, uredili komunalne vode in javno razsvetljavao ter tako dali naši občini še nekoliko lepši izgled.

*Omenili smo, da je novo čistilno napravo v upravljanje prevzelo Javno komunalno podjetje Grosuplje. Bi pa bilo prav, da omenimo še eno novost. Konec leta 2015 je začel delovati **Ljubljanski regijski center za ravnanje z odpadki (RCERO Ljubljana)**, največji kohezijski projekt s področja okolja v državi. S 1. januarjem 2016 je tako začelo v RCERO Ljubljana odpadke iz občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropole odvažati tudi Javno komunalno podjetje Grosuplje. Gre za mešane komunalne odpadke, medtem ko se bo mešano embalažo, papir, steklo, kosovne odpadke, odpadke, primerne za*

kompostiranje, elektronsko opremo in male gospodinske aparate ter nevarne odpadke še vedno odvažalo v Center za ravnanje z odpadki Špaja dolina.

Mešane komunalne odpadke bodo v RCERO Ljubljana obdelali v obratu za mehansko-biološko obdelavo odpadkov. Iz mešanih komunalnih odpadkov bodo izločili vse odpadke, ki so primerni za nadaljnjo obdelavo, kot so: plastična embalaža, papir, kovine, steklo in odpadki, primerni za termično obdelavo, medtem ko bodo ostanek odpadkov, po oceni upravljavca Snaga, d.o.o., gre le za cca 4,9 % pripeljanih odpadkov v RCERO Ljubljana, odpeljali na odlaganje v Center za ravnanje z odpadki Špaja dolina.

Regijski center sicer sestavljajo razširjeno odlagališče, čistilna naprava za izcedne vode in objekti za predelavo odpadkov. Novo odlagalno polje je v uporabi od 2009, čistilna naprava za izcedne vode obratuje od 2011, gradnja objektov za mehansko-biološko obdelavo odpadkov, ki je bila najzahtevnejši del projekta, pa je bila končana konec leta 2015.

RCERO Ljubljana, ki je s 65 odstotki sredstev sofinanciran iz evropskega kohezijskega sklada, je primer dobre prakse na področju povezovanja in sodelovanja občin ter povezovalni element ravnanja z odpadki v Sloveniji med občinami in regijami. V RCERO je trenutno vključenih 37 občin, tako da bo RCERO poskrbel za odpadke tretjine Slovenije.

Celotni projekt po pooblastilu Mestne občine Ljubljana in preostalih občin vodi javno podjetje Snaga Ljubljana.

Veliko smo govorili o zelenih projektih naše občine. Prav ti so razlog, da je bila občina Grosuplje v letu 2015 uvrščena med energetske najprodornejše občine leta 2015. Energetika.Net je podelila nagrade slovenskim občinam, ki so v zadnjem letu ali dveh naredile največ na področju učinkovite rabe energije in uvajanja obnovljivih virov ter se lahko pohvalijo z lepimi rezultati. Med 15 energetske najbolj prodornih in odmevnih občin v Sloveniji se je uvrstila tudi občina Grosuplje. Vse te občine so dokazale, da zmanjšujejo stroške za energente, izpolnjujejo evropske in slovenske energetske in okoljske obveze ter ustvarjajo nove poslovne priložnosti, ki jih prinaša učinkovita raba in obnovljivi viri energije. Ne nazadnje pa tudi izboljšujejo življenjski standard svojih občanov in prispevajo k varovanju tako lokalnega kot nacionalnega okolja.

Z lepim darilom pa je občanke in občane Grosupljega ob praznovanju 20. rojstnega dne naše občine presenetil lastnik uspešnega podjetja Avtotransporti Kastelec Lado Kastelec, podaril nam je kar 90 sadik medovitih dreves, ki smo jih posadili ob Adamičevi cesti pri občinski hiši, ob Taborski cesti med Policijsko postajo Grosuplje in lokalom Pupa pub, ob novem Nogometnem igrišču Brinje Grosuplje, pa tudi v centru Šmarja – Sapa in v Tlakah.

»Že majhnega so me naučili, da drevesa dajejo kisik. Kisik pa je osnova za življenje. In občini Grosuplje je treba dati veliko kisika, da bo njeno vodstvo še naprej tako dobro delalo in da se bodo tudi občanke in občani dobro počutili.« je ob predaji darila povedal lastnik podjetja Lado Kastelec.

»Podarjenih sadik dreves smo zelo veseli. V bližini dreves se nasploh počutimo bolj prijetno in sproščeno, naša zelena občina Grosuplje pa bo s številnimi novimi drevesi še bolj zelena, estetsko lepša in kar je najpomembnejše, okolju še prijaznejša.« je dejal župan občine Grosuplje dr. Peter Verlič in se mu za to lepo darilo tudi v imenu vseh občank in občanov lepo zahvalil.

Lastnik podjetja Avtotransporti Kastelec Lado Kastelec je občankam in občanom Grosupljega podaril 90 sadik medovitih dreves.

VARNA OBČINA GROSUPLJE...

Z zelenimi, okolju prijaznimi projekti bomo nadaljevali tudi v prihodnje in raven kakovosti bivanja prebivalcev občine Grosuplje na ta način še povečali. Za višjo raven kakovosti bivanja prebivalcev pa je zagotovo pomembna tudi dobra zdravstvena oskrba. Da bo tako, smo obstoječemu zdravstvenemu domu dogradili prizidek z novimi splošnimi ambulantami in prostori za nujno medicinsko pomoč.

Obstoječi Zdravstveni dom Grosuplje že dlje časa funkcionalno, prostorsko in organizacijsko ni več zadoščal potrebam zdravstvene oskrbe Grosupljega in okolice. 10. decembra 2013 je bila s podjetjem GIC gradnje podpisana pogodba za izgradnjo prizidka k Zdravstvenemu domu Grosuplje v vrednosti cca 3.500.000 evrov. Gradbena dela so se pričela še v istem mesecu. Vzdolž hriba, desno od zdravstvenega doma, smo izkopali gradbene jame, odstranili vrhnji sloj zemljine in zdrobili spodaj ležeče kamnine. 12. marca 2014 smo za izgradnjo novega, težko pričakovanega prizidka že položili temeljni kamen, od tistega dne dalje pa je bila stavba poleg obstoječega zdravstvenega doma iz dneva v dan večja.

V tem času nas je razveselila tudi novica, da je Občina Grosuplje prejemnica davka od dobitka igre EuroJackpot v višini dobrih 3 milijonov evrov. Hitro se je vedelo, čemu bodo namenjena ta sredstva, saj smo bili ravno pred izgradnjo novega velikega objekta. Naj kot zanimivost povemo še, da je občina Grosuplje takrat postala tudi najsrečnejša občina na svetu. Župan dr. Peter Verlič namreč vsem obiskovalcem naše občine vse od takrat rad izreče dobrodošlico kar v najsrečnejši občini Grosuplje.

Nov **Zdravstveni dom Grosuplje** smo slovesno predali svojemu namenu 22. decembra 2014. Dogodku so prisostvovali župan občine Grosuplje dr. Peter Verlič, pooblaščenec župana Iztok Vrhovec, direktor občinske uprave Dušan Hočevcar s soprogo, direktor Zdravstvenega doma Grosuplje Janez

Mervič, ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik, župani sosednjih občin, poslanec Državnega zbora Janez Janša, svetnice in svetniki občine Grosuplje, predsedniki krajevnih skupnosti občine Grosuplje ter direktor izvajalca GIC Gradnje Ivan Cajzek.

Dobrodošlico na tem slovesnem dogodku je vsem prisotnim izrekel tudi župan dr. Peter Verlič. *»Čas hitro mineva, še včeraj je bilo, ko smo izkopali veliko gradbeno jamo in tukaj položili temeljni kamen. Preko 12.000 m³ zemljine, tudi težkih skal, je bilo odpeljane,«* je povedal župan in se zahvalil vsem obiskovalcem zdravstvenega doma in vsemu osebju, ki so ves ta čas potrpežljivo čakali na trenutek, ko bo gradnja končana. *»Nastal je objekt z 2500 m² neto površine, v dveh nadstropjih, v pritličju je novi oddelek nujne medicinske pomoči, nov laboratorij, v prvem nadstropju pa 8 splošnih ordinacij s čakalnicami s pogledom na zelen Koščakov hrib. Skratka, z vsemi pogoji, da se bo tukaj lahko pacient dobro počutil in bo imelo osebje dobre pogoje za delo,«* je še povedal župan.

Nov prizidek k Zdravstvenemu domu Grosuplje se lahko pohvali s kar 8 novimi splošnimi ambulantami, urinskim in hematološkim laboratorijem, službo nujne medicinske pomoči, garažo, tehničnimi prostori in s povezovalnim hodnikom. Dostop gibalno oviranim v vse objekte pa omogoča dvigalo. Zagotovili pa smo tudi 110 novih parkirnih mest.

Program na slovesnosti ob odprtju Zdravstvenega doma Grosuplje sta povezovala Janez Pintar in Vera Šparovec.

Tako kot smo se nove pridobitve v Grosupljem razveselile prav vse generacije, so v medgeneracijskem sozvočju z veselimi, trenutku primernemu, pesmimi nastopili: Ženski pevski zbor Lastovke, Mlada zarja in Otroški pevski zbor Adamčki.

Slovesnosti so prisostvovali številni naši občanke in občani, pa tudi številni visoki gostje.

Župan občine Grosuplje dr. Peter Verlič, direktor Zdravstvenega doma Grosuplje Janez Mervič in ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik so slovesno prerezali trak, nov zdravstveni dom pa je bil tako tudi uradno predan svojemu namenu.

Zdravstveni dom Grosuplje.

Energetsko saniran Zdravstveni dom Grosuplje.

V zadnjih letih smo izvedli obnove številnih cest v naši občini, dobili smo kar štiri nova krožišča: **pri Logotu, pri Fortuni, Pod gozdom** in kot zadnjega v vrsti, **krožišče pred Občino Grosuplje**, ki smo ga na simbolni ravni tudi v imenu ostalih krožišč slovesno predali svojemu namenu 20. maja 2013. Svojo končno podobo pa je krožišče dobilo 23. maja 2014, ko je Rotary klub Grosuplje občanom podaril spomenik – repliko konja s keltske svastike, ki predstavlja tudi grb občine Grosuplje.

Krožišči pri Logotu in Pod gozdom sta bili sprva montažni, krožišči pri Fortuni in pred Občino Grosuplje pa sta že od vsega začetka stalni. Kako so potekala dela za izgradnjo stalnega krožišča pri Logotu,

smo spremljali v jeseni 2015. Da bo tudi krožišče Pod gozdom postalo stalno, še čakamo, gradnja se naj bi pričela spomladi 2016.

Med Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo, Občino Grosuplje in Krajevno skupnostjo Grosuplje ter izvajalcem del podjetjem Mapri proasfalt, d.o.o., je bila konec meseca septembra 2015 sklenjena izvajalska pogodba v skupni vrednosti 149.853,22 evrov.

Krožišče pri Logotu je bilo urejeno kot začasno montažno krožišče, opremljeno s plastičnimi ločilnimi ograjami za oblikovanje prometnih otokov in kanaliziranje prometnih tokov. Obstoječo prometno signalizacijo in montažne elemente smo odstranili ter krožišče uredili z robniki, ga preplastili in postavili novo prometno signalizacijo. V krožišču smo uredili tudi zelenico. Trajnice smo zasadili tako v samem krožišču kot v usmerjevalnih otokih.

Sočasno smo na lokalni cesti proti Perovemu sanirali brežino ob cesti, uredili pločnik, cestno razsvetljava, pri avtobusnem postajališču pa smo uredili še prehod za pešce.

Krožišče pri Logotu in prenovljeno lokalno cesto pod Perovim smo predali svojemu namenu 21. decembra 2015. Župan dr. Peter Verlič in minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič sta slovesno prerezala trak kar dvakrat. S prerezom prvega smo predali svojemu namenu krožišče pri Logotu, s prerezom drugega pa še prenovljeno lokalno cesto pod Perovim.

Župan dr. Peter Verlič je dejal, da ve, da ima minister zelo nehvaležno nalogo. Skrbeti mora za infrastrukturo, večji problem pa je, kje dobiti denar. Tega nam manjka na vsakem koraku. *»Ampak združile so se prave energije, pravi ljudje, in danes imamo čudovit pločnik, javno razsvetljava, in čudovito krožišče, ki ne bo več problem, ampak je že dolgo časa rešitev, zdaj pa je še zelo lepa rešitev,«* je dejal župan in še povedal, da se je število prometnih nesreč, odkar je križišče pri Logotu postalo krožišče, občutno zmanjšalo.

Stalno krožišče, pločnik in prehod za pešce ter javna razsvetljava bodo gotovo prispevali k lepšemu izgledu našega mesta Grosuplje in njegove okolice, predvsem pa je pomembno, da bodo izvedena dela prispevala tudi k večji varnosti vseh udeleženi v prometu.

Župan dr. Peter Verlič in minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič sta trak prerezala prvič ...

... in krožišče pri Logotu je bilo tudi uradno predano svojemu namenu.

Župan dr. Peter Verlič in minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič sta trak prerezala drugič.

Po novem pločniku smo se sprehodili vse do Perovega.

Veselo vzdušje se je nadaljevalo na Perovem. Z glasbenim vložkom sta prireditev popestrila Tina Kadunc Tiana in Miha Kadunc, za pogostitev pa so poskrbeli tamkajšnji krajan.

Poleg ceste proti Perovemu smo izvedli tudi **rekonstrukcijo lokalne ceste Veliko Mlačevo–Žalna**. Zgradili smo novo voziščno konstrukcijo v debelini 70 cm in nov hodnik za pešce v dolžini 538 m, in sicer od priključka z regionalno cesto do železniške proge. Širina ceste, ki je imela dvosmerno vozišče, je bila cca 4 m, z rekonstrukcijo pa smo vozišče razširili na dva vozna pasova po 2,75 m. Nova širina vozišča je tako 5,5 m. Če k temu dodamo še muldo širine 0,5 m, enostranski hodnik za pešce širine 1,5 m, enostransko bankino širine 1 m in bermu ob hodniku za pešce širine 0,3 m, je širina novega prečnega profila ceste kar 8,3 m.

Istočasno smo uredili odvodnjavanje meteornih voda z izgradnjo meteornega kanala, na območju rekonstrukcije ceste zgradili že del fekalnega kanala, v sklopu del pa smo obnovili tudi del vodovodnega omrežja, vključno s hidranti.

K investiciji je pristopil tudi Telekom, ki je zagotovil kabelsko kanalizacijo za vleko optičnega kabla, upravljavec železniške proge pa je na območju železniške proge obnovil nivojski prehod.

Na lokalni cesti Veliko Mlačevo–Žalna smo uredili tudi cestno razsvetljavo, prehode za pešce in avtobusna postajališča.

Prenovljeno cesto na Velikem Mlačevem smo slovesno predali svojemu namenu v četrtek, 5. novembra 2015.

Cesto na Velikem Mlačevem smo s prerezom traku tudi uradno predali svojemu namenu.

Cesta na Velikem Mlačevem.

Prav tako smo v letu 2014 istočasno z izgradnjo povezovalnega kanala med čistilno napravo in Ponovo vasjo izvedli **rekonstrukcijo ceste Grosuplje–Ponova vas**. Rekonstrukcija ceste je potekala v dolžini 1,8 km, vključevala pa je tudi razširitev voznega pasu na 6 m oz. posameznega voznega pasu na 3 m. V območju pozidanega naselja so zagotovili površine za pešce, prav tako so uredili dva prehoda za pešce in dve avtobusni postajališči, na območju zagotovljenih površin za pešce pa tudi javno razsvetljavo.

Glede na to, da je cesta nova in veliko širša ter da bo za varnost kar najboljše poskrbljeno, smo uredili tudi tri otoke za umirjanje prometa. Istočasno z izgradnjo povezovalnega kanalizacijskega voda in rekonstrukcijo ceste smo izvedli zamenjavo vodovodnega omrežja prav tako v dolžini 1,8 km, uredili smo tudi odvodnjavanje.

Cesta v Ponovi vasi.

Med večjimi investicijami je bila tudi **rekonstrukcija ceste med Veliko in Malo Staro vasjo**, ki smo jo izvedli v jeseni 2014, v dolžini cca 380 m. Dela so obsegala izvedbo zemeljskih, gradbenih in asfalterških del ter ureditev odvodnjavanja in avtobusnih postajališč na vozišču. Vozišče so razširili, zaradi ureditve avtobusnih postajališč pa delno tudi prestavili. V sklopu del so v cesti zgradili tudi del ostale komunalne infrastrukture, in sicer del glavnega meteornege kanala, na katerega se bodo lahko navezale fekalne vode iz naselja Velike Stare vasi, in pa del vodovodnega omrežja.

Obnovili pa smo tudi **lokalno cesto Velika Račna–Predole** in jo pri tem tudi razširili. Cesta po novem v širino meri cca 5,5 m z bankinami, dvosmerni promet bo tako lažje potekal, cesta pa bo tudi bolj varna.

S pridobljenimi evropskimi sredstvi je bil prav tako zgrajen **vodovodni sistem Dole pri Polici**. Občina Grosuplje je z operacijo »Vodovod Dobje–VH–Dole pri Polici« uspešno kandidirala na Javnem pozivu za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2013–2015. Za navedeno operacijo smo tako dobili nepovratna sredstva v višini do 512.975,57 evrov, kar predstavlja 85 % vseh upravičenih stroškov operacije.

Projekt kot celota je bil zaključen septembra 2015. Skupna dolžina vodovodnega omrežja znaša 4,3 km, v sklopu gradnje pa smo zgradili tudi vodohran kapacitete 100 m³. Vodovod bo z vodo oskrboval 151 krajanov v Dolah pri Polici ter deloma tudi v Veliki Stari vasi.

POVEZANA OBČINA GROSUPLJE...

Zelena in varna občina Grosuplje je tudi vedno bolj povezana. Srečujemo se na družabnih prireditvah, ki k nam privabljajo obiskovalce sosednjih občin, iz vse Slovenije, pa tudi Evrope.

V maju 2015 nas je Kolodvorska cesta v centru Grosupljega že 4. leto zapored za nekaj ur popeljala v preteklost, v čas izpred nekaj desetletij, ko so se po naših cestah vozili jekleni konjički s precej drugačnim izgledom, kot jih vidimo danes. Nekateri se jih še dobro spomnimo. Karavana vozil **ljubiteljev starodobnih vozil**, ki so se srečali na vseslovenskem srečanju na Škofljici, je postanek naredila tudi v centru Grosupljega.

Karavana starodobnih vozil je svoj postanek naredila tudi na Kolodvorski cesti v Grosupljem.

Za nekaj glasbe ob pestrem dogajanju v centru Grosupljega je poskrbela Combo zasedba Big banda Grosuplje.

Župan dr. Peter Verlič je ob 20-letnici Oldtimer kluba Škofljica predsedniku kluba Francu Grudnu izročil zahvalo za plodno sodelovanje z Občino Grosuplje in prijetno popestritev družabnega dogajanja v naši občini.

Prvo nedeljo v juniju 2015 pa so Kolodvorsko cesto v centru Grosupljega preplavili kolesarji. Pripravili smo že **17. kolesarski maraton treh občin**, Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje. Kolesarski navdušenci so lahko izbirali med tremi daljšimi asfaltiranimi progami, 92-kilometrsko progo z vzponom na 600 metrov visok Korinj, 80-kilometrsko progo po isti trasi, le brez vzpona na Korinj, in 56-kilometrsko progo, delno skrajšano v občini Ivančna Gorica. Za vse ljubitelje kolesarjenja in hkrati velike adrenalinske navdušence je bila organizirana MTB proga v dolžini 35 km.

Družine in predvsem tisti, ki radi uživajo v druženju in neokrnjeni naravi, so se lahko odločili za družinski maraton. Ta je bil organiziran v dveh variantah, in sicer po nekoliko krajši 15 km progi, po kateri so se na pot podali tudi naši najmlajši kolesarji, in po 26 km progi, kjer se je na pot s svojimi starši podalo veliko otrok, ki pa se že lahko pohvalijo z nekoliko večjimi kolesi.

Udeleženci družinskega maratona so imeli kratek postanek v Grajskem vrtu Boštanj, kjer je naše najmlajše pričakala Pika Nogavička, ogledali pa so si lahko tudi razvaline boštanjanskega gradu in imeli možnost začutiti utrip Krajinskega parka Radensko polje.

Za vse rekreativce, ki radi začutijo nekaj športnega duha, vseeno pa se na pot raje odpravijo peš, je bil organiziran pohod na Cerovo z ogledom učne poti »Po sledih vodomca«.

Utrinki s športno rekreativne prireditve Kolesarski maraton treh občin.

V juniju vsako leto praznujemo tudi naš **občinski praznik**, ki sovpada z državnim praznikom dnevom državnosti. Ob tem prazniku podelimo **priznanja in nagrado Občine Grosuplje**. Leta 2014 je priznanje Občine Grosuplje z bronastim znakom prejel **Študentski klub GROŠ**, priznanje Občine Grosuplje s srebrnim znakom je prejelo **Kulturno društvo sv. Mihaela Grosuplje**, priznanje Občine Grosuplje z zlatim znakom je prejelo **Prostovoljno gasilsko društvo Malo Mlačevo**, najvišje priznanje, nagrado Občine Grosuplje z zlatim znakom pa je prejel **Bojan Dolgoš**. V letu 2015 je priznanje Občine Grosuplje z bronastim znakom prejelo **Društvo prijateljev mladine Šmarje – Sap**, priznanje Občine Grosuplje s srebrnim znakom je prejel **Dom starejših občanov Grosuplje**, priznanje Občine Grosuplje z zlatim znakom je prejela **Gasilska zveza Grosuplje**, najvišje priznanje, nagrado Občine Grosuplje z zlatim znakom, pa je prejel **Rudolf Rome**.

V letu 2015 je bila prireditev še posebej slovesna, saj smo praznovali 20 let občine Grosuplje v sedanjih mejah. Praznovala pa ni le **sodobna in ustvarjalna občina**, ampak vseh njenih skoraj **20.000 izjemnih, delovnih in ustvarjalnih ljudi**. Dvajset let ni veliko za življenje občine, a letnica je pomnožena s tisoči src, z nešteti utripi. Prireditev sta naznanili slovenska in evropska himna, prisluhnili smo županu občine Grosuplje dr. Petru Verliču, poslancu Državnega zbora Janezu Janši, izvoljenem v volilnem okraju Grosuplje, in ljubljanskemu pomožnemu škofu msgr. dr. Antonu Jamniku, ki je našo občino ob njenem 20. rojstnem dnevu tudi blagoslovil.

Priznanje Občine Grosuplje z bronastim znakom je prejel Študentski klub GROŠ.

Priznanje Občine Grosuplje s srebrnim znakom je prejelo Kulturno društvo sv. Mihaela Grosuplje.

Priznanje Občine Grosuplje z zlatim znakom je prejelo Prostovoljno gasilsko društvo Malo Mlačevo.

Nagrado Občine Grosuplje z zlatim znakom je prejel Bojan Dolgoš.

Nagrajenci: Študentski klub GROŠ, Kulturno društvo sv. Mihaela Grosuplje, Prostovoljno gasilsko društvo Malo Mlačevo in Bojan Dolgoš.

Prireditev ob praznovanju 20. rojstnega dne občine Grosuplje je povezoval Boštjan Romih.

Priznanje Občine Grosuplje z bronastim znakom je prejelo Društvo prijateljev mladine Šmarje – Sap.

Priznanje Občine Grosuplje s srebrnim znakom je prejel Dom starejših občanov Grosuplje.

Priznanje Občine Grosuplje z zlatim znakom je prejela Gasilska zveza Grosuplje.

Nagrado Občine Grosuplje z zlatim znakom je prejel Rudolf Rome.

Slavnostni govornik na slavnostni akademiji v počastitev občinskega praznika, dneva slovenske državnosti, 24 let samostojnosti Republike Slovenije in 20 let občine Grosuplje, je bil poslanec Državnega zbora Janez Janša.

S petjem in glasbo so nas navdušili: Nuša Derenda, Pihalni orkester Glasbene šole Grosuplje pod vodstvom dirigenta Mitje Dragoliča, Moški pevski zbor Šmarje – Sap, Ženski pevski zbor Lastovke, Otroški pevski zbor Adamčki in učenci Podružnične šole Kopanj. Ob koncu prireditve pa so nam združeni, s pesmima Mini maxi in Dan ljubezni, zaželeli mini težav in maxi uspehov ter čim več ljubezni.

Slavnostne akademije so se udeležili naši občanke in občani, pa tudi številni visoki gostje.

V jesen smo v letu 2015 že peto leto zapored vstopili s prireditvijo Grosuplje v jeseni. *»Lep dober dan voščim. Dobrodošli v najsrečnejši občini Grosuplje. Najsrečnejši zato, ker danes vidim veliko nasmejanih obrazov, veliko dobre volje,«* je na prireditvi vse prisotne na stojnicah in vse obiskovalce prireditve pozdravil župan dr. Peter Verlič in nadaljeval: *»Danes je dan za druženje, za veselje, za klepet, za dobro voljo, skratka, uživajte in zabavajte se. Lepo se imejte čez ves dan, do pozne noči. Srečno!«* Dogajanje se je odvijalo kar na dveh odrih, na Kolodvorski in na Taborski cesti. Oba odra pa so povezovale stojnice, na katerih so svoje spretnosti, kreativnosti, najrazličnejše dejavnosti in izdelke predstavljali društva, organizacije, obrtniki, podjetniki.

Na odru na Taborski cesti se je čaralo, plesalo, slikalo, pelo, se šlo gledališče in tudi duhovno rastlo.

Utrinki s prireditve Grosuplje v jeseni.

Tradicionalna je v Grosupljem že tudi prireditev **Prižig prazničnih lučk in miklavževanje**, ko s prižigom lučk in obiskom sv. Miklavža vstopimo v čaroben mesec december. S **silvestrovanjem na Kolodvorski cesti** pa smo se kot vsako leto tudi v letu 2015 poslovili od starega leta in veseli, nasmejani, predvsem pa z lepimi željami drug drugemu vstopili v novo leto 2016. Plesali smo ob zvokih glasbene skupine, se greli ob toplem kuhanem vinu in se imeli lepo v družbi naših najdražjih. Tiste zadnje sekunde starega leta smo tudi tokrat odštevali z županom dr. Petrom Verličem in njegovo soprogo Barbaro. Župan je vsem zaželel lepo, srečno, uspešno ter ljubezni in miru polno novo leto 2016.

V veseli december smo vstopili s prižigom prazničnih lučk, medse pa priklicali tudi sv. Miklavža.

Silvestrovanje v Grosupljem se je pričelo s pravo družinsko zabavo na Kolodvorski cesti ...

... skupaj z županom dr. Petrom Verličem in njegovo soprogo Barbaro pa smo odštevali še zadnje sekunde starega leta in veseli vstopili v novo leto 2016.

Omenili smo le večje prireditve. Vsako leto pa nas vabijo tudi številni drugi dogodki, za organizacijo katerih poskrbijo številna naša društva športna, kulturna, turistična in druga. Kar veliko jih je, ki so v zadnjih dveh letih praznovala lep jubilej: Društvo upokojencev Grosuplje 60-letnico, Prostovoljno gasilsko društvo Grosuplje 105-letnico, Rotary klub Grosuplje 10-letnico, Društvo invalidov Grosuplje 30-letnico, Prostovoljno gasilsko društvo Spodnja Slivnica 90-letnico, Prostovoljno gasilsko društvo Malo Mlačevo 100-letnico, Bratovščina odraslih katoliških skavtinj in skavtov Grosuplje 10-letnico, Plesno mesto 25-letnico, Prostovoljno gasilsko društvo Velika Loka 90-letnico, Prostovoljno gasilsko društvo Polica 90-letnico, Rokometni klub Grosuplje 55-letnico, Društvo gobarjev »Štorovke« Šentrumar-Hočevlje 10-letnico, Društvo prijateljev mladine Šmarje – Sap 40-letnico, Gasilska zveza Grosuplje 60-letnico.

Praznovala pa niso le naša društva, ampak tudi zveze, zavodi, naša podjetja. Zveza kulturnih društev Grosuplje in Glasbena šola Grosuplje sta ob praznovanju svoje 40-letnice pripravili pravi glasbeni spektakel. O tem, da je občina Grosuplje prijazna mladim in tudi starejšim, vsem generacijam, bomo več povedali pozneje. Velja pa omeniti, da je okroglo obletnico obeležil tudi Dom starejših občanov Grosuplje, in sicer 30-letnico, s 150-letnico pa se ponaša šola na Kopanju. Župnija sv. Mihaela Grosuplje je praznovala 50-letnico, Radio Zeleni val 20-letnico, podjetje Kogast Grosuplje 55-letnico, ta in še mnoga druga praznovanja pa so dosegla vrh s slavnostno akademijo ob 20-letnici naše občine Grosuplje.

Posebna zahvala gre našim gasilskim društvom. Gasilke in gasilci priskočijo na pomoč vedno, ko jih potrebujemo, izpostavili pa bi žledolom, ki smo mu bili na območju vse Slovenije priča konec januarja in v začetku februarja 2014.

Občinski štab Civilne zaščite Grosuplje je skupaj z vodstvom Občine Grosuplje vseskozi spremljal stanje ob vremenski ujmi žledoloma, koordiniral šolske prevoze ter delovanje šol in vrtcev, preko Javnega komunalnega podjetja Grosuplje zagotavljal operativnost pri zagotavljanju komunalne oskrbe in še posebej nemotene oskrbe s pitno vodo in toploto ter z gasilskimi društvi zagotavljal koordinirano pomoč pri odstranjevanju podrtih dreves na regionalnih, lokalnih in občinskih cestah.

Največja logistična akcija je bila vodena na nivoju Gasilske zveze Grosuplje, ki je vseskozi zagotavljala operativne združene enote prostovoljnih gasilcev pri odstranjevanju podrtih dreves na območju srednje in visokonapetostnih električnih daljnovodov ter pri zagotavljanju agregatov za posamezna prizadeta območja.

Župan dr. Peter Verlič vsako leto obišče naše občane, ki so praznovali visok življenjski jubilej, 100. rojstni dan ali več. 100. rojstni dan so v letih 2014 in 2015 praznovala kar tri naše občanke: Marija Hren, Antonija Perovšek in Alojzija Dolščak. Župan dr. Peter Verlič jim je ob njihovem osebnem prazniku iskreno čestital in jim zaželel veliko osebnega zadovoljstva, sreče, zdravja, ljubezni, predvsem pa vse dobro. Naša najstarejša občanka Anna Gerželj pa je praznovala že svoj 105. rojstni dan.

Naša občanka Anna Gerželj je praznovala svoj 105. rojstni dan.

Srečujemo se na družabnih dogodkih ... Povezujejo nas šport, kultura, turizem ... Povezuje nas prijateljstvo.

15. septembra 2014 sta župan dr. Peter Verlič in direktor podjetja Fit Šport, d.o.o., Miloš Junkar podpisala pogodbo za izgradnjo **Nogometnega igrišča Brinje Grosuplje z umetno travo**. 9. maja 2015 pa smo ob zaključku prvega dne dvodnevnega velikega nogometnega turnirja Grosuplje OPEN novo Nogometno igrišče Brinje Grosuplje že predali svojemu namenu.

Predsednik Nogometnega kluba Brinje Grosuplje dr. Denis Čaleta je ob tem povedal, da so se jim z novim nogometnim igriščem z umetno travo uresničile sanje. Grosupeljski nogometaši so končno dočakali to pridobitev. Ta investicija pa ne pomeni velikega koraka naprej samo za nogomet, ampak za šport v Grosupljem nasploh.

»Čestitam! Jaz mislim, da smo se danes zbrali na največji preprogi v občini Grosuplje. Velika je kar 104 m x 64 m,« je ob otvoritvi dejal župan dr. Peter Verlič in se zahvalil Nogometnemu klubu Brinje Grosuplje, Fundaciji za šport, Nogometni zvezi Slovenije in izvajalcu Fit Šport. Ravno izvajalec pa mu je zaupal, da je trava na našem novem nogometnem igrišču takšna, kot jo ima nogometno igrišče v Barceloni. *»Manjkajo samo še reflektorji. Bodo pa tudi ti še letos,«* je še rekel župan.

In res so se tudi dela za izgradnjo razsvetljave kmalu pričela. Še istega leta, 29. decembra 2015, smo **Nogometno igrišče Brinje Grosuplje z novimi reflektorji** že predali svojemu namenu. Zbrali smo se na novem nogometnem igrišču. Bilo je temno, svetili smo si z mobilnimi telefoni, potem pa je prišel čas, da to čudovito darilo, ki nam ga je prinesel Božiček, reflektorje, tudi prižgemo. Deset, devet, osem, sedem ... smo odštevali skupaj z županom dr. Petrom Verličem, in prižgale so se luči. Novo nogometno igrišče je bilo razsvetljeno, s tem pa smo postavili tudi nov mejnik v zgodovini Nogometnega kluba Brinje Grosuplje. Svečanemu dogodku je dodal svoj pridih še ognjemet.

Nogometno igrišče Brinje Grosuplje z umetno travo in novimi reflektorji smo slovesno predali svojemu namenu, za tem pa smo si na novem nogometnem igrišču pod reflektorji že lahko ogledali tudi prvo nogometno tekmo.

Že prej, 17. maja 2014, smo se razveselili še ene pridobitve, namenjene rekreaciji in zdravemu počutju. Pri Pokopališču Resje Grosuplje smo slovesno odprli **Pot zdravja**. Na tej poti Zdravstveni dom Grosuplje v sodelovanju z občino Grosuplje vsako leto enkrat spomladi in enkrat jeseni organizira test hitre hoje, na katerega so lepo povabljeni vsi občani. Test hitre hoje se izvaja v dolžini 2 km, za izvajanje testa pa potrebujemo le športna oblačila in obutev.

Prav tako Zdravstveni dom Grosuplje enkrat spomladi in enkrat jeseni po tej isti poti organizira tudi tečaj nordijske hoje, na katerega so ravno tako povabljeni vsi občani. Sicer pa za vse občane velja povabilo, da Pot zdravja uporabljajo vsakodnevno in tako z gibanjem ohranjajo in izboljšujejo svoje zdravje. Pot zdravja označuje 6 totemov, ki so postavljeni na petih točkah. Obarvani so z modro in zeleno barvo. Če se odločimo za hojo z vmesnimi vajami, sledimo zelenim tablam, modrim tablam pa sledimo, če bi želeli preizkusiti svojo telesno zmogljivost.

Pot je torej namenjena rekreaciji, dobremu počutju, pripravljajo pa že tudi druge projekte v naši občini, namenjene športu in rekreaciji. Eden takšnih je zagotovo sprehajalna pot na Koščakovem hribu, ki bo povezovala zdravstveni dom na eni strani in Hotel Kongo na drugi strani.

Pot zdravja smo slovesno predali svojemu namenu, za tem pa se že preizkusili v testu hitre hoje.

20. junija 2014 je bilo veselo v Veliki Račni, kjer smo odprli **ново športno igrišče**, novo rekreacijsko središče pa se nam obeta tudi na Zavrhu pri Spodnji Slivnici.

V Račani so se razveselili novega športnega igrišča.

24. junija 2015 pa smo v centru Šmarja – Sapa predali svojemu namenu **nov park z igrali** in v parku posadili kar 12 lip. Lipe so posadili malčki iz vrtca Pika in prvošolčki Podružnične šole Šmarje - Sapa, ki so ta dan prejeli svoje prvo spričevalo. Lipa, avtohtono medovito drevo, je tudi simbol Slovenije, zato je bilo še toliko lepše, da so jih posadili ravno na dan pred državnim praznikom - dnevom državnosti. Otroci pa so imeli pred pričetkom poletnih počitnic še en razlog več za veselje, v parku po novem stojijo tudi nova igrala.

V Šmarju – Sapu so se razveselili novega parka z otroškimi igrali.

V Grosupljem imamo po novem tudi **Regijsko pisarno Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez**. 17. junija 2015 sta Bogdan Gabrovec, predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez, in mag. Mitja Lončar, predsednik Zveze športnih organizacij Grosuplje, slavnostno podpisala pogodbo o delovanju Regijske pisarne Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez v Grosupljem. Regijska pisarna, ki pokriva občine: Grosuplje, Dobropolje, Ivančna Gorica, Kočevje, Ig, Škofljica, Velike Lašče, Sodražica, Ribnica, Loški potok, Osilnica in Kostel, ima tako sedež v naši občini, nosilec regijske pisarne pa je Zveza športnih organizacij Grosuplje.

Podpis pogodbe o delovanju Regijske pisarne Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez v Grosupljem.

Za glasbo in petje v naši občini poskrbijo številni pevski zbori ter učenci Glasbene šole Grosuplje. Vseeno pa na tem mestu izpostavimo **2. festival slovenske domoljubne pesmi Mati domovina**, ki je 17. decembra 2013 napolnil Športno dvorano Brinje Grosuplje. Na festivalu smo prisluhnili kar 24 skladbam, obarvanim z domoljubno tematiko, ki so jih izvajali: Simfonični orkester in Big band Slovenija, Slovenski komorni zbor, Mladi pevci šole Nade Žgur (KGBL), Mladi Dolenjci, Faraoni, Nuška Drašček, Obvezna smer, Eroika, Slovenski oktet, Ansambel Gregorji, Oto Pestner, Urška Arlič Gololičič, Nina Strnad, Victory, Pop design, Ana Dežman in Marcos Fink, Gianni Rijavec in Zidaniški kvintet, Marko Vozelj, Manca Izmajlova, Gašper Rifelj in Jan Plestenjak.

Dogodek je s svojo prisotnostjo počastil predsednik države Borut Pahor, festivala pa so se med drugim udeležili tudi drugi znani obrazi, predsedniki Slovenske demokratske stranke, Nove Slovenije – krščanski demokrati in Slovenske ljudske stranke Janez Janša, Ljudmila Novak in Franc Bogovič ter poslanci Andrej Šircelj, Alenka Jeraj in Franc Pukšič. Prireditve sta povezovala Ana Pirkovič Tavčar in Domen Valič, njen prenos pa smo si lahko ogledali tudi na 1. programu Televizije Slovenija.

Utrinki z 2. festivala slovenske domoljubne pesmi Mati domovina.

5. aprila 2014 je Braco J. Doblekar s koncertom Glasbeno potovanje od popa do jazza obeležil svoj življenjski jubilej. Na koncertu v Kulturnem domu Grosuplje so poleg njega nastopili: Big band Grosuplje, Big band DOM, pevki Ana Soklič in Nina Strnad, VoxArsana, Hazard in Janez Bončina – Benč, September. 15. februarja 2015 pa so Športno dvorano Brinje Grosuplje napolnili Perpetuum Jazzile, ki o sebi pravijo: »Ko glas postane instrument ... in ko instrument postane glas, slišiš utrip svežine ritmov in zlitje harmonij Perpetuum Jazzile.«

V zadnjih dveh letih smo bili Grosupeljčani lahko zelo ponosni na še en dogodek. V okviru evropskega projekta »**Public Libraries 2020**«, katerega namen je prikazati pomembno vlogo, ki jo igrajo knjižnice v družbi, so člani ekipe omenjenega projekta obiskali številne knjižnice po državah Evrope. V začetku aprila 2015 sta predstavnika ekipe, Freek Zonerland in Erik Boekesteijn, obiskala tudi Slovenijo. Naša država se je predstavila prav z **Mestno knjižnico Grosuplje**.

Mestna knjižnica Grosuplje, ki v osnovnem poslanstvu izposoja knjige in posreduje informacije, je tudi prostor, ki omogoča številne druge dejavnosti. V knjižnici organizirajo različne izobraževalne in kulturne dogodke, je pa tudi prostor druženja in srečevanja, prostor navdiha za nove ideje. Je ena najbolj odprtih, če ne celo najbolj odprta knjižnica v slovenskem prostoru.

Freek Zonerland in Erik Boekesteijn sta se tako na svojem dvodnevem obisku seznanila tudi z vsakodnevnimi dogodki, ki se odvijajo v naši knjižnici. Pogledala sta si, kako potekajo pravljjične ure v Mestni knjižnici Grosuplje, namenjene našim najmlajšim, v okviru projekta »Rastem s knjigo« sta se srečala z osnovnošolci, prisostvovala pa sta tudi angleškimi pravljjičnim uricam, na katerih se otroci skozi pravljice učijo angleščino, bralnemu klubu Beremo ob kmečki peči, kjer se srečujejo starejši in pogovarjajo o prebranih knjigah, in srečanju za starše z dojenčki in nosečnice.

Knjižničarstvo v Sloveniji so v Mestni knjižnici Grosuplje predstavile Aleksandra Javor, ki je vodila v knjižnici angleške pravljilčne urice, direktorica knjižnice Roža Kek in evropska poslanka Romana Tomc.

Direktorica Roža Kek je povedala, da je knjižnica ena najbolj obiskanih ustanov v lokalni skupnosti. Zelo pomembna je njena osnovna dejavnost, izposoja knjižničnega gradiva in posredovanje informacij. Vendar pa je knjižnica pomembna tudi kot prostor, kjer potekajo kulturni in izobraževalni dogodki, kjer se lahko predstavijo naši lokalni ustvarjalci s svojimi dosežki. Je prostor vseživljenjskega učenja in pridobivanja neformalnih znanj in veščin. Je tudi prostor, kjer je shranjena pisna dediščina našega lokalnega okolja. V knjižnici se ljudje družijo, povezujejo in sodelujejo, knjižnica je prostor za vse generacije.

Tudi evropska poslanka Romana Tomc je dejala, da je knjižnica danes več kot samo prostor za izmenjavo knjig, postala je prostor, kjer se ljudje srečujejo, združujejo, učijo in sklepajo nova poznanstva. Knjižnice so tudi promotor novih tehnologij, novega znanja, ki ga prenašajo ljudem. Evropska poslanka Romana Tomc je še povedala: *»Seveda v Evropi veliko govorimo o novih vlaganjih, o novih investicijah, kako bomo spodbudili gospodarsko rast. Ampak vedno, kadar govorimo o novih investicijah, moramo imeti pred očmi nekaj. Ne gre samo za investicije v zgradbe, v beton, pomembnejše so seveda investicije v ljudi. Investiranje v ljudi pa je nekaj, kar lahko spodbujajo tudi knjižnice.«*

Kako je knjižničarstvo v naši državi predstavila Mestna knjižnica Grosuplje in kako se je knjižničarstvo predstavilo v drugih državah članicah Evropske unije, si lahko pogledamo na spletni strani: <http://www.publiclibraries2020.eu/>.

Knjižničarstvo v Sloveniji je za evropski projekt »Public Libraries 2020« predstavila Mestna knjižnica Grosuplje. Našo knjižnico je obiskala tudi evropska poslanka Romana Tomc.

Povezujejo nas tudi naše turistične znamenitosti, ki v našo občino še posebej lepo vabijo obiskovalce z drugih delov Slovenije, Evrope, pa tudi širše. Občina Grosuplje se razprostira sredi skrivnostnega kraškega sveta, polnega naravnih lepot. Največji sta **Županova jama**, ki jo povezuje sedem čudovitih dvoran in je ena najlepših kraških jam v Sloveniji, in **Krajinski park Radensko polje**, kjer lahko čarobnost območja in pestrost rastlinskega ter živalskega sveta odkrivamo skozi vse letne čase.

V neposredni bližini Županove jame se nahaja Tabor Cerovo, eden redkih protiturških taborov, ki so se ohranili do današnjih dni. Na sledove starih časov pa nas še posebej spominja Magdalenska gora, katero pestra zgodovina arheoloških raziskav in bogate arheološke najdbe uvrščajo med najbolj znana arheološka najdišča v Sloveniji.

Zagotovo si je lepo ogledati tudi **Naravoslovno učno pot »PO SLEDEH VODOMCA«** v Logu pod vasjo Cerovo, ki je postala širše poznana 5. julija 2014, ko smo jo tudi uradno odprli. Log pod vasjo Cerovo se nahaja na čudovitem stiku gozda in travnikov, tik ob odseku evropske pešpoti E-6 med Grosupljem in Županovo jamo.

Log pod vasjo Cerovo s svojo ureditvijo predstavlja primer dobro vzpostavljenega odnosa med sodobnim človekom in naravo, ki jo je potrebno ohranjati in njeno življenje približati ljudem. Ornitološko–botanična krožna učna pot je urejena ob ribniku. Mejica ob učni poti, zasajena z različnimi vrstami grmovnic, in nasad dreves na otoku predstavljata zavetje in hrano mnogim pticam, ki živijo ob gozdu, na travniku in ob vodi. Nad sadovnjakom in zeliščnim vrtom, v katerem uspevajo mnoge medovite rastline, stoji čebelnjak. Z opazovalnice za ptice pa je mogoče v miru opazovati in fotografirati tam–

kajšnje ptice, spremljati igro kačjih pastirjev ali pa le prisluhniti žabjemu regljanju in zvokom narave.

Naravoslovna učna pot Po sledih vodomca je sad dela Konjensiškega športnega turističnega društva CER Cerovo, leta 2014 pa jo je Turistična zveza Slovenije v okviru projekta Moja dežela - lepa in gostoljubna izbrala tudi za eno izmed naj tematskih poti v Sloveniji. Za najboljšo tematsko pot v Sloveniji je bila sicer izbrana Vinotour pot Svečina - Ratsch a.d.W., na drugo mesto se je uvrstila pot kulturne in naravne dediščine Razkriški kot, tretje mesto pa je zasedla naravoslovna učna pot Po sledih vodomca.

Log pod vasjo Cerovo s svojo ureditvijo predstavlja primer dobro vzpostavljenega odnosa med sodobnim človekom in naravo, ki jo je potrebno ohranjati in njeno življenje približati ljudem.

Naš kraški podzemni biser Županovo jamo in v njeni bližini protiturški Tabor Cerovo so si 18. avgusta 2015 ogledali tudi župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič, podžupana in podžupanja Mestne občine Ljubljana Aleš Čerin, Dejan Crnek in Tjaša Ficko ter direktorica javnega zavoda Turizem Ljubljana Petra Stušek s sodelavci mestne uprave in Turizma Ljubljana. Kulinaričen pridih so obisku dodali v Baru pr' M'rtinet.

Gostje so bili nad turistično ponudbo naše občine navdušeni. »*Jama je izjemen biser,*« je po ogledu Županove jame dejal Zoran Jankovič. Namen obiska je sicer bil, da bi naše turistične znamenitosti vključili v turistično ponudbo Ljubljane. Našo prestolnico vsako leto obišče lepo število turistov, v letu 2014 so po ocenah Turizma Ljubljana v Ljubljani zabeležili preko milijon nočitev. Poleg lepega in bogatega utripa mesta, ki ga zagotovo začutijo obiskovalci ob obisku naše prestolnice, domači in tuji gostje prav gotovo ne bi ostali ravnodušni tudi ob obisku bližnje kraške lepote, v neposredni bližini katere se nahaja še protiturški tabor, prav tako vreden ogleda.

Ker pa je pomemben del turistične ponudbe tudi kulinarika, smo se po ogledu Županove jame in Tabora Cerova odpravili še do **Bara pr' M'rtinet**, prejemnika priznanja »Znak ljubljanske kakovosti 2015«. Bar pr' M'rtinet je poznan kot posebna gostilna, saj nima prave kuhinje. V kaminu, prirejenem v peč, pripravljajo mesne jedi izpod peke, prekajujejo postrvi in kuhajo v lončenih posodah. V ponudbi imajo tudi dobrote iz bližnje okolice, kot so sir s sosednje kmetije, bržola, jelenov pršut in slanina krško-poljskega prašiča, ki je edina avtohtona slovenska pasma.

V Županovi jami je nastala skupinska fotografija.

Župan Zoran Jankovič se je ob obisku Županove jame vpisal tudi v knjigo vtisov.

Na ogledu Tabora Cerovo.

Bar pr' M'rtinet je prejemnik priznanja »Znak ljubljanske kakovosti 2015«.

Naravni biseri in kulturne znamenitosti naše občine, kot so Radensko polje, Županova jama, Tabor Cerovo, Magdalenska gora, pa lansko leto izbrana za eno izmed naj tematskih poti v Sloveniji, naravoslovna učna pot Po sledeh vodomca ter pestra kulinarčna ponudba predstavljajo velik potencial za razvoj turizma v naši občini. Želimo si, da bi te prečudovite naravne in kulturne lepote naše občine privabile v našo občino nove obiskovalce.

Je pa na področju turizma še kar nekaj novosti. Prav je, da jih omenimo.

19. oktobra 2014 je na Taboru nad Cerovim potekala sicer tradicionalna prireditev dan Tabora Cerovo, ki pa je bila tokrat nekaj posebnega. Ta dan smo na taboru vključili **spletno kamero**, ki jo lahko ves čas v živo spremljamo na občinski spletni strani, obiskovalci pa se po novem lahko vpišejo v vpisno knjigo, ki je shranjena v miniaturnem Aljaževem stolpiču.

Miniaturni Aljažev stolpič pri Taboru Cerovo.

Že leta 2013 je ob občinskem in državnem prazniku, dnevu državnosti, ki ga praznujemo 25. junija, na boštanjskem gradu zaplapola 8 m dolga zastava v ponos naši državi. Leto pozneje pa smo jo postavili tudi na **Ostrem vrhu nad vasjo Čušperk**. »Lani smo visoko v nebo dvignili zastavo na boštanjskem gradu na Velikem Mlačevem, letos v Čušperku, naj bo občina Grosuplje tista, ki bo ponosno pokazala Sloveniji, da imamo svojo domovino radi,« je takrat povedal župan dr. Peter Verlič ter ob državnem in občinskem prazniku vsem iskreno čestital. »Imejmo v srcu našo ljubo Slovenijo, imejmo v srcu tudi našo občino Grosuplje,« je še rekel župan.

Na Ostrem vrhu plapola slovenska zastava.

3. aprila 2015 je bil v Uradnem listu sprejet Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot, ki v svoji vsebini obravnava tudi **območje Gajnič in Tlak**. To območje je tako že tretja zaščitená naravna vrednota v naši občini, poleg Krajinskega parka Radensko polje in naravnega rezervata Bičje. Na območju Gajnič in Tlak je zaradi umeščenosti v pravilnik prepovedana infrastrukturna gradnja, medtem ko je kmetijska dejavnost dovoljena. Zaščita je nekoliko manjša, kot to velja za območja, ki so umeščena v Naturo 2000, vendar še vedno dovolj velika, da se ohrani naravne vrednote.

Območje se razteza na 68 ha, na nadmorski višini od 292 do 335 m, na njem pa je bilo ugotovljenih kar 65.000 habitatnih tipov. Najdemo številne vrste rastlin, metuljev, dvoživk, kačjih pastirjev.

Na Radenskem polju vsako leto spomladi poteka akcija »**pomagajmo žabicam čez cesto**«. Topli pomladni večeri ter dež vabita žabice, da se iz gozdnih prezimovališč premaknejo do vode, kjer se razmnožujejo. Da pa je pot tudi za dvoživke na Radenskem polju varna, Preplet – društvo za ustvarjalno skupnost v sodelovanju z Občino Grosuplje vsako leto spomladi na cestnem odseku Mlačevo–Račna za dvoživke postavi ograjo v dolžini enega kilometra, ki preprečuje povoz dvoživk na njihovi poti do mrestišč. Ob večerih pa društvo v sodelovanju z občani poskrbi za varen prenos dvoživk na drugo stran ceste.

Naša občina pa ni prijazna le do žabic, ampak tudi do **štorkelj**. V občini Grosuplje zadnja leta uspešno gnezdi kar sedem parov štorkelj, kar je največja koncentracija štorkelj v osrednji Sloveniji. Njihovega prihoda se Grosupeljčani razveselimo prav vsako pomlad znova, da pa bo štorkljam bivanje v naši občini prijetno in da bodo tukaj tudi v prihodnje lahko varno in udobno gnezdile, se tudi sami trudimo. Že v letu 2013 smo podrti drog ob železniški progi v Grosupljem, na katerem je nameščeno gnezdo, postavili pokonci, leto kasneje pa je štorklje v zaselku Benat v Ponovi vasi pričakal nov gnezditveni podstavek, ki ga je naši občini podaril Damijan Jaklin, župan občine Velika Polana, imenovane tudi »evropska vas štorkelj«. Spomladi 2015 je lepo darilo po vrnitvi iz Afrike pričakalo še en par štorkelj. Tudi ta par je razveselil nov gnezditveni podstavek na travniku med Ponovo vasjo in Malo vasjo, blizu vrtca Jurček. Za razliko od para štorkelj, ki smo mu leto prej pod gnezdo le namestili podstavek, gnezdišče pa je zato varnejše in udobnejše, smo tokrat gnezdo za nekaj metrov tudi prestavili. Za pravilno premestitev gnezda je poskrbel varstveni ornitolog Tomaž Mihelič iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, ki je tudi pojasnil, zakaj je bila pravzaprav premestitev gnezda potrebna. Par belih štorkelj si je za domovanje izbral streho sesalnika za žaganje na mizarški delavnici v Ponovi vasi, kjer je prvič uspešno gnezdil v letu 2013, leto kasneje pa je tam imel kar štiri mladičke. Zaradi mašenja žlebov in teže gnezda, zaradi katere bi se lahko streha sesalnika podrla, je bilo potrebno gnezdo prestaviti. Gnezdo smo tako z mizarstva prenesli na kovinski podstavek, ki smo ga postavili na bližnjem travniku med Ponovo vasjo in Malo vasjo. Kovinski podstavek je doniralo podjetje Comita, beton podjetje Gril Invest, delavci podjetja Hren inženiring in Javne razsvetljave pa so poskrbeli za postavitev lesenega droga in prestavitev gnezda s košaro. Zahvala gre tudi Jožetu Goršiču, ki je prijazno odstopil mesto za podstavek na svojem travniku.

V letu 2015 je v naši občini na svet prikukalo kar 20 mladih štorkljic, 2 mladi beli štorkljici iz Ponove vasi, pa je Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije opremilo z GPS sledilno napravo. Poimenovali so ju Zuri in Fortuna. Štorklji sta pomagali pri razkrivanju selitvenih poti in prezimovališč slovenskih belih štorkelj, za katere je bilo do sedaj s pomočjo sicer obsežnega obročkanja mladičev zbranih le malo podatkov.

Nov gnezditveni podstavek za štoklje v Ponovi vasi.

Štoklje, foto: Marjan Trobec.

Naša občina je povezana, povezujejo nas šport, kultura, turizem ... Povezani smo navznoter, povezani smo navzven. Med seboj smo povezane vse generacije. Smo občina, prijazna mladim, in smo občina, prijazna starejšim.

Občina Grosuplje je nosilka certifikata **Mladim prijazna občina** za obdobje od leta 2014 do leta 2018. Leta 2014 je bila prepoznana kot mladim prijazna občina, ker je s sistemskimi ukrepi na področju mladinske politike zagotovila lokalno okolje, ki mladim omogoča kakovostno, polno in zdravo življenje. Mladim daje tudi finančno podporo v času šolanja. Občina Grosuplje je za šolsko leto 2014/2015 podelila štipendije 47 dijakom in študentom, za šolsko leto 2015/2016 pa 51 dijakom in študentom. Višina štipendije znaša 100 evrov na mesec. »Upajte si, dobro študirajte, bodite radovedni, vrata se potem tako ali drugače kar sama odpro. Naša podpora pa naj vam bo v spodbudo,« je dijakom in študentom ob podpisu pogodb za dodelitev štipendij dejal župan dr. Peter Verlič.

Občina Grosuplje je prejela certifikat Mladim prijazna občina.

S svojimi aktivnostmi in spodbudami pa je Občina Grosuplje v letu 2014 pristopila tudi k projektu »Starosti prijazna občina Grosuplje«. V ta namen je bil v okviru projekta imenovan častni seniorski odbor, v katerem sodelujejo mnogi, ki se spoznajo na delo s starejšimi, ta odbor pa že pripravlja strategijo »Občina Grosuplje, starejšim prijazna občina«. Gre za strateški dokument, ki načrtno in sistematično sprejema usmeritve in ukrepe za oblikovanje starejšim prijaznega lokalnega okolja.

Prvi večji korak v okviru tega projekta predstavlja **Center aktivnosti Grosuplje**, ki je svoje prostore odprl 30. julija 2014. Ponuja široko paleto najrazličnejših dejavnosti: različne vadbe za ohranjanje psiho-fizične kondicije, izobraževanja, umetniške delavnice in kulinarične delavnice. Prav tako se v centru odvijajo kulturne in družabne aktivnosti, kot so kartanje, šah in druge družabne igre, branje ča-

sopisov in revij ob toplem čaju ali kavi, kdaj pa si je mogoče ogledati tudi kakšno kulturno prireditev. Center aktivnosti Grosuplje vabi medse v prvi vrsti starejše občane naše občine, želja pa je, da bi se v centru družile in srečevale vse generacije, da bi ga z veseljem obiskovali vsi občani, tako starejši kot tudi mlajši, in ga s svojimi idejami napolnili z najrazličnejšimi vsebinami.

Bogat program v Centru aktivnosti Grosuplje.

Da pa smo povezani tudi navzven, nam nazorno pove dejstvo, da je naš župan dr. Peter Verlič 12. septembra 2015 na osrednji prireditvi ob jubilejnem 20. prazniku občine Škofljica prejel **priznanje sosednje Občine Škofljica za ustvarjanje odličnega sodelovanja med občinama**.

Mogoče pa je prav, da ob tem dogodku spomnimo, da od 11. junija 2013 sosednji občini Grosuplje in Škofljica povezuje brv prijateljstva. Takrat smo namreč odprli skupen projekt občin, povezovalni pločnik med občinama Grosuplje in Škofljica ter tako tudi njegov ključni element brv prijateljstva. »Če bomo stopili skupaj, če bomo držali skupaj, ne samo občini Grosuplje in Škofljica, ampak tudi širše, bomo v naši državi imeli še veliko dobrih projektov. Pločnik je rezultat dobrega sodelovanja, prijateljstva med dvema občinama, brv pa se prav zato imenuje brv prijateljstva,« je takrat dejal naš župan dr. Peter Verlič.

Župan dr. Peter Verlič je prejel priznanje sosednje Občine Škofljica za ustvarjanje odličnega sodelovanja med občinama.

In ko že govorimo o povezanosti navznoter, o prijateljstvu med vsemi generacijami, med vsemi občani, pa tudi o povezanosti navzven, s prebivalci sosednjih občin, z ostalimi državljani Evropske unije pa tudi širše, v sodobnem svetu ne moremo mimo interneta.

20. septembra 2014 smo v centru Grosupljega v sklopu prireditve Grosuplje v jeseni odprli prosto dostopno **brezžično internetno omrežje WiFree Grosuplje**. Informacije svetovnega spleta so tako v centru Grosupljega dostopne na vsakem koraku. »*Dobrodošli v svetu svobode, dobrodošli WiFree Grosuplje,*« pa so bile besede, s katerimi je župan dr. Peter Verlič WiFree Grosuplje tudi uradno predal uporabi.

Oddajniki za brezžični internet so nameščeni na kar enajstih lokacijah: Zdravstveni dom Grosuplje, Upravna enota Grosuplje, Kolodvorska cesta, Pošta Slovenije Grosuplje, Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje na Tovarniški cesti, Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje na Adamičevi cesti, Nogometni klub Brinje Grosuplje, Osnovna šola Brinje Grosuplje, Tržnica Grosuplje, Sončni dvori in Podružnična šola Šmarje – Sap.

NAJSREČNEJŠA OBČINA NA SVETU...

Občina Grosuplje je v leto 2014 vstopila kot najsrečnejša občina na svetu. 29. januarja 2014 nas je razveselila novička, da je naša občina postala bogatejša za dobre tri milijone evrov. Dobili smo davek od dobitka igre EuroJackpot. Že tisti moment pa je bilo tudi jasno, za kaj bomo namenili dobljena sredstva – za izgradnjo novega prizidka k Zdravstvenemu domu Grosuplje. Občina Grosuplje se ponaša tudi z nazivom občina dobrega življenja. Tako za leto 2014 kot tudi za leto 2015 je prejela certifikat ISSO Zlati kamen. Certifikat ISSO Zlati kamen izdajata občine, ki ponujajo prebivalcem kakovostno

raven življenja, in jih odlikuje solidna in uravnotežena stopnja doseženega razvoja. Konec leta 2015 nas je revija *Moje finance* pozitivno presenetila z rezultati raziskave »Kje v Sloveniji se najbolje živi?«. Občina Grosuplje se je med vsemi občinami v Sloveniji uvrstila na visoko 6. mesto. Tudi v leto 2016 smo vstopili z zelo prijetno novičko, na spletnem portalu *Zlati kamen* so občino Grosuplje ocenili kot najbolj vitalno in perspektivno slovensko občino.

Ekipe prve pomoči Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Grosuplje je v letu 2015 osvojila naslov evropskih prvakov v prvi pomoči. Renata Oražem, članica Strelskega društva Grosuplje, je v letu 2015 s samostrelom v klečečem položaju na 30 metrov osvojila naslov svetovne prvakinja. Grosupeljčanka Maruša Mišmaš, mlada in perspektivna atletinja, pa je izpolnila normo za olimpijske igre. Na olimpijskih igrah v Rio 2016 bo tekmovala v teku na 3000 m z zaprekami, ko bo nastopila, pa bomo zanjo gotovo močno stiskali pesti prav vsi Grosupeljčani.

Ekipe prve pomoči Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Grosuplje je v letu 2015 osvojila naslov evropskih prvakov v prvi pomoči.

Renata Oražem, članica Strelskega društva Grosuplje, je v letu 2015 s samostrelom v klečečem položaju na 30 metrov osvojila naslov svetovne prvakinja.

Grosupeljčanka Maruša Mišmaš, mlada in perspektivna atletinja, je izpolnila normo za olimpijske igre, ki bodo leta 2016 v Riu de Janeiru.

Strategija »3G Grosuplje 2020« je izdelana. »Zakaj 3G?« se je v uvodnem nagovoru občanov v 1. številki Grosupeljskih odmevov, ki so izšli v letošnjem letu 2016, in so po novem barvni, vprašal župan dr. Peter Verlič.

*»Občina Grosuplje je prepoznavna v slovenskem merilu po unikatnem in več kot uspešnem projektu zelenega javnega prometa, vpeljava mestne linije 3G, ki beleži odlične rezultate. Občina v prihodnje stavi na vizijo treh G-jev, kot **Gospodarna, Gostoljubna in Globalna občina**. Gospodarni hočemo biti do porabe javnih proračunskih sredstev ter rabe naših naravnih virov. Gostoljubni želimo biti do vseh naših občank in občanov in vseh ostalih prebivalcev, ki pri nas živijo ali delajo. Enako bomo svoje gostoljubje ponudili vsem, ki si bodo k nam prišli ogledat naše naravne lepote, kulturno in zgodovinsko dediščino. Občina pa se bo še bolj kot doslej odpirala široko v svet, saj želimo delovati globalno,«* je zapisal župan dr. Peter Verlič.

In še: *»Zelena barvo imamo v občinski zastavi in grbu, kar izpričuje vizijo naše občine kot zelene občine, zato izpostavljamo 3G **»Grosuplje Goes Green«**. Trajno smo uredili čiščenje odpadnih voda s sodobno čistilno napravo. Z vključitvijo v sistem regijske obdelave odpadkov z odvozom naših mešanih komunalnih odpadkov od novega leta dalje v Ljubljano v najmodernejši obrat za predelavo odpadkov se vključujemo v vizijo »nič odpadkov«. Za izboljšanje kvalitete zraka, predvsem z zdravju škodljivimi trdnimi delci, t.i. PM 10 delci, ki jih v glavnem povzročajo domača hišna kurišča na trda goriva, se v letošnjem letu pričanja projekt plinifikacije naše občine. Nadaljevali pa bomo tudi s projektom javnega potniškega prometa, že v prvi polovici leta se obeta enotna vozovnica za vlak in mestni avtobus kot pilotni projekt državnega projekta uvajanja integriranega javnega potniškega prometa.«*

POSLOVNO POROČILO OBČINE GROSUPLJE*Jelka Kogovšek****1. PRORAČUNSKI PREJEMKI****1.1. PRIHODKI**

Struktura prihodkov občinskega proračuna za leti 2014 in 2015 v primerjavi z veljavnima proračunoma teh dveh let je bila sledeča:

(v EUR)

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2014		2014		real./velj.pror.
davčni prihodki	14.513.863	51,0%	14.850.018	48,4%	98
nedavčni prihodki	2.266.250	8,0%	4.119.297	13,4%	55
kapitalski prihodki	70.729	0,2%	349.730	1,1%	20
prejete donacije	400	0,0%	0	0,0%	0
transforni prihodki	11.590.982	40,8%	11.367.344	37,0%	102
SKUPAJ	28.442.224	100,0%	30.686.389	100,0%	93

(v EUR)

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2015		2015		real./velj.pror.
davčni prihodki	12.390.629	58,3%	12.688.471	57,6%	98
nedavčni prihodki	2.511.269	11,8%	2.884.748	13,1%	87
kapitalski prihodki	331.949	1,6%	290.010	1,3%	114
transforni prihodki	6.021.675	28,3%	6.159.817	28,0%	98
SKUPAJ	21.255.522	100,0%	22.023.046	100,0%	97

Kot je razvidno iz tabele, so bili **skupni prihodki** v letu 2014 realizirani glede na veljavni proračun 93%.

Glede na predhodno leto, to je 2013, so višji za 11.907.501 €, predvsem iz naslova transfornih prihodkov (prihodkov iz državnega proračuna in proračuna EU) in dobitka od iger na srečo v višini 3.263.396 €. V letu 2015 so bili prihodki realizirani glede na veljavni proračun 97%. Glede na predhodno leto so nižji za 7.186.702 €.

Večina prihodkov je bila v letu 2014 in 2015 ustvarjena z **davčnimi prihodki** in sicer 51% oziroma 58%. Delež je v obeh letih višji kot smo planirali. Dohodnina kot največji davčni prihodek je v obeh letih dosegla planirano višino. V letu 2015 je bila za 323.717 € nižja od dohodnine leta 2014. V letu 2014 je ta davčne prihodke povišal davek od dobitka igre na srečo »Euro Jackpot«.

* Vodja urada za gospodarstvo, finance in družbene dejavnosti

Nedavčni prihodki so bili ustvarjeni zlasti s prispevki investitorjev za urejanje stavbnih zemljišč (komunalni prispevek), prihodkov iz premoženja, zlasti prihodkov iz naslova najemnin (osnovna sredstva komunalne infrastrukture, ki jo dajemo v najem JKP, najemnine za poslovne prostore in stanovanja), koncesijskih dajatev posebnih iger na srečo (Motel Kongo), ter prihodkov od prodaje blaga in storitev.

Delež **kapitalskih prihodkov** v vseh prihodkih je znašal v letu 2014 manj kot odstotek. Vrednost teh prihodkov ni dosegla planirane vrednosti. Vzrok je v nerealiziranem prihodku od prodaje zemljišč in zgradb ter prostorov. Prihodki od prodaje stavbnih zemljišč so znašali v letu 2014 69.473 €, od kmetijskih pa 795 €. V letu 2015 so ti prihodki dosegli dober odstotek vseh prihodkov in so presegli planirano vrednost za 14%.

Prihodki od prodaje stavbnih zemljišč so v tem letu znašali 313.263 €, od kmetijskih pa 15.464 €.

S transfornimi prihodki je Občina zbrala v letu 2014 41% vseh prihodkov, daleč več kot v preteklih letih in več kot je pričakovala, saj je bi plan dosežen 102%. V tem deležu so bili zbrani prihodki iz naslova prejetih državnih sredstev za investicije v višini 2.033.398 €, za tekočo porabo 79.033 €, iz sredstev proračuna EU - kohezijskega sklada 9.420.361€ (projekt CCN Grosuplje in kanalizacije v projektu »Porečje Krke«) in iz sredstev EU za izvajanje skupne kmetijske politike 56.081€.

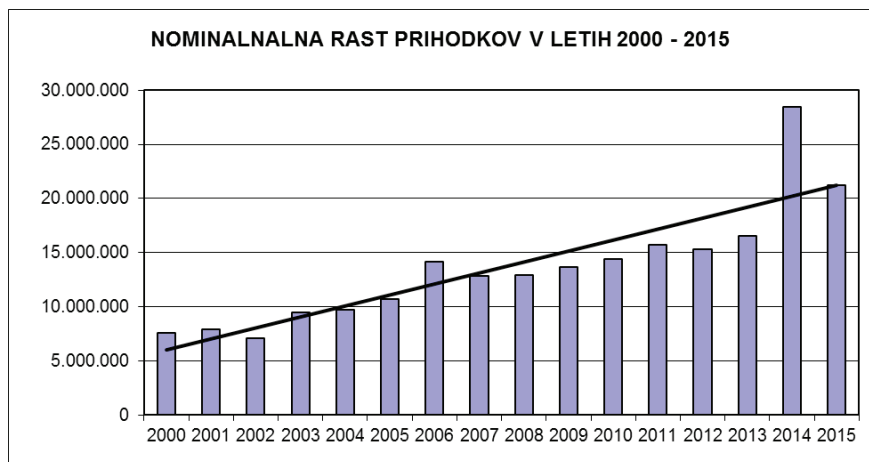
V letu 2015 pa je delež transfernih prihodkov v vseh prihodkih znašal 28%, za 2 odstotni točki manj kot je bilo pričakovano. V tem deležu so bili zbrani prihodki iz naslova prejetih državnih sredstev za investicije v višini 850.231 €. Za tekočo porabo smo iz državnega proračuna prejeli 101.592 €. Iz naslova tekočih obveznosti smo iz državnega proračuna prejeli še 203.190 € za finančno izravnavo.

Iz sredstev proračuna EU - kohezijskega sklada smo prejeli 4.275.694 € in sicer: za projekt CCN Grosuplje in kanalizacije v projektu »Porečje Krke« (3.727.869 €), za projekt energetske sanacije enote VVZ Kekec Grosuplje Pika (41.284 €), za projekt energetske sanacije matične OŠ Louisa Adamiča Grosuplje in enote VVZ Kekec Grosuplje Tinkara (402.900 €), za projekt energetske sanacije objekta Zdravstvenega doma Grosuplje (44.975 €) za projekt energetske sanacije dislocirane enote matične šole Louisa Adamiča Grosuplje na Adamičevi cesti (22.823 €) in za projekt energetske sanacije VVZ Kekec Grosuplje matične enote (35.843 €).

Iz sredstev proračuna EU - za strukturno politiko smo prejeli 559.166 € za vodovod Dobje - Dole pri Polici in iz sredstev EU za izvajanje skupne kmetijske politike pa 29.693 €.

Delež transfernih prihodkov v vseh prihodkih znaša v zadnjih letih od 2% v letu 2011, 4% v letu 2012, 10% v letu 2013, 41% v letu 2014 in 28% v letu 2015.

Sledeči graf prikazuje nominalne vrednosti prihodkov v preteklih petnajstih letih in nominalen trend rasti:

1.2. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV

Prejetih vračil danih posojil in prodaje kapitalskih deležev v letih 2014 in 2015 ni bilo.

2. PRORAČUNSKI IZDATKI

2.1. ODHODKI

Odhodki občinskega proračuna in njihova struktura za leto 2014 in 2015 v primerjavi z veljavnima proračunoma je bila sledeča:

(v EUR)

	realizacija	struktura	veljavni proračun	struktura	IND
	2014		2014		real./velj.pror.
tekoči odhodki	3.607.520	12%	4.264.554	13%	85
tekoči transferi	6.148.458	20%	6.394.140	19%	96
investicijski odhodki	19.779.722	66%	22.226.635	66%	89
investicijski transferi	539.097	2%	573.090	2%	94
SKUPAJ	30.074.797	100%	33.458.419	100%	90

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2015		2015		real./velj.pror.
tekoči odhodki	3.500.530	17%	4.265.158	19%	82
tekoči transferi	6.034.066	29%	6.256.959	27%	96
investicijski odhodki	10.599.135	52%	11.871.971	52%	89
investicijski transferi	414.387	2%	448.900	2%	92
SKUPAJ	20.548.118	100%	22.842.988	100%	90

Kot je razvidno iz zgornjih dveh tabel, so bili odhodki v letih 2014 in 2015 realizirani 90% gle-

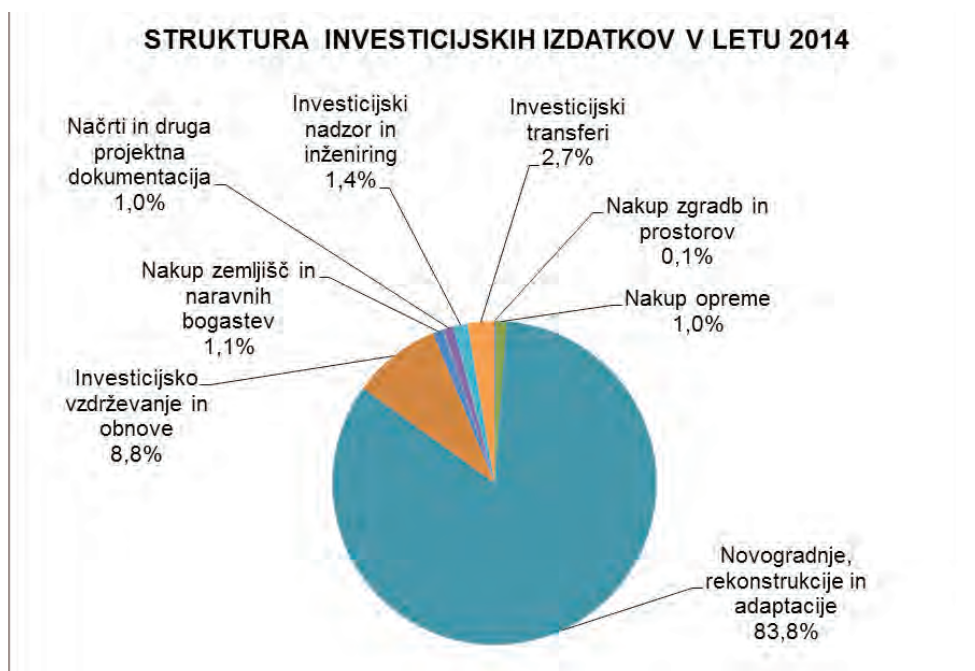
de na plan. Najnižje dosegajo planirane vrednosti tekoči odhodki, zaradi varčevalnih ukrepov v obeh letih. Dobro so bili v obeh letih realizirani investicijski odhodki in transferi.

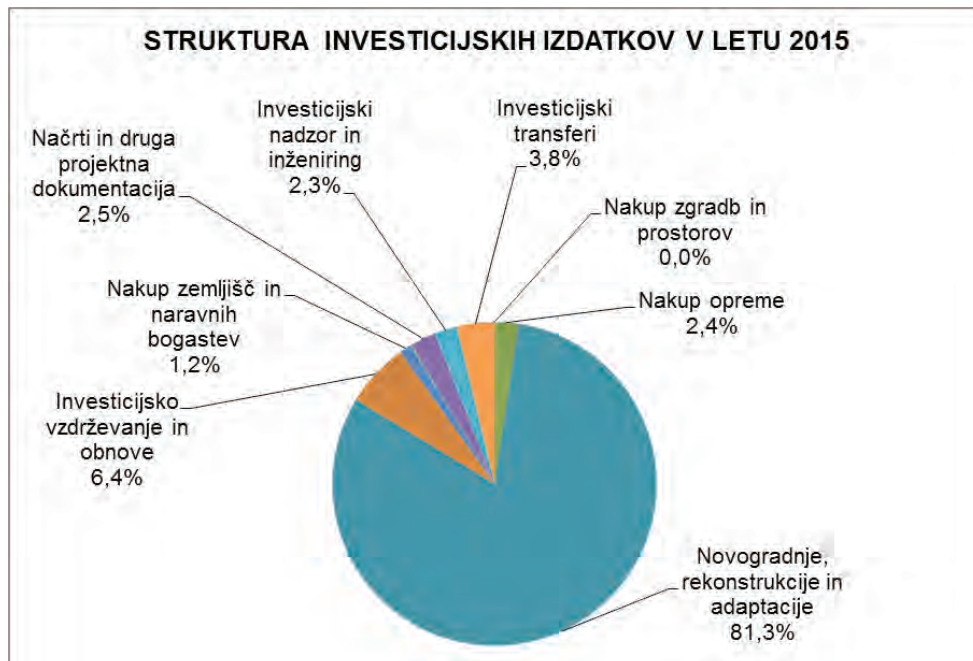
Kot je iz tabel razvidno, je bilo v letu 2014 kar 68% vseh proračunskih sredstev namenjenih investicijam, kar je zelo visok delež. Investicijska sredstva so v letu 2014 znašala 20.318.819 €. Nekaj investicij planiranih v letu 2015 se je zamaknilo v leto 2016. Kot je iz tabele razvidno, je bilo kar 54% vseh proračunskih sredstev v letu 2015 namenjenih investicijam. Investicijska sredstva so v lanskem letu znašala 11.013.522 €.

Če primerjamo deleže proračunskih sredstev namenjenih investicijam, so bili ti v zadnjih letih sledeči:

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
54%	50%	34%	45%	40%	43%	51%	42%	44%	40%	33%	36%	34%	45%	68%	54%

Strukturo investicij v letih 2014 in 2015, glede na namen porabe, pa nam prikazujeta naslednja grafa:

V nadaljevanju so našteje nekatere pomembnejše investicije, investicijska vzdrževanja in nakupi v letu 2014.

Na področju investicij v *splošne zadeve (lokalna samouprava, obramba in izredni dogodki)*:

- investicijsko vzdrževanje gasilskih domov in nakup gasilske opreme v višini 168.499 €,
- investicije in investicijsko vzdrževanje objektov in opreme civilne zaščite v višini 8.093 €,
- nakup opreme (računalniška oprema, avdiovizualna oprema, programska oprema, napeljave, itd.), ter investicijsko vzdrževanje upravne zgradbe na Taborski cesti 2 in Taborski cesti 1 v Grosupljem v višini 8.155 €.

Na področju *kmetijstva*:

- naložbe v kmetijsko gospodarstvo in ureditev kmetijskih zemljišča v višini 53.279 €,
- agromelioracija Mlačevo v višini 47.286 €,
- urejanje poljskih poti in gozdnih vlak v višini 26.538 €.

Na področju *družbenih dejavnosti*:

- izgradnja prizidka Zdravstvenega doma Grosuplje v višini 3.323.900 €,
- energetska sanacija Oš Louisa Adamiča Grosuplje v višini 725.065 €,
- dokončanje prizidka POŠ Šmarje-Sap v višini 689.445 €,
- izgradnja nogometnega igrišča Grosuplje v višini 413.447 €,

- energetska sanacija VVZ Kekec grosuplje v višini 257.779 €,
- nakup knjig za Mestno knjižnico Grosuplje v višini 57.000 €,
- sofinanciranje izgradnje dnevnega centra aktivnosti v DSO Grosuplje v višini 50.000 €.

Na področju investicij v *cestni promet in infrastrukturo*:

- investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest v višini 1.181.321 €,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja javne razsvetljave v višini 166.630 €,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja državnih cest v višini 26.594 €.

Na področju *varovanja okolja*:

- gradnja CČN Grosuplje in kanalizacije v projektu »Porečje Krke« v višini 10.903.749 €,
- ravnanje z odpadki (komunalna deponija in obnove na področju ravnanja z odpadki) v višini 108.109 €,
  - gradnja sekundarnega kanalizacijskega omrežja v višini 90.460 €,
  - obnova kanalizacijskih sistemov v višini 26.396 €.

Na področju *prostorskega planiranja in stanovanjske komunalne dejavnosti*:

- obnova vodovodnih sistemov v višini 374.887 €,
- nakup zemljišč v višini 201.714 €,
- prostorsko načrtovanje v višini 102.539 €.

V letu 2015 pa so bile te investicije sledeče:

Na področju investicij v *splošne zadeve (lokalna samouprava, obramba in izredni dogodki)*:

- investicijsko vzdrževanje gasilskih domov in nakup gasilske opreme v višini 56.000 €,
- investicije in investicijsko vzdrževanje objekta občinske uprave na Taborski c. 2 v Grosupljem v višini 21.095 €,
- nakup opreme (računalniška oprema, avdiovizualna oprema, programska oprema, napeljave, itd.) v višini 10.877 €.

Na področju *kmetijstva*:

- naložbe v kmetijsko gospodarstvo in ureditev kmetijskih zemljišča v višini 39.660 €,
- agromelioracija in komasacija Gatina v višini 15.274 €,
- urejanje poljskih poti in gozdnih vlak v višini 12.685 €.

Na področju *družbenih dejavnosti*:

- dokončanje izgradnje prizidka Zdravstvenega doma Grosuplje v višini 958.018 €,
- dokončanje izgradnje nogometnega igrišča z umetno travo v Brinju v višini 446.252 €,
- dokončanje energetske sanacije matične OŠ Louisa Adamiča Grosuplje v višini 165.521 €,

- energetska sanacija starega dela objekta Zdravstvenega doma Grosuplje v višini 94.042 €,
- energetska sanacija enote VVZ Kekec Grosuplje Pika v Šmarju Sap v višini 75.237 €,
- energetska sanacija OŠ Louisa Adamiča Grosuplje - dislocirana enota na Adamičevi cesti v višini 70.369 €,
- nakup knjig za Mestno knjižnico Grosuplje v višini 57.000 €,
- začetek investicije v nov objekt POŠ Polica v višini 22.267 €,
- investicijsko vzdrževanje OŠ Brinje Grosuplje v višini 18.343 €,
- obnova kritine na objektu Glasbene šole Grosuplje v višini 16.357 €.

Na področju investicij v *cestni promet in infrastrukturo*:

- investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest v višini 721.300 €,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja javne razsvetljave v višini 106.653 €,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja državnih cest v višini 60.599 €.

Na področju *varovanja okolja*:

- gradnja CCN Grosuplje in kanalizacije v projektu »Porečje Krke« v višini 5.627.210 €,
- gradnja kanalizacijskega omrežja v občini v višini 733.036 €,
- ravnanje z odpadki (komunalna deponija in obnove na področju ravnanja z odpadki) v višini 102.904 €,

Na področju *prostorskega planiranja in stanovanjske komunalne dejavnosti*:

- obnova vodovodnih sistemov v višini 758.444 €,
- nakup zemljišč v višini 128.392 €,
- prostorsko načrtovanje v višini 67.366 €.

3.2. ODPLAČILO DOLGA

V letu 2014 je bilo odplačano za 1.625.006 € dolga. Plačane so bile tudi obresti v višini 63.529 €. Stanje dolgoročnega dolga na dan, 31.12.2014 je bilo 5.355.370 €.

V letu 2015 je bilo odplačano za 4.220.520 € dolga, od tega za 3.400.000 € kratkoročnih kreditov in za 816.242 € dolgoročnih kreditov. Plačane so bile tudi obresti v višini 130.365 €. Stanje dolgoročnega dolga na dan, 31.12.2015 je bilo 4.531.459 €.

3.3. DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV

V letih 2014 in 2015 ni bilo danih posojil in povečanja kapitalskih deležev. Tako sta računa finančnih terjatev in naložb enaka 0.

3.4. REZULTAT POSLOVANJA

Odhodki so bili v letu 2014 višji od prihodkov za 1.632.573 €. Ustvarjen je bil torej proračunski primanjkljaj v tej višini. Ker občina v letu 2014 ni dajala posojil in ni dobila nobenih vračil le teh iz

preteklih let, je bil račun finančnih terjatev in naložb enak ničli. Iz leta 2013 smo v leto 2014 prenesli 398.101 € neporabljenih sredstev. Za poplačilo kreditnega dolga smo porabili 1.625.006 €, zadolžili smo se za 6.400.000 €. Od tega 3.000.000 € dolgoročno in 3.400.000 € kratkoročno, tako nam je na računu konec leta, oziroma 31.12.2014 ostalo še 3.142.421 €, ki smo jih prenesli v leto 2015 skupaj z neporabljenimi sredstvi iz preteklih let, kar znese 3.540.522 €.

V letu 2015 so bili prihodki višji od odhodkov za 707.231 €. Ustvarjen je bil torej proračunski presežek v tej višini. Ker občina v letu 2015 ni dajala posojil in ni dobila nobenih vračil le teh iz preteklih let, je bil račun finančnih terjatev in naložb enak ničli. Iz leta 2014 smo v leto 2015 prenesli 398.101 € neporabljenih sredstev. Za poplačilo kreditnega dolga smo porabili 4.220.520 €.

OBČINA IVANČNA GORICA V LETIH 2014–2015

Dušan Strnad*

Leto 2014 smo začeli z novima pridobitvama, ki so ju bile še posebej vesele ranljive skupine. V četrtek, 2. januarja 2014, je v Vzgojno-varstvenem zavodu Vrtec Ivančna Gorica pričel s poslovanjem 35. oddelek vrta. Ta oddelek se nekoliko razlikuje od ostalih, saj je posebej prilagojen za skupino otrok s posebnimi potrebami. Tovrstni razvojni oddelek se je na pobudo staršev otrok v sodelovanju z Občino Ivančna Gorica in Vrtcem uredil v prostorih Centra za zdravljenje bolezni otrok v Šentvidu pri Stični. Skupina razvojnega oddelka lahko sprejme od 3 do največ 6 otrok.

Potreba po tem oddelku je prisotna že dalj časa. Starši želijo vpisati otroke v vrtec ne glede na njihovo razvojno posebnost. Vrtec jim to omogoča z integracijo otrok s posebnimi potrebami v redne oddelke vrta. Sedaj bodo lahko otroci, ki potrebujejo bolj prilagojene ali pa zahtevnejše pogoje, nemoteno preživeli dan v vrtcu s prilagojenim programom in s strokovnimi delavci, posebej pripravljenimi za delo s posameznim otrokom. Tovrstni oddelki so bili do sedaj za naše občane dosegljivi v Ljubljani ali v Novem mestu. Z odprtjem razvojnega oddelka pa smo približali vrtec prav vsem zainteresiranim.

V ponedeljek je v prostorih Centra za zdravljenje bolezni otrok Šentvid pri Stični, v organizaciji Sveta za starosti prijazno občino in v sodelovanju z društvu upokojencev, pričel delovati Dnevni center za starejše, s katerim je omogočeno starejšim občanom kakovostno preživljanje časa in druženja.

Odprtje se je začelo slovesno s pevskim nastopom upokojenskega zbora Sončni žarek iz Šentvida pri Stični.

* Župan Občine Ivančna Gorica

Razveselila nas je novica, da je tik pred prazniki Javno komunalno podjetje Grosuplje pridobilo okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje odlagališča nenevarnih odpadkov v Špaji dolini, za območje I. faze odlagalnega polja. S tem so dokončno izpolnjene zahteve inšpekcijskih služb iz leta 2008 in odpravljeni vsi dvomi o nadaljnjem obratovanju odlagališča.

Javno komunalno podjetje Grosuplje je 24. 12. 2013 pridobilo okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje odlagališča nenevarnih odpadkov v Špaji dolini za območje I. faze odlagalnega polja. Agencija Republike Slovenije za okolje je izdala dovoljenje potem, ko so občine Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje, ki so ustanoviteljice odlagališča, več let vlagale sredstva v modernizacijo naprav in uvedbo postopkov, ki jih predpisuje direktiva evropske skupnosti za obratovanje tovrstnih naprav. Za prvo leto obratovanja odlagališča je bilo potrebno zagotoviti tudi bančno finančno jamstvo v višini 859.650,00 €. S pridobitvijo okoljevarstvenega dovoljenja je izvajalec javne službe odlaganja ostankov predelave odpadkov izpolnil tudi zahteve iz odločbe inšpektorata za okolje iz leta 2008 ter tako odpravil večletno agonijo in dvome o nadaljnjem obratovanju odlagališča v Špaji dolini.

Po postavitvi sončnih elektrarn ter kotlovnice na lesno biomaso v Vzgojno izobraževalnem centru Ivančna Gorica je danes v Višnji Gori potekalo odprtje novega energetskega projekta v občini Ivančna Gorica. Uspešno se je namreč zaključila energetska sanacija Podružnične šole Višnja Gora.

Gre za šesti večji energetski projekt v občini Ivančna Gorica in četrti, v katerega je neposredno vključena tudi Osnovna šola Stična. V okviru energetske sanacije Podružnične šole Višnja Gora je bil izveden nov fasadni ovoj stavbe, zamenjava stavbnega pohištva (okna in vrata) in izolirano podstrešje. Izvajalec del, trebanjsko podjetje CE-Invest, je med drugim vgradilo tudi okna in vrata domačega proizvajalca Cugelj PVC okna iz Ivančne Gorice. Nadzor del je izvajalo domače podjetje BMI. Občina Ivančna Gorica je za ta projekt v letu 2013 uspešno pridobila na razpisu evropska sredstva, in sicer v višini 85 % vrednosti upravičenih stroškov sanacije ovoja. Celotna investicija je stala 380.000 evrov, 250.000 evrov je Občina pridobila evropskih sredstev, ostalo pa je pokrila iz proračunskih sredstev.

Leto pa smo začeli tudi z žalostno novico. V 88. letu starosti je v Hirschaidu umrl Hubert Patzelt, stiški samostanski familiar in častni občan Občine Ivančna Gorica. Gospod Patzelt je bil eden najzaslužnejših, da sta se občini Ivančna Gorica in Hirschaid iz Nemčije pobratili leta 1999.

HUBERT PATZELT
upokojeni ravnatelj
(1926–2014) častni občan Občine Ivančna Gorica

Hubert Patzelt se je rodil 15. novembra 1926 v pokrajini Šleziji, v predelu Sudetskega gorovja na območju današnje Češke. Izgnanstvo, druga svetovna vojna in naključna rešitev pred smrtjo ob koncu vojne so ga že v zgodnjem obdobju življenjske poti izoblikovale v pokončno osebnost z globokimi moralno etičnimi vrednotami. Po šolanju na učiteljskišči je stopil na uspešno poklicno pot profesorja matematike in fizike in bil dolga leta ravnatelj na Realschule v Ebrachu. Prav Ebrach, z bogato zgodovino nekdanjega cistercijanskega samostana, ga je v poletju 1973 skupaj s soprogo Ingeborg prvič pripeljal v Stično. Obisk stiške opatije, ki je doživljala v času socializma težke gospodarske razmere, je nanju naredil tako močan vtis, da sta po vrnitvi v domači kraj začela z organiziranjem pomoči stiški samostanski skupnosti. Od tedaj naprej so se med Stično in njuno domačo občino Hirschaid začele

plesti trajne vezi, ki so leta 1999 pripeljale tudi do uradnega pobratenja med občinama Ivančna Gorica in Hirschaid. Zakonca Patzelt sta že leta 1985 postala stiška samostanska familiarja oz. častna člana samostanske družine. Slovenska škofovska konferenca je leta 1988 odlikovala Huberta Patzelta z odličjem svetega Cirila in Metoda, leta 1998 je postal častni občan Občine Ivančna Gorica, leta 2009 pa sta zakonca Patzelt prejela nemško državno odlikovanje, križec za zasluge s trakom.

V knjižnici Ivančna Gorica je potekala predstavitev nove knjige iz Domoznanske zbirke občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje. Knjiga avtorja dr. Mihaela Glavana z naslovom *Neznani Ivan Zorec* razkriva bogat ustvarjalni opus pisatelja Ivana Zorca (1880–1952), enega pomembnejših slovenskih literarnih ustvarjalcev, ki izvira z območja današnje občine Ivančna Gorica.

Knjiga *Neznani Ivan Zorec* je izšla v Domoznanski zbirki občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje. Urednik zbirke in avtor knjige dr. Mihael Glavan je bil dolgoletni vodja Rokopisnega oddelka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Kot je povedal, je Zorec eden od pomembnejših slovenskih ustvarjalcev ljudske in zgodovinske povesti, obenem pa je ob Josipu Jurčiču in Franu Jakliču eden od treh dolenjskih klasikov. Avtor se je pri nastajanju knjige zlasti dotaknil tudi Zorčevih manj znanih del, ki so bila objavljena v različnih časopisih in publikacijah, nekatera pa so se ohranila le kot rokopis. Zbrane je nagovoril tudi župan Dušan Strnad. Kot je dejal, knjigo že pridno bere in je tako že spoznal težko življenje naših prednikov oz. pisatelja Zorca, knjiga pa mu odpira tudi nova spoznanja o zgodovini domače občine.

V začetku februarja pa je občino Ivančna Gorica prizadel žled, tako kot celo Slovenijo. Hitremu in učinkovitemu ukrepanju civilne zaščite z gasilci na čelu se imamo zahvaliti, da so se posledice hitro sanirale. Župan, poveljnik in člani Štaba civilne zaščite, poveljniki gasilskih sektorjev, predsednik GZ Ivančna Gorica ter vzdrževalec lokalnih cest so se večkrat sestali. Pregledali so poročila o trenutnih razmerah po občini in ustrezno ukrepali. Ponoči je bilo na območju občine Ivančna Gorica zaprtih približno 15 odsekov lokalnih in krajevnih cest, člani vseh 17 gasilskih društev pa so opravljali dežurstva in nujna dela. Kar precej krajev je bilo brez električne energije, saj je bil poškodovan daljnovod od Grosupljega do Višnje Gore. Delavci Elektra Ljubljana so napake odpravili.

V nekaterih vaseh je bila motena tudi oskrba s pitno vodo zaradi izpada električne energije, delavci JKP Grosuplje so napake odpravili in črpalke priklopljali na agregate. Prav tako je zaradi izrednih vremenskih razmer bilo moteno redno odvažanje odpadkov. Delavci JKP Grosuplje so odvažanje odpadkov izvedli v naslednjih dneh, ko je bila vzpostavljena prevoznost cest. Prav tako je nekaj časa odpadel pouk na šolah iz istega razloga.

Kljub slabemu vremenu je v Višnji Gori potekalo slovesno odprtje prizidka k enoti vrtca Polžek. Vrtec Polžek je po tridesetih letih tako bogatejši za nove prostore, v katerih bodo naši najmlajši lahko varno in uspešno premagovali prve korake na poti v svet.

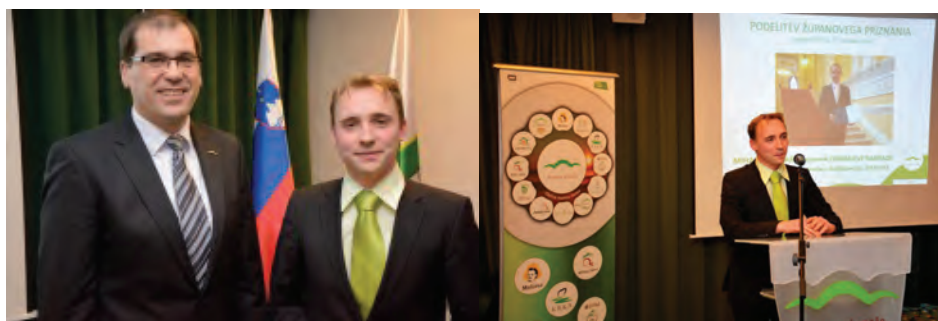

Otvoritve prizidka vrtca se je udeležilo veliko število obiskovalcev, predvsem starši z otroki in številni krajanje. Med gosti so bili tudi občinski svetniki in predstavniki izvajalcev del in projektantov. Za pester kulturni program so poskrbeli otroci in vzgojiteljice iz Vrtca Ivančna Gorica.

Slavnostni prerez traku so izvedli otroci vrtca Polžek v spremstvu vzgojiteljice, župana Dušana Strnada, ravnateljice Branke Kovaček in predsednika uprave skupine Jelovica Gregorja Benčine.

Iz Višnje Gore pa je doma tudi Miha Slapničar, ki mu je župan podelil spominski kovanec Prijetno domače.

Miha Slapničar, doma iz Dednega Dola pri Višnji Gori, je lani uspešno zaključil dvopredmetni študij kemije in biologije na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Za svoje diplomsko delo z naslovom Delphikarikularna študija in poučevanje kemije, ki je bilo napisano pod mentorstvom doc. dr. Iztoka Devetaka, je prejel Ferbarjevo nagrado, ki jo Pedagoška fakulteta podeljuje za najboljše diplomsko delo iz kemije v državi za posamezno študijsko leto. Diplomsko delo je rezultat natančne in dolgotrajne kemijske raziskave, še večji pomen pa ji daje izvirnost problemskih vprašanj, katera bo avtor dodobra razdelal ter mednarodno in znanstveno utemeljil v nadaljnji doktorski disertaciji.

Ker je Miha dosegel ne samo velik osebni uspeh, pač pa je s tem kot uspešen in perspektiven občan pri-

pomogel tudi k prepoznavnosti občine, se je župan Dušan Strnad odločil, da mu podeli posebno županovo priznanje v obliki spominskega kovanca s podobo občinske blagovne znamke Prijetno domače.

Osnovna šola Stična je 6. februarja pristopila k slovenskemu projektu Rastoča knjiga, katerega častni pokrovitelj je Državni svet RS. Ker se predsednik Državnega sveta RS Mitja Bervar odprtja Rastoče knjige ni mogel udeležiti, je šolo in učence obiskal v petek, 14. februarja. Obisku je prisostvoval župan Dušan Strnad, tudi sam član Državnega sveta RS.

Ravnatelj OŠ Stična Marjan Potokar je gostom uvodoma predstavil navdušenje, ki je spremljalo dogodek ob odprtju Rastoče knjige, učenci so skupaj z mentoricami pripravili bogat kulturni program, ki ga je zlasti zaznamoval več kot 250-članski združeni otroški zbor OŠ Stična. Predsednik Državnega sveta RS Mitja Bervar je v svojem nagovoru izrazil zadovoljstvo, da je šola pristopila k projektu Rastoča knjiga, saj deluje v okolju z bogato tradicijo in kulturno dediščino s samostanom Stična na čelu. »Knjiga je simbol znanja, rastoča knjiga pa simbol našega prizadevanja, da bi bili boljši, hitrejši, odličnejši na vseh področjih življenja,« je še dejal predsednik Bervar.

Rokometaši SVIŠ so dosegli zgodovinski uspeh z osvojenim 2. mestom na zaključnem turnirju Pokala Slovenije. Ivančani se niso zadovoljili samo z uvrstitvijo na finalni turnir. Uspeh, ki so ga prvič dosegli v lanski sezoni, ko so osvojili na zaključnem turnirju 4. mesto, so želeli še nadgraditi. Potem ko jim je žreb polfinalnih parov namenil za nasprotnika ekipo Trima iz Trebnjega, so ambicije po zgodovinski uvrstitvi v finale Pokala Slovenije postale povsem realne. In res. Prva polfinalna tekma med SVIŠ-em

in Trebnjem se je za nekatere presenetljivo, a vendarle povsem zaslužno končala z golom razlike v prid naših rokometašev, kar je pomenilo, da je RK SVIŠ Ivančna Gorica dosegel nov mejnik v bogati več kot 50-letni zgodovini kluba. Kljub porazu v finalu, ki ga je v neposrednem prenosu prenašala tudi TV Slovenija, je bilo na obrazih ivanških rokometašev videti neizmerno veselje in zadovoljstvo. Zagotovo so tudi številni naši občani pred televizijskimi sprejemniki uživali v spremljanju tekme, na kateri so napisani na rumeno-vijoličnih dresih govorili, da se v finalu slovenskega pokala borijo rokometaši iz Ivančne Gorice.

Vidne uspehe pa dosegajo naše občanke in občani tudi na drugih področjih. Tako je v sejni sobi Občine Ivančna Gorica župan Dušan Strnad sprejel doc. dr. Metko Volavšek, dr. med., prejemnico Priznanja profesorja Franceta Hribarja za pomemben prispevek k razvoju in ugledu patologije z vrhunskimi dosežki v stroki in znanosti.

Doc. dr. Metka Volavšek, dr. med., je vodja celotnega laboratorija Inštituta za patologijo na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani in strokovna vodja Laboratorija za imunohistokemijo, predavateljica – docentka za predmet patologija, raziskovalka in mentorica specializantom patologije, predsednica in članica izpitnih komisij ZZS za specialistične izpite iz patologije, vodja Skupine za kakovost IP-MF z vzpostavitvijo in vzdrževanjem sistema kakovosti in pridobitvijo Certifikata ISO 9001:2008 za področje Razvoj in izvajanje laboratorijske in diagnostične dejavnosti na področju patologije (certifikat SIQ, izdan 22. 6. 2011), podpredsednica Združenja za patologijo in sodno medicino SZD (od 2007), predsednica strokovnega sveta za patologijo in sodno medicino SZD (od 2013), članica več strokovnih združenj v Sloveniji in Evropi.

Na sprejemu ji je župan Dušan Strnad podelil posebno priznanje v obliki spominskega kovanca v podobi občinske znamke Prijetno domače. Priznanje župan podeljuje posameznikom in organizacijam za njihove izjemne uspehe in dosežke, s katerimi pripomorejo tudi k prepoznavnosti in promociji občine Ivančna Gorica.

Čebelarški društvi Krka-Zagradec in Stična ter Občina Ivančna Gorica sodelovali na 39. dnevih čebelarstva ApiSlovenija v Celju. Sodelovanje na sejmu si je Občina Ivančna Gorica zagotovila decembra 2014, ko je na natečaju »Čebelam prijazna občina« dosegla 3. mesto.

Sejem, ki ga vsako leto v marcu prirejata Celjski sejem in Čebelarstva zveza Slovenije, je največje letno srečanje domačih in tujih čebelarjev pri nas, odlikuje pa ga izjemno dober obisk, saj ga je tudi letos obiskalo preko 4000 obiskovalcev. Sejemski dogodek je bil namenjen izmenjavi dobrih praks in mnenj čebelarjev in stroke o najaktualnejših vprašanjih v čebelarstvu, ponudil pa je tudi celovito ponudbo izdelkov in storitev za čebelarjenje.

Čebelam prijazna občina Ivančna Gorica ter Čebelarski društvi Krka-Zagradec in Stična so poskrbeli za zanimivo predstavitev čebelarstva pri nas ter turistične ponudbe, ki jo premore naša občina. Obiskovalce so v zvezi z našimi kraji zanimali predvsem enodnevni izleti, na katere se skozi vse leto podajajo različna društva, skupine in posamezniki. Naj medu in se razvija tudi v turistični destinaciji Prijetno domače – Občina Ivančna Gorica.

Članice Društva podeželskih žena Ivanjščice iz Ivančne Gorice so obiskale pobrateno občino Hirschaid. Odzvale so se povabilu tamkajšnje občine in v nedeljo, 6. aprila, sodelovale na njihovem tradicionalnem Pomladanskem sejmu poljedelskih in rokodelskih pridelkov in izdelkov. Gre za prvo tovrstno srečanje, namenjeno razvijanju medsebojnega sodelovanja na področju kmetijstva.

Tradicionalni sejem poteka na glavni ulici Nürenberger StraÙe, ki vodi tudi mimo mestne hiÙe.

Na stojnicah, ki so razvrščene na obeh straneh ulice približno kilometer daleč, svoje izdelke in pridelke ponujajo številni ponudniki. Kot že rečeno, so sejmsko ponudbo obogatile tudi članice Društva podeželskih žena Ivanjščice ter podjetje Mesarstvo Maver iz Stične, na obeh stojnicah pa je bil ves čas na voljo tudi promocijski material Občine Ivančna Gorica. Ob živahnem sejmskem vzdušju sta stojnici iz naše občine obiskala tudi novoizvoljeni župan Klaus Homann ter dolgoletni župan Andreas Schlund. Želja udeleženk iz Ivančne Gorice, med katerimi je bila tudi lanskoletna »kmetica leta« iz Dobrave pri Stični gospa Marija Podobnik, je, da bi se razvilo sodelovanje med obema občinama tudi na področju kmetijstva. Predstavniki občine Hirschaid so že napovedali obisk podobne delegacije v Ivančni Gorici v sklopu prihajajočega praznovanja 15. obletnice pobratenja.

Na Jurčičevi domačiji na Muljavi je potekala redna letna in hkrati volilna skupščina Zveze kulturnih društev občine Ivančna Gorica, katere sta se poleg organov zveze udeležila tudi župan Dušan Štrnad in podžupan Tomaž Smole. Delegati na skupščini so izvolili nov upravni odbor; nadzorni odbor; častno razsodišče in predsednika zveze. Dosedanjega dolgoletnega predsednika Janka Jelenčiča je nasledila Maja Lampret, članica Kulturnega društva Stična.

Zveza kulturnih društev občine Ivančna Gorica je ustanovljena z željo po združevanju ljubiteljske kulturne dejavnosti in ustvarjalnih teženj, zato deluje kot povezovalno telo in predstavlja mrežo za izmenjavo dobrih izkušenj na področju kulture. Kot samostojna kulturna ustanova deluje od marca 1999, ko se je izločila iz dotedanje skupne ZKD Grosuplje. Trenutno je v ZKD Ivančna Gorica vključenih 19 kulturnih društev z 38 skupinami. Zveza oblikuje in izvaja skupne kulturne prireditve, organizira strokovna izobraževanja, obvešča člane o aktualnih razpisih in dogodkih, zagotavlja promocijo kulturnih društev in njihovih prireditev, sodeluje z Občino pri oblikovanju meril in kriterijev za sofinanciranje ljubiteljske kulturne dejavnosti na lokalni ravni, nudi pomoč društvom in spremlja njihove programe. Do letošnjega leta je preko Zveze potekalo tudi upravljanje Jurčičeve domačije.

V petek, 25. aprila, je na Krki potekala osrednja slovesnost ob 20-letnici delovanja Kulturnega društva Krka. Jubilej je bila priložnost za pogled na bogato zgodovino kulturnega življenja v kraju nekoč in seveda delovanja društva v zadnjih dveh desetletjih. Slovesnost, ki so jo pripravili člani in članice v družbenem centru na Krki, je privabila lepo število krajanov in gostov. Med njimi sta bila tudi žužemberški župan Franc Škufca in trebanjski župan Alojz Kastelic. V slovesnem nagovoru je predsednik društva Jože Kozinc orisal pomen delovanja društva, ki je bilo ustanovljeno pred dvajsetimi leti na bogatih temeljih njihovih prednikov.

Župan Dušan Strnad je v slavnostnem nagovoru izrekel zahvalo za doprinos Kulturnega društva Krka k bogastvu kulturnega ustvarjanja v občini Ivančna Gorica. Ob tej priložnosti je za uspešno dvajsetletno kulturno udejstvovanje društvu podelil spominski kovanec Prijetno domače. Eden od vrhuncev večera je bila predstavitev jubilejnega zbornika, ki ga je predstavil njegov urednik Franc Koželj.

Štiri folklorne skupine z Dolenjske in Posavja so jubilejno že desetič priredile mednarodni folklorni festival SLOFOLK, na katerega so letos povabile folklorne skupine iz Bolgarije, Črne gore, Makedonije in Portugalske. Svoje bogato ljudsko izročilo so predstavile v Velikih Laščah, Artičah, Novem mestu ter v Šentvidu pri Stični.

Uvodna beseda v Domu kulture v Šentvidu pri Stični je pripadla županu Dušanu Strnadu, ki je številne obiskovalce nagovoril ter obenem odprl večer plesa in petja. Ob tej priložnosti je organizatorju, Kulturnemu društvu Vidovo, ki je lani praznovalo 30 let obstoja, podelil spominski kovanec Prijetno domače, ki ga je v imenu članov in članic KD Vidovo prevzel predsednik Franjo Čuček.

Vsaka od gostujočih skupin se je svojim programom predstavila dvakrat. Kot prva se je na odru predstavila makedonska folklorna skupina »Jonce Hristovski« iz Skopja, ki se je poimenovala po velikem makedonskem folkloristu, ki je globoko zasidran v srca ljubiteljev plesa.

V začetku maja sta se naša občana Tomaž Oven in Darko Perko ponovno udeležila vzdržljivostne kolesarske dirke okoli Slovenije (DOS Extreme), s štartom in ciljem v Postojni. Skupna dolžina trase, ki poteka ob orisu slovenske meje, je dolga več kot 1200 kilometrov. Na dirki tekmujejo posamezniki in pari, novost pa so tudi četvorke.

Še pred odhodom na dirko je ekipo T&D (Tomaž Oven in Darko Perko) pred občinsko stavbo sprejel podžupan Tomaž Smole, ki je kolesarjema in spremljevalni ekipi zaželel srečno pot in čim boljše uvrstitev. Ob tej priložnosti je tekmovalcema podaril dres občinske blagovne znamke Prijetno domače, ki ga bosta z veseljem nosila že na tej dirki.

Občina Ivančna Gorica praznuje svoj praznik 29. maja, to je na dan, ko se Jurčičevi rojaki spominjamo nastopa pisatelja Josipa Jurčiča za urednika časnika Slovenski narod. Letošnja osrednja svečanost ob občinskem prazniku s podelitvijo priznanj in nagrad Občine Ivančna Gorica za leto 2014 je potekala v soboto, 24. maja, v Športni dvorani OŠ Stična, s pričetkom ob 19. uri.

Praznik občine je sovpadal z nekaterimi pomembnimi obletnicami: deset 10 let od vstopa v Evropsko unijo, 15 let od pobratenja z nemško občino Hirschaid, pa tudi 20 let od ustanovitve občine Ivančna

Gorica. Naš znameniti rojak Jurčič pa se je rodil natančno pred 170 leti. V duhu evropskega povezo-
vanja je tudi minila osrednja svečanost ob občinskem prazniku leta 2014.

Slavnostni nagovor ob prazniku je imel župan Dušan Strnad, ki je spregovoril o minulem delu in
načrtih za prihodnost ter tudi o rezultatih partnerstva med občinama Ivančna Gorica in Hirschaid.
»Povezovanje in sodelovanje znotraj in izven meja naše države sta edina prava pot v boljšo prihodnost.
Prijateljstvo med občinama Hirschaid in Ivančna Gorica je lahko vzorčen primer, kako to zglada v
praksi. Želim, da naše prijateljstvo traja še dolgo in da prinaša koristi za vse, ki v njem sodelujejo in
ga negujejo«. Ob zaključku je čestitke izrekel tudi vsem občinskim nagajencem, ki so in še vedno s
svojimi dosežki dajejo skupnosti, v kateri živijo oz. delujejo, več, kot bi se od njih pričakovalo, ter
dodal, da je lepo biti župan v občini tako izjemnih ljudi.

*Častna občana sta postala dolgoletna župana Občine Ivančna Gorica Jernej Lampret in Občine
Hirschaid Andreas Schlund, ki sta podpirala pobratenje.*

V nedeljo, 25. maja 2014, je na parkirišču pred vzgojno-izobraževalnim centrom potekala slovesnost
ob odprtju novo poimenovane ulice v Ivančni Gorici, s čimer smo tudi simbolično obeležili 15-letni
jubilej partnerstva med občinama Ivančna Gorica in Hirschaid. Novoimenovana cesta, poimenovana
po pobrateni občini, nosi ime: Cesta občine Hirschaid.

Prav na tem območju so bile pred petimi leti, ob praznovanju desete obletnice pobratenja, v trajen
spomin na partnerstvo zasajene lipe, ki jih je takrat dala zasaditi prav občina Hirschaid. V teh zadnjih
petih letih je sodelovanje med občinama še naprej rastlo in se razvijalo na različnih področjih: kul-
turnem, izobraževalnem, duhovnem in gasilskem, v zadnjem času pa je čedalje močnejše sodelovanje
na področju gospodarstva. Otvoritvi in blagoslovu nove ulice, ki jo je blagoslovil upokojeni opat dr.
Anton Nadrah, je sledil slavnostni podpis listine, s katero sta župana občin Ivančna Gorica Dušan
Strnad in Hirschaid Klaus Homan potrdila nadaljnjo zavezanost izvajanju določil Listine o pobratenju,
podpisane 11. septembra 1999.

V sklopu praznovanja praznika Občine Ivančna Gorica je v petek, 23. maja 2014, na Dobravi pri Stični potekalo vseslovensko srečanje kmetic, ki ga je gostila kmetica leta 2013, Marija Podobnik.

Kmetice leta se tradicionalno vsako leto zberejo pri aktualni kmetici leta, ki skupaj z matičnim društvom podeželskih žena pripravi srečanje. Letos je tako srečanje potekalo na kmetiji Podobnik na Dobravi pri Stični, kjer živi in deluje kmetica leta 2013 Marija Podobnik.

»Kmetica, ki je v eni osebi delavka, učiteljica, vzgojiteljica, administratorka, finančnica, menedžerka in tudi prenašalka tradicije, za svoje delo dobi pogosto le manjše plačilo. A kljub temu je delo in kar pridelamo na naših kmetijah tisto, kar nas drži pokonci. Marsikatero kmetijo tudi finančno. Veliko nas je, ki se ne damo in vztrajamo na svoji zemlji,« je vse prisotne nagovorila kmetica leta 2013 Marija Podobnik, ki je ob zaključku vse pohvale izrekla tudi županu Občine Ivančna Gorica Dušanu Strnadu, saj se zaveda pomena kmetijstva za naše kraje. Vse navzoče pa je s svojim obiskom počastil tudi minister za kmetijstvo in okolje mag. Dejan Židan. Minister je izrazil zadovoljstvo nad prijaznim sprejemom ter spomnil na zelo pomembno vlogo ženske na kmetijah. Ob tem jih je opozoril na priložnosti, ki jih bo kmetijam nudila nova finančna perspektiva.

Pred Podružnično šolo Temenica je v organizaciji Občine Ivančna Gorica, Krajevne skupnosti Temenica, Kulturnega društva Temenica in ostalih krajevnih društev potekalo slovesno odkritje doprsnega kipa Toneta Kozlevčarja. S postavitvijo kipa avtorja Bojana Štineta smo se Kozlevčarjevi rojaki poklonili 100-letnici njegovega rojstva.

Tone Kozlevčar se je rodil 21. aprila 1914 v Šentvidu pri Stični. Otroška leta je preživel v Temenici. Da bi se izšolal, je štirinajstleten odšel v Ljubljano. Prelomno leto njegove življenjske poti je bilo leto 1950, ko je postal soustanovitelj in član prve zasedbe Slovenskega okteta. Z njim je obiskal domala vse kontinente, pel kraljicam in kraljem, cesarjem in mnogim predsednikom, celo papežu. Prav ob dvajsetletnici delovanja Slovenskega okteta pa se je razvil tudi dobro poznan Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, ki še danes vsako leto v juniju zbere na tisoče pevcev. Po končani karieri pri Slovenskem oktetu je Kozlevčar soustanovil Ribniški oktet. Slednji so tudi zapeli ob tej priložnosti.

V ponedeljek, 8. septembra 2014, je v 70. letu starosti umrl Stanislav Osterman, prejemnik najvišjega priznanja Občine Ivančna Gorica – častni občan in nekdanji direktor družbe Livar, d.d., iz Ivančne Gorice.

STANISLAV OSTERMAN
častni občan Občine Ivančna Gorica
(1944–2014)

Stanislav Osterman se je rodil 17. 8. 1944. Leta 1993 se je zaposlil v Livarju v Ivančni Gorici kot direktor sektorja ekonomike. V letu 1998 je bil začasno imenovan za vršilca dolžnosti uprave družbe Livar, leta 1999 pa je bil prvič imenovan za direktorja družbe Livar za petletno obdobje. Leta 2004 mu je nadzorni svet Livarja ponovno potrdil imenovanje še za nadaljnjih pet let. V letu 2005 je z imenovanjem dvočlanske uprave Livarja prevzel funkcijo predsednika uprave. Predsednik uprave Osterman je svojo energijo vlagal tudi v dejavnosti izven Livarja. Kot predsednik Nogometnega kluba Livar je pripomogel k razvoju te športne dejavnosti v občini Ivančna Gorica, klubu pa je z generalnim sponzorstvom omogočil razvoj in delovanje preko 200 članom vseh starostnih skupin in uspešno nastopanje v slovenski nogometni ligi.

Od 12. do 14. septembra je v Stični zaživel nov žanr na okoliški kulturni sceni. V treh razprodanih ponovitvah so si gledalci lahko ogledali in poslušali muzikal z naslovom Mogoče nekoč v izvedbi mešanega pevskega zbora Zborallica ter orkestra Lege Artis v sodelovanju s člani godalnega orkestra KD Stična ter drugimi domačimi nadarjenimi glasbeniki.

V nekaj dneh prodane karte in trikrat polna dvorana KD Stična sta ustvarjalcem dala posebno potrditev, saj so od vsega začetka in vse elemente muzikala sestavili sami. Po glasbenih predlogah znanih in popularnih pesmi je dirigent orkestra Lege Artis Nejc Umek napisal instrumentalne priredbe, zborovodkinja zbora Zborallica Janja Omejec je napisala zborovske priredbe, besedila in scenarij pa so nastala z združenimi močmi članov Zborallice. Prav tako so slednji sami pripravili sceno, priredili oder, poskrbeli za luči in ozvočenje, pri režiji pa sta jima na pomoč priskočili članici gledališke skupine KD Stična Pia Porenta in Nina Hauptman. Pod šolo odličnih domačih plesalcev, Matije Omejca ter Petre Kavšek, so sestavili koreografije in skozi leto trajajoč proces vaj, pogovorov, sestankov, druženj, delovnih akcij in še marsičesa drugega, je napočil čas, da svoje delo predstavijo občinstvu.

Oktobrski dnevi so bili posvečeni starostnikom. V Cankarjevem domu je bil Festival za tretje življenjsko obdobje, 1. oktobra pa je bil mednarodni dan starejših, ki je potekal letos pod geslom: Nikogar ne smemo spregledati - zavzemimo se za družbo vseh. Ob tej priložnosti nas je obiskal dr. Jože Ramovš z Inštituta Antona Trstenjaka in nam prinesel darilo.

V 3. številki strokovne publikacije Kakovostna starost 2014 so namreč kar trije članki posvečeni Ivančni Gorici. Dr. Jože Ramovš je bolj podrobno in znanstveno predstavil raziskavo, ki je bila izvedena pri nas, in pohvalil anketarje, za katere je tudi prinesel po en izvod v zahvalo. Izrazil je tudi veselje nad povezanostjo ter solidarnostjo ljudi v naši občini in zaželel, da bi tako ostalo v prihodnje.

Jeseni 2014 so bile tudi lokalne volitve, na katerih je v prvem krogu premočno zmagal dotedanji župan Dušan Strnad s kar 81,77 % glasov, prav tako pa je odličen rezultat dosegla Slovenska demokratska stranka, ki ima v mandatu 2014–2018 kar 11 od 21 občinskih svetnikov. Predsednik Občinskega odbora SDS je sedanji župan Dušan Strnad in dobri izidi na lokalnih volitvah so potrditev dobrega dela v prejšnjem mandatu.

V soboto, 22. novembra, je v organizaciji Štaba Civilne zaščite Občine Ivančna Gorica, Gasilske zveze Ivančna Gorica in Občine Ivančna Gorica potekala velika reševalna vaja poimenovana »Potres 2014«. Z vajo so preverjali usposobljenost in pripravljenost sil zaščite, reševanja in pomoči ter organov vodenja pri sprejemanju in nudenju pomoči v naši občini.

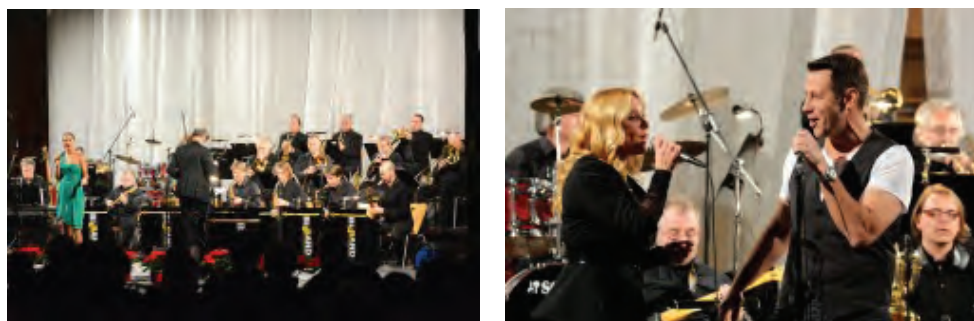

Na vaji, v kateri je sodelovalo skupno 320 oseb, od tega 56 statistov-ponesrečencev in 40 vozil, so sodelovali člani Štaba CZ Ivančna Gorica, Gasilska zveza Ivančna Gorica, vseh 17 gasilskih društev iz občine, Jamarski klub Krka, Radio klub Ivančna Gorica, ZŠAM Ivančna Gorica, ZD Ivančna Gorica, enote nujne medicinske pomoči, kinologi in drugi prostovoljci. Namen vaje je bil preveriti usposobljenost posameznih enot s poudarkom na logistiki in komunikaciji.

Predpostavka za vajo je bil rušilni potres VII. stopnje EMS, po katerem je bilo poškodovanih večje število oseb, prišlo je do delne porušitve slabih hiš in do poškodb na trdnjših zgradbah. Najbolj prizadeto je bilo občinsko središče. Tako so organizatorji vaje pripravili kar devet različnih lokacij, na katerih so preverjali usposobljenost posameznih enot. Vaja, ki je potekala v prijetnem jesenskem vremenu, je pritegnila tudi pozornost številnih občanov.

Rokometni klub SVIŠ Ivančna Gorica je v organiziral veliki adventni koncert v podporo klubu, ki je v dobrota napolnjeni osnovnošolski dvorani privabil slovensko glasbeno estrado.

Program je povezoval domačin in nekdanji član ivanškega kluba, zdaj igralec v ljubljanski Drami Klemen Janežič, za popestritev programa pa sta poskrbela imitatorja Sašo Hribar in Tilen Artač. Med glasbenimi imeni so se predstavili Big band RTV Slovenija, Nuša Derenda, Nina Strnad, Nuška Drašček, Romana Krajncan, Omar Naber, Marko Vozelj, za pridih domačnosti pa sta poskrbela mlada in nadobudna Zborallica ter seveda večno nepogrešljivi Stiški kvartet.

V dvorani OŠ Stična se je pod taktirko plesne šole Guapa odvil pravi plesni spektakel z naslovom Ledeno kraljestvo. V 40 minutni plesni predstavi so si gledalci ogledali 19 plesnih točk, ki so jih izvajali Guapa plesalci, stari od 3 do 20 let.

Rdeča nit plesne predstave je bila zgodba iz trenutno najbolj priljubljene celovečerne risanke Ledeno kraljestvo. Na odru smo lahko poleg ogromnega števila plesalcev (kar 270 jih šteje plesna šola Guapa v tem letu) videli tudi zelo prikupne mlade in nadarjene igralko, ki so izjemno dobro in pogumno odigrane svoje vloge pred približno šestoglavo množico. Naj jih izpostavimo: Zala Vozelj in Tonja Smole v vlogi Elze, Anika Sreš, Alina Klajnčar in Špela Lampret v vlogi Ane, Iza Sekimik v vlogi Olafa, Patricija Motnikar v vlogi očeta in Lina Lamovšek v vlogi Hansa. V plesni predstavi smo lahko slišali glasbo iz risanke, popularno pesem iz zadnjega svetovnega prvenstva v nogometu in pa hkrati nepogrešljivo skladbo iz ene najbolj znanih baletnih zgodb Labodje jezero, kar pomeni, da je bilo videti tako poskočne in udarne hip hop plesne točke, kot tudi čarobne baletne točke. Zraven pa so najmlajši plesalci poskrbeli za prikupno in pravično vzuđuje z otroškim plesom na zimske skladbe.

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) se je v Slovenski filharmoniji s podelitvijo najvišjih priznanj poklonil najbolj vidnim in zaslužnim posameznikom na področju ljubiteljske kulture. Med prejemniki je bila tudi Tatjana Lampret z Muljave, dolgoletna ustvarjalka na področju ljubiteljske kulture v občini Ivančna Gorica.

Kot so zapisali v obrazložitvi nagrade, je Tatjana Lampret daljna sorodnica in rojakinja velikega slovenskega pripovednika Josipa Jurčiča, ki je svoje življenje posvetila kulturi in izobraževanju. Že kot učiteljica na Osnovni šoli Stična je organizirala kulturne dogodke, proslave, dramatisirala in režirala gledališke igre in tako vsaj delno uresničila svoje sanje o gledališču, ki se mu je zapisala že v otroštvu. Ko se je zaposlila kot strokovna delavka na ZKO Grosuplje in nato na JSKD, Območna izpostava Ivančna Gorica, je prišlo v ospredje organizacijsko delo, v katerega pa je vnašala nove vsebine in oblike in to v občinah Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje.

Na konferenci Zlati kamen 2015, ki je potekala v Hotelu Golf na Bledu, se je tematika vrtela okrog delovanja lokalnih skupnosti, med drugimi so najbolj uspešnim občinam podelili tudi priznanja za najbolj razvojno prodorne občine v Sloveniji. Naj spomnimo, da je občina Ivančna Gorica 2014 zasedla visoko četrto mesto pri oceni uspešnosti, ki zajema razvojne kazalce celotnega mandatnega obdobja 2010–2014.

Tokrat je občina Ivančna Gorica slušateljem predstavila primer dobre prakse – Prijetno domače – vključevalni model upravljanja lokalne skupnosti v občini Ivančna Gorica. Podžupan Tomaž Smole je med drugim poudaril, da je za uspešno delovanje lokalnih skupnosti ključno povezovanje in vključevanje ljudi iz različnih področij, zato so v lokalni razvojni program vključena področja podjetništva, medgeneracijskega sodelovanja, turizma, lokalne samooskrbe, energetike, prostorskega razvoja in okolja.

Župan Dušan Strnad in podžupan Tomaž Smole sta se na povabilo podjetja Livar, d.d., udeležila delovnega sestanka na sedežu podjetja v Ivančni Gorici. Poslovanje podjetja in načrte za v prihodnje sta predstavila glavni izvršni direktor mag. Jože Kaligaro in član upravnega odbora Jože Strmole.

Livar je največja livarna v Sloveniji s proizvodnima enotama v Ivančni Gorici in Črnomlju. Ponuja ulitke iz sive in nodularne litine ter storitve lastne mehanske obdelave, konstruiranja modelov in izdelave orodij. Pomemben del njegove ponudbe je kanalski program lastne blagovne znamke. Podjetje odlikujejo sodobna tehnologija, priznано inovativno znanje, kakovost ponudbe in visoka stopnja odgovornosti do okolja. Družba nadaljuje uspešno prestrukturiranje in postaja dejavnik stabilnosti.

Občinski svetniki so pred začetkom 5. redne seje Občinskega sveta Občine Ivančna Gorica obiskali podjetje IMP Armature, d.o.o., v Ivančni Gorici. Predstavniki občinskega sveta so se seznanili s potekom proizvodnih procesov in načrti podjetja v prihodnje.

Direktor IMP Armatur Marjan Kelvišar se je z veseljem odzval na pobudo občine in tako gostil župana in svetnike občinskega sveta, ki skušajo razumeti princip gospodarjenja v privatnih podjetjih, kako se proizvajajo izdelki in kakšni pogoji morajo biti ustvarjeni, da je podjetje čim bolj uspešno. Kot je dejal direktor Kelvišar, je zadovoljen, da imata tako župan Dušan Strnad kot podžupan Tomaž Smole velik posluh za gospodarstvo in se trudita, da bi lokalna skupnost dala ustrezno podporo razvoju lokalnega gospodarstva.

sedmo mesto pa je dosegla tudi ekipa pripravnikov PGD Muljava v sestavi Aljaž Strojjan, Luka Strojjan in Kristjan Hočevar.

Vseslovenskemu projektu »Človek posadi – čebela oprashi« se je pridružila tudi občina Ivančna Gorica. Župan Dušan Strnad je v sodelovanju s Čebelarskim društvom Krka–Zagradec ter učenci čebelarskega krožka Podružnične šole Krka posadil lipo na posestvu »Čukovina« pri podružnični šoli in vrtcu na Krki.

V soboto, 28. marca 2015, je v Osnovni šoli Franceta Prešerna v Kranju potekal državni kviz za gasilsko mladino. Ekipa PGD Stična je ponovno, že tretjič, osvojila naslov državnih prvakov, ekipa PGD Muljava pa je bila odlična sedma. Na tekmovalstvu je sodelovalo 39 pionirskih, 38 mladinskih in 31 pripravniških ekip. Občino Ivančna Gorica in Gasilsko zvezo Ivančna Gorica sta več kot uspešno zastopali ekipi pripravnikov PGD Stična in PGD Muljava. Ekipa stiških pripravnikov v sestavi Aleša Palčič, Luka Kastelic in Carolina Andrea Rezelj je še tretjič zaporedoma osvojila naslov državnih prvakov v svoji kategoriji. Odlično

Uvodoma je goste in krajanje Krke nagovoril predsednik Čebelarkega društva Krka–Zagradec Marjan Volaj, ki je zbranim predstavil, da bo na omenjenem prostoru, kjer je od zdaj naprej posajena t.i. »županova lipa«, v bližnji prihodnosti postavljen učni čebelnjak ter posajen medoviti vrt. S tem bo dokazano, da je občini mar za kranjsko sivko in ohranjanje kulturne krajine ter skupno zavzemanje za saditev avtohtonih medovitih rastlin, ki čebelam kot tudi drugim opraevalcem nudijo vir medičine in cvetnega prahu.

»Lipo kot simbol slovenstva so zmeraj sadili ob posebnih priložnostih in danes je na Krki zagotovo tak dan«, je zbrane nagovoril župan Občine Ivančna Gorica Dušan Strnad. Kot je dejal, je lipo prejel na redni letni skupščini Skupnosti občin Slovenije na Brdu pri Lukovici, kjer je Čebelarke zveza Slovenije v sodelovanju s podjetjem Medex podarila vsem županom slovenskih občin sadiko lipe, da jih posadijo in na ta način vzpodbudijo ljudi k ohranjanju okolja in čebelarstva. Ravno v ta namen je bila v društvenih prostorih na »Čukovini« razstava panjskih končnic, ki so jo v okviru čebelarkega krožka izdelali učenci PŠ Krka pod vodstvom akademskega slikarja in častnega občana Občine Ivančna Gorica Franceta Slane. Bogat kulturni program so popestrili otroci vrtca in podružnične šole na Krki.

Kmetijska zadruga Stična je v Ivančni Gorici odprla prenovljen in razširjen kmetijsko–vrtni center, v katerem je pridobila 450 kvadratnih metrov prodajnih prostorov, 120 kvadratnih metrov zunanjega pokritega skladišča in obnovila nadstrešnico za cvetje in sadike ter notranje skladišče, ki se zdaj razteza na 800 kvadratnih metrih. Otvoritve se je udeležil tudi župan Dušan Strnad.

Uvodni pozdrav je pripadel direktorici KZ Stična Mileni Vrhovec. Projekt obnove je potekal več mesecev. Gradbeno dovoljenje so prejeli 5. decembra, nato pridobili štiri ponudbe za izvedbo del in še konec meseca podpisali pogodbo s podjetjem Grafit iz Sodražice. Z novim letom so pričeli z deli in za izvedbo predvideli dva meseca. Tik pred otvoritvijo je KZ Stična prejela še uporabno dovoljenje. Naj omenimo, da je celotna naložba vredna pol milijona evrov, dobrih 40 odstotkov je KZ financirala z lastnimi sredstvi, za ostali del pa je najela kredit.

Tretji množični pohod po Krožni pešpoti Prijetno domače je potekal konec tedna, od petka, 8. maja, do nedelje, 10. maja. V vseh treh dneh se je pohoda udeležilo več kot 150 pohodnikov. Dnevno se je pohoda udeležilo od 50 do 70 pohodnikov. Vseh dvanajst krajevnih skupnosti, oziroma vseh dvanajstih info točk na Krožni pešpoti Prijetno domače pa je uspelo v treh dneh obiskati 27 udeležencem.

Navigacijske naprave so pokazale, da so pohodniki v 36 urah ter po približno 3000 višinskih metrov vzponov prehodili dobrih 100 km poti. Ob zaključku pohoda na Gradišču nad Stično je župan Dušan Strnad vse pohodnike nagovoril ter jim čestital za prehojeno pot. Najbolj vztrajnim 27 pohodnikom pa se je zahvalil s priznanjem in priložnostnim darilom za uspešno prehojeno pot in obisk 12-ih info točk na krožni pešpoti. Zahvalo so prejeli tudi Društvo prijateljev konj Višnja Gora, Konjerejsko društvo Radohova vas in Kajak kanu klub Krka, ki so s svojo aktivnostjo še dodatno popestrili tridnevni pohod po občini.

Likovniki iz Šentvida pri Stični so v Domu kulture Šentvid pri Stični praznovali 20-letnico svojega delovanja. Za dolgoletno delo in ustvarjanje na področju likovne dejavnosti so člani prejeli spominski kovanec Prijetno domače iz rok župana Občine Ivančna Gorica Dušana Strnada in jubilejna priznanja Javnega sklada za kulturne dejavnosti.

Prejemniki so: Emilija Gruden, Marinka Biček, Milena Bojc, Anton Drab, Aleksander Done, Milica Javornik, Jelka Kastelic, Lidija Levec, Saja Rikič, Slavica Bavdek, Milan Bračič, Manja Čamernik, Nada Kočar, Danijela Ilešič, Helena Indof, Amalija Štrubelj in Ljudmila Bradač. Zgodovino društva je na priveditvi predstavil častni član Anton Drab, zbrane pa je nagovoril tudi predsednik krajevne skupnosti Vojko Urbas.

Župan Dušan Strnad je sprejel člane ekipe starejših dečkov B Rokometnega kluba SVIŠ Ivančna Gorica, ki je zmagala na finalnem turnirju državnega prvenstva za starejše dečke B in osvojila tretji zaporedni naslov državnih prvakov. Župan je ob tej priložnosti vodstvu ekipe izročil posebno priznanje, vsem članom ekipe pa spominska darila.

Ekipo starejših dečkov B sestavljajo dečki letnika 2001 in mlajši, ki prihajajo z različnih koncev naše občine. Na zaključnem turnirju, ki je potekal v domači dvorani OŠ Stična, na katerem so poleg domače ekipe RK SVIŠ Ivančna Gorica nastopale še ekipe RK Celje Pivovarna Laško, RD Riko Ribnica in RD Urbanscape Loka, se je ekipa zopet odlično znašla. Na sprejemu so bili poleg članov zmagovalne ekipe navzoči še trener ekipe Aleksander Polak in pomočnik trenerja Simon Stopar ter ravnatelj OŠ Stična Marjan Potokar in OŠ Ferda Vesela Šentvid pri Stični Janez Peterlin, ki sta še kako ponosna na rokometase in obenem na svoje uspešne učence.

Praznik občine 2015 sovpada z nekaterimi pomembnimi obletnicami, saj smo se še posebej spomnili ustanovitve občine Ivančna Gorica in njenih dosežkov v 20-letnem obdobju delovanja. Pozdravni nagovor je pripadel predsedniku Krajevne skupnosti Krka Gregi Slaku, slavnostni nagovor ob prazniku pa županu Dušanu Strnadu, ki je spregovoril o minulem delu in načrtih za prihodnost. »Smo občina s stabilno rastjo tako prebivalstva kot gospodarstva. Smo med petino občin z najnižjo stopnjo brezposelnosti in najvišjo povprečno plačo. Smo med tretjino občin s sprejetim občinskim prostorskim načrtom, ki ga že dopolnjujemo. 137 naselij v občini je vitalnih in občina se enakomerno razvija. Smo največja slovenska občina, ki še ni zadolžena, kar pomeni, da ohranjamo zadolžitveni potencial za projekte, ki bodo sofinancirani z nepovratnimi evropskimi sredstvi. Pred dobrimi dvajsetimi leti smo se odločili prav!« Ob zaključku je čestitke izrekel še vsem letošnjim občinskim nagrajencem ter prisotnim zaželel prijetno in domače praznovanje praznika občine.

Občina Ivančna Gorica se je na slovesnosti še posebej zahvalila tudi dolgoletnemu županu Občine Ivančna Gorica Jerneju Lampretu, članicam in članom prvega občinskega sveta občine Ivančna Gorica ter zaposlenim v prvem letu občinske uprave.

Naziv ČASTNI OBČAN je prejel dr. MIHAEL GLAVAN – za trajno ohranjanje dosežkov kulturne, politične in gospodarske zgodovine našega prostora ter pomembnih posameznikov, ki so se tu rodili, živeli ali delovali, ter tudi za izjemen prispevek k promociji naše pisne kulturne dediščine tako v slovenskem prostoru kot v tujini.

Na Valični vasi v Krajevni skupnosti Zagradec je potekala slovesna otvoritev vodohrana, ki so ga kra-jani zelo težko pričakovali. Prav zato so na novo pridobitev še posebej ponosni in srečni, da so prisluh-nili tudi njihovim potrebam.

Ob otvoritvi so zbrane nagovorili predsednica KS Zagradec Biljana Gartner, direktor Javnega komu-nalnega podjetja Grosuplje Stane Stopar in župan Dušan Strnad. Župan Strnad je izrazil zadovoljstvo, da je prišlo do uresničitve investicije, katero so tamkajšnji kra-jani kar dolgo pričakovali. »Ta naložba je stala okrog 150.000 evrov, a glede na to, da so zadovoljni kra-jani, sem zadovoljen tudi jaz. Prav podobno investicijo načrtujemo tudi na Kamnem Vrhu pri Ambrusu, kjer je problem z vodo podoben,« je še dodal Strnad.

Na Viru pri Stični potekal zaključek del izgradnje kanalizacijskega sistema Stična–Vir–Griže in posta-vitev nove avtobusne postaje v središču Vira pri Stični. Pridobitev kanalizacijskega sistema za kra-jane ne predstavlja le boljše kvalitete življenja, ki jo tovrstna infrastruktura omogoča, pač pa je še posebej pomembna z vidika ohranjanja okolja in narave. Znameniti Virski potok, kjer je bila prvič najdena človeška ribica, ter celotno porečje reke Krke, ki mu potok pripada, sta naravni danosti, ki ju želijo kra-jani ohraniti tudi prihodnjim rodovom. Novo avtobusno postajališče pa je lepa dekoracija središča kraja in upamo, da bo dolgo služila namenu zaščite čakajočih potnikov.

Vse zbrane je uvodoma nagovoril novi predsednik Krajevne skupnosti Stična Borut Finec, ki je bil tudi glavni pobudnik prireditve ob zaključku del. Za kra-jane je to izredno velika pridobitev, za kar se je v govoru zahvalil občini, izvajalcem del ter tudi kra-janom za potrpežljivost med samim postopkom izgradnje.

Župan Dušan Strnad je krajanom predstavil potek izgradnje kanalizacije. »Vir leži na občutljivem terenu oziroma območju po vseh normativih, zato je bil na prednostni listi za izgradnjo kanalizacije. Najprej je bilo potrebno zgraditi povezovalni vod od čistilne naprave do Vira, ki je bil sofinanciran s kohezijskimi sredstvi. Sekundarni del pa je bil del občine in prebivalcev. Poleg kanalizacije so v času gradnje zamenjali vodovod, položili so cevi za javno razsvetljavo in širokopasovno omrežje in na novo asfaltirali ceste. Lahko rečem, da je Vir eno izmed naselij, ki je trenutno najbolj opremljeno v celi občini«. Celotna investicija je stala dobra dva milijona evrov, je še dodal.

V Zagradcu je potekala svečana otvoritev nove podružnične šole in vrta. Na platoju pred šolo se je zbralo veliko število krajanov, staršev in seveda učencev šole ter malčkov, ki bodo obiskovali nove prostore. Veseli dejstvo, da se je gradnja novega vzgojno-izobraževalnega objekta približno leto dni po postavitvi temeljnega kamna uspešno zaključila, saj je občina Ivančna Gorica kljub neugodnim finančnim razmeram večino sredstev zagotovila z občinskim proračunom. Nova šola, enota vrta in večnamenska športna dvorana z zunanjim igriščem so naložba za nadaljnji razvoj tega suhokranjskega dela naše občine.

Slavnostno prireditev je pospremila Godba Stična, uvodni državni in evropski himni pa je zapel združeni otroški pevski zbor podružničnih šol Zagradec, Ambrus in Krka. Številne obiskovalce so nagovorili predsednica KS Zagradec Biljana Gartner, ravnateljica Vrtca Ivančna Gorica Branka Kovaček, ravnatelj OŠ Stična Marjan Potokar, župan Občine Ivančna Gorica Dušan Strnad in predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Mitja Bervar, ki je bil tudi slavnostni govornik današnjega odprtja nove šole in vrtca v Zagradcu. Dogodek so s svojo udeležbo obogatili tudi gostje iz pobratene občine Hirschaid z županom Klausom Homannom na čelu.

Slavnostni govornik Mitja Bervar je v nagovoru čestital županu Dušanu Strnadu in celotni občinski upravi, da jim je v času dolgotrajne gospodarske krize uspelo realizirati novogradnjo. *»Objekt, ki je pred nami, dokazuje, da je lokalna raven eden od motorjev gospodarskega razvoja v naši državi. Nova šola je zagotovo najlepše darilo občini in občanom ob nedavnem občinskem prazniku in dvajsetletnici nastanka občine – jubileju, ob katerem vam tudi sam izrekam iskrene čestitke,«* še dodal Bervar.

V soboto, 13. junija 2015, v jutranjih urah se je na ploščadi pred banko v Ivančni Gorici zbrala velika skupina kolesarjev, želnih uživanja v prelepem vremenu, lepotah naše pokrajine in predvsem v dobri družbi. Skupina 87 kolesarjev s spremstvom gasilskih in medicinskih vozil se je namreč že dvajsetič podala po trasi znamenite rimske ceste, ki je tod nekoč potekala od Ivančne Gorice do Dvora pri Žužemberku. Organizatorji, Turistično društvo Ivančna Gorica, Turistično društvo Suha Krajina in Zavod Prijetno domače, so poskrbeli, da so se kolesarji pred startom okrepčali, se seznanili s pravili poteka kolesarske ture in poravnali startnino.

Kolesarjem je srečno vožnjo zaželel župan Občine Ivančna Gorica Dušan Strnad, ki je izrazil zadovoljstvo nad dolgo tradicijo te zanimive kolesarske prireditve in organizatorjem zaželel veliko uspeha tudi v prihodnje. Zlasti je poudaril, da prav turizem v povezavi z aktivnostmi v dolini reke Krke predstavlja številne možnosti za sodelovanje med občinami. Lep primer takšnega sodelovanja je ravno kolesarjenje po rimski cesti. Letos se je kolesarjenja udeležil tudi županov stanovski kolega, župan Občine Žužemberk Franc Škufca, ki je tudi zavrtil pedala skupaj z ostalimi kolesarji. Preden se je karavana podala na pot, je o pomenu rimske ceste in ohranjanju spomina nanjo kolesarjem nekaj besed namenil tudi idejni vodja in vsakoletni udeleženec kolesarjenja Leopold Sever.

V letnem gledališču ob Jurčičevi domačiji na Muljavi domača gledališka skupina Kulturnega društva Josipa Jurčiča že četrto desetletje neprekinjeno uprizarja Jurčičeva dela. V gledališki sezoni 2015 je bila po desetih letih spet postavljena v gledališče pod Tokčevim borštom predstava Domen, premiera je bila 19. junija, ob 21. uri.

Jurčičeva »domača povest iz prejšnjega veka« Domen je za prenekatere literarne zgodovinarje in tudi za Jurčičeve rojake ena najboljših pisateljevih pripovedi. V njej se odvija napeta zgodba med Domnom - človekom izredne energije, strastnim v ljubezni in sovraštvu, občutljivim za svojo čast in človeško dostojanstvo - ter njegovim izven zakonskim očetom, pokvarjenim in surovim podeželskim graščakom Sovo. Začutite realno podobo premožnega kmeta Jurca s hčerjo Anko in osebenjice Mete, Domnove matere, utrip vaškega življenja, večer na preji, bdenje pri mrliču, »rumplanje«, fantovsko petje, lov na kmečke fante. Dogajanje živahno poganjajo »originali« - berač Urh, Špilkin Jožek in zapiti učitelj Kerševan.

Župan Dušan Strnad je sprejel naj dijakinjo Katarino Petro van Midden in v svojem nagovoru poudaril, da je izjemno vesel novice o dosežku dijakinje, hkrati pa ponosen na šolo, ki deluje v naši občini in spodbuja ter omogoča mladim celosten razvoj. »To priznanje ni samo za Katarino, ampak za nas vse, ki živimo in delamo v okolju. Že vnaprej se lahko veselimo, kaj vse bo še dosegla naša uspešna dijakinja.« Naj omenimo, da je to že drugi naziv naj dijakinje, ki prihaja iz ivanske srednje šole. V letu 2011 je naziv dijakinje leta prejela Kristina Gregorčič.

Dijakinjo 4. letnika, ki je na podelitvi rezultatov splošne mature prejela naziv zlate maturantke, je pohvalil tudi ravnatelj Milan Jevnikar. »Za Katarino sem izjemno vesel, ker je že tretje dekle iz iste družine, ki je dosegla zlato maturo na naši šoli in tudi celo vrsto priznanj. Na srednji šoli smo dejavni na mnogih področjih, skoraj pa ni dejavnosti, kateri se Katarina ni posvetila.« Ob zaključku se je še zahvalil županu, ki je priredil ta sprejem, s tem pa tudi pokazal, da ceni njihovo šolo, njihovo delo in njihove uspehe.

V Žužemberku je 22. 7. 2015, ob 17. uri, na tamkajšnjem gradu potekala ustanovna skupščina Lokalne akcijske skupine Suhe krajine, Temenice in Krke (STIK), ki se je oblikovala na pobudo županov občin Dolenjske Toplice, Ivančne Gorice, Trebnjega in Žužemberka. Termometer je kazal krepko čez 30 °C in vročina je bila komaj vzdržna, vendar to ni ustavilo velikega števila zainteresiranih Topličanov, Ivančanov, Trebanjcev in Žužemberčanov, ki so se udeležili prve, ustanovne skupščine LAS STIK. V hladu grajske dvorane je ustanovno pogodbo podpisalo 82 članov različnih društev, podjetij, javnih ustanov in tudi posameznikov.

Samo skupščino je z pozdravnim nagovorom odprl domači župan Franc Škufca, takoj za njim pa je Tomaž Smole, podžupan Občine Ivančna Gorica, zbranim predstavil LAS STIK in Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020.

Lekarna Ljubljana je konec julija 2015 pričela z gradnjo prizidka k Zdravstvenemu domu Ivančna Gorica. Vrednost gradbeno obrtniških in instalacijskih del je 550.000,00 €, rok izvedbe je sedem mesecev, dela pa bo izvajalo podjetje GPI Tehnika iz Novega mesta skupaj s podizvajalci.

Temeljni kamen so slavnostno položili dr. Marjan Sedej, direktor Lekarne Ljubljana, Dušan Strnad, župan Občine Ivančna Gorica, Janez Zupančič, dr. med., direktor Zdravstvenega doma Ivančna Gorica, in Drago Muhič, direktor GPI Tehnika. Malo več kot leto je bilo potrebno, da se je pripravil projekt, uredila potrebna dokumentacija, pridobilo gradbeno dovoljenje in izbralo izvajalca.

Pred Zdravstvenim domom v Ivančni Gorici je potekalo slovesno odprtje prenovljenih prostorov medicinskega laboratorija. Z novimi, večjimi prostori se je ivanški približal drugim sodobnim slovenskim laboratorijem. V prvi vrsti bo pacientom zagotovljena večja zasebnost pri sprejemu in odvzemu biološkega materiala ter boljša kakovost laboratorijskih storitev.

Prenova in predvsem širitev je bila potrebna zaradi zagotavljanja pogojev iz Pravilnika o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati laboratoriji za izvajanje preiskav na področju laboratorijske medicine, saj so pri zadnji presoji, ki podeljuje dovoljenje za delo laboratorija, dobili pogoj ureditve obstoječih prostorov. Zdravstveni dom Ivančna Gorica je problematiko predstavil ustanovitelju Občini Ivančna Gorica, ki skrbi in zagotavlja zaposlenim čim boljše pogoje za delo in s tem posledično omogoča tudi boljše oskrbo občanov. Za obnovo in razširitev prostorov medicinskega laboratorija so se odločili v poletnih mesecih, ko je obisk manjši.

Mešani pevski zbor Zborallica iz KD Stična se je po šestih letih delovanja odločil, da je čas za nov izziv in tako se je udeležil mednarodnega festivala pevskih zborov v Makedoniji, na Ohridu. Na pot so se odpravili z željo po pridobivanju izkušenj, novih poznanstev ter izmenjave mnenj, navezovanju stikov, pa tudi zaradi medsebojnega druženja in zabave. Dosegli so odlično 2. mesto..

Tekmovanje pevskih zborov na Ohridu, ki je potekalo od 27. – 31. avgusta 2015, ima 8-letno tradicijo. Velja za enega bolj uglednih, tako da je vsako leto konkurenca res močna. Nastopili so trije zbori iz Madžarske, po dva iz Slovenije, Turčije, Nemčije, Romunije in BIH, pet s Poljske ter po en zbor s Hrvaške in s Finske. Že na otvoritvi je izmed 21 zborov iz desetih držav Zborallica zagotovo izstopala ter uspešno predstavila tako Slovenijo kot občino Ivančna Gorica, Zavod Prijetno domače ter KD Stična. S pomočjo propagandnega materiala ter odlične podporne ekipe je nemalo pevskih konkurentov in tudi prebivalcev Ohrida spoznalo, od kod prihaja Zborallica.

Na nogometnem stadionu v Ivančni Gorici je 15. septembra 2015 potekala osmina finala Pokala Slovenije v nogometu, kjer sta se pomerila domači tretjeligaš in trenutno vodilni klub 1. slovenske lige ljubljanska Olimpija. Pred približno 750 gledalci so Ivančani nudili več kot dober odpor.

Tekmo si je ogledalo veliko znanih obrazov iz sveta nogometa in lokalne politike. Za belo-rdeče je navijal tudi ivanški župan Dušan Strnad, ki je pred začetkom tekme navijače nagovoril in izvedel začetni udarec na sredini igrišča. Domačim igralcem in vodstvu kluba je čestital, da se jim je uspelo uvrstiti med 16 najboljših ekip v državi. »To je vsekakor velik uspeh za klub kot občino Ivančna Gorica. Lepo pozdravljam tudi igralce in navijače Olimpije in vam želim, da bi po koncu 1. slovenske nogometne lige postali državni prvaki. Trenutno vam dobro kaže in ste vsekakor na pravi poti. Lep nogometni praznik vam še želim,« je dodal Strnad.

Ljubljančani so povedli že v 7. minuti prek Mariotta dos Santosa, ki se je po napaki obrambe znašel sam pred domačim vratarjem Janom Vošnjakom in ga premagal. Brazilec je tako debitiral na najboljši možni način. Domačini so v 63. minuti izenačili, saj je z lepim lobom zadel Marko Šajn. Vendar je izenačenje trajalo le kratek čas, saj je že tri minute pozneje Ezekiel Henty po podaji iz kota z glavo povedel svojo ekipo na 2:1, končni izid pa je postavil Dejan Djermanović v 81. minuti.

Občina Ivančna Gorica in Svet župana za starosti prijazno občino sta 18. 9. 2015 že tretje leto zapored na Sokolski ulici v Ivančni Gorici priredila medgeneracijsko kulturno srečanje pod geslom VSI SMO ENA GENERACIJA. Uvodoma so številne obiskovalce in goste, med njimi tudi župana Dušana Strnada, nagovorili predsednica Sveta župana za starosti prijazno občino Milena Vrenčur, dr. Jože Ramovš z Inštituta Antona Trstenjaka in podžupan Tomaž Smole.

Ob zaključku je predsednica Sveta za starosti prijazno občino zbrane povabila še na simbolično odprtje prenovljenih prostorov nad knjižnico v Ivančni Gorici, ki bodo služili predvsem medgeneracijskemu druženju, izobraževanju in aktivnemu preživljanju časa. Simboličen trak je prerezal župan Dušan Strnad.

Ob koncu leta 2015 se je župan Dušan Strnad srečal z obrtniki in podjetniki, predstavniki občinskega sveta, krajevnih skupnosti, javnih zavodov in zveze društev. Letošnji t.i. božično-novoletni sprejem pri županu je potekal v prostorih Družbenega centra na Krki, kjer so bili poleg gospodarstvenikov zbrani tudi drugi, ki soustvarjajo sedanost in prihodnost naše občine. Ob tej priložnosti je župan podelil nazive trem novim »ambasadorjem občine Ivančna Gorica«.

Ta naziv župan podeljuje izjemnim posameznikom, ki s svojim delovanjem na različnih področjih pripomorejo k ugledu in prepoznavnosti občine tudi zunaj njenih meja. Do sedaj so leta 2011 naziv prejeli Igor Akrapovič, Jernej Lampret in Pavel Groznik. Včeraj pa so laskavi naziv »Ambasador občine« prejeli pevka Nina Pušlar, uspešna podjetnica in direktorica družinskega podjetja Elvez Simona Petrič ter podjetnik in ustanovitelj družinskega podjetja Hoja, oblazinjeno pohištvo, Stanislav Kralj.

Za nami je uspešno obdobje, konec katerega nas je presenetila raziskava v časniku *Moje finance* »Kje v Sloveniji se najboljše živi«, v kateri so po več kazalcih razvrstili vse slovenske občine, glede na to, kako dobro se v posamezni občini živi. Občina Ivančna Gorica se je uvrstila na visoko 15. mesto, kar nas je prijetno presenetilo. Že v januarju leta 2016 pa smo zasledili na spletni strani »Zlati kamen« prispevek z naslovom »Najbolj vitalne slovenske občine«, v katerem so s pomočjo ameriške metode, povzete po reviji *Forbes*, ocenili vitalnost slovenskih občin. Občina Ivančna Gorica je zasedla 19. mesto. To nas je spodbudilo, da smo preverili tudi uradni kazalnik – koeficient razvitosti občin na spletni strani Ministrstva za finance. Za leto 2015 je občina Ivančna Gorica skupaj z občino Škofja loka na 22. mestu. Objavljeni pa so tudi že koeficienti razvitosti za 2016 in 2017 in nahajamo se na 19. mestu, skupaj z občinami Logatec, Trebnje in Velenje. Takoj za nami so občine Idrija, Kamnik, Celje in Medvode. Koeficient razvitosti pa se je povečal z 1,20 v 2015 na 1,21 za leti 2016 in 2017. Skratka, potem ko smo se prebili med 30 najbolj razvitih občin, se počasi utrjujemo med 20 najbolj razvitih občin.

Ob vseh teh dosežkih velja izpostaviti, da je občina Ivančna Gorica še naprej ena redkih nezadolženih večjih lokalnih skupnosti v državi, kar daje rezultatom še večjo težo. Hkrati pa na tak način ohranjamo zadolžitveni potencial za črpanje evropskih in drugih nepovratnih sredstev v finančni perspektivi 2014–2020.

	Real. 2011	Real. 2012	Real. 2013	Real. 2014	Real. 2015
1	2	3	4	5	6
II. ODHODKI SKUPAJ	12.621.925,40	10.580.943,00	14.527.996,47	15.214.589,46	14.172.469,80
TEKOČI ODHODKI	3.059.988,03	3.184.880,40	3.798.104,14	3.253.840,57	2.848.690,07
TEKOČI TRANSFERI	4.326.573,18	4.458.792,31	4.446.565,88	4.773.892,43	4.761.474,46
INVESTICIJSKI ODHODKI	4.828.916,30	2.625.960,48	6.081.523,40	6.955.976,46	6.326.629,12
INVESTICIJSKI TRANSFERI	406.447,89	311.309,81	201.803,05	230.880,00	235.676,15

	Real.2011	Real.2012	Real.2013	Real.2014	Real.2015
1	2	3	4	5	6
SKUPAJ PRIHODKI	12.364.011,96	11.940.482,21	12.622.751,77	14.373.330,64	13.156.296,59
TEKOČI PRIHODKI	11.204.622,14	11.291.707,02	11.404.544,48	11.536.818,86	10.722.455,63
KAPITALSKI PRIHODKI	202.837,85	95.189,49	58.992,17	23.270,63	305.310,11
PREJETE DONACIJE	306	625,00	657,00	201.713,71	0,00
TRANSFERNI PRIHODKI	956.245,97	552.960,70	1.158.558,12	2.596.527,44	2.128.530,85
PREJETA SRED. IZ EU				15.000,00	

POPLAVE LETA 2010 V DOBREPOLJU IN STRUŠKI DOLINI

Floods are an act of God; flood damages result from the acts of men.

(Gilbert White, 1720–1793)

Mitja Peček*

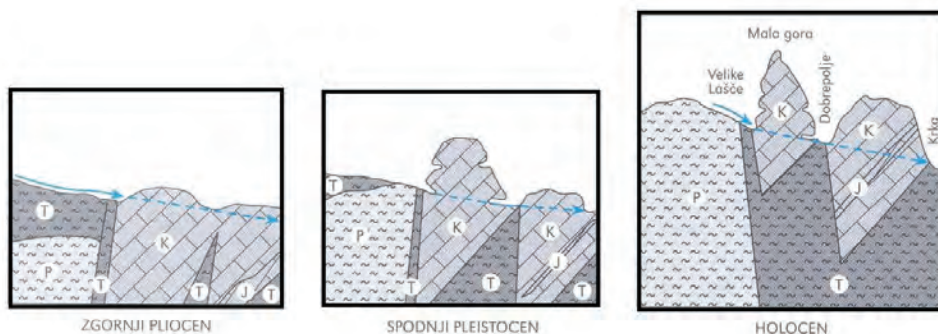
Človek se premalo zaveda, da je le del narave in vse prevečkrat posega v njo in jo skuša spremeniti. Premalo se zaveda, da narava lahko obstaja tudi brez njega. Vsakršno spreminjanja narave se odraža v tem, da se pojavijo novi naravni dogodki, ki večkrat ne prinesejo nič dobrega za človeštvo. Spreminjanje naravnega vodnega režima brez temeljitih študij in pregledov vplivov na spremembo lahko povzroči nezaželene dogodke, kot so poplave, suše ali ekstremni vremenski pojavi. V nadaljevanju smo predstavili vse dejavnike, ki vplivajo na potek in nastanek poplav. Podrobno smo preučili: geologijo in hidrogeologijo kraškega polja, hidrologijo in potek vodnega režima ter podnebje oziroma padavine, ki so botrovale poplavam leta 2010. Nemalokrat pa se človek uči tudi iz zgodovine, zato smo zbrali tudi pretekle poplavne dogodke, ki so zaznamovali Dobrepoljsko in Struško dolino.

Poplava ali vodna ujma je naravni pojav, ki nastane zaradi različnih dejavnikov. Če govorimo o celineskih poplavah, gre za dogodke po izredno močnih ali dolgotrajnih padavinah, po naglem taljenju ledu ali po kombinaciji medsebojnega skupnega delovanja. Poplave nastanejo tudi ob porušitvi bodisi naravne (Usoj) ali umetno zgrajene pregrade (pregrada Vajont). Poznamo tudi morske poplave, te nastanejo zaradi kombinacije plimovanja, valovanja, vetra (Nizozemska, 1953) ali potresa (Fukušima, 2011). Poplave pa lahko delimo tudi po obsežnosti. Da so poplave lahko majhne oziroma običajne ali pa katastrofalne, vplivajo naslednji dejavniki: nasičenost tal z vodo, odtočne razmere na območju padavin, prevodnost strug, magnituda potresa, podnebje ter nepremišljeno gospodarjenje z okoljem in spreminjanje vodnega režima. V celotni zgodovini zemlje poznamo tudi silovitejše poplave, predvsem iz obdobja pleistocena. Te poplave imenujemo kvartarne poplave in so nastale predvsem ob porušitvi ledeniških jezov ali izbruha podledeniškega vulkana. Poplava je tudi geomorfološki proces, ki spreminja relief zemlje že od samega nastanka. Ti morfološki procesi še vedno potekajo, saj voda neprestano opozarja nase, tako da poplavlja reke ali morja. Reke širijo svojo strugo, odlagajo in premeščajo plavine in naplavine. Morje spreminja površje celotnim obalam. V času ledenih dob so ledeniki večkrat spremenili oblike zemlje in ta čas se ni ustavil, to se še vedno dogaja. Tudi v Dobrepolju in Struški dolini so v daljni preteklosti morfološki procesi ustvarili površje, kakršno imamo v veliki večini sedaj. V veliki večini pa zato, ker je človek ne dolgo nazaj s poseganjem v okolje spremenil odtočne razmere Rašici, ki v času visokih voda poplavlja v Dobrepolju in Struški dolini. Za naše območje sta značilni dve vrsti poplav. Prve so klasične kraške poplave. Značilnost teh je, da je dotok vode na kraška polja večji, kot je zmožnost odtoka v podzemlje preko požiralnikov. Nastopijo počasi in voda stoji tudi več dni. Druge poplave pa so nižinske, za katere je značilno, da vode hitro pritečejo iz višjega sveta in se zaradi nezmožnosti prevajanja v strugi razlijejo po nižinskem delu ravnice. Da bi bolje razumeli potek poplav, ne samo leta 2010 v Dobrepolju in Struški dolini, moramo poznati sestavo tal, kjer teče voda, hidrologijo in podnebje.

Dobrepoljsko-Struško kraško polje leži v osrednjem delu slovenskega Dinarskega krasa v globoki kotanji med Malo goro in Suho krajino. Po obliki je izrazito razpotegnjeno v dinarski smeri, na kar nakazujejo številni prelomi. Med Malo goro na zahodu in Suho krajino na vzhodu se kraško polje klinasto zajeda od severozahoda proti jugovzhodu in se južno od Strug zoži v ozko podolje. Na severni strani je zaprto s Čušperško planoto, le na severozahodu je z ozko suho dolino povezano s ponikovskim ravnikom. Geograf Maze v svoji literaturi navaja, da je Dobrepoljsko-Struško kraško polje primer suhega

* Univ. dipl. inž. vodarstva in komunalnega inženirstva

kraškega polja brez stalnega površinskega vodotoka, saj Rašica ponikne, še preden doseže Dobrepolje. Ob obilnih padavinah pa teče tudi v Dobrepolje in Struško dolino. Da bi mogoče bolje razumeli, zakaj Rašica ponikne ravno v Ponikvah in kako je bilo v preteklosti, moramo pogledati nastanek Dobrepolja. Na spodnjih slikah imamo shematični prikaz nastanka Dobrepolja. Na uravnanem površju v triasnem dolomitu v velikolaščanski pokrajini v začetku pliocena so potekali podzemeljski pretoki skozi takrat še nizke Male gore in zahodno Suho krajino, kar prikazuje prva sličica. Kot vidimo, sestavlja velikolaščansko pokrajino neprepustni pokrov kot pliokvartarna ilovica ali pliocenski skladi peska, ilovice in gline. Mala gora in Suha krajina pa sta iz apnenca, ki je dobro vodoprepusten. Kot klin pa se med obe gmoti dvigajo dobrepoljski vodoneprepustni skladi peska, ilovice in gline. Po delnem razkritju permokarbonskih sedimentov v velikolaščanski pokrajini in dvigu Male gore ter manjšem dvigu zahodne suhokranjske planote ter ugrezu Dobrepolja, se začne podzemeljsko pretakanje velikolaščanskih ponornic skozi Malo goro in zahodno Suho krajino do nastajajoče zgornje Krške doline. To je prikazano na sliki 2. Na tretji sličici imamo prikaz sedanjega stanja, ki je dokončno nastalo v holocenu. Velikolaščanske ponornice se ob srednjem in nizkem vodostaju pretakajo proti Krki pod Dobrepoljem. V času večjih nalivov, ko je podzemni odtok ne more prevajati, pa voda najde svojo pot tudi na površju (Gams, 2003).

Gams, 2003, str. 250.

Sestava tal nam veliko pove o nastanku Dobrepolja in Struške doline. Dno kraškega polja je prekrivo z različno debelo plastjo naplavin, ki so jo v kvartarju odložile površinske tekoče vode. Naplavine so nekdanje prekrivale celotno dno polja, saj so ostanki rečnih usedlin ohranjeni tudi v skalnih žepih vzdolž zahodne polovice polja, na skrajnem jugovzhodnem koncu polja in na ponikovskem ravniku. Analiza proda in peska v naplavinah kaže, da je usedlino na ponikovski ravnici in na severni del Dobrepolja prinesla Rašica iz svojega povirja. Prodno in peščeno gradivo na Mlakah in v Strugah se po sestavi in velikosti precej razlikuje od naplavin v Dobrepolju. Avtorja Mauro Hrvat in Mojca Hrvat domnevata, da so te usedline odložile vode, ki občasno pritekajo iz kraških jam in ne Rašice. Avtor Melik (1955) pa je menil, da je kotanje Dobrepoljskega krasa izoblikoval vodotok, ki je tekkel v smeri od jugovzhoda proti severozahodu. Tak rečni režim je bil pred tektonskim dvigom, saj je sedanji padec v nasprotni smeri tedanjemu. Na spodnji sliki imamo prikazano, kako naj bi dva vzporedna vodotoka tekla proti Grosupeljski kotlini in nadalje proti Ljubljani na Ljubljansko barje.

Melik, 1959, str. 537.

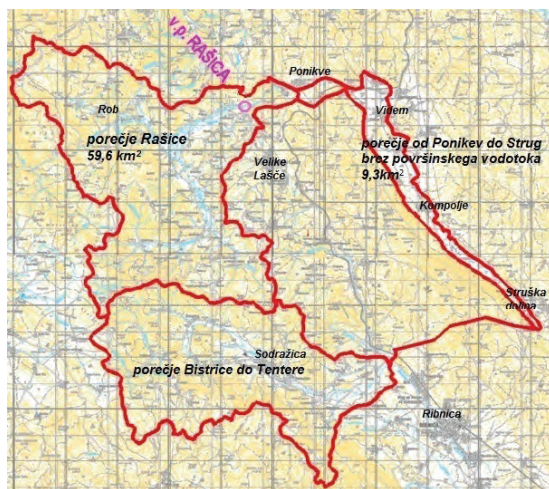
Današnje stanje je seveda drugačno. Vzporednega vodotoka, ki smo ga poimenovali kar pra-vodotok, ni. Padeč celotne doline ni več v smeri, kot je bil tedaj. Rašica ne teče več proti Suhim dolinam, deloma zato, ker dobrepoljski vršaj preprečuje, da bi voda oziroma suha struga dosegla območja ob Zdenski vasi, ki so nižja. Deloma pa zaradi človeškega nepremišljenega ravnanja ob gradnji železnice in cest. Dobrepoljski vršaj, ki ga je nasula Rašica ob koncu pleistocena, se razprostira od Predstrug, kjer se nerazgibano površje enakomerno znižuje na vzhod proti Cesti in Zdenski vasi do Zagorice in na jugovzhod proti Podgori. Na zahodnem robu vršaja je manj izrazita struga, ki služi občasni poplavni vodi Rašice. Suha struga se je izoblikovala pretežno na aluvialnih nanosih in sega vse do Struške doline.

Na geološki karti Slovenije so prikazane različne plasti, ki sestavljajo zelo raznoliko sestavo tal. Tako imamo v Dobrepolju in Struški dolini najstarejše plasti iz obdobje jure (J), in sicer svetlo sivi apnenec s plastmi temno sivega dolomita. Pri teh kamninah gre za kraško poroznost. Za nas je zanimivo območje med Podgoro in Kompoljami ob vznožju Male gore, saj se tu nahajajo številni izviri, ki so stalni. Največji delež predstavljajo kredni apnenci. Gre za svetlo siv apnenec, ki se še menjava z zrnatim dolomitom. Ponekod se pojavijo tanjše leče in plasti debelozrnatega dolomita. Prisoten je v delu Male gore in na velikem območju vzhodne planote Javhe. Manjši delež predstavljajo apnenci iz spodnje krede (K), ki se nahajajo na območju Vidma, na zahodnem delu vznožja vzhodne planote Javhe ter zahodnem delu Male gore in na območju proti Čušperški planoti. Na splošno so jurski (J) in kredni (K) apnenci, ki jih najdemo vse naokoli Dobrepolja in Struške doline, dobro prepustne plasti. Na teh območjih je tudi največ kraških oblik. Prepustnost teh kamnin znaša nad 10-4 m/s. Med srednje prepustne, s prepustnostjo 10-5 m/s, sodijo dolomiti. Pri tem tipu gre za razpoklinsko poroznost. V obdobju terciarja so se ustvarile neprepustne plasti rdeče in rjave pliokvartarne glin (Pl, Q) in aluvialni nanosi (glina). Rdeča in rjava glina pliokvartarne starosti pokriva ozemlje v obliki večjih, deloma med seboj ločenih krp. Rdeča in rjava glina sta v mnogih svojih lastnostih podobni kraški rdeči zemlji. Debelina te glin, ki prekriva karbonatne kamnine, znaša od 0,5 m vse do 10 m. Manjša krpa rdeče in rjave glin je razvita severovzhodno od Vidma. Drugi nanosi se pojavijo v holocenu kot aluvialni nanosi ob potokih in rekah. Aluvialni nanosi pokrivajo večje površine ozemlja v Dobrepolju. Večino aluvialnih nanosov sestavljajo pesek, melj in glina. Prepustnost teh nanosov je ocenjena na 10-6 m/s.

Območje je bilo tudi tektonsko zelo dejavno, saj imamo več prelomnic. Največja je prelomnica zahodno-dolenjskih mezozojskih grud. Večino ozemlja gradijo jurski in kredni apnenci. Zahodno mejo omejene tektonske enote predstavlja v zgornjem delu dobrepoljski, v jugozahodnem delu pa ortneški prelom. Glavna značilnost zahodno-dolenjskih mezozojskih grud so dinarsko usmerjeni dolgi prelomi, ob katerih se je ozemlje stopničasto dvigalo. V Dobrepolje segata dva prečna dinarska preloma. Prvi poteka iz doline Dobrepolja mimo Korinja in Ambrusa proti Zagradcu. Drugi pa od Male gore preko polja mimo Vidma pa vse do Krške doline. Poznavanje tal je pomembno, da bi bolje razumeli kompleksnost vodnega sistema v Dobrepolju in Struški dolini. Vodoprepustne kamnine, ki so srednje in slabo prepustne, popestrijo še tektonske prelomnice. Aluvialni nanosi in rdeče ali rjave pliokvartarne glin, ki se nahajajo na vodoprepustnih kamninah, pa vertikalno presekajo kraški pojavi, kot so: vrtače, estavele, požiralniki, ponikve, izviri in rupe.

Dobrepolje in Struške doline lahko razdelimo na več porečij, ker je več dotokov vode. Največji dotok v Dobrepolje je Rašica. Njeno porečje znaša 59,6 km² in se razprostira vse od zahodnega dela Blok pa do Ponikev, kjer ponikne ob normalnem vodostaju. Drugo porečje je območje od Ponikev pa do Strug. Tu vodotoka ni, saj vsa voda ponikne v zakraseli svet. Območje je veliko 9,3 km² in predstavlja zelo majhen delež prispele vode, a ne zanemarljive. Tretje porečje predstavljajo vode, ki so združene iz več zahodnih porečij in pridejo na dan v Dobrepolju in Struški dolini kot izviri ali ponori. Eno izmed povirij je porečje Bistrice vse do razbremenilnika v Tenteri. Tentera je naravni požiralnik, ki je nastal na vzhodnem delu Ribniške doline na zakraselem svetu. Razbremenilnik, ki je speljan v Tentero, odvaja le del visokih voda Bistrice in je bil zgrajen v času Avstro-Ogrske. V Tentero pa se po naravni poti izliva potok Tržiščnica, ki predstavlja četrto porečje, ki napaja Dobrepoljsko in Struško dolino. Na sliki so prikazana posamezna porečja, ki prispevajo svoj delež pri poplavih v Dobrepolju in Struški dolini.

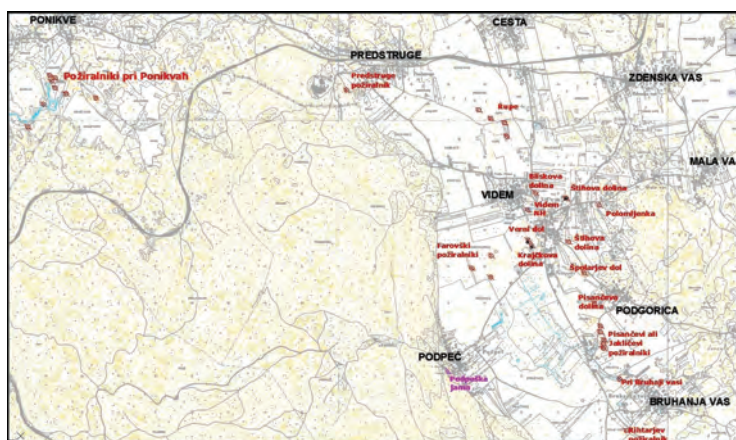
Vse te vode, zbrane iz več porečij, pridejo na dan v Dobropoljski in Struški dolini ali pa v dolini reke Krke, bodisi kot izvirne vode preko Radenskega polja ali kot izvir Globočca in ostali izviri pri Dvoru. Vodnosniki na obravnavanem območju se pojavljajo v jurskih in krednih apnencih s kraško poroznostjo. Padavinska voda ponikne in pride na površje kot kraški izvir v Dobropolju in Struški dolini. Kraški vodnosniki lahko skladiščijo izjemno pomembne strateške vodne količine vode. Taka vodnosnika ležita pod Malo goro in pod kraškim poljem Dobropolje. Izviri in bruhalniki kraškega tipa pod vznožjem Male gore so: Podpeška jama, Puhovka, Kompoljska jama, Žnedračkov bruhalnik, Zelenka, Potiskavška jama in Babje rupe. Omenjeni izviri in bruhalniki so aktivni med visokimi vodami in odvajajo visoko podzemno vodo na Dobropolje in Struško dolino. Na spodnji sliki so prikazane shematične poti podzemnega pretakanja vode, izdelane s sledilnimi poizkusi iz preteklosti.

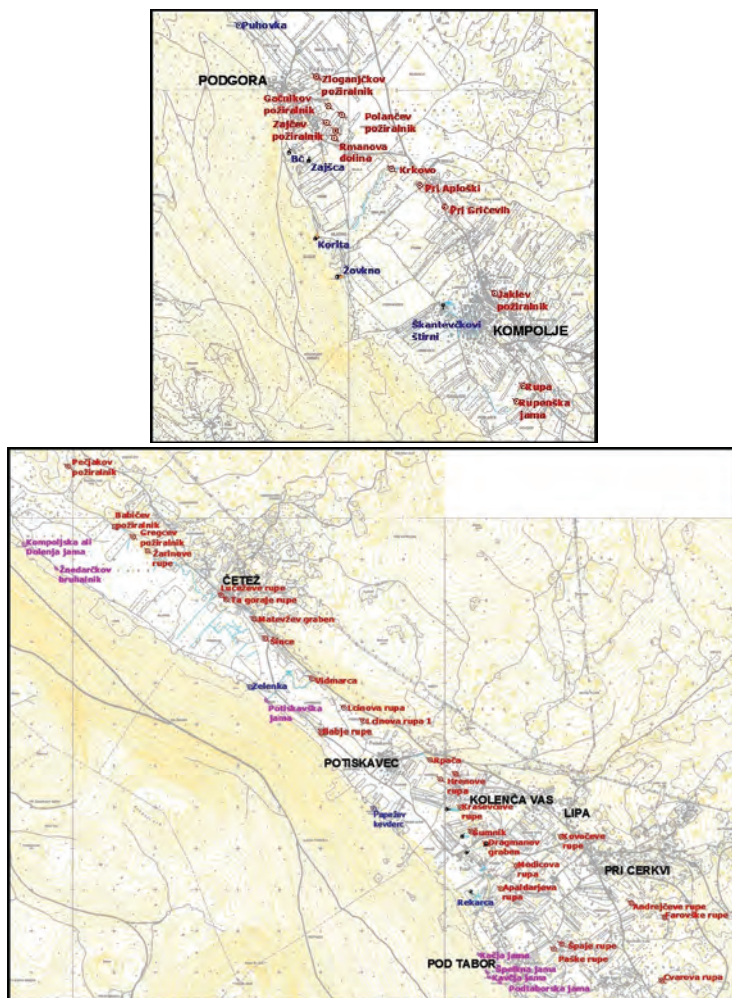

Slika 1: Hidrogeološka karta širšega območja Male gore z rezultati sledilnih poskusov (Legenda: 1. kraški vodonosnik, 2. razpoklinski vodonosnik, 3. medzrnski vodonosnik, 4. zelo slabo prepustne kamnine, 5. deponija »Mala gora« – točka injiciranja sledila ob sledenju v oktobru 2004, 6. točka zajemanja vzorcev ob sledenju oktobra 2004, 7. s sledenjem oktobra 2004 dokazana glavna in stranska smer podzemnega pretakanja, 8. izvir, 9. točka injiciranja sledila pri starejših sledenjih, 10. glavna in stranska smer podzemnega pretakanja, ugotovljena pri starejših sledenjih, 11. površinski tok, 12. naselje, 13. padavinska postaja, 14. hidrološka postaja). (Kogovšek, Petrič, 2006).

Drugi tip vodonosnikov predstavlja vodonosnik v dolomitnih plasteh z razpoklinsko poroznostjo. Zgornje triasni dolomit leži pod jurskimi zakraselimi plastmi pri Kompoljeh, ob vznožju Male gore tudi na površju. Izviri iz dolomita so: Bč, Zajšca, Korita in Žovkno, ki so manjši, ampak stalni. Na samem polju se pojavi nekaj manjših občasnih izvirov, ki izvirajo iz preperine gline in so aktivni ob visokih vodah. Voda pride na površje kot izvir pod majhnimi vzpetinami sredi polja in takoj ponikne v bližnji požiralnik. Ti izviri so: Verni dol, Krajčkova dolina, Špolarjev dol, Pisančeva dolina, Škan-tevčkovi štirni, Fernačev studenec oziroma Kraševčeve rupe, Šumnik in Rekarca. Na območju krasa imamo tudi estavele, to so požiralniki, ki v času visokih voda lahko bruhajo vodo. Tu imamo dva: Štihova dolina in Drahmanov graben.

Po območju kraškega polja imamo številne požiralnike: Zakrajškov požiralnik, Farovski požiralniki, Polomljenka, Jakličevi in Pisančevi požiralniki, Rihtarjev požiralnik, Zloganjčkov požiralnik, Gač-nikov požiralnik, Polančev in Zajčev požiralnik, Rmanova dolina, Grkovo, Jeklev požiralnik, Rupa, Pečjakov požiralnik, Babičeva rupa, Gregcove in Žarinove rupe, Lukeževe in Taguraje rupe, Matevžev graben, Šince, Vidmarica, Lcinova rupa, Rpača, Gričeva rupa, Hrenova rupa, Kraševčeva rupa, Kova-čeva rupa, Andrejčeva rupa, Farovška rupa, Modicova rupa, Apaldarjeva rupa, Špaje rupe, Paške rupe, Cvarova rupa, Blažčkov dol, Verni dol in Spolarjev dol. Na spodnjih slikah smo prikazali vse znane požiralnike in druge kraške pojave v Dobrepolju in Struški dolini. Zaradi merila smo območje razdelili na tri slike. Prva slika prikazuje požiralnike, jame in estavele od Ponikev pa do Bruhanje vasi. Na drugi sliki so požiralniki in izviri v območju Podgore in Kompolj, na tretji sliki so požiralniki, jame, izviri in estavele od Kompoljske jame pa do Podtaborske jame.

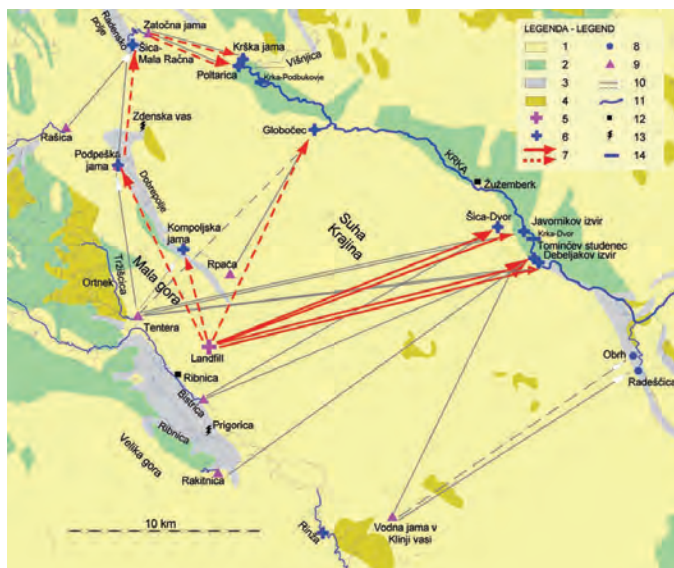

Ker so poplave na našem območju tudi kraškega tipa, kar pomeni, da je dotok večji kot odtok, smo prikazali vse znane požiralnike, ki se nahajajo v Dobrepolju in Struški dolini. Nekateri so še vidni in služijo svojemu namenu, nekaterih pa ni več, ker so zasuti. Tu moramo izpostaviti požiralnike, ki so tako rekoč odrezani od suhe struge Rašice. To so požiralniki v okolici Vidma (Bliskova dolina, Štihova dolina in Polomljenka) ter v okolici Podgorice in Bruhanje vasi (Špoljarjev dol, Pisančeva dolina, Pisančevi ali Jakličevi požiralniki). Vzrok, da so odrezani od vodnega toka v času poplavljanja Rašice, je nepremišljena gradnja cestnega telesa med Predstrugami in Vidmom ter železnice od Predstrug proti Cesti. Analiza terena z LIDAR podatkov kaže, da bi, če ne bi bilo železnice in ceste na taki poti, kot je sedaj, voda tekla mimo vasi Cesta proti Zdenski vasi, kjer bi zavila južno med Malo vasjo in Vidmom, mimo šole proti Podgorici. Pot bi nadaljevala proti Bruhanji vasi in bi se vrnila v strugo pri Rihtarjevem požiralniku. Na tej poti bi dosegla vse prej naštete požiralnike. Po pričevanju starejših občanov je poplavna voda leta 1933 tekla med drugim tudi tu. Ker so bile poplave leta 1933 največje do sedaj, je voda našla pot tudi po sedanji trasi suhe struge na zahodnem delu polja. Zaradi nepremišljene gradnje ceste in železnice lahko govorimo o prvem močno spremenjenem vodnem režimu, ki ga občutijo kraji

dolvodno od Bruhanje vasi. Vodne količine, ki bi se razlile po polju in travnikih ter dosegle požiralnike, sedaj nadaljujejo svojo pot brez zamika vala in sploščene konice dolvodno.

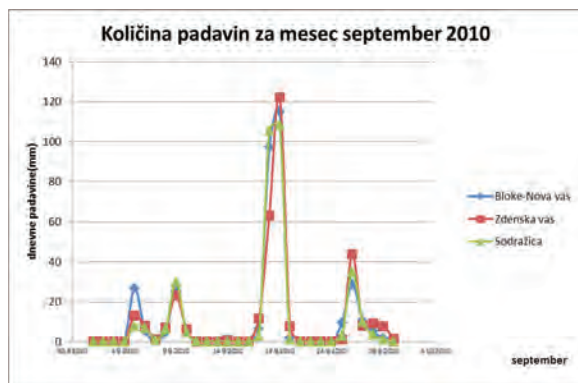
Ko Rašica priteče na kraške kamnine, prične ponikati. V sušnih časih so požiralne jame večinoma suhe, ker se voda Rašice izgublja že precej višje v strugi. Ob močnih in dolgotrajnih nalivih pa si Rašica podaljša strugo v Dobrepolje. Količina vode, ki priteče v Dobrepolje, ni znana, saj je težko oziroma skorajda nemogoče izračunati količino vode, ki ponikne v ponikalnicah od Zakrajškovega mlina do požiralnikov v Ponikvah. V laboratu Hidrogeološko poročilo za potok Rašica s poplavnim območjem do Strug, Geologija Idrija, d.o.o., 2010_076_01_IZV_Rašica, Idrija, junij 2010, so preučili zmožnost požiralnikov glede odprtosti objektov in na podlagi pridobljene literature ter terenskega ogleda. Za požiralnike v Ponikvah je ocenjeno, da je skupna zmožnost požiralnikov (od Zakrajškovega mlina pa do Ponikev in niz 7 požiralnikov za naseljem Ponikve) $49 \text{ m}^3/\text{s}$. Zmožnost požiranja take količine vode je v primeru, da je podzemni svet nenasičen z vodo. S sledilnimi poskusi so dokazali, da voda, ki ponikne, ponovno pride na dan na Radenskem polju kot izvir Šica. Dotok vode na naše območje pride tudi preko kraških jam na zahodnem delu polja. Tu je izdelovalec elaborata ocenil zmožnost dotoka glede odprtosti objektov. Celoten dotok znaša $11 \text{ m}^3/\text{s}$, pri tem so pretoki izvirnih jam: Podpeška jama 4000 l/s , Kompoljska jama 5000 l/s in Potiskavška jama 1000 l/s . Bistveno manjši so dotoki preko bruhalnikov: Puhovka 50 l/s , Žnedračkov bruhalnik 50 l/s , Zelenka 500 l/s in Babje rupe 500 l/s . Estaveli Štihova dolina in Dragmanov graben med 5 in 10 l/s . Na območju dolomita, kjer so stalni izviri, je dotoka iz njih 10 l/s . Ti izviri so: Bč, Zajšca, Korita in Žovkno. Na območju med pliokvartarno glino ali aluvialnimi nanosi in krednim apnencem so se pojavile kratke struge, kjer vode izvirajo in poniknejo v krajši razdalji. Voda izvira le v času večjih padavin. Zmožnost dotoka posameznih izvirov je 1 l/s . To so: Blažčkov dol, Verni dol, Krajčkova dolina, Spolarjev dol in Pisančeva dolina. Odtok vode iz Dobrepolja in Struške doline je izdelovalec elaborata razdelil v tri skupine glede na zasutost in velikost odprtine. Tako so za požiralnike, ki so zapolnjeni, predpostavili zmožnost odtoka $Q_p = 1-3 \text{ l/s}$. Sem spadajo: Zakrajškov požiralnik, Krajčkove doline, Farovski požiralnik, Polomljenka, Štihova dolina, Pisančeva dolina, Jakličevi in Pisančevi požiralniki, Rihtarjev požiralnik, Zloganjčkov požiralnik, Gačnikov požiralnik, Polančev in Zajčev požiralnik, Rmanova dolina, Krkovo, Jaklov požiralnik, Babičeva rupa, Gregcove in Žarinove rupe, Lukeževe in Taguraje rupe, Gričeveve rupe, Matevžev graben, Šince, Lcinova rupa, Rpača, Hrenova rupa, Kraševčeva rupa, Kovačeva rupa, Andrejčeva rupa, Farovška rupa, Modicova rupa, Apaldarjeva rupa, Špaja rupa, Paške rupe in Cvarova rupa. Nekatere od naštetih so se zaradi kmetovanja popolnoma zasule. Zanimivo je območje, ki se imenuje Rupe, med Vidmom in Predstrugami, pa ni niti ene sledi o požiralnikih. Tu lahko govorimo po drugi spremembi vodnega režima visokih voda Rašice, za katero je kriv človek. Sledijo požiralniki, ki imajo manjšo odprtino in so zasuti delno. To so: Verni dol 10 l/s , Spolarjev 20 l/s , Jakličevi in Pisančevi požiralniki 20 l/s , Vidmarica 10 l/s in Pečjakov požiralnik 10 l/s . Imamo še požiralnike, ki imajo večjo odprtino in z malo gline oziroma nič gline, to pa so: Rupa 250 l/s in Rupenska jama 250 l/s . V to skupino bi moral spadati tudi en velik požiralnik z več manjšimi v okolici. To je Krkovo, v nekateri literaturi ga imenujejo tudi Grkovo, ki pa je danes popolnoma zasut s odpadki. Požiralnik, ki je svojo strugo zarezal skoraj 6 m pod površjem, je zasut s 3 m debelo plastjo smeti. To je tretji primer, kako človek z nepremišljenim ravnanjem škoduje sam sebi. Voda, ki bi poniknila, nadaljuje pot z nezmanjšanim volumnom proti Kompoljam in nato v Struško dolino. Na žalost pa to ni osamljen primer. Še ne dolgo tega je zrasla popolnoma nova stanovanjska hiša na požiralniku v centru Vidma. Veliko požiralnikov in vrtač je preprosto zasutih in največkrat so to gradbeni odpadki. Imamo dve estaveli: Štihova dolina in Dragmanov graben, ki požirata oziroma bruhtata med 1 do 10 l/s . Izdelovalec elaborata navaja, da je skupna ocenjena zmožnost 664 l/s požiranja le okvirna, saj je zaradi same narave dela in zahtevnosti raziskav ter raznolikosti geomorfologije težko napovedati točne količine tako odtoka kot dotoka. Jasno pa se vidi razlika med dotokom vode iz izvirnih jam (ca. $11 \text{ m}^3/\text{s}$) in požiralno sposobnostjo požiralnikov in ponikev (ca. $0,6 \text{ m}^3/\text{s}$).

Podnebje je naslednji dejavnik, ki vpliva na vodnatost porečij in vodotokov. Območje je tipična kraška dolina z značilnim toplotnim obratom in hladnimi zimami. Območje spada k notranjsko-kočevskemu klimatskemu rajonu, kjer se čuti vpliv Genevske depresije. Značilnost so večje količine padavin v hladnejši polovici leta ter povprečno množino padavin med 1100 in 1400 mm. Ker opisujemo poplave septembra 2010, smo podrobno analizirali podatke meteoroloških postaj, ki se nahajajo na območju porečja Rašice, Bistrice in Dobropolja.

Na spodnjem grafu 1 je prikazana količina padavin v letu 2010 po mesecih. Leto je bilo precej vodnato, saj je padlo kar 1581 mm/m². Leto poprej je bila vrednosti 1175,30 mm/m², leto kasneje pa le 915 mm/m². Izračunali smo tudi povprečno letno količino padavin za obdobje 2006–2014 in znaša 1186,68 mm/m². Kot vidimo, je v mesecu septembru 2010 skupaj padlo 335,6 mm/m² padavin, kar je sicer značilno, da pade v jesenskih mesecih več padavin, ampak je količina padavin preseгла povprečno vrednost septembrskih padavin 134,08 mm/m². Mesečne vrednosti v obdobju 2005 do 2014 so vidne v grafu 2.

Pri analizi podatkov za leto 2010 smo upoštevali več meteoroloških postaj, da bi bolje zajeli celotne padavine nad našimi obravnavanimi površinami. Tako smo vzeli podatke meteorološke postaje Zdenska vas, Bloke–Nova vas in Sodražica (graf 3). Pri pregledu podatkov za mesec september 2010 opazimo, da je padlo največ padavin ravno v Dobropolju, in sicer 122 mm/m², nekoliko manjše količine na porečju Rašice (Bloke), ki je glavni vir poplavljanja. Velikega razhajanja med postajami ni, saj so si vrednosti približno enake, to pa je posledica takratne vremenske fronte, ki se je gibala od zahoda proti vzhodu. Na spodnjem grafu so razvidne padavine v mesecu septembru leta 2010. Kot vidimo, so se padavine pričele že 17. 9. in se stopnjevale vse do 19. 9. Niso pa zanemarljive padavine od 5. 9. pa do 10. 9. V tem obdobju je padlo skupaj 60–70 mm/m² dežja. Mogoče so te vodne količine dobra nasičile kraško podzemlje, da jih ni bilo zmožno prevajati v času glavnih padavin od 17. 9. pa do 20. 9. Na grafu 4 so prikazane dnevne padavine za postajo Zdenska Vas od obdobja 2005 do 2015. Tu se dobro vidi maksimalna vrednost padavin 19. 9. 2010 v zadnjih 10 letih.

Že v uvodu smo omenili, da so poplave morfološki procesi, ki so se in se še bodo dogajale, čeprav se človek nagiba k temu, da bi hotel kontrolirati ali zmanjšati obseg poplav. To, da so bile poplave v času nastanka našega območja, lahko z gotovostjo trdimo, saj so vse te nanose odložili vodotoki in le ekstremni pretoki imajo večjo zmožnost premeščanje naplavin in plavin. Da bi pregledali pretekle poplavne dogodke, smo omejeni predvsem z informacijami in podatki. Prve omenjene poplave so bile v letih 1824, 1827, 1857, 1882, 1887, 1917 in 1933. Leta 1933 so bile najhujše poplave do sedaj. O njih je tudi največ zapisanega. V poročilu iz leta 1939 so omenjene tudi nekatere aktivnosti pred katastrofalno poplavo. Na primer že leta 1899 je gozdno-tehnični oddelek iz Beljaku izvršil razna raziskovalna dela na ponikalnicah. Leta 1901 so izdelali načrt, kako povečati odtok poplavne vode. Izdelana je bila tudi anketa o predlagani ureditvi. Načrt ni uspel, saj je bilo več različnih mnenj in spodbijanaj med vaščani Kompolj in Strug. Po letu 1933 so se poplave vrstile dalje: 1939, 1954, 1974, 1973, 1982, 1987, 1990, 1996, 1998, 2000, 2006, 2010, 2013 in 2014. Nekatere poplave so bile manjše, druge spet večje. Nekatere niso dosegle Strug, saj je voda na svoji poti odtekla v podzemni svet. Druge so bile večje, pa v primerjavi z drugimi manjše po volumnu. Poplave leta 2010 so bile primerljive tistimi v letu 1933. Višina vode v Strugah leta 1933 je bila na koti cca 420,10 m.n.m, leta 2010 pa za dober meter nižja. Škoda, ki je nastala leta 2010, pa je znatno višja kot leta 1933.

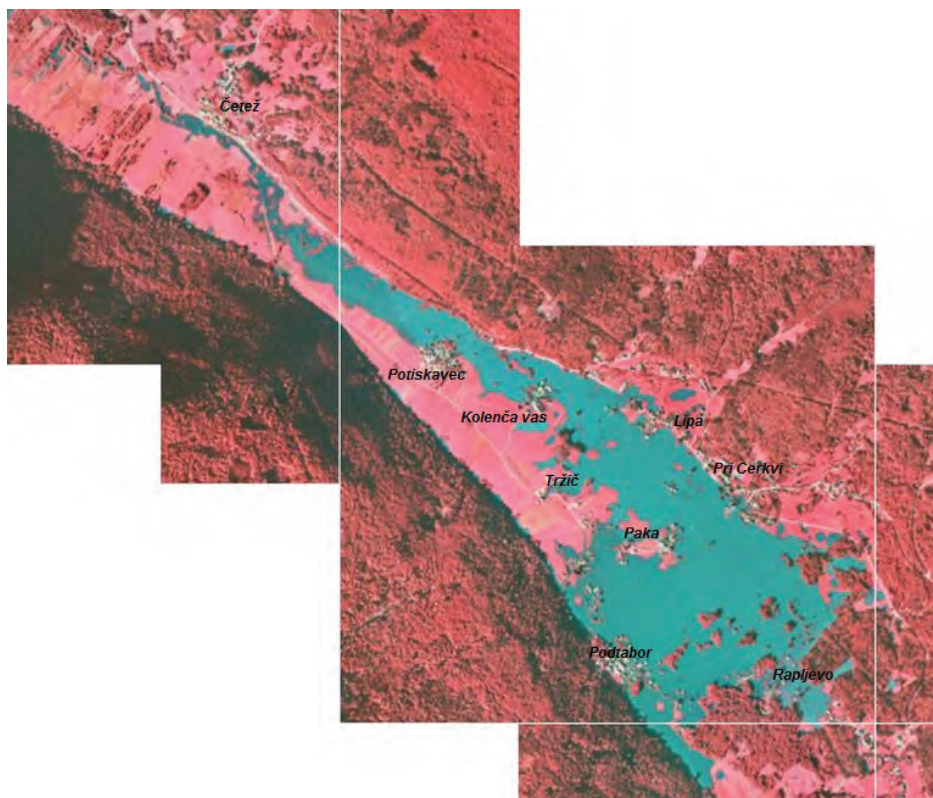
Bernarda Nose, Podtabor

Kot smo že opisali, so bile poplave leta 2010 le ene od številnih poplav na našem območju. Vzrok poplave so bile zelo intenzivne padavine med 17. 9. in 20. 9. 2010. Mogoče so botrovale tudi padavine od 5. 9. do 10. 9., da je bila višina vode višja kot pri ostalih poplavah. Analiza podatkov zadnjih 10

let omogoča oceno količin dotoka vode na naše območje. Pri tem pa je zelo kompleksno in skorajda nemogoče napovedati količino odtekajoče vode s kraškega polja. Leta 2011 je bila izdelana celovita študija za OPN, in sicer: Analiza poplavnosti v občini Dobrepolje – obstoječe stanje, april 2011, B80-ŠNS/10, IZVO, d.o.o. Za izdelavo 2D matematičnega modela poplav so uporabili: urne vrednosti padavin, površino vodozbirnega zaledja, dolžino in padec vodotoka ter izbrane krivulje CN (curve number), kjer so upoštevane tudi karakteristike tal ter pokrovnosti. Izdelani so bili visokovodni valovi, ki so bili ovrednoteni z Nashovim enotnim hidrogramom z upoštevanjem vrednosti maksimalnih pretokov z verjetnostjo nastopa 10%, 1% in 0,2% oziroma s 10-, 100- in 500- letno povratno dobo. Model je bil umerjen na znane poplave leta 2010. Po analizi modela in stanju v naravi je izdelovalec študije povzel, da so bile poplave septembra 2010 po karakteristiki primerljive poplavam s povratno dobo 100 let. Nekoliko manjša povratna doba je bila le v območju Ponikev. Za poplave leta 1933 pa lahko rečemo, da so bile poplave z verjetnostjo Q500. Če govorimo o poplavah v septembru 2010, da so primerljive Q100, lahko povzamemo iz študije vrednosti na določenih presekih. Vrednost v hidrološkemu prerezu pred Ponikvami je 111,2 m³/s za Q100. To je prispevno področje Rašice do požiralnikov. Prispevno področje od Ponikev do Strug pa je dodatnih 10,6 m³/s. Dotok iz kraškega zaledja smo povzeli po študiji: Hidrogeološko poročilo za potok Rašica s poplavnim območjem do Strug, Geologija Idrija, d.o.o., 2010_076_01_IZV_Rašica, Idrija, junij 2010. Skupna zmožnost požiranja sedmih požiralnikov v Ponikvah je 49 m³/s. Dotok podzemne vode iz Male gore, iz prej omenjenih jam in bruhalnikov je ocenjen na 11 m³/s. Skupna zmožnost požiranja pa je ocenjena na 0,6 m³/s. Avtor poudarja, da so izračuni okvirni zaradi same narave dela in zahtevnosti ter raznolikosti geologije in hidrogeologije. Če povzamemo, imamo skupni dotok v Dobrepolju in Struški dolini 132,8 m³/s, odtoka pa le 49,6 m³/s. Pri umerjanju modela na znane višinske točke vodne gladine smo vrednost 83,2 m³/s zmanjšali na 72,3 m³/s. Septembrske poplave so tako nastopile zaradi skupnega dotoka v Dobrepolje 72,3 m³/s. Zaradi znane kote višine vode v strugah (419,10 m.n.m.) smo lahko določili volumen vode v Struški dolini, ki znaša 4,2 mil. m³. Pri tem smo izključili požiralno sposobnost odvajanja preko požiralnikov 0,6 m³/s. Za primerjavo je bilo v letu 1933 ocenjen volumen 6,2 mil. m³ vode. 300 metrov dolvodno od mostu s cesto Ljubljana – Kočevje imamo tudi vodomerno postajo Rašice. Na spodnjem grafu 6 so prikazane vrednosti za mesec september 2010. Kot vidimo, je bil maksimum dosežen 19. 9. 2010. Razlika med računsko (graf 5) in dejansko izmerjeno količino na lati vodomerne postaje je očitna. Do takega razhajanja je prišlo zaradi položaja merilne naprave, saj je voda prestopila bregove in obšla ter zalila merilno mesto. Tako naprava, ki samodejno očita višino vode, ni več delovala pravilno.

Če časovno opredelimo potek poplav, vidimo, da je zamik med padavinami in poplavo majhen. Zmerne padavin so pričele padati 17. 9., in sicer na merilni napravi Bloke 6,5 mm/m². 18. 9. je vodomerna postaja zaznala že povečan pretok: 42,3 m³/s. Padavine so se tega dne že povečale na 97,3 mm/m² pri Blokah in 105,7 mm/m² v Sodražici. Med 9. in 11. uro zvečer je iz Podpeške jame, Puhovke, Žolkna, Korita, Kompolske jame, Žnedarčkovega pihalnika, Potiskavske jame in jam pri Podtaboru že začela bruhati voda. Ob 11. uri zvečer je voda že zalila vas Kompolje. Cestne povezave med Strugami in Vidmom so bile pretrgane, saj je voda že zalila cesto pri Gričevih v vasi Kompolje. Voda je vse do jutra naraščala. Padavine so se nadaljevale tudi 19. 9. in dosegle svoj maksimum 115,2 mm/m² v Blokah, 108,2 mm/m² v Sodražici in kar 122,2 mm/m² v Zdenski vasi. V noči iz 18. 9. na 19. 9. je Rašica prestopila bregove in dosegla Dobrepolje ter se združila z vodami iz Podpeške jame, Puhovke, Žolkna in Korita. Na svoji poti je poplavila objekte v Predstrugah, Vidmu in Kompoljah. Vas Podpeč je bila že ogrožena z vodo, ki jo izdaja Podpeška jama. V jutranjih urah je Rašica združena z vodami kraških izvirov dosegla Struge. Tega dne je vodomerna postaja zabeležila svoj maksimum 250 cm (54.6 m³/s). V zgodnjih jutranjih urah je po izjavah očividcev Rašica predrila cestno telo pri naselju Knej. Ustvaril se je poplavni val, ki je med 6. in 8. uro zjutraj dosegel naselja Predstruge, Videm in Kompolje. V Predstrugah je voda poplavila več stanovanjskih objektov. Cesta ni bila prevozna, odneslo je tudi del železniškega nasipa. Na Vidmu je voda zalila Zavod sv. Terezije in druge objekte. V vasi Kompolje je voda zalila praktično vso vas z izjemo Breziji in nekaj posameznih višje ležečih hiš. Vse poplavne

vode so se stekale v Struško dolino, kjer je voda zalila praktično vse nižje ležeče vasi. Ker požiralniki v struški dolini niso zmogli odvajati tako velike količine vode, je voda stala več dni. Na spodnji sliki je infra rdeč (IR) posnetek Struške doline 20. 9., ki ga je izdelalo podjetje GEOIN, d.o.o.

S pomočjo satelitskega in radarskega posnetka lahko v času poplav, ne glede na vreme, kartiramo območje poplavljanja. Na sliki je lepo vidna razsežnost poplav v Struški dolini. V nadaljevanju smo podali nekaj slik iz Strug, avtorja Braneta Klinca iz Kampilj.

Poplavljeni vas Kompelje, avtor Brane Klinc, Kompelje.

Poplave v vasi Podpeč (IzVRS, Ljubljana).

Poplave na Vidmu (www.domstarejsihvidem.si).

Poplave v Predstrugah (www.rtv slo.si).

Poplave v Ponikvah.

Poplave v Dobrepolju in Struški dolini so dvojnega značaja: avtohtone in alohtone poplave.

Avtohtone poplave povzročajo visoke vode, ki se stekajo na polje iz kraških jam, estavel, bruhalnikov in drugih izvirov na zahodnem obrobju polja. Te poplave so bolj pogoste in včasih tudi večkrat na leto poplavlajo predvsem na Mlakah. Alohtone poplave pa so visoke vode Rašice, ki zaradi velikega pretoka ne more ponikniti v Ponikvah in so ob združitvi obeh lahko katastrofalne. Tak primer so bile septembra 2010. Če človek ne bi z nepremišljenim poseganjem v okolje spreminjal vodnega režima, morda ne bi bilo takšne poplave, vsaj v takem obsegu ne. Na spodnji sliki vidimo, da je voda ubrala svojo pot ob zahodnem delu polja. Tako so veliki požiralniki na vzhodnem delu Vidma, Podgorice in Bruhanje vasi ostali na suhem. Cesta in železnica v Predstrugah preprečujeta, da bi voda dosegla nižje

predele proti Zdenski vasi in potem proti Vidmu in Bruhanji vasi. Poplavne vode Rašice so tako na svoji poti od Predstrug pa do Podgore zalile le tri požiralnike: požiralnik pri Predstrugah, ki so ga sanirali šele po poplavah 2010, do takrat je bil delno zasut, požiralnika v Vidmu; Verni dol in Krajčkova dolina, kjer je voda stala več tednov, kar dokazuje, da je ustje požiralnika popolnoma zasuto.

Naslednji požiralnik je bil Rihtarjev požiralnik, ki je ravno tako zasut in zaraščen. Veliko oviro predstavlja cesta v nasipu med Bruhanjo vasjo in Kompoljami. Voda bi želela preiti na drugo stran, saj je območje Logov nižje in zelo zakraselo. Po pregledu kart je padec Logov proti Zagorici in Zdenski vasi. Na območju Podgore je več požiralnikov, ampak so vsi delno ali v celoti zasuti. Naslednji v verigi požiralnikov je Krkovo. To je mogočen požiralnik z globino struge tudi do 6 metrov. Njegova požiralna sposobnost je bila velika, dokler niso ljudje začeli odlagati gradbenih in ostalih odpadkov. Poplavne vode so tako brez zmanjšanja volumna ali konice prišle v Kompolje, kjer imamo kar nekaj požiralnikov, a so tudi ti delno ali v celoti zasuti. Poplavne vode so dobesedno objele vas z obeh strani. Sicer gre glavni tok ob zahodni strani vasi v Graben, ki je speljan v požiralnika Rupe in Rupenške jame. Vendar je bila poplavna voda tako visoka, da si je našla pot tudi na vzhodni strani vasi. Tako je zalila celotno področje Luženc, območje ob cerkvi in Krvice. Tokova sta se združila na koncu vasi in sklenila obroč okoli vasi. V preteklosti se je velikokrat pogreznil teren na območju Kompolj, ampak so kmetje hiteli s sanacijo in zasuli nastajajoče požiralnike. Poplavne vode so za Kompoljami dosegle Mlake in nato pot nadaljevale v Struge. Na območju Struške doline so številni požiralniki, ki pa so se zaradi nevzdrževanja zarasli, nekateri pa zasuli. Da voda ni mogla odteči, priča podatek, da je nivo vodne gladine nastalega jezera začel upadati šele 22. 9. Poplave so najhujše prizadele ravno vasi v Struški dolini. Zalite so bile vse nižje ležeče hiše v vaseh: Potiskavec, Lipa, Tržič, Paka, Podtabor in Kolenča vas.

Literatura

Ivan Gams: Kras v Sloveniji v prostoru in času. Ljubljana 2003: Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Založba ZRC, str. 250.

Mauro Hrvatin, Mojca Hrvatin: Ecological landscape units of the Dobropolje-Struge karst, Ljubljana, 2001, Geografski zbornik, XLI, str. 99, 110, 111.

Dušan Novak: Podzemeljski vodni tokovi na Dolenjskem, Novo mesto, 1987: Dolenjski kras 2, Geološki zavod Ljubljana, str. 23-27.

Anton Melik: Kraška polja Slovenije v pleistocenu, Ljubljana, 1955: SAZU, Inštitut za raziskovanje krasa, Inštitut za geografijo, str. 537.

Drago Meze: Poplavna področja v porečju Rašice z Dobropoljami, Ljubljana, 1983: Geografski zbornik 22.

Janja Kogovšek, Metka Petrič: Sledilni poskus na odlagališču. Mala gora pri Ribnici v jugovzhodni Sloveniji, Ljubljana, 2006, Acta carsologica, str. 92.

Alojz Hočevar: Vzroki katastrofalnih poplav l. 1933 v Struškem polju, Ljubljana, 1939, Poročilo iz leta 1939, str. 18-20.

Peter Frantar: Poplavne razmere v Evropi in svetu, Ljubljana, 2004, Geografski obzornik, str:4-7.

Ivan Grandovec: Cikli gospodarskega razvoja v Občini Dobropolje, Ljubljana, 2006, Diplomsko delo, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, str. 22.

Jože Janež: Hidrogeološko poročilo za potok Rašica s poplavnim območjem do Strug, 2189-076/2010, Idrija, 2010, Geologija, d.o.o., Idrija.

Sonja Šiško Novak: Analiza poplavnosti v občini Dobropolje – obstoječe stanje, B80-ŠNS/10, Ljubljana, 2011, IZVO, d.o.o.

NOVA OSNOVNA ŠOLA V ZAGRADCU

Marjan Potokar*

Ob tako svečanem trenutku, kot je odprtje nove šole in vrtca, me spreletavajo številne misli. Najprej na prizadevanja številnih generacij učiteljev, ki so stremeli k vzpostavitvi čim boljših razmer za poučevanje in vzgojo v stoletju in pol.

Vzrokov, da se na nekem območju odločijo za postavitve šole, je več. Prav gotovo jih do tega privede napredek celotnega kraja ali pa razmišljanje posameznikov, ki imajo vedenje o potrebnosti izobraževanja, hkrati pa vpliv in interes, da se lahko takšno razmišljanje tudi udejani. Če se ozrem v preteklost, je k takšnemu razmišljanju, v drugi polovici 18. stoletja, pripeljala šolska reforma, ki jo je leta 1774 v času Avstroogrške uvedla v naših deželah Marija Terezija. Neuke je za potrebe države pač potrebno izobraziti. Pismenost pa je temelj vsakega napredka.

Kraji v zgornjem delu reke Krke so bili naseljeni že zelo zgodaj. Skozi te kraje je potekala trgovska pot proti morju. Odkritih je bilo več prazgodovinskih ostalin. Najstarejše najdbe naj bi potrjevale, da je bilo območje bližnjega Korinja naseljeno že v obdobju med 4000 in 2300 pr. n. št.

Tudi v času Rimskega imperija je skozi to področje potekala rimska cesta, na nekaterih mestih je vidna še danes.

Če se prestavimo bližje v današnji čas, je Zagradec omenjen v listini sredi 13. stoletja. V njej sta med drugim omenjena novi grad (gradič) in vas (današnji Zagradec). In že smo pri fužinah.

Delo na fužini ni potekalo skozi celo leto, zato so lastniki delavcem dodelili zemljišča za gradom, na katerih so se ukvarjali s kmetovanjem. S pomočjo teh zemljišč so delavci na fužini, fužinarji, preživljali svoje družine. Ob nastopu potreb po delu na fužini, predvsem jeseni in pozimi, so bili blizu lastniku in so lahko poprijeli za številna različna dela. Dostavljali so les in rudo, izkoriščali vodno silo, obdelovali rudo in še marsikaj.

Prvi znani podatki o prisotnosti šolstva v Zagradcu segajo v leto 1852, ko je z delovanjem pričela cerkvena enorazrednica s poukom v mežnariji. Leta 1873 je bila mežnarija prenovljena v šolsko poslopje in v njej je pouk potekal vse do leta 1968. Tega leta je bila 21. julija slavnostno odprta nova šolska zgradba, v kateri je pouk potekal vse do konca šolskega leta 2012/2013. Sledilo je rušenje šole z namenom narediti prostor novi šolski zgradbi. Učenci zagraškega šolskega okoliša pa so naslednji šolski leti, 2013/2014 in 2014/2015, obiskovali pouk v prostorih Srednje šole Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici.

Osnovna šola Stična je lokalno skupnost pogosto opozarjala na naraščanje števila otrok v šoli in s tem povezanimi prostorskimi težavami, kot tudi z dejstvom, da v šolskem letu 2015/2016 v obstoječih prostorih pouka, zaradi povečanega števila oddelkov, ne bo mogla organizirati za vse učence.

Razmišljanja takratne lokalne skupnosti (občina Grosuplje) o novi šoli v zgornjem delu reke Krke so dijo že v 90. leta prejšnjega stoletja. Oktobra 1994 je bil sprejet *Program investicij v šolstvu v občini Grosuplje v obdobju od leta 1994 do 2000*. V njem so za leto 1997 zapisali, da se pridobi tehnična dokumentacija za gradnjo šole v dolini reke Krke. V letu 1998 se šola po izbrani varianti zgradi do III. gradbene faze. V naslednjem letu, torej leta 1999, pa naj bi bila šola dograjena.

V tem obdobju, 1. 1. 1995, je bila izvedena lokalna reorganizacija in ustanovitev novih občin. Z Zakonom o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij je bila med ostalimi ustanovljena nova občina – Občina Ivančna Gorica.

* Ravnatelj osnovne šole Ivančna Gorica

Postopki so se ponovili. Tako je bil septembra 1995 sprejet *Program investicij v šolstvu v Občini Ivančna Gorica v obdobju od leta 1995 do leta 2000*. V njem so zapisali, da se v letu 1998 pridobi tehnična dokumentacija za gradnjo nove popolne osnovne šole v dolini reke Krke, v naslednjem letu se šolo po izbrani varianti zgradi do III. gradbene faze in v letu 2000 naj bi bila gradnja dokončana.

Septembra 2000 je bil že izdelan projekt, iz katerega je razvidno dvoje:

- nakup Kroja za gradnjo podružnične šole Krka za učence od 1.–5. razreda in
- nakup zemljišča med podružnično šolo v Zagradcu in Zdravstvenim domom in bencinsko črpalko. Šola bo namenjena učencem od 1.–9. razreda. Obiskovali pa jo bodo **učenci Krke, Ambrusa in Zagradca**.

Precej kasneje, na 25. seji Občinskega sveta dne 30. 4. 2013, so bili predstavljeni projekti za novo osnovno šolo v Zagradcu, ki se bo gradila na mestu dosedanje in bo omogočala devetletni šolski program, s čimer bo razbremenjena matična OŠ Stična. Država v tem obdobju ni razpisala sredstev za investicije in občina je potrebna sredstva morala zagotoviti sama v proračunu občine za leto 2013 in 2014.

Občinska uprava se je intenzivno lotila priprav na začetek gradnje in pripravo dokumentacije za vlogo za gradbeno dovoljenje in na dokončni sprejem Občinskega prostorskega načrta. Začetek gradnje se je tako načrtoval v drugi polovici leta 2013.

Občina Ivančna Gorica je na javnem razpisu, v začetku maja 2014, izbrala najbolj ugodno ponudbo. Izbrala je gradbeno podjetje GPI Tehnika in že sredi istega meseca so se v Zagradcu začela prva zemeljska dela – izkop za gradnjo nove devetletne šole in vrtca v Zagradcu. Investicija je bila ocenjena na 5 milijonov evrov in je takrat predstavljala največjo investicijo v občini. Bila pa je tudi največja investicija v vzgojno-izobraževalne objekte v dolenjski regiji in ena največjih v državi.

Na občinski praznik, 29. 5. 2014, ob 17. uri je bila izvedena slovesnost – položitev temeljnega kamna za podružnično šolo in vrtec v Zagradcu.

Izvajalec del se je držal obljube in nova šola je bila zgrajena v letu dni in 5. 6. 2015 smo slovesno odprli novo šolo in vrtec v Zagradcu. Na prireditvi, katero smo organizirali Osnovna šola Stična, Vrtec Ivančna Gorica, Občina Ivančna Gorica in Krajevna skupnost Zagradec, se je zbralo veliko število povabljenih gostov, krajanov in drugih obiskovalcev. Blizu 1000 jih je bilo. Tako množico je omogočal tudi prireditveni prostor, saj je slovesnost potekala na parkirišču pred glavnim vhodom v objekt.

Zvrstili so se številni govorniki. Poleg ravnatelja OŠ Stične, Marjana Potokarja, ravnateljice vrtca, Branke Kovaček, župana občine Ivančna Gorica, Dušana Strnada in predsednice krajevnih skupnosti Zagradec, Biljane Gartner, je navzoče nagovoril tudi častni govornik – predsednik državnega sveta Republike Slovenije, Mitja Bervar. Vsi po vrsti so poudarjali veliko priložnosti za razvoj kraja, šole in posameznikov, ki se ponuja.

V kulturnem programu so se zvrstili: godba Stična, zapel je združeni otroški pevski zbor podružničnih šol Zagradec, Ambrus in Krka, pevska zbor učiteljic in vzgojiteljic, zagraški tamburaši ter združeni suhokranjski zbori, nastopili so otroci iz vrtca v Zagradcu in na Krki ter učenci vseh treh podružničnih šol Ambrus, Zagradec in Krka.

Novo šolo je ob prisotnosti domačega župnika Saša Kovača blagoslovil novomeški škof in predsednik slovenske škofovske konference, monsinjor Andrej Glavan. Zbrane pa je nagovoril tudi župan pobratene občine Hirschaid, Klaus Homann. Ob zaključku prireditve pa je vodja šole, Slavka Nahtigal, vse obiskovalce povabila na ogled šole in pogostitev, ki so jo skupaj organizirali šola, vrtec, občina in aktiv kmečkih žena iz Zagradca.

Celotna šola je dvoetažni objekt, ki obsega 4.147 m² neto notranjih prostorov, od tega:

377 m² za potrebe vrtca,

2987 m² za potrebe šole, tehničnih prostorov in komunikacije,

833 m² pa je velika telovadnica.

Ob vsem tem ima objekt veliko zunanjih površin:

1150 m² obsega športno igrišče z nadstreškom in

660 m² zunanje otroško igrišče.

V pritličju se nahaja pet učilnic za razredno stopnjo, kabinet in pripadajoče sanitarije ter jedilnica s kuhinjo, telovadnica in garderobe. V pritličju so tudi trije oddelki vrtca. V prvem nadstropju se nahajajo učilnice za predmetno stopnjo: tri matične učilnice s kabineti, specialne učilnice za naravoslovje, zgodovino z geografijo ter tehniko v kombinaciji z likovno umetnostjo s pripadajočimi kabineti. V prvem nadstropju se nahajajo še računalniška učilnica s knjižnico, zbornica in prostori uprave.

Ob zaključku gradnje je vrednost celotne investicije 5.500.000,00 evrov. Največji del je padel na breme občinskega proračuna. Država (direktno) oziroma šolsko ministrstvo nista prispevala ničesar.

Občina pa je uspela del sredstev pridobiti in sicer je bil celoten projekt gradnje uspešno podprt s strani *Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov* v višini 594.565,92 evrov. 85.000,00 evrov pa je bilo sofinanciranih s strani *Fundacije za šport* za izgradnjo športne dvorane in zunanjega športnega igrišča.

Pouk v novi šoli poteka od 1.–9. razreda. To pa je že tretja devetletna enota, od skupno sedmih, v sklopu Osnovne šole Stična, kar je edinstveno v slovenskem osnovnošolskem prostoru.

V šolski okoliš nove šole spadajo naslednja naselja: Breg pri Zagradcu, Češnjice pri Zagradcu, Dečja vas pri Zagradcu, Fužina, Gabrovka pri Zagradcu, Grintovec, Kitni Vrh, Kuželjevec, Male Rebrce, Malo Globoko, Marinča vas, Tolčane, Valična vas, Velike Rebrce, Veliko Globoko in Zagradec. V tem delu šolski okoliš ni spremenjen. Spreminja oziroma dodaja pa se v sklopu predmetne stopnje (6.–9. razred), saj jo obiskujejo tudi učenci podružničnih šol Ambrus (Ambrus, Bakrc, Brezovi Dol, Kal, Kamni Vrh, Primča vas in Višnje) in Krka (Gabrovčec, Gradiček, Krka, Krška vas, Laze nad Krko, Male Lese, Mali Korinj, Podbukovje, Ravni Dol, Trebnja Gorica, Velike Lese, Veliki Korinj in Znojile pri Krki).

Prvi šolski dan, 1. 9. 2015, je šolski prag v novo šolo prestopilo 177 učencev, ki so bili razporejeni v 10 oddelkov.

razred	Število učencev
kombiniran oddelek 1. in 2. razreda	11 + 6
3. razred	13
4. razred	14
5. razred	9
6. a	20
6. b	19
7. razred	28
8. razred	26
9. a	16
9. b	15

V tem šolskem letu na Podružnični šoli poučujejo: Slavka Nahtigal – vodja šole, Bojana Miklič, Anica Grčman, Mojca Pustovrh, Helena Barle, Tadeja Mišmaš, Simon Bregar (vsi na razredni stopnji), Nataša Rebec Lukšič, Vesna Zimic Gluvić, Darja Strah, Dragica Šteh, Blanka Karanjac, Alenka Kovač, Lucija Lorger Hriberšek, Jasmina Balaban, Andrej Oberstar, Mojca Hrvatina, Anka Švigelj Koželj, Vesna Kovač, Roman Sarjaš, Darinka Dremelj, Jožefa Zajec, Mateja Trtnik, Suzana Klopčič, Lovro Ulcej, Irena Bregar, Bogdan Vrhovec, Primož Slabe (učitelji na predmetni stopnji), Branka Lah, Kristijan Rešetič (knjižničarja), Tina Cvar Tomažin (šolska svetovalna služba), Janja Brodnjak, Darja Kotar, Vita Valenčak, Janja Virant in Maša Maras (učiteljice dodatne strokovne pomoči in individualne in skupinske pomoči).

Tehnični delavci: Vesna Steklačič, Tadej Kopač, Marinka Štravs, Marinka Pasar (vsi v kuhinji), Jolanda Černivec, Matej Medved, Danica Korevec (čistilci) in Jože Rus (hišnik).

Le tisti starejši se spominjajo odprtja šolske zgradbe iz leta 1968, ki je stala prav na mestu sedanje. Sedaj so priložnost za obujanje spominov dobile nove generacije.

Optimističen sem glede možnosti, ki nam jih daje izobraževalni proces, kajti šola ne sme biti le cilj, postati mora pot za ozaveščanje. Postane naj pristop za pot na način, kot jih s svojo vztrajnostjo izpiše voda, ki teče čez brzice in oblikuje kamenje in skale v soteskah. Naj postane oblikovalec in povezovalc krajev od izvira Krke pa do krajev, ko zapušča našo občino in še dlje. Naj se poveže s stoletnimi željami po znanju in napredku, ki so ga pričeli graditi s svojimi sanjami številni predhodniki.

Pridobili smo novo priložnost za ohranjanje kulture in njene dediščine in tako bomo pokazali zrelost in odgovornost naroda za naš jutri.

ZNANOST, KULTURA, KNJIŽEVNOST

LIKOVNI JURČIČEV MEMORIAL

Anamarija Šmajdek*

Pred bralcem je slikopis (multikodni zapis), kakršni zaznamujejo našo dobo zaradi poplave vizualnih možnosti ob prelomu tisočletja.

Slika pove več kot tisoč besed in vendar ne more govoriti sama, saj je njena beseda preveč poetična, pesniška. Razbiramo jo lahko v kontekstu časa in okoliščin. S tem zapisom vas bomo popeljali v svet likovnega Jurčičevega memoriala, ki je na Srednji šoli Josipa Jurčiča Ivančna Gorica v marcu 2015 potekal deveto leto. Pred vami so nekatere fotografije likovnih del mladih ustvarjalcev, izbor, ki predstavlja devet let likovnega druženja. Nagovorili pa vas bomo tudi z drobci zgodb iz ozadja.

Začetki

Likovni krožek je tekel že četrto leto in ob prvem članu krožka Roku je že ustvarjala mlajša sestra s sošolkami, imeli smo svež priliv prvošolcev, starosti so se mešale, bilo je živopisano. Dijaki likovnega krožka so nagovorili mentorico, da bi imeli večje likovno druženje med vrstniki in skupaj so izpeljali prvo idejo o Jurčičevem memorialu. K prireditvi za dan šole – Jurčičev dan – so pristavili priložnostno razstavo in za naslednje šolsko leto napovedali srednješolski Jurčičev memorial s temo Krjavljjeva koza (Letno poročilo 2005/2006, str. 29, 30).

Že smo v naslednjem šolskem letu, ko sta tudi profesorici Maja Zajc Kalar in Mojca Saje Kušar ponesli zamisel memoriala na področje angleškega eseja za tretje in četrte letnike gimnazij, začeli ustvarjati odmevne prireditve. Marca 2007 sta se na vabilo na likovni Jurčičev memorial odzvali dve šoli in poslali dijake k nam v Ivančno Gorico na kiparsko delavnico.

2007 Višnjegorski kozel in njegova senca

Tega kozla so gledalci natepli po njegovi senci, dijaki SŠJJ, 2007, mentorica: Anja Šmajdek (m.AŠ)

* *Profesorica likovne in umetnostne vzgoje*

Na kiparski delavnici so srednješolci treh šol iz recikliranih materialov izdelali montažne kipe viš-njegorskih kozličev. Druženje je potekalo en šolski dan, kipe pa so udeleženci izdelali skupinsko, na koncu pa pripravili razstavo za večerno prireditev.

Leta 2008 je bil Jurčič taka faca, da je teklo kar samo.

Se še spomnite mlajše sestre iz likovnega krožka? Tisto leto je Katja Adamlje maturirala z izbirnim predmetom likovna teorija in postala študentka tekstilnega oblikovanja, do danes pa ima za seboj vrsto razburljivih razstav in modnih revij s svetlobnimi oblekami (v modne kreacije je vpeljala luminiscence in fraktale) in je mamica. Takrat – v šolskem letu 2007/2008 - pa je likovna učiteljica postala mamica in Katja Adamlje je s sošolkami iz krožka izpeljala Jurčičev memorial 2008 v obliki delavnice z naslovom ‚Jurčič je faca‘. Dijaki so sestavljali raznobarvne Jurčičeve puzzle – sestavljanke. Profesorji na šoli so jim bili v organizacijsko pomoč, tako da se veriga memoriala ni pretrgala.

Jurčič je faca, sestavljanke 2008, dijaki SŠJJ

2009 Jurčič gre čez cesto

Razpis za leto 2008/2009 je od udeležencev zahteval zgledovanje po kubističnem slikarstvu (ta slog ima že dobrih sto let) in dovoljeval tudi nekaj proste interpretacije. Ponujeni sta bili dve temi - Jurčič gre čez cesto in Jurčičev Deseti brat. Predlagani sta bili tudi dve tehniki, slikarska in risarska, tempera in tuš. Dimenzija likovnih izdelkov je bila strogo začrtana na 30 cm x 37 cm, saj je bil cilj zmagovito delo objaviti na poštni znamki. Komisija je imela zelo težko delo - odličnih prispevkov je bilo ogromno, razpisa se je udeležilo 81 dijakov, prišli so s sedmih srednjih šol. Največjo moč pri odločanju je imela dijaška komisija. Po končanem izboru so dijaki likovnega krožka dodali grafično oblikovano oznako SŠ in 60 let.

Natečajni izdelek za znamko 2009, Veronika Gabrijel, 15 let, Gimnazija Novo mesto, mentorica Jasmina Žagar, grafično oblikovana izvedba, dijaki SŠJJ, mAŠ, in poštna znamka Srednje šole Josipa Jurčiča Ivančna Gorica.

2010 Simbolno število 60

Praznovanje šestdesetih let obstoja smo začinili z ikonološkim pomenom števil. V prastari simbolni vrednosti števil šestdesetica predstavlja idealno mero kozmosa. Meritve so pri starih Sumerjih temeljile na šestdesetiškem sistemu, ki se je v našem vsakdanu ohranil pri merjenju časa. Predstavlja krogotok leta, zemeljski čas, minevanje časa pa tudi zodiak. V krščanstvu se nasloni na pomen petkratnika dvanajstice. V enačbi 10 x 6 je 10 kot urejenost in večnost ter 6 kot popolno število, ki predstavlja dovršenost, harmonijo, uravnoteženost, skladnost, je simbol sreče, ljubezni, lepote, plodnosti in ustvarjalnosti. Sestavna dela šestice 2 x 3 simbolizirata uravnoteženost dobrega in zla, dvojka ter trojka zlato, srebrno in bronasto dobo (sedanjost), trojstvo, zaokroženost, plodnost, rast in napredek (Vir: Tine Germ, Simbolika števil).

60 poti do sebe - 60 poti do boljšega življenja, Katja Lorenčič 2009/2010, knjižica iz 60 fotografij,

mentor Tomaž Tomažin, Gimnazija Bežigrad.

Adrenalinski vlak – 60, Urša Košak, 15 let, 2010, SŠJJ, mAŠ, postavitev v vitrini šole.

Nastala so tako zelo klasična kot tudi zelo sodobna dela. V vitrinah v šolski predavalnici si še vedno lahko ogledate slikarska in fotografska dela, kaligrafsko delo, saj naša šola izhaja iz stiške gimnazije, v stiškem samostanu pa so nastali znameniti rokopisi, igrico Človek ne jezi se, prirejeno na število 60 (ob mednarodnem letu strpnosti) in Pico - pop art - kiparsko delo ter druge risbe, slike in kiparski izdelki.

2011 Beračeva popotna torba

„Daj mu tisto vino, kar ga je še v čutari, daj! Saj ga imava že dovolj za zdaj,“ pravim Blažu Pumpretu. Ali on odkimava z glavo, poželjivo ogleduje čutaro in pravi: „Škoda ga je ...“ (Josip Jurčič: Nemški valpet). To so vrstice, ki so motivirale dijake na razpisu za angleški esej, v likovni obliki pa so lahko razmišljali o odnosu med osebami v zgornjem sestavku, »delili kruh in vino«, se nanašali na sodobne konceptualno socialne projekte umetnikov, poudarjali vlogo potovanja umetnin ali vlogo umetnika, ki mora danes kot desetnica ali deseti brat po svetu, se ukvarjati s sodobno vlogo kustosa - kariérista – nomada, pripravljali performanse. Svojo Umetnost iz beračeve popotne torbe so si medsebojno predstavili na umetniškem druženju - simpoziju in izvleček smo predstavili na prireditvi.

Srečanje kot presežek

Privlačnost razpisov mnogokrat povečuje tekma za prvo mesto, tekmovalnost pa ni vedno na mestu, kadar imamo opraviti s principom inkluzivnosti. Vključiti želimo čimbolj raznovrstne kakovostne stvaritve. Starostne in likovno - zrelostne skupine so na srednji šoli izrazito razslojene. Nobeni panogi ne dajemo ekskluzivne prednosti pred drugimi (na primer, da bi preferirali slikarstvo ali grafiko), kadar dijak svobodno izbira medij, v katerem bo svojo zamisel najbolj optimalno izrazil. Izmed ciljev poudarimo vzpodbujanje divergentnosti izrazov, to je čim večje raznolikosti izdelkov. Vabili smo tudi k izvajanju več sodobnih umetniških praks. Na tematski razstavi grafika ne tekmuje z risbo, ta ne konkurira s kipom, kateremu ob bok postavimo readymade – predmet iz vsakdanjega sveta s spremenjenim pomenom, v tem okolju pa je prostor za performanse. (Sodobne umetniške prakse se izjemno težko izrazijo v šolskih pogojih, že njihov pojav je vrednost, težko jih zabeležimo kot umetniško celoto, z dokumentiranjem in hranjenjem ter kasnejšim predstavljanjem pa imajo še velike svetovne galerije težave.) Koncepti z ramo ob rami s klasično estetiko nas bogatijo, ne morejo pa tekmovati, kažejo

možnosti raznolikosti, razvoja umetnosti ... Eno izmed del (s Srednje vzgojiteljske šole in gimnazije Ljubljana), kot primer: dijakinja predstavi svoj (odsluženi črni usnjeni) nahrbtnik, pokaže nekaj posebnih predmetov iz vsebine, s posebnim občutkom jih spravi nazaj, na razstavi obesi na žebliček med risbe in slike in se za vedno poslovil od njega. (V izvedbi je iskrena, avtentična, osebna, ne pa privatna ali patetična). Da doživite, bi morali biti prisotni.

Srečanje in ne tekmovanje ... uvrstitev je tista, ki šteje, saj so vključene različne starostne skupine, različni slogi, mediji, panoge, na vsaki šoli mentor sam že postavi merila kvalitete. Tipično je, da dela najbolj izpeljejo le visoko notranje motivirani dijaki. Na razstavo in srečanje uvrščeni avtorji in njihovi mentorji prejmejo potrdilo o sodelovanju. Na dijaškem simpoziju si izmenjajo izkušnje, predstavijo likovne izdelke, to je trenutek, ko dela ob pozorni publikli najbolj zažarijo.

2012 Eni pomlajeni, drugi pa ,Zaznamovani z mladostjo‘

Dijaki petih srednjih šol so v razmislek dobili odnos med generacijami, raziskovali sodobne konceptualno socialne projekte umetnikov, poudarjali vpliv sodobnega časa na najstnika, sebe vzeli za slikarsko podlago (bodypainting in obrazna poslikava) in izdelali pečatnike za označevanje sebe ali drugih.

Ob zaključku večerne prireditve na Srednji šoli Josipa Jurčiča Ivančna Gorica, 9. 3. 2012, po ogledu likovne projekcije, nam je dijakinja Katarina van Midden podarila nekaj večne mladosti z odtisi "cveta lilije" na roke.

Trenutek radosti v ustvarjanju, 2011: Pija, Sara in jaz v šoli v radostnem ustvarjanju na temo »Zaznamovani z mladostjo«, Nino Ferlin, 15 let, SŠJJ, mAŠ.

Je že tako, da se projekti ne iztečejo sami vase, pač pa njihove niti segajo vsenaokrog, včasih iz preteklosti v prihodnost, včasih na mednarodna prizorišča. Včasih se zgodi, da taki nitki lahko sledimo: fotografija, ki jo zgoraj gledate, je predstavljala našo šolo in Slovenijo na mednarodnem fotografskem natečaju v organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje, Zagreb, in Hrvaškega sveta svetovnega združenja za izobraževanje z umetnostjo HRV- InSEA. Dijaki so z izbranimi fotografijami sodelovali v projektu Kako izraziti občutenje v mediju digitalne fotografije: Občutek radosti v delih učencev od 12 do 19 let (JOY/RADOST). Za katalog in razstavo je bilo izbranih 112 fotografij otrok in mladih z vsega sveta. V katalogu so predstavljeni prvi v kategoriji dijaških fotografij in zastopajo Slovenijo v družbi prispevkov iz Hrvaške, Portugalske, Filipinov in ZDA.

Zgornja fotografija zdaj na velikem formatu krasi novo Dijaško sobo naše šole. Zraven visi še Sarina fotografija lastne poslikane dlani in Foto-sporočilo z mednarodnega natečaja za leto 2013 Katje Selan. Oglejte si kdaj Dijaško sobo pri nas, je prijeten kotiček za oddih, druženje in samostojno učenje.

Zaznamovani z mladostjo, poslikava svoje roke, Sara Čož, 15 let, 2011, mAŠ, foto AŠ.

2013 V objemu recesije

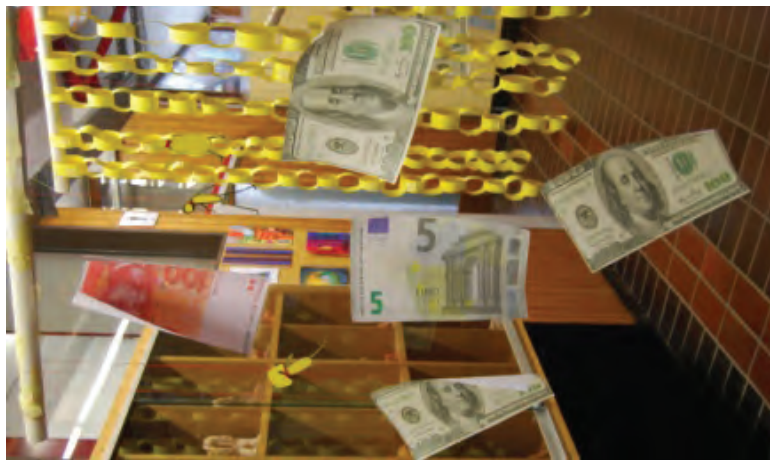
Natečajna tema za leto 2013 »Država - zavetnica s plaščem?« izhaja iz arhetipa Marije - zavetnice s plaščem. V resničnem času je država že globoko zabredla v območje svetovne recesije. Dijaki ustvarjalci so rešitve iskali v podobah iz narave, v pobegu v upodabljanje svobode ali kletke lastnih misli in domišljjskega sveta, v toplih družinskih odnosih, v komentarju resničnih dogodkov, v barvitosti odtisa, v izražanju kaosa in zmede, pri jasnih postavkah (vrednotah), kako bi moralo biti, v mitih in alegorijah (Amazonka s ščitom, Kralj Matjaž, Marija nadomesti personifikacijo pravice s tehtnico pravice v rokah) ter v ilustraciji besednih pojmov iz razpisa. Sodelovali so dijaki iz štirih srednjih šol. Med motivi smo našli šolo, ki objame dijake, premočan stisk roke, granitno kokco, plašč, ki si ga vsak želi, a je v smetnjaku, bojevnico s ščitom, ptici, ki sta se zravšali pa našli prijateljstvo, zavetje v svojih mislih in domišljiji ter prenosno zavetje pod dežnikom.

Marija - zavetnica s plaščem, Teja Klaužar, 17 let, 2012/13, mentorica: Nataša Tajnik Stupar, Gimnazija Velenje.

2014 Ko cekini padajo z neba

Natečaj za leto 2014 nas popelje v domišljjsko bogastvo in nas iz krize reši s preizpraševanjem, ali je res denar sveta vladar ali pa lahko s tem orodjem dosežemo premik k uresničenju notranjih vrednot. Ko ta premik v glavi dosežemo, koliko denarja sploh še potrebujemo? Sij čarobnega cekina me spremeni, je bil naslov razpisa, ki je srednješolce nagovarjal z vprašanji. Kako bi se spremenil, če bi naenkrat imel čarobne cekine? Bi se uresničile moje najgloblje želje? Bi na svet gledal drugače? Ali že imam neskončne možnosti lastnega uresničenja? Kakšne so barve vrednot mladih našega časa? Prireditev smo pospremili še z inštalacijami v avli šole – kar nekaj je bilo čarobnih portalov, skozi katere se je lahko obiskovalec sprehodil, da se ga je oprijelo nekaj čarobnosti zlatega cekina.

Finančna vrata, 2014, dijaki 1.A (2013/14) SŠJJ, mAŠ.

Nejc Javornik, 1.a, "Moč cekina", 2014, SŠJJ, mAŠ.

Raznolikost sodelujočih

Na srednjih šolah in gimnazijah je likovno ustvarjanje vključeno v obvezni pouk v prvem letniku, nekatere šole pa ga ponujajo tudi kot izbirni predmet v višjih letnikih, mednarodne imajo v višjih letnikih obvezno likovno ustvarjanje. Nekaj je strokovnih srednjih šol z veliko leti likovnega ustvarjanja v programu. Tako je bila tudi starostna struktura dijakov udeležencev na Jurčičevih memorialih zelo pestra, kar se je odražalo v še večji raznolikosti del. Z leti se je pokazalo, da je skupen nagovor preprostih in kompleksnih likovnih del tisto, kar na razstavi bogati gledalca, oblikuje sporočilo razstave kot celote, pokaže likovne misli z več zornih kotov. Zrelih dijaških likovnih razmišljanj ni smiselno oceniti bolje od nezrelih, saj ravno preprosta likovna dela pokažejo na ključne branja kompleksnejših del, dopolnijo celoto in označijo zemljevid, po katerem se gledalci orientirajo. Bolj pomembno od tekmovanja je potovanje proti cilju in srečanje. Mlajši in starejši nam skupaj govorijo zgodbe svoje generacije.

Sklepne misli

Likovni Jurčičev memorial se je začel kot medgeneracijsko sodelovanje dijakov in profesorjev na dijaško pobudo. Tvorimo kontinuiteto razstav v čast rojaka, katerega ime nosi naša srednja šola. Ta likovna srečanja bogati sodelovanje dijakov in mentorjev drugih šol. Poudarimo zdaj še nekaj prednosti, ki jih taka dejavnost v šolskem in lokalnem okolju ter malo širše predstavlja. Skušajmo uzavestiti sinergije, ki so se v desetletju zgodile pri dijakih, profesorjih, na šoli, v naših okoljih.

V skupnosti srednjih šol z vsakoletnim razpisom šola dobi razlog za kontakt, z leti pa zgradi svojo prepoznavnost v tej skupnosti. Ob javni pojavnosti šole dosežemo še pojavljanje imena kraja, do koder seže razpis. Šola s tem, da prireja prireditve (od športnih, izobraževalnih do kulturnih - torej tudi memoriala) in gosti njihove udeležence, prispeva k odpiranju hermetičnosti lokalnega in šolskega prostora.

Vsakoletni razpis v okolju slovenskih srednjih šol dodaja možnost (eno izbiro več) za mentorje likovnike drugih šol, da razstavljajo dela motiviranih dijakov izven matičnega okolja. Dela mlade generacije dobimo le, če uspemo mentorje in posledično dijake z razpisom toliko izzvati, da (likovno) spregovorijo. Da pa jih pritegne, mora biti tema za dijake in profesorja aktualna in obenem dovolj odprta, da vsak vidi možnost uveljavitve svojega presežnega prispevka. Ideje niso samo lokalne, ampak tudi univerzalne. Širijo se in porajajo nove zamisli v učeči se skupnosti likovnih pedagogov, tudi kadar ni direktnega odziva.

V (domačem) okolju naše srednje šole je za dijake prvih letnikov sodelovanje del učne obveznosti, nekaj, kar lokalno obarva likovni kurikulum prav te šole, proces nekakšne iniciacije, doprinosa k vsakoletni razstavnosti dejavnosti šole, torej nekakšen poskus avtentičnega pristopa umestitve likovne ustvarjalnosti dijakov šole v lokalno okolje. Dijaki dobijo osebne naloge, sami iščejo povezavo, sebe izrazijo v povezavi z rojakom Jurčičem, s koreninami v domačem kraju. V zavest šolajočih generacij se s kontinuiteto usidra delček (ki se utrjuje, ko so dijaki višjih letnikov letno soočeni z razstavo ob Jurčičevem memorialu na šolskih hodnikih in ugibajo tokratno tematiko in v njej skrite likovne naloge). Dijak se na poti v odraslost socializira v tako skupnost z zastavljenimi (tudi likovno - vizualnimi) vrednotami in procesno vodenimi (tudi likovnimi) izkušnjami, doživetji. Tako dobi smernice, ki sooblikujejo njegovo identiteto.

Za mentorico, nosilko likovnega razpisa, je vsakoletni razpis nekakšen individualni izobraževalni načrt, saj zahteva vedno nove nadgradnje, včasih poenostavitve in poglobljeno razumevanje, raziskavo – je hoja v korak s časom v obeh strokah: likovni in pedagoški.

Medtem ko z razstavljanjem večine v prvem letniku nastalih likovnih del ohranjamo dostopnost sleherniku, se z najboljšimi domačimi prispevki in izbornimi gostujočimi prispevki gradi prestižnost likovne predstavitve (projekcije).

Visoko prestižnost in ugled Jurčičevega memoriala smo dosegli in ga vzdržujemo na področju angleškega eseja, kar kolegici anglistki podpreta še s kvalitetno kulturno prireditvijo. Prireditve se je kot samostojna izluščila iz Jurčiču posvečene prireditve kulturnega dneva na šoli. Na tak večer memoriala se odpre tudi trenutek za likovno-vizualno andragogiko, ko ob digitalni projekciji ubesedimo likovne dosežke in jih publiko kritično interpretiramo. Gre torej za nadaljevanje prejšnjih tradicij in za razvoj, ki nastane v interakciji v skupnosti profesorjev, za razvoj oblik javne pojavnosti šole, če hočete tudi razvoj skritega kurikula šole in usmeritve skupnosti. To so presežki, ki jih v opisu splošnih učnih načrtov in delovnih obveznosti ni.

Pogoji za take dejavnosti so obvladljivo golo materialno preživetje (šole in posameznika), notranja motivacija, entuziazem, inovativnost, zavzetost (zagrizenost in vztrajanje) mentorjev, razumevanje in vzpodbuda vodstva in v kolektivu, logistična podpora šolske institucije. SŠJ je imela vedno posluh za

lasten kulturni utrip. Sodelovanje in stabilen, trden, stalen, tesen stik v zbornici poraja uresničljivost idej, živa je medsebojna pomoč ohranjati kontinuiteto, viša se motivacija v prepoznavanju skupnih ciljev (na tem mestu se kolegicam in kolegom iskreno zahvaljujem). Z leti se razvije razumevanje lokalnega okolja, pa tudi širši - tako imenovani meta pogled, da se dejavnost ne izpoje, zamre.

Kot dela na razstavi tvorijo razstavo – tako Jurčičevi memoriali (skupaj) tvorijo višjo celoto in vsakokrat odražajo spremenljivi čas, v katerem živimo. Šola z drobnim kamenčkom, Jurčičevim memorialom, dopolnjuje mozaik dejavnosti Ivančne Gorice z okolico (kot je popotovanje od Litije do Čateža, vsakoletni Jurčičev pohod ...) za javno, barvito in prepoznavno družbeno življenje lokalnega okolja, za utrjevanje identitete kraja, pokrajine.

Prepričana sem, da se bo vrednota, ki smo jo desetletje skupaj ustvarjali, s prihodnjimi rodovi ohranila.

2015 Ob 170-letnici Jurčičevega rojstva

Ob 170-letnici rojstva bo Jurčič zaplapolal na velikem formatu, k srečanju srednjih šol pa bomo povabili tudi bližnje osnovne šole.

JURČIČEV MEMORIAL – VSESLOVENSKI LITERARNI NATEČAJ NA SREDNJI ŠOLI JOSIPA JURČIČA

Mojca Saje Kušar; Maja Zajc Kalar*

... Znano je življenje ubogega učenca. ... Posebno izvrstna glava za učenje, ljubezen do dobrega reda in obnašanja in marsikatera druga lepa lastnost je mladeniču pridobila podpornikov in prijateljev in je delala starima roditeljema veliko upanja, da se jima spolni poslednja, največja želja. Ali čuda, dokončavši ljubljanske šole, tihi mladenič ni »hotel dobro storiti« po materini misli ... Hotel je iti v daljna večja mesta v višje šole. S tem pa niso bili samo ubožni starši nezadovoljni, ampak zameril se je tudi večini svojih podpornikov, tako da je bil skoro popolnoma zapuščen. Vedel je pa, da Angleži še niso iznašli tako blagotvornega stroja, da bi se dalo po njem od zraka ali čiste vode živeti...

Josip Jurčič: Deseti brat

Lepo je imeti srednjo šolo – edino v občini Ivančna Gorica (pa tudi Grosuplje, Dobrepolje, Trebnje ...), ki je poimenovana po Josipu Jurčiču. Pred skoraj stosedemdesetimi leti si mali Jožek, sedeč v dedovem naročju, tega gotovo ni predstavljal! Še manj pa, da bodo njegove besede sto in več let kasneje navdih mladim cele Slovenije, da nadaljujejo in nadgrajujejo misli desetega brata, Domna, Kuzme in mnogih drugih barvitih dolenskih likov v angleščini! Pa ne, da je angleščina resnično *lingua franca*! Nikakor in nikoli ne. Le mladim nudi udobnost zavetja v svoji izraznosti enaindvajsetega stoletja, jim da možnost preskoka za njih zastarele, celo neznane besede v povesti, ki jo umestijo v čas in kraj – v tukaj in zdaj.

To je bila pravzaprav osnovna ideja mentoric leta 2007, ko je Srednja šola Josipa Jurčiča prvič razpisala literarni natečaj za dijake tretjih in četrtih letnikov srednjih šol po vsej Sloveniji. Prvi ponujeni naslov *„The Višnja gora's goat and its beaten shadow“ ali „Višnjegorski kozel in njegova pretepena senca“* je gotovo začudil in spodbudil mladež k osveženemu zanimanju za neponovljivo zgodbo o višnjanski preudarnosti! Vsako leto je izziv ponujenega naslova vzeti iz odlomka enega od Jurčičevih del. V razpisu natečaja avtorici paziva na aktualnost naslova – in tukaj se Jurčič ponovno izkaže kot avtor mnogih obdobij. Že res, da so besede devetnajstega stoletja oddaljene, orisani liki kdaj malodane neverjetni za današnji čas – a njih misli, doživljaji, trpke resnice in čustvovanja ostajajo večni, univerzalni, ujeti v pojočo dolensko besedo, skozi katero sije preprosta urejenost sveta. Zanimiva ideja je k ustvarjanju že v prvem letu pritegnila mnogo mladih; prva nagrada je šla na Gimnazijo Vič, osvojila jo je dijakinja četrtega letnika Ana Grm.

Opogumljeni z uspehom sva sklenili nadaljevati. Se je zdelo, da je pot povezovanja zanimiva tudi za mlade; Slovenija se je z vstopom v Evropsko unijo iznenada znašla v družbi literarnih in sploh kulturnih velikanov Evrope in imela je kaj ponuditi! Nenarejenost in čistost še razvijajoče se literature slovenskega podeželja so mladi oplemenitili z moderno izraznostjo angleščine. Bum razvijajoče se tehnologije je omogočil brskanje in sodelovanje po internetu in v naslednjih letih so se nanizali zanimivi naslovi s številnim odzivom srednjih šol po vsej Sloveniji; v letu 2008 smo prejeli 63 esejev na izzivalen naslov *„From the fight with Atila to the blissful happiness“ ali „Od boja z Atilo do popolne sreče“* in prvo nagrado je na šoli „obdržala“ gimnazijka Srednje šole Josipa Jurčiča Irma Zidar. Naslednje leto je bilo sodelujočih še več, saj je bilo izhodišče oz. tematika eseja pisana na kožo mladim - *„I know how it feels to be the odd one out“ ali „Vem, kaj pomeni biti drugačen“*. Drugačnost Martinka Spaka so mladi predstavili v drugačnosti sodobnega časa, s katerimi se srečujejo doma in v šoli, nanizali duhovite, pa tudi trpke zgodbe vsakdanjika mladostnika, ki išče svoj prostor v svetu in družbi. Prva nagrada je z Ulo Oklešččen odšla na Srednjo zdravstveno in kemijsko šolo Novo mesto.

* *Profesorici angleškega jezika.*

Večino izhodišč literarnega ustvarjanja avtorici poiščeva v družbenem dogajanju, predvsem v vsakodnevni ideji evropskega ozaveščanja – ideji, ki jo Evropski parlament in Svet EU z različnimi aktivnostmi predstavljata po vsej Evropi. Tako se najlepše izkušnje branja domače, slovenske literature oplemenitijo s sodobnim dogajanjem družbe in s pomočjo najmočnejšega jezikovnega medija povežeta v literarno stvaritev. Leta 2010 je prvo nagrado prejela Veronika Šoster, I. Gimnazija Celje, na razpisani naslov *„Happiness as I see it“* ali *„Sreča po moje“*. Nepozabno je bilo ustvarjanje scene za sklepno prireditev, ki jo ob dnevu šole – v tednu rojstnega datuma Josipa Jurčiča – pripravimo ‘memorialovci’, in podelimo nagrade!

Leta 2011 smo se ob petem Jurčičevem memorialu povezali s Slovensko filantropijo – tudi z naslovom *„He that has no charity, deserves no mercy“* ali *„Kdor ne pozna usmiljenja, ga tudi vreden ni“*. Prvo ‘petico’ smo obogatili z izjemnim programom in gosti. Obiskala nas je predstavnica Slovenske filantropije Nevenka Alja Gerl, predstavila se je vokalno instrumentalna skupina **Mlada zarja iz Račne pod mentorstvom Olge Gruden**. Očarani smo prisluhnili mladim pevcem, ki so navdušili prav vse. **Harmonikaši Glasbene šole Trebnje** so pričarali pomladno vzdušje z venčkom slovenskih popevk in pravim mojstrstvom petih diatoničnih harmonik. Naš osrednji gost pa je bil **pisatelj Ivan Sivec**. Z njemu lastno besedno virtuoznostjo nas je popeljal v svet ameriške divjine in v čas ustvarjanja Jacka Londona, nam odkril neznane svetove in popotne prigode, pa tudi spregovoril o Slovencih v Ameriki v predprejšnjem stoletju, njihovi iznajdljivosti in delavnosti. In prva nagrada je zopet šla na I. Gimnazijo Celje, k dijakinji 4. letnika Nuši Stamejčič.

Rekordnih 91 esejev iz 14 srednjih šol smo prejeli leta 2012. Nič čudnega – če si ogledate ponujeni izziv v naslovu: *„There is nothing wrong with today’s teenager that twenty years won’t cure“* ali *„Z današnjim najstnikom ni nič tako narobe, da se ne bi dalo popraviti v naslednjih dvajsetih letih“*. Prave male literarne mojstrovine so v marsičem izražale žanr, ki ga današnji najstniki tako dobro poznajo – tehnika flash-backa; paralelni svet; podzavest, ki bralcu nudi vpogled v sam miselni proces glavnega junaka in predvsem njegovo doživljanje sveta, ki mlademu človeku že od davne preteklosti predstavlja

obdobje, polno trpljenja, nerazumevanja in grenkih razočaranj, pa naj prihajajo od staršev, učiteljev, šolskih svetovalcev, družine ali širše okolice. Vendar pa ima večina del tudi nekaj skupnega – optimizem, ki preveva mladega človeka do meje, da verjame v prihodnost, v to, da ima neskončno moč, da spremeni svet okoli sebe in postane oseba, ki bo krojila svojo lastno usodo in posledično tudi svet okoli nas. In to je vedno najlepše, pri sicer napornem in odgovornem delu iskanja tistega najboljšega med najboljšimi. To pot je bil to Sebastjan Peplnak, dijak naše srednje šole.

Realnost sedanosti je povzel naslov leta 2013 *„Who are the tenth brothers of the 21st century in Europe“* ali *„Kdo so deseti bratje v Evropi 21. stoletja?“* V 89 esejih so dijaki iz vse Slovenije našli današnje podobe desetih bratov v sodobnem svetu v ljudeh, odrinjenih na rob družbe: v priseljencih iz drugih držav, predvsem delavcih iz nekdanje Jugoslavije, ki so k nam prišli ‚s trebuchom za kruhom‘, med študenti v tujini, ki so se jim dogajale osebne stiske, pa tudi ljubezni in razočaranja. Pa tudi v družinah, kjer je nasilje, alkohol ali nesprejetje istospolne usmerjenosti že dodobra načelo družinske temelje. Natečaj je potekal v okviru evropskega leta državljskih pravic, ki ga je izglasoval evropski parlament z namenom, da bi povečal zavedanje o pravicah, ki so povezane z državljanstvom EU. Nagrajenci so navdušili z bogastvom domišljije, poznavanjem problematike in veliko izraznostjo v angleškem jeziku še prav posebej pa prvonagrajena **Anja Pirc, Srednja šola Josipa Jurčiča.**

“Money is a good servant, but a bad master“ - Denar je dober sluga, a slab gospodar je bil lanski izziv, povezan z evropskim letom državljskih pravic. Evropski parlament je leto 2013 določil za leto poudarjenega zavedanja človekovih pravic v Evropski uniji. Razkroj moralnih vrednot, bogatenje posameznika in teptanje človeškega dostojanstva najmanjših, najbolj ranljivih v družbi 21. stoletja - tako nepredstavljivo, povsem podobno razmišljanju Josipa Jurčiča, katerega junak Kozma - neveden in ubog pastir - iznenada obogati. Nepričakovano bogastvo preprostega moža spremeni, mu pokaže vabljeni sij sveta denarja in nadutosti, pa tudi osamljenosti in končno - hrepenenja po nekem drugem, skromnejšem času ... Izjemen izziv mladim današnjega časa je prinesel tudi 81 izjemnih literarnih mojstrov in prvo mesto Sabini Černe, dijakinji 4. a oddelka SŠ za gastronomijo in turizem Novo mesto.

Tako – s pogumom in optimizmom stopa Srednja šola Josipa Jurčiča v čas, ki ga je pisatelj le slutil. Leto 2015 je Evropsko leto za razvoj, kot sta razglasila Evropski parlament in Svet EU 16. aprila 2014. Potekalo bo pod sloganom *„Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost“*. Zato v tem letu še izzivalnejši – žal, zelo aktualen trenutek - *„Brain drain – is it a waste or gain?“ - Beg možganov – je*

to izguba ali priložnost? S svojim razmišljanjem bodo mladi ponovno izkoristili priložnost literarnega izražanja in soustvarjanja – in spomladi 2015 bo Srednja šola Josipa Jurčiča dehtela od besed novih in novih ustvarjalcev, ki jim je Jurčičeva beseda dala krila.

Jurčičev memorial je izjemna nadgradnja šolskega sistema; enkratna in popolna zamisel, ki poveže nostalgijo Jurčičevih junakov preteklosti z moderno izraznostjo angleščine, ki je mladim blizu. Ne ubija in ne krati ji ljubezni do materinega jezika. Nasprotno! Poveže ju v transcendentno simbiozo presežnosti, ki dokazuje bogastvo slovenske literature v sodobnosti in realnih razsežnostih družbe današnjega časa. Paleta ustvarjalcev bogati šolo in jo vpenja v kulturni prostor občine in države, v dogajanje v Evropi sami. Izbrani gostje ob sami vsakoletni prireditvi pa kažejo naklonjenost vodstva šole do literarnega ustvarjanja in so poklon tistemu, ki je pred stosedemdesetimi leti – nič hudega sluteč☺ - storil prvi korak v to smer; Josipu.

UČITELJSKI BIOGRAFSKI KROKIJ

Jakob Müller*

Grosuplje (1)

Od izobražencev je med ljudmi na deželi največji ugled in veljavo nekdanj imel duhovnik, takoj za njim pa učitelj, slednji ne le zaradi svojega poklica, ampak predvsem zaradi aktivnega delovanja v javnem in kulturnem življenju svojega kraja. Zdravnikov, ki so ugled in veljavo ohranili do danes, pa je bilo izven mest zelo malo. Zdaj je izobražencev vseh vrst in stopenj veliko več, njihovo delovanje pa je bolj profesionalizirano, omejeno na ozko izvrševanje poklica, onkraj tega pa je večinoma samo še zasebno, zato je tudi delež učiteljstva v javni kulturni produkciji veliko manjši, kar pa seveda ne pomeni, da njihovo delo – posredovanje znanj in vzgajanje mladih – ni pomembno.

V uvodu naj samo še pojasnim, da bodo v krogijih na kratko predstavljene življenjske in poklicne poti bolj ali manj naključno odbranih in že upokojenih ali pokojnih učiteljic in učiteljev osnovne šole Grosuplje, kjer sem dve leti tudi sam učil. Postopoma pridejo na vrsto, upam, še vse in vsi preostali. O osnovnem šolstvu na Grosupljem obstaja že kar bogata literatura (Cvetko Budkovič, Tatjana Hojan, Etbin Bojc in drugi), tako da je vsaj po imenu znanih že več kot sto učiteljic in učiteljev, ki so poučevali na Grosupljem. Zdaj na OŠ Louisa Adamiča in OŠ Brinje dela več kot sto petdeset pedagoških delavk in delavcev.

Teodora (Dora) Ahlin, roj. Mrak (1934)

Doma z Dolenjega Brda pri Poljanah nad Škofjo Loko. Oče Maks je bil krojač, po koncu druge svetovne vojne pa je postal logar; mati Barbara, roj. Demšar, je bila šivilja. Dora je začela v prvem letu vojne hoditi v prvi razred osnovne šole v bližnje Poljane (4 km). Vse štiri učiteljice so bile Nemke in so znale samo nemško, učence in učenci pa so znali samo slovensko, zato se je o poučevanju komaj dalo reči, da je pouk, sicer pa je tak pouk trajal samo pol leta: tedaj so namreč učiteljice zaradi partizanov zapustile šolo in pouka ni bilo vse do jeseni leta 1945. Tako Dora nikoli ni hodila ne v 2. ne v 3. razred, kot učiteljica pa je največ učila prav ta dva razreda. In dolgo je čutila, da iz pouka v teh dveh razredih nima lastnih izkušenj. Doma se je naučila poštevanka s pomočjo šiviljskega metra, kako se seštevanje spremeni v množenje, pa si ni znala razložiti. Doma se je sama veliko naučila od mame in z mamino pomočjo: črke, številke, pisati, brati, računati. Sicer pa ji je že pred začetkom šolanja Miklavž prinesel čitanko za prvi razred, čeprav doma niso imeli kaj dosti knjig. Spominja se, da je brala Meškovega *Volka spokornika* in Trdinove *Bajke in povesti o Gorjancih*, botra, učiteljica na Malenskem Vrhu, pa ji je posojala otroški reviji *Zvonček* in *Lučka*. Mama je bila naročena na revijo *Ženski svet*, v kateri so bile objavljane tudi krojne pole. Dora je bila zelo radoznala punčka in s sosedovimi, ki so imeli naročen *Vrtec*, so se pogosto igrale šolo.

Spomladi 1945 so v Poljanah odprli partizansko šolo in najprej ugotovili znanje otrok. Dora je »skočila« kar v četrti razred. Ker je bila šolska stavba požgana, so imeli pouk v nekdanjem gostinskem lokalu, in sicer učenci več razredov skupaj. Seveda je bilo znanje zaradi pretrganega šolanja in nato zaradi kombiniranih razredov skromno, tako so otroci šele po končanem 5. razredu nadaljevali šolanje na štirirazredni nižji gimnaziji v Škofji Loki. Za vpis na učiteljske je bilo potrebno končati 3. gimnazijski razred. In tako je v jeseni 1950 Dora začela obiskovati učiteljske v Ljubljani, kjer je živela v Domu Anice Černejeve.

* *Grosuplje, Jakhlova 14A, prof. in znanstveni svetnik*

Šola ji je bila že kot majhni deklici zelo všeč: vedno je občudovala učitelje in učiteljice, ker vse znajo. Iz let na učiteljskišči (1950-1954) se od profesorjev in profesorice spominja zlasti Žlebnika, Šegulove, Brdenove in Šafarjeve. V internatu so bila sama dekleta, med njimi tudi Marija Škrjanc, s katero sta pozneje postali kolegici na grosupeljski šoli. Po opravljeni maturi je že poleti 1954 dobila dekret za štirirazredno osnovno šolo v Stični, kjer pa je učila smo eno leto, saj je bila v jeseni 1955 premeščena na osemrazredno osnovno šolo na Polici, kamor je istega leta prišla tudi Vera Knapič. Razredi od prvega do četrtega so bili na Polici tedaj močni, višje razrede pa so združili v kombinacijo. Vsako leto se je kombinirani razred učil snov enega razreda in v štirih letih so obdelali snov vseh višjih razredov. Otroci pa so obiskovali šolo zelo neredno, doma so veliko delali, starši pa šole tudi niso jemali resno. Eden od učencev je prišel v celem letu v šolo samo enkrat: z vprežnim vozom je delal pri gradnji avtoceste, dovolj dobro zaslužil, oče pa je lahko plačal kazen. Pouk je bil dopoldan in popoldan, prosti dan je imela ob četrtkih in, seveda, nedeljah.

Leta 1959 se je Dora Mrak poročila z Ivanom Ahlinom, gradbenim referentom na občini Grosuplje, pozneje predsednikom občinske skupščine, kar dandanes nekako ustreza položaju župana. Imata hčerko Marušo, zdaj pravnico.

Na Grosupljem je Dora Ahlin učila zlasti 2. in 3. razred, in sicer do leta 1986, ko je bila zaradi zdravstvenih težav upokojena.

Pavel Barič (1929-1993)

Doma iz Sodevcev v Beli krajini, oče Ivan, kmet, mati Katarina, roj. Mihelič, kmetica in gospodinja. V družini so bili še trije sinovi, od katerih je Peter padel kot partizan, ter tri hčerke. Osemrazredno osnovno šolo je obiskoval v bližnjem Starem trgu ob Kolpi. Po končani srednji kmetijski šoli v Mariboru je kot kmetijski tehnik postal strokovni učitelj za poljedelstvo v kmetijsko-gospodinjiski šoli v Gradcu, Bela krajina, ob tem pa s študijem ob delu pridobil pedagoško kvalifikacijo za učitelja zgodovine in geografije. Leta 1956 je v domačem Starem trgu postal direktor kmetijske zadrage, ker pa žena ekonomistka tu ni mogla dobiti službe, sta odšla na Vrhniko, kjer se je zaposlil na kmetijskem posestvu Verd. Zaradi težke bolezni se je vrnil v prosveto, učil eno leto na osnovni šoli v Stični, od leta 1959 pa na osnovni šoli na Grosupljem. Leta 1964 je ob delu končal študij geografije in zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Skrben in podjeten je kljub boleznim zgradil hišo in skupaj z ženo potoval po Veliki Britaniji, Franciji, Madžarski, Romuniji in drugod. Zelo rad je igral šah, zato je na šoli ustanovil in vodil tudi šahovski krožek. Leta 1985 je bil invalidsko upokojen.

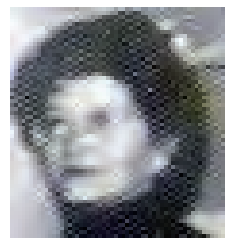

Učenci in učenke se ga spominjajo kot zelo razgledanega učitelja, ki je znal šolsko snov zelo zanimivo ne le razlagati, ampak tudi povezovati z aktualnimi dogodki (sovjetska zasedba Češkoslovaške; dežele v razvoju) in z najvišjo oceno radodarno nagrajevati tudi izvenšolsko družbeno vedenje. Bil je avtoriteta, zaradi vzkipljivega značaja in ostrih »obračunov« pa tudi strah porednežev.

Marija Dolenšek, roj. Kos (1936)

Doma iz Tabora (v Savinjski dolini), oče obrtnik (čevljar), mati, roj. Levstik, daljna sorodnica pisatelja Vladimira Levstika, gospodinja s končano trgovsko šolo. Mamin ded je kot vojak igral na Dunaju v vojaški godbi; pri maminem očetu so imeli klavir, čeprav je bil kmet; Marijin brat je bil prijatelj Karla Destovnika (Kajuha). Štirirazredno osnovno šolo (prva dva razreda nemška) je končala v domačem kraju, nižjo gimnazijo v Žalcu, učiteljšče pa v Celju, kjer je 1954. maturirala.

Prvo službeno mesto je bila osnovna šola na Bučki (1954-1958). Tu je poleg pouka tudi kulturno delovala: prirejala šolske proslave, vodila otroški pevski zbor, dopisovala v *Dolenjski list*. Na Bučki se je spoznala z Ignacem Dolenškom, mizarjem, ki je postal njen mož in oče treh njenih otrok. Na osnovni šoli Dvor (pri Žužemberku) je poučevala od jeseni 1958 do jeseni 1960, nato pa je začela učiti na Grosupljem (1960-1989). Inšpektorica Petra Dobrila, navdušena nad njenimi urami slovenščine, jo je spodbudila, da je na Pedagoški akademiji v Ljubljani vpisala in ob delu doštudirala slovenščino in knjižničarstvo.

Marija Dolenšek, dve leti moja kolegica in mentorica, je bila odlična pedagoginja in metodologinja; pri pouku slovenščine je uporabljala tudi skupinsko metodo, razvijala pri učencih in učenkah smisel za raziskovanje in timsko delo, predvsem pa jim je dala jasno, zaokroženo in trdno znanje slovenskega knjižnega jezika. V novi šoli Louisa Adamiča je v knjižnici uvedla prosti pristop, imela ure pravljic in vodila lutkovni krožek (*Čarobna skrinjica*, *Težave Peteršiljkove mame* itd.); predstave so imeli tudi po drugih šolah, podjetjih, ustanovah in na TV. Za svoje pedagoško delo je prejela občinsko Jurčičevo nagrado.

Božidar Alojzij (Dare) Gabrijel (1944)

Doma iz Šmarja, oče Ferdinand, trgovec, mati Leopoldina, obrtnica pletilja; v družini sta bila še dva sinova in ena hčerka. Prve štiri razrede osnovne šole je končal v Šmarju, višje štiri pa v Ljubljani. Iz šmarske šole mu je ostalo v spominu, da so bili kdaj še telesno kaznovani, in sicer s tanko šibo po dlaneh in hrbtu roke. Eno učilnico so imeli nad pošto, eno v starem gasilskem domu, dve pa v stari šoli. Po končani osnovni šoli se je vpisal na srednjo šolo za telesno vzgojo v Mariboru. Po maturi leta 1965 je postal učitelj telesne vzgoje, eno leto delal v osnovni šoli Šmarje, nato pa v osnovni šoli na Grosupljem. Pri telesni vzgoji je tedaj bila več kot polovica programa namenjena gimnastici. Za telovadnico so uporabljali dvorano kulturnega doma, sicer pa igrišče v Brinju. Od leta 1974 je dve leti delal na občinski zvezi za telesno kulturo, nato dve leti na teritorialni obrambi; leta 1975 je na paradi 9. maja v Beogradu vodil tristo slovenskih teritorialcev. Nato je bil šest let (1979-1985) načelnik oddelka za ljudsko obrambo občine Grosuplje in zato tudi član občinskega izvršnega sveta. Novembra 1985 je postal ravnatelj osnovne šole Louisa Adamiča. Sodelavke in sodelavce je rad spodbujal in pohvalil, vedno pa spoštoval, zato je imel velik ugled. Sam pravi, da so ga najbolj motile pritožbe nekaterih nekdanjih borcev zaradi učiteljic, ki so (skrivaj) hodile v cerkev. Šola je skupaj s podružnicami v Šmarju, Št. Juriju, Škocjanu, na Ilovi Gori in Kopanju imela 1725 učencev in učenk, 80 oddelkov in 140 pedagoških in drugih delavcev. Poleg kočevske je bila največja osnovna šola v Sloveniji. V starem šolskem posloppju ob Adamičevi cesti so imeli razredni pouk (1. do 4. razred), v novem šolskem posloppju na Tovarniški pa predmetni pouk (5. do 8. razred), na obeh šolah v dveh izmenah. Zato so v drugi polovici 80. let na Adamičevi cesti zgradili šolsko telovadnico, kuhinjo, jedilnico in knjižnico in leta 1997 se je dotedanja enota šole Louisa Adamiča osamosvojila in postala popolna osnovna šola Brinje.

Šolski okoliš med obema enotama so razdelili že leta 1990: levo (severno) od Adamičeve ceste je bil okoliš enote na Adamičevi, južno (desno) pa enote na Tovarniški cesti.

V mlajših letih se je ukvarjal z gimnastiko, bil igralec krajevnega nogometnega kluba (vratar), nato je igral roketni in ustanovil roketni klub v Šmarju, leta 1997 pa na Grosupljem najprej moški in nato še ženski košarkarski klub.

Z ženo Majdo (zdaj že pokojno), tudi učiteljico telesne vzgoje, ima hčerko Aljo.

Silva Gorše (1931)

Doma iz Ribnice. Oče Rudolf je imel majhno kmetijo, izdeloval suho robo ter vsako leto odhajal krošnjarij po Sloveniji, Avstriji in Madžarski; kipar France Gorše je bil njegov mali bratranec. Mati Marija, roj. Košir, je vodila kmetijo in skrbela za pet otrok: sina in štiri hčerke. Septembra 1943, po kapitulaciji Italije, je oče postal partizan 14. divizije in konec leta odšel na pohod na Štajersko. Pri Šoštanju so ga zajeli Nemci. Ker je dobro znal nemško, je ostal pri življenju – poslali so ga v koncentracijsko taborišče.

V prve štiri razrede je hodila na dekliški osnovni šoli v Ribnici, nakar se je začela vojna in z njo neredno šolanje. Vpisala se je sicer na nižjo gimnazijo v Kočevju, kjer je učil njen stric, vendar je zaradi vojnih razmer ostala doma. Za izpit čez prvi razred gimnazije je nekaj ribniških deklic pripravila mlada profesorica Bajt, domačinka. Drugi gimnazijski razred je še pred začetkom šolskega leta 1945/46 naredila na tečaju, 3. in 4. razred nižje gimnazije pa v Ribnici. Po mali maturi je leta 1947 odšla na učiteljsišče v Ljubljano (1947-1951). V najlepšem spominu ji je ostala prof. slovenščine Marija Jamar; s kakšnim žarom in občutkom je recitirala in razlagala slovensko književnost. Silva še vedno občuduje umetniško besedo in lepo nastopanje. Blizu ji je bila tudi zgodovina, ki jo je predaval Leopold Petauer, in geografija Bogdana Binderja.

Prvo službeno mesto mlade učiteljice je bila Bosljiva Loka v ozki dolini, v kateri je poleg Kolpe bilo prostora le še za cesto. Stanovala je v šoli in poučevala vseh sedem razredov, do petega razreda dopoldne, zadnja dva popoldne. Vseh otrok skupaj je bilo manj kot deset. Pozimi so se usedli okrog gorke peči in se učili. Do Osilnice, kjer je bila najbližja trgovina, je bilo 7 km. Naslednja štiri leta (1954-1958) je učila na Hribu–Loški Potok, najraje 3. ali 2. razred, prav nerada pa prvega. Šolo je vodila učiteljica Lesarjeva, ki je težko našla pohvalno besedo: narobe je bilo vse, karkoli je odločila v razredu ali izven njega, zato se je počutila vse manj samozavestna.

Tretje službeno mesto je bila OŠ na Grosupljem, kjer je učila skoraj 30 let (1958-1987). Ravnateljica je bila energična in dosledna Alojzija Umnik. Nekega dne je v Silvin razred vstopila mati neke učenke in začela zelo glasno protestirati, da hčerka nima pozitivne ocene iz matematike, ker da hodi v cerkev. Ravnateljica je slišala vpitje, vstopila v razred in ženski ukazala, da odide z njo v pisarno. Kmalu po prihodu jo je učiteljica geografije Jelka Poženzel povabila, da je začela voditi občinsko knjižnico, ki je bila tedaj v Müllerjevi hiši. V prvem prostoru je imela 3. razred, v drugem pa je bila knjižnica. Otrok v razredu je bilo navadno okoli dvajset (v Loškem Potoku okoli štirideset). V paralelki je učila Marija Perme, ki je postala Silvina velika prijateljica, in rada je hodila k njej v Ponovo vas.

Silvino glavno pedagoško načelo je bilo: odkrivati pri učenkah in učencih njihove dobre lastnosti in sposobnosti in na tem graditi njihovo znanje in značaj.

Silva je vedno zelo rada prepevala. Na Grosupljem je sodelovala v mešanem zboru Viktorja Žnidaršiča, v zboru Matilde Zorec, v zboru Lastovke, ki ga je vodila Mojca Intihar, zdaj pa že tretje leto poje v

zboru Univerze za tretje življenjsko obdobje Grosuplje, ki ga z velikim razumevanjem vodi Gabrijela (Gabi) Cedilnik. Tudi sicer zelo rada obiskuje različne glasbene, gledališke in druge kulturne prireditve, veliko bere, že dolgo pa je tudi slušateljica v umetnostni sekciji UTŽO Grosuplje, ki jo odlično vodi gospa Freyer.

Metka Krejan, roj. Zajc (1947)

Doma iz Višnje Gore, oče Jože, železničar - kretničar, mati Mihaela, roj. Jarc, pesnica in pisateljica. Prve štiri razrede osnovne šole je obiskovala v Višnji Gori, naslednje štiri v Stični, ker je višnjegorska šola imela samo prvih pet razredov. V Stični je končala tudi gimnazijo in maturirala. Francoščino so učili dr. Gantar, Hribar in Jevšenak, nemščino tudi Maja Smolej – Ficko, slovenščino pa Lampret, Čebašek, Slana in Cilka Žagar. Veliko veselje do slovenskega jezika in literature, do različnih pesniških oblik, do branja leposlovnih knjig in do recitiranja je »podedovala« po mami. V osmem razredu osnovne šole je znala pisati deseterce, gloslo, sonet, laški enajsterec in druge pesniške oblike. Maturirala je iz nemščine, in sicer iz literarizirane biografije J. A. Mozarta. V osnovni šoli je sodelovala v šolskem glasilu *Hudournik*, v gimnaziji pa v *Iskrah*. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je študirala slovenščino in nemščino in v *Jeziku in slovstvu* objavila članek iz slovenske skladnje. Ker je stanovala pri teti Miji Jarc, znani kostumografinji, je s štipendijo lahko podpirala očeta in mater. Zaradi domače stiske je leta 1969 zaključila študij že na prvi stopnji (po dveh letih) in takoj v jeseni začela učiti na osnovni šoli Grosuplje, in sicer slovenščino, nemščino pa samo učenca, ki se je prešolal.

Po štirih letih in pol se je zaposlila v zastopstvu tujih firm v Ljubljani, in sicer kot korespondentka za nemško govoreče področje. Po petih letih, ko je že imela sina, je odšla v Ivančno Gorico kot inokorespondentka v Livarni. Po dveh mesecih je zaradi mobinga dala odpoved in se zaposlila v vzgojnem zavodu za dekleta v Višnji Gori. Tu je učila nemščino, slovenščino in umetnostno vzgojo ter delala v vzgojni skupini. Tretjina deklet je bilo delinkventk, z mamili zasvojen je bila ena sama, ostale so bile begavke. Delo z njimi je bilo težko, vendar človeško polno. Ko se je družina preselila v novo hišo na Grosupljem, sta z možem dobila tretjega otroka, mož pa je družino zapustil. Po dveh letih je začela delati na osnovni šoli na Grosupljem, in sicer na oddelku za otroke s posebnimi potrebami. Učila je likovni in glasbeni pouk ter varstvo, hkrati pa je na šoli v Šmarju - Sapu fakultativno poučevala nemščino. Nato je eno leto učila v posebni šoli v Ivančni Gorici, nakar je dobila službo v OŠ Louisa Adamiča na Grosupljem, in sicer je učila slovenščino, fakultativno nemščino, po ustanovitvi druge samostojne šole pa je učila v Brinju slovenščino in nemščino.

Zdaj ima na Univerzi za tretje življenjsko obdobje na Grosupljem letno dva do tri tečaje nemščine, včasih lektorsko pregleda kakšno diplomsko nalogo, kaj poinštruiira, prevede kakšno poslovno pismo, kot ena od prevajalk je sodelovala pri knjigi Hansa Kunga *Svetovni etos*, sicer pa so ji, kot rada pove, glavna violina njeni trije vnuki.

Ljudmila (Milka) Maver, roj. Kosten (1940)

Doma iz Kamnega Potoka (poleg Trebnjega). Oče Anton je bil železniški uslužbenec in se je vozil v Novo mesto, mati Alojzija, roj. Lavrih, je bila gospodinja. V družini je bilo pet otrok: tri hčerke in dva sinova. Materin brat Ivan je bil duhovnik. Oče je nekaj let upravljal tudi železniški peskokop v Mirni Peči. Milka je v osnovno šolo hodila v bližnje Trebnje in zelo rada pomagala očetu pri poslovnih računih v zvezi s peskokopom, sicer pa si je od majhnega želela postati učiteljica. V gimnazijo se je vozila v Stično in tu leta 1958 maturirala, v Ljubljani opravila nekajmesečni učiteljski tečaj in še istega leta začela učiti v osnovni šoli v Stični, in sicer 2.

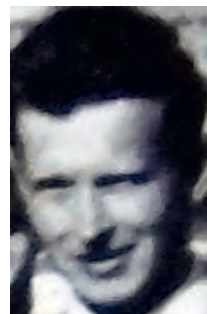
razred. Jeseni leta 1960 je začela učiti na Grosupljem, kamor se je preselila vsa Kostenova družina, ko je oče postal progovni mojster. Učila je izmenoma 2. in 3. razred. Ravnateljica Alojzija Umnik, sicer tudi sama matematičarka, je opazila, da Milki zelo leži poučevanje matematike, zato je začela učiti v 5. in 6. razredu matematiko predmetno, za polno število delovnih ur pa je učila tudi gospodinjstvo. Po spodbudi šolske inšpektorice je na Pedagoški akademiji v Ljubljani ob delu začela študirati matematiko in fiziko. Izpite za predmetni pouk matematike je uspešno opravila, vendar je zaradi manjkanja ur poleg matematike učila še tudi na razredni stopnji. Od leta 1972 do 1993, ko se je upokojila, je učila samo matematiko, ker je bilo na šoli Louisa Adamiča dovolj razredov. Njeni učenci in učenke so bili na republiških oziroma državnih osnovnošolskih tekmovanjih v matematiki zelo uspešni in so skoraj vsako leto dobili kakšno zlato priznanje. Več njenim učenkam se je matematika tako priljubila, da so postale matematičarke, npr. Anica Grandovec Bratanič, je diplomirala na Fakulteti za naravoslovje in matematiko, Glazarin je postala učiteljica matematike.

Od leta 1989 dalje je bila Milka pomočnica ravnateljice Ane Čeferin, s katero se je dobro razumela, vendar dela pomočnice ni z veseljem opravljala. Zelo rada je učila, zelo rada je imela delo z učenci. Pouk je potekal mirno in zbrano, ne da bi bilo potrebno povzdigniti glas, disciplino in zbranost je dosegla z urejenostjo, doslednostjo in primerno strogostjo. »Poklic učiteljice mi je pač ležal.«

Leta 1963 se je Milka poročila z Damjanom Mavrom, doma s Krke. Njuna otroka sta hčerka Damjana in sin Boštjan.

Janez Mikuž (1936)

Doma z Velikega Mlačevega. Oče Janez, doma z Rakitne, si je služil kruh s tesanjem in priložnostnimi deli. V prvi svetovni vojni je bil na Rombonu nad Bovcem kot vojak ranjen v roko in od tedaj invalid. Imel je skromno invalidnino, ki so mu jo po maju 1945 nehali izplačevati. Mati Ivanka, roj. Sedej, doma s Primorske, je po italijanski zasedbi prebežala na jugoslovansko stran in se vpisala na babiško šolo v Ljubljani. Ker ni imela predhodne izobrazbe, je bilo šolanje težko, vendar ga je uspešno zaključila in bila kot diplomirana babica nastavljena za občino Sp. Slivnica-Žalna.

Prve štiri razrede je Janez obiskoval v Žalni, nato pa nižjo gimnazijo v Stični, ker je bila na Grosupljem tedaj samo sedemletka. Prva leta je v Stični tudi stanoval, od vključno petega razreda dalje pa se je vozil od doma z Velikega Mlačevega, kjer sta starša zgradila hišo. Po maturi se je vpisal na strojno fakulteto v Ljubljani, vendar je zaradi materine smrti študij po pol leta moral opustiti. Sprejet je bil v 5., abiturientski razred učiteljskega in naslednje leto (1958) postal učitelj razrednega pouka.

Še isto leto je dobil dekret za osnovno šolo Hrib-Loški Potok, kje je učil le pol leta: februarja je bil

namreč poklican na odsluženje vojaškega roka, in sicer v Bilečo v Hercegovini. Po vrnitvi je dobil dekret za učitelja v Sodražici. Tu je eno leto učil 4. razred, v katerem je bilo 46 otrok. Po treh letih in pol je začel poučevati na osnovni šoli na Vidmu–Dobrepolje. Tu je nekoč neki učenec med poukom trdno zaspal, ker so doma pozimi delali zobotrebce, kar je bilo v dobrepoljski dolini pomembno dopolnilo družinskega prihodka. Njegovo zadnje učiteljsko mesto je bilo na Grosupljem, kje je učil fiziko in matematiko v vseh višjih razredih.

Janez je bil stvaren, miren in dosleden učitelj, dober metodik in dober vzgojitelj. Leta 1971 je zapustil učiteljsko delo in postal bančni uradnik v Ljubljani.

Z ženo Ivanko, socialno delavko, zdaj že pokojno, ima hčerko, zdaj pa ima veselje z odraščajočima vnukom in vnukinjo.

Marija Škrjanc, roj. Tomat (1936)

Doma iz Kranja. Oče Viljem je bil komercialist, mati Marija, roj. Šlibar, gospodinja. Poleg Marije sta imela še dva sinova. Osnovno šolo v Kranju je začela obiskovala leta 1942. Šolski pouk v Rajh vključenem Kranju je bil samo v nemškem jeziku, ki so ga otroci slabo razumeli, učitelji pa slovenskega jezika niso znali niti ga ne bi smeli uporabljati. Starša sta poskrbela, da jo je slovenskega knjižnega jezika skrivaj učil profesor Pavlič. Jeseni 1945 je bila brez preverjanja znanja ponovno uvrščena v 3. razred, čez dve leti pa je prestopila na nižjo gimnazijo. Ko je oče zapustil družino, je bilo zelo težko. Po treh razredih gimnazije je leta 1949 opravila sprejemni izpit za učiteljske v Ljubljani. Dobila je štipendijo, ki jo je njej in še štirim drugim maturantkam preskrbel gimnazijski ravnatelj Vončina, ki je tudi poskrbel, da so bile sprejete v Dom Anice Černejeve. Od profesorjev in profesorice na učiteljski so ji najbolj ostali v spominu Leon Žlebnik, ki je poučeval psihologijo, jedek in strupen, strah in trepet učenk in učencev; Potiskova, ki je poučevala matematiko, in Danica Goli, profesorica za vse metodike.

Po končanem četrtem razredu in opravljeni maturi je v jeseni leta 1954 dobila dekret za učiteljico v Škocjanu pri Turjaku. Škocjanska šolska stavba je bila ravno obnovljena, avgusta je kraj dobil elektriko. Šolski ravnatelj Rado Šturm jo je lepo sprejel in dogovorila sta se, da bo začasno imela hrano in stanovanje pri njegovi družini, kateri se je še isti dan pridružila na njivi pri kopanju krompirja. Seveda je bila, mestno dekle, nevajeno kmečkih del, zvečer močno utrujena. Čez en teden ji je mami poslala pohištvo, tako da se je lahko osamosvojila. Lepo in prostorno stanovanje z balkonom je imela v šoli. Na novo, kmečko okolje se je kar težko privadila, še posebej na močno narečno govoricu. Učila je dopoldne, in sicer kombinirani 3. in 4. razred, popoldne pa, dokler ni prišla učiteljica Olga Madon, še kombinirani 1. in 2. razred. Ravnatelj je učil višje tri razrede sedemletke. Učencev je bilo okoli 70.

Marija je vodila šolski pevski zbor, s katerim je hodila tudi na tekmovanja, nekaj časa je vodila tudi odrasli pevski zbor, ki pa je razpadel, in igrala v krajevni gledališki skupini, ki je vsako leto pripravila dve do tri gledališke igre. Skupino je vodil Jožef Marolt, ki je bil režiser, v njej pa je igral tudi Alojz Škrjanc, pozneje pravnik in Marijin mož, s katerim sta si zgradila hišo na Grosupljem in vzgojila svoja otroka: Roberta in Barbaro. Na Grosupljem je učila največ 4. razred, od leta 1971 pa v petih razredih naravo in družbo. Po spodbudi ravnateljice Alojzije Umnik se je namreč dodatno izpopolnjevala na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Pred upokojitvijo je bila pomočnica ravnatelja.

Na delo z učenci in učenkami ima veliko lepih in prijetnih spominov, morda najgloblje pa jo je prizadelo, ko je ob 8. marcu razredu dala nalogo, naj vsak napiše nekaj o svoji mami. Eden od učencev ni pisal, zato je stopila k njemu. »Ne morem pisati,« ji je povedal, »ker nimam, ne poznam svoje mami-

ce.« Tedaj se je zavedla, kako pomembno je, da učiteljica dobro pozna razmere, v katerih učenke in učenci živijo.

Tudi po upokojitvi leta 1990 zelo rada in pogosto obiskuje različne kulturne prireditve.

Nada Šubelj, roj. Kadunc (1934)

Doma iz Velikih Lipljen. Oče je bil kmet in gostilničar, mati Antonija, roj. Skubic, pa gostilničarka in gospodinja. V družini je bilo sedem otrok: en brat je bil mizar, eden tehtničar, eden uradnik pri Rdečem križu; ena od sester je delala v podjetju za kozmetiko, dve sestri sta bili gospodinji. Po odvzemu gostilne je vsa družina za dopolnitev zaslužka izdelovala zobotrebnice, oče pa tudi lesene gajbice.

Prvi razred osnovne šole je obiskovala v Škocjanu, ostale tri in štiriletno nižjo gimnazijo pa na Grosupljem. Zaradi oddaljenosti je živela pri stricu v Brvacah. Nato je eno leto obiskovala Poljansko gimnazijo v Ljubljani, ostale tri gimnazijske razrede pa v Stični, kjer je tudi maturirala. Živela je v internatu, ki je bil, enako kot šola, v samostanskem poslopju. V spominu ji je ostala prefekta, navdušena komunistka, in demonstracije leta 1954, ko so bili poslani pod samostanska okna, kot da so patri cistercijani krivi, da je Trst pripadel Italiji.

Po maturi je dobila občinsko štipendijo in odšla v Groblje (pri Domžalah) v višjo gospodinjsko šolo. Po dveletnem izobraževanju (prehrana, kuhanje, šivanje, likanje, vrtnarstvo, ekonomika gospodinjstva itd.) je postala učiteljica gospodinjstva in nastopila službo na osnovni šoli na Grosupljem. Gospodinjski pouk in »dodatno« vrtnarstvo je imela v višjih razredih (5. do 8. razred). Šolski vrt so imeli za šolo ob Adamičevi cesti, šolsko njivo pa onkraj mosta čez Grosupeljščico v smeri proti Sp. Blatu. Večino svojih pridelkov so porabili v šolski kuhinji, nekatere pa so tudi prodali. Tako je lahko neko leto trem najprizadevnejšim učenkam in učencem za nagrado kupila nalivno pero.

Še mlada si je na Grosupljem zgradila stanovanjsko hišo, zato je v šoli sprejemala dodatna dela, imela veliko ur varstva, zunaj šole pa tudi kuharske tečaje. Leta 1968 se je poročila z Lovrom Šubljem, gradbenim tehnikom, s katerim imata sina Matjaža in hčerko Alenko. Ob vsem tem je na Pedagoški akademiji končala biologijo in po odhodu Bogoljuba Kusa, učitelja biologije in kemije, začela poleg gospodinjstva učiti tudi biologijo.

Olga Žitnik, roj. Žagar (1941)

Doma z Blečjega Vrha, oče Jože, kmet, mati Marija, roj. Vovk, kmetica in gospodinja. V družini je bilo šest otrok. Štiri od petih deklet so študirale: dve sta postali učiteljici, ena defektologinja, ena socialna delavka, najstarejša pa je z možem postala uspešna podjetnica; brat je postal gospodar na veliki domači kmetiji. Olga je globoko hvaležna svojim staršem, da so jim omogočili izobrazbo, čeprav je bilo to povezano z velikimi stroški, materialnimi žrtvami in opovedmi.

V osnovno šolo je hodila na bližnje Polico, kjer so bili razredi od drugega do petega kombinirani. Učiteljice so se hitro menjavale, nekatere so dnevno prihajale od drugod, tudi iz Ljubljane, kar je pomenilo šest kilometrov pešačenja; avtobusne povezave še ni bilo, avtomobili pa so bili redki. Zato pouka večkrat tudi ni bilo. Nekateri učenci in učenke so obiskovali šolo poredkoma, ker se kmečki starši niso zavedali pomena znanja. Po končnem petem razredu je odšla v nižjo gimnazijo v Stično. Stanovala je v hiši njihovega

nekdanjega kmečkega pomočnika. Ravnatelj nižje gimnazije, ki je imela prostore v cistercijskem samostanu, je bil Leder, njegova žena pa ni bila le učiteljica, ampak je kot mati skrbela za mokre in premražene šolarje in šolarke. Olgi je ostala v zelo lepem in spoštljivem spominu. Ko so brali Cankarja, jim je prinesla dateljne, ker jih nihče ni poznal. Po končani nižji (štiriletni) gimnaziji je odšla na učiteljske v Ljubljani, kjer je po petih letnikih leta 1962 maturirala.

Zadnje dve leti študija je imela štipendijo, zato je odšla najprej učiti v občino Škofja Loka: prvo leto je učila 3. razred na osnovni šoli v Sovodnju, drugo leto pa v Stari Oselici, kjer so bili trije razredi v kombinaciji, otrok pa vsega devet. Pri šoli so imeli tudi velik šolski vrt, ki so ga z učenci in učenkami urejali in obdelovali. Starši so bili s šolo lepo povezani, do učiteljice pozorni in dobri. Ko je odslužila štipendijski leti, je odšla učiti bližje doma, v osnovno šolo Višnja Gora, ki jo je vodil ravnatelj Jeletič. Učila je 1. razred, v zavodu za dekleta pa tudi slovenščino in likovno vzgojo. V tem obdobju je naredila strokovni izpit, ob delu pa v dveh letih še razredni pouk na Pedagoški akademiji v Ljubljani. S tem je dosegla višjo izobrazbo in pravico poučevati predmetno stopnjo v 5. in 6. razredu. Po štirih letih je začela učiti na Grosupljem. Ravnateljica Hilda Lučovnik jo je sprejela za učiteljico slovenščine, učila pa je tudi tehnični pouk. Leta 1966 se je poročila z Antonom Žitnikom in od rojstva hčerke Nejke je na Grosupljem 22 let učila razredni pouk, in sicer kot elementarka, učiteljica 1. razreda. Poučevala je z velikim veseljem, polna ustvarjalnosti, v delo je vnašala metodične novosti, imela vzorne nastope za sodelavke in bila mentorica mnogim praktikantkam. Veliko je sodelovala z Anico Zajc, vodjo šolske enote za učence s posebnimi potrebami. Z njo je leta pripravljala številne šolske in krajevne prireditve, takrat je bilo razumljivo, da brez honorarja. Obe sta dobili priznanje Krajevne skupnosti Grosuplje.

Od leta 1991 je bila pomočnica šolskega ravnatelja Božidarja Gabrijela. V stari šoli, enoti šole Louisa Adamiča na Adamičevi cesti, so bili takrat vsi učenci od 1. do 4. razreda in šola s prilagojenim programom. Leta 1994 so ustanovili dve osemrazredni šoli z istim ravnateljem, enoto na Adamičevi cesti pa je še naprej vodila Olga Žitnik. Leta 1997 je enota na Adamičevi postala samostojna osnovna šola Brinje. Olga je bila eno leto njena ravnateljica, nato je odšla v pokoj. Njena glavna vodstvena izkušnja je bila, da je treba sodelavcem in sodelavkam zaupati, jim dati dovolj veliko samostojnost in jih znati pohvaliti. Taka vodstvena delavca sta bila ravnatelj Božidar Gabrijel in župan Rudi Rome in taka se je trudila biti tudi Olga Žitnik.

Od leta 1992 je bila članica izvršnega sveta občine za družbene dejavnosti (za šolstvo, kulturo in šport). Pripravila je obsežno in temeljito analizo stanja v šolstvu na področju sedanjih treh občin: Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropolje. Analiza je pokazala, da je bilo takrat razmerje med številom učencev in šolskimi prostori katastrofalno, saj je imelo samo na Grosupljem več kot 600 otrok popoldanski pouk. Skupaj z Občino, ki jo je vodil Rudi Rome, so sprejeli dolgoročni program gradnje šol in športnih objektov ter s tem pridobitev prostorskih pogojev za izvajanje dopoldanskega pouka v osnovnih šolah za vse učence. Med prvimi sta dobili prizidek šola na Vidmu–Dobropolje in šola v Šmarju - Sapu, nato je bila na vrsti gradnja nove šole Brinje na Grosupljem, na kar naj bi sledile gradnje okoliških šol. Po dolgih enajstih letih (v letu 2016) je na vrsti poslednja: nova šola na Polici.

Olga Žitnik je za svoje pedagoško delo dobila občinsko Jurčičevo nagrado, za uspešno družbeno delo pa priznanje Občine Grosuplje.

KRONIKA, LJUBILEJI, KULTURNI DOGODKI

EDO ŠKULJ, MUZIKOLOG IN ŽUPNIK

Jožef Marolt*

Rodil se je 23. 5. 1941 v bližnji Podsmreki pri Velikih Laščah. V sosednji hiši je bil rojen njegov prastric Josip Stritar. Oče je bil v začetku vojne aprila 1941 odpeljan v nemško ujetništvo. Ob koncu vojne je oče odšel v Italijo. Družina je štela štiri otroke, ki so se preživljali sami z materjo, kar je bilo ob vsem splošnem pomanjkanju zelo težko. Zato je mati, ob prvi priliki že leta 1947, z vsemi otroci pobegnila preko meje v Italijo. Iz Italije so odšli z ladjo v Argentino.

V Buenos Airesu je Edo končal osnovno šolo in gimnazijo, ki je trajala pet let. Vpisal se je na teološko fakulteto. V duhovnika je bil posvečen leta 1965. Začel je s študijem na Papeškem inštitutu za cerkveno glasbo v Rimu. Študij je končal leta 1972 z disertacijo o Stanku Premrlu. Zatem je odšel za župnika za Slovence v Frankfurt.

Leta 1975 se je vrnil v Ljubljano, kjer je bil organist za ljudsko petje, stolni vikar in kaplan. Bil je tajnik Teološke fakultete, koordinator za znanstveno raziskovalno dejavnost in vodja podiplomskega študija. Predaval je na Akademiji za glasbo, bil je tudi predstojnik katedre za zgodovino glasbe na Pedagoški fakulteti Univerze Maribor. Pri Muzikološkem inštitutu SAZU je izdal Gallusova dela v 20 zvezkih. Leta 1976 je začel ponovno izdajati revijo *Cerkveni glasbenik*, ki jo je urejal 26 let. Souredil je ljudsko pesmarico *Slavimo Gospoda* in samostojno v dvanajstih zvezkih *Cerkveno zborovsko pesmarico*. Izdal je 50 knjig, ki imajo najmanj sto strani.

Po štiridesetih letih delovne dobe se je odpovedal vsem službam in odšel za župnika v Škocjan pri Turjaku. V to faro je odšel, ker je blizu slovenskih Aten, kjer je bil tu krščen Primož Trubar in je v letih 1585 – 1589 služboval Jurij Dalmatin. V Škocjanu je bila rojena tudi njegova stara mama. Rojstni kraj Primoža Trubarja Rašica je do leta 1907 spadal v škocjansko faro.

Škulj je opravil pionirsko delo pri raziskovanju orgel na Slovenskem. Leta 1985 je skupaj z Milkom Bizjakom izdal reprezentativno delo *Orgle na Slovenskem*. Knjiga je bila prevedena v angleščino in nemščino. Sledila je knjiga *Orgle v ljubljanski stolnici* in knjiga o *Orglah v Ljubljani*. Izdal je vrsto monografij o posameznih orglarskih delavnicah. Napisal je *Pregled cerkvene glasbe* in izdal skupaj z Ivanom Florjancem *Slovenske protestantske napeve*. Dragocen je tudi njegov *Leksikon cerkvenih glasbenikov*. Nepregledno veliko je njegovih člankov in razprav v raznih revijah doma in v tujini.

* *Škocjan 21, 1311 Turjak, univ. dipl. pravnik*

V Škocjanu je izdal več knjig krajevnega pomena, kot so: Jerebova kronika župnije Škocjan pri Turjaku (541 strani), Kronika župnije Rob (258 strani) in Iz turjaške oznanilne knjige. Knjige so izšle v zbirki Acta Ecclesiastica Sloveniae, ki jo izdaja Inštitut za zgodovino cerkve na Slovenskem. Pomembna je tudi razkošna monografija, opremljena s fotografijami Marjana Smerketa: Tri četr tisočletja pražupnije Škocjan pri Turjaku.

Organiziral je praznovanje 750-letnice pražupnije Škocjan. V nedeljo, 5. septembra 2010, je bilo v farni cerkvi slovesno somaševanje, ki ga je vodil ljubljanski nadškof metropolit Anton Stres. Peli so združeni pevski zbori pražupnije (Škocjan, Turjak, Rob) ob spremljavi godbe na pihala Dobrepolje.

V Trubarjevem letu ob 500-letnici Trubarjevega krsta v škocjanski cerkvi je Kulturno društvo Škocjan izdalo zbornik Kraji in ljudje v Trubarjevi fari, ki ga je uredil Jožef Marolt. Edo Škulj je sodeloval v zborniku z več prispevki, v katerih je obdelal Trubarja in cerkveno glasbo, škocjanske župnike, Valvasorjeve zapise o Škocjanu, šolo in učitelje ter pomembne osebnosti, ki so bile doma ali so živele v Škocjanu. Na predvečer obletnice sedmega junija je bil v škocjanski cerkvi koncert protestantskih pesmi, ki sta jih pripravila Slovensko Cecilijino društvo in župnija Škocjan.

Celjska Mohorjeva družba je leta 2011 izdala in založila zbornik Edo Škulj – 70 let življenja in ustvarjenja. Uredila sta ga Tomaž Faganel in Primož Kuret. Zbornik na 189 straneh vsebuje naslednje prispevke: Primož Kuret – Edo Škulj, sedemdesetletnik; Ivan Florjanc – Transkripcija opusa Jakobusa Handla – Gallusa; Peter Grum – Pedagoško delo Eda Škulja; Angela Tomanič – Edo Škulj in organografija; Tomaž Faganel – Edo Škulj urednik in Zoran Krstulović - Bibliografija Eda Škulja.

Edo Škulj je zelo priljubljen med farani v župnijah Škocjan in Turjak. Sodeloval je pri organizaciji kulturnih prireditev v kraju in pri postavitvi spominskega obeležja Primožu Trubarju in protestantskim piscem, ki so delovali v Škocjanu. Zelo malo je poznano dejstvo, da je Andrej Savinec v Škocjanu prepisal prve slovenske protestantske knjige v tako lepi pisavi, da so jih lahko nemški tiskarji neuki našega jezika, natisnili v slovenščini, ki je bila podobna govoric preprostih ljudi v turjaški grofiji.

Za vsestransko pomoč je prejel priznanje Krajevne skupnosti Škocjan, Kulturnega in Gasilskega društva Škocjan. Občina Grosuplje mu je podelila najvišje občinsko priznanje z nagrado.

Izredno pomembno je opravljeno delo Škulja pri ureditvi krajevnega centra Škocjan. Tam je propadajoči hlev za živino obnovil in preuredil v pastoralni center. S to ureditvijo so bile v kraju odpravljene vidne posledice druge svetovne vojne.

V pastoralnem centru se poleg verske dejavnosti izvaja tudi kulturna dejavnost, kar je pomembno, ker v kraju ni učiteljev in ni pouka v šoli.

Na njegovo pobudo in zaradi ugleda, ki ga uživa v slovenskem prostoru, je v farni cerkvi Zavod za spomeniško varstvo obnovil gotsko kapelo. V cerkvi je postavil tablo z napisom, da je bil tu krščen Primož Trubar in drug napis z navedbo turjaških plemičev, ki so bili pokopani v cerkvi.

Na duhovnem področju je dal pomen petju, ki je bistven sestavni del bogoslužja. V Škocjanu je osnoval tri zборе: župnijski in dekliški zbor Kancijanile, ki ju vodi Katarina Bambič, otroški zbor Škocjančki vodi Petra Jakob Merljak.

Dr. Edo Škulj, farani se vam zahvaljujemo za opravljeno delo, ki nam bo v trajen spomin.

Viri in literatura:

Osebnih pogovorih. Tomaž Faganel in Primož Kuret: Edo Škulj – 70 let življenja in ustvarjenja, 2011.

JOŽEF MAROLT – OB 80-LETNICI

Korenin se ne da kupiti.

Marija Samec*

Visok življenjski jubilej je praznoval kulturni delavec, član uredniškega odbora Zbornika občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje Jožef Marolt. Rodil se je v Škocjanu pri Turjaku 22. 11. 1934. Osnovno šolo je sredi vojne vihre obiskoval v Škocjanu, Turjaku in v Marijanišču v Ljubljani. Zaradi vojnih razmer so mu končana štiri polletja nerednega šolanja priznali za štiri razrede. S tem predznanjem je šolanje nadaljeval v Ljubljani, kjer je maturiral na Gimnaziji Poljane. Po gimnaziji je končal študij prava na Pravno-ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Prosti čas med študijem je posvetil ljubiteljski kulturi ter delu v domači gostilni v Škocjanu in v knjižnici v Ljubljani. Vso svojo aktivno delovno dobo je bil zaposlen v Grosupljem. Pripravnništvo je opravil na Okrajnem sodišču v Grosupljem in v upravi Občine Grosuplje. Začel je kot vodja oddelka za gospodarstvo, urbanizem in komunalne zadeve takratne velike občine Grosuplje. Aktivno je sodeloval pri ustanavljanju številnih podjetij in obrtnih delavnic, katerih ustanoviteljica je bila občina. En mandat (štiri leta) je bil tajnik Skupščine občine Grosuplje. Od leta 1974 je opravljal pravno službo za več manjših podjetij. V tem času je organiziral zbiranje denarja za ureditev knjižnice v Košakovi hiši in za obnovo nekdanjega Sokolskega doma v Grosupljem za kulturne potrebe.

V letu 1978 je bil imenovan za direktorja Tovarne gostinske opreme Kovinastroj Grosuplje, sedanje družbe Kogast Gastronom. To podjetje je vodil polnih 16 let do svoje upokojitve. Tu je v prelomnih letih osamosvajanja in ob izgubi 90 % tržnega deleža v bivši Jugoslaviji pokazal vse svoje organizacijske sposobnosti.

Za svoje delo je prejel več priznanj: priznanje in nagrado Louisa Adamiča za gospodarske dosežke, Jurčičevo plaketo in srebrno priznanje Občine Grosuplje za dosežke na kulturnem področju. Je stalni sodelavec Zbornika občine Grosuplje in dolga leta tudi član uredniškega odbora. Njegovi prispevki s področja kronike in gospodarstva ter upravne razdelitve sedanjih občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje so objavljeni v 13 številkah Zbornika občine Grosuplje.

Po upokojitvi se je vrnil k ljubiteljski kulturi. Skupina krajanov je v Škocjanu v letu 1996 osnovala projekt »Stati inu obstati« za ponudbo naravnih danosti in obuditev zamrlih dejavnosti. Ta Trubarjev rek se je kasneje razširil po Sloveniji na raznih področjih. Od tega leta dalje organizira vsako leto za Trubarjev rojstni dan v Škocjanu tradicionalno kulturno prireditev. Leta 2001 je izdal drobno knjižico z naslovom **Stati inu obstati v Škocjanu**.

Po upokojitvi se je vrnil k ljubiteljski kulturi. Skupina krajanov je v Škocjanu v letu 1996 osnovala projekt »Stati inu obstati« za ponudbo naravnih danosti in obuditev zamrlih dejavnosti. Ta Trubarjev rek se je kasneje razširil po Sloveniji na raznih področjih. Od tega leta dalje organizira vsako leto za Trubarjev rojstni dan v Škocjanu tradicionalno kulturno prireditev. Leta 2001 je izdal drobno knjižico z naslovom **Stati inu obstati v Škocjanu**.

Med drugo svetovno vojno sta bila v Škocjanu požgana župnišče in šola. Obnovljena je bila samo šola, ki je bila leta 1970 ukinjena in od tega leta dalje je bila zgradba šole prazna. Organizacijski vodja obnove je bil Jožef Marolt. Združil je delovne predsednike krajevne skupnosti, gasilcev in kulturnega društva in obnovo so končali za 500-letnico rojstva Primoža Trubarja v juniju 2008. Pritličje zgradbe je namenjeno za potrebe krajanov. V okviru projekta je od leta 2001 v obnovljeni zgradbi šole Škocjan na

* *Ljubljanska 35, 1290 Grosuplje, profesorica in bibliotekarka*

novo urejena in odprta razstava o kulturni dediščini »Včeraj v Škocjanskih hribih«, ki pomeni zametek stalne krajevne etnografske zbirke, ki jo je postavil dr. Boris Kuhar.

Leta 2000 je dal Jožef Marolt pisno pobudo za ureditev krajevnega centra Škocjan. Predlog so podprli krajevna skupnost, Župnijski urad Škocjan in Občina Grosuplje. Leta 2002 je krajevna skupnost ob otvoritvi poslovilne hiše postavila skulpturo akademskega kiparja Staneta Jarma »Kristus« in knjigo Trubarja z njegovimi besedami: »Pred Bugam smo vsi glih«. Leta 2003 je Kulturno društvo Škocjan obnovilo in prestavilo s pokopališča na Kopanju v nastajajoči spominski park v Škocjanu spomenik Janezu Jerebu, kronistu in kulturnemu buditelju. Leta 2006 so postavili osrednje spominsko obeležje. Kipar Stane Jarm je izdelal portret Primoža Trubarja in skice dveh napisnih plošč. Prva je posvečena 750-letnici romanske cerkve v Škocjanu, druga pa 500-letnici rojstva Primoža Trubarja in delovanju protestantskih piscev. Pod lipo so postavili okroglo klop, ki stoji v sredini obeležja, kjer obiskovalci v miru posedijo, preberejo napise o krajevni zgodovini in si ogledajo kraj. Leta 2007 je bil Jožef Marolt imenovan za predsednika posebnega odbora za organizacijo proslav v Trubarjevem letu. V župnijski cerkvi sta bili leta 2007 s soglasjem pristojne spomeniške službe postavljeni dve tabli, ki pričata o Trubarju in v cerkvi pokopanih vitezh Turjaških. V cerkvi je bila obnovljena gotska kapela. V zgradbi šole so razširili etnografsko zbirko.

Spisal je igro **Osvobojena svoboda** in satirično komedijo **Prekucije**, ki jo je v njegovi režiji leta 2003 uprizorilo domače kulturno društvo. Zasnoval je knjižne izdaje, v katerih je proslavil župnika Janeza Jereba, ki je v Škocjanu sezidal novo cerkev in bil kulturni buditelj: **Janez Jereb : 1873–1937 : ob sto-ti obletnici Jerebovega prihoda v Škocjan; Profara Škocjan pri Turjaku in župnik Janez Jereb ter Kako sem vodil škocjansko godbo.**

Zasnoval in uredil je zbornik ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja **Kraji in ljudje v Trubarjevi fari**. Sodeloval je pri mnogih izdajah, ki so izšle v Škocjanu. V Zborniku občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje je pisal občinsko kroniko, predstavljal je znane podjetnike iz naših krajev, na obletnice Kovinastroja je vedno opozoril s preglednimi članki.

»Korenin se ne da kupiti, kjer so, je tudi bogastvo. Treba se je potruditi, da se pokažejo,« je v nekem članku zapisal Jožef Marolt. Prav on sam se ves čas trudi pokazati bogastvo svojih krajev in preko svojega dela tudi njihovo duhovno bogastvo. Naj mu bo dano še dolgo saditi in pobirati sadove svojega dela na vseh različnih področjih, ki jih obvladuje.

KNJIGA JE ČUDEŽNI PREDMET, KI OHRANJA ŽIVLJENJE

70 plodnih let glavnega urednika zbornika naših občin dr. Mihaela Glavana

Drago Samec*

Knjige, rokopisi, prvotiski ter protestantika so področja, ki označujejo dr. Mihaela Glavana (*15. 4. 1945), anglista in slovenista ter raziskovalca našega knjižnega in rokopisnega gradiva v nacionalnem okviru.

Kot vodja Rokopisnega oddelka v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) v Ljubljani je kot skrbnik narodnega zapisanega spomina skrbel za njegovo ohranitev ter dopolnjevanja, z izdajo Stiških rokopisov pa je kot »krono izdajanja faksimilov prejšnjih desetletij« začrtal usmeritev, ki ji je sledil na poti omogočanja dostopnosti sicer težko dostopnih originalov. Ozrmo se na pahljačo njegovih dejavnosti.

Po rodu izvira iz vasi Reber pri Žužemberku. Po študiju se je podal v pedagoške vode ter poučeval slovenski in angleški jezik. Njegovi slušatelji v Grosupljem in v Stični so ga ohranili v lepem spominu kot učitelja, ki je veliko dajal, a tudi zahteval. Pot je nadgradil kot ravnatelj v Gimnaziji Stična.

Angažirali so ga na Zavodu za šolstvo, kjer je pustil sled pri pripravi učnih načrtov za poučevanje slovenskega jezika in književnosti, tudi v izdajanju učbenikov v soavtorstvu.

Nato pa je njegova pot vodila v Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani, kjer je kot vodja Rokopisnega oddelka prevzel skrbništvo nad narodnim rokopisnim in prvotisnim zakladom. Osnova za delo v takšni instituciji so pregledni katalogi, zato se je z ekipo lotil zajetja podatkov o tukajšnjem gradivu. Ravno v tem času so s klasičnega dela prehajali na spletni vnos in dostop podatkov, tako da imamo sedaj ves katalog sodobno spletno dostopen.

Takoj se je sistematično poglobil v slovensko knjižno bogastvo od začetkov ter začel objavljati prispevke s tega področja (med njimi: Slovenski nacionalni literarni arhiv v Narodni in univerzitetni knjižnici, 2000; Zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, 2003).

V množici njemu zaupanih pisnih dragotin slovenstva se je lotil obravnav naših prvih tiskov (Izvirna slovenika iz 16. stoletja v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, 1984), za katere je pripravil tudi bibliografijo prvega izida in reprintov (Prve slovenske knjige, slovenski reformacijski tiski v izvornikih in v ponatish, 2000).

Med njegovimi bližnjimi ljubeznimi so prve slovenske knjige, ki so nastale v 16. stoletju, zato je v ospredje stopila protestantika v predstavitvah rokopisnega gradiva, objav, reprintov in faksimilov (Rokopisna protestantika v Narodni in univerzitetni knjižnici, 1984; Trubarjev narodni kulturni program, 1992), ob tem, da je v njegovem uredništvu izšla množica protestantike kot faksimilov izdanih tiskov iz 16. stoletja. Dr. Mihael Glavan je sodeloval kot predlagatelj, urednik, pisec spremnih besed ter kot avtor razprav o teh delih. Naj izbrane iz množice samo suhoparno naštejemo, četudi je bila k vsakemu naslovu vložena neizmerna množina dolgotrajnega dela:

* *Ljubljanska 35, 1290 Grosuplje, profesor in bibliotekar*

Trubar, Primož: Catechismus : v slouenskim iesiku sano kratko sastopno islagu (1555); Ta evangeli svetiga Matevsha (v Trubarjevem prevodu, 1555); Biblia, tu je, vse Svetu pismu, Stariga inu Noviga testamenta (v Dalmatinovem prevodu, 1584); Hishna postilla D. Martina Lutheria (v Trubarjevem prevodu, 1595); Trubarjev Catechismus s dveima islagama (1575); prav tako Trubarjevi Try duhouske peissni : v ti eni, ie te cerque boshye (1575); Register vnd summarischer Inhalt (1561) ter Ta drugi deil tiga Noviga testamenta (1560).

Vsa ta edicijska dejavnost je vodila do preglednih razprav, kot je med njimi npr.: Reprinti in faksimili slovenske protestantike (2007) ter do njegove doktorske disertacije Edicijski problemi izdajanja starih knjižničnih fondov v faksimiliranih izdajah (2004), ki vsebuje tudi bibliografski popis slovenskih faksimilov in reprintov. Tako korenitega vpogleda v tovrstno problematiko doslej še nismo imeli.

V ta sklop sodi še celovit prikaz Trubarjevega življenja: Trubarjev album: romanje s Trubarjem (2008). V njem je »nanizano tako rekoč vse, kar se je do današnjih dni dognalo o življenju in delu Primoža Trubarja, bogati ga več kot 300 slikovnih prilog, na katerih spoznavamo kraje, v katerih je živel, njegove sodobnike in dela, ki jih je ustvaril, polovica je bila posnetih prav za to priložnost.«

Naj k protestantiki dodamo, da je kot eden najboljših poznavalcev dela, življenja in zapuščine Primoža Trubarja leta 2008 poskrbel za državni odkup novoodkrita Trubarjevega Noviga testamenta posledni delj iz leta 1577, ki ga je hranil zasebnik v Jeruzalemu.

Ni pa se omejil samo na protestantiko 16. stoletja, pač pa sta posebej izstopajoča še faksimila Brižinskih spomenikov ter Stiškega rokopisa.

Seveda je ob takšnem naboru interesnih sfer nemogoče navesti vsega, o čemer je dr. Glavan pisal, naj zadostujejo le podatki o izstopajočih nekaj sklopih. Predstavil je rokopisne ostaline naših klasikov, saj je raziskal poti izdaj od Prešernovih posameznih del, Cankarjeve Bele krizanteme, Gradnikove lirike, pa do novejših ustvarjalcev, med njimi dnevnških zapisov Lojzeta Kovačiča z naslovom Zrele reči, pa s posebno zgodbo zaznamovanega Dnevnika pesnika Janeza Menarta; z njim smo potovali proti večnemu življenju Gregorčičeve poezije z Zlato knjigo ali pa z Balantičevimi novimi zbirkami. Z njegovimi novimi dognanji smo bili seznanjeni v izboru Kajuhovih pesmi, ki mu je dodal esej o intimni in družbeni usodi pesnika Kajuha; posebna uspešnica pa je bila knjiga Ljubimca z Vošnjakove ulice - pisma Silve Ponikvar in Karla Destovnika Kajuha, kjer njuna zbrana pisma pripovedujejo o najlepši ljubezenski zgodbi v okupirani Ljubljani.

Glavanova dolgoletna ljubezen pa je Edvard Kocbek, saj je doslej sopripravil knjigo njegove partizanske lirike ter že kar nekaj njegovih Dnevnikov. Iz rokopisnih zvezčičev, ki jih hranijo v Rokopisni zbirki, je doslej uspel iz rokopisa razbrati in izdati dnevnike že za več let Kocbekovega življenja.

Ne smemo pozabiti, da smo se z njim podali tudi na potovanja po poteh pisatelja Frana Jakliča Podgoričana z Jakličevo knjigo, s katero nam je približal čas in delo dobrepoljskega učitelja, politika ter zadružnika.

Skupaj z dr. Glavanom pa smo leta 2004 uživali v NUK-u na enkratni razstavi originalov štirih prvih zapisov v slovenskem jeziku, originalnih Brižinskih spomenikih, pa Celovškem, Čedajskem in Stiškem rokopisu, razstavi, ki je bila poimenovana Rojstni list slovenske kulture. Posebej je ponosen, da je za to razstavo v Ljubljano iz Münchna prvič pripeljal Brižinske spomenike, kar je bil izjemen dogodek.

Vse njegovo delo pa ga je vpreglo še v posebno razstavno dejavnost. Od začetkov sodeluje pri Rastoči knjigi, ki je kot prilagodljiva razstava civilno kulturno gibanje, ki promovira Slovenijo in Slovence preko knjige in je začela rasti v Kostanjevici na Krki, nato na je potovala po krajih v državi, pa v Bru-

selj, pa Gent in München.

Za naše okolje je pomembno, da se je zapisal v naš spomin tudi kot avtor domoznanskih prispevkov. O Stiškem rokopisu je postavil stalno razstavo v Srednji šoli v Ivančni Gorici. V glasilu občine Ivančna Gorica Klasje v rubriki Domoznanska galerija objavlja obsežne prispevke o domačinih ali občanih, ki so v okolju pustili sled, pa jih spet samo suhoparno nekaj naštejmo: Lado Ambrožič Novljan, Janez Čandek, Marko Gerbec, Josip Jurčič, dr. Jože Kastelic, Miha Kastelic, pesnik Anton Hribar-Korinjski, Jožef Kek, Miroslav Malovrh, grecist dr. Avgust Mušič, Pavel Perko, dr. Stanko Vurnik in Ivan Zorec. Ti prispevki celovito predstavijo raziskovano osebnost.

Že na stiški gimnaziji in nato v domačem okolju je znal povezovati dijake in domačine z gledališčem, saj je režiral več dram, z ženo Marjeto pa je sestavil tudi gledališki večer po pripovednih delih Josipa Jurčiča z naslovom Pri Obrščaku.

Tri občine, ki so nastale iz prejšnje občine Grosuplje, skupaj izdajajo Domoznansko zbirko občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropolje, katere glavni pobudnik in urednik je dr. Glavan, sam pa je v njej z dokumentarno biografijo in izborom besedil predstavil pripovednika Ivana Zorca.

Delo dr. Mihaela Glavana je bilo zgodaj opaženo, zato je prejel tudi več nagrad in priznanj, tu pa spomnimo le na Čopovo diplomu (1990), ki jo podeljuje Zveza bibliotekarskih društev Slovenije; predsednik Republike Slovenije Danilo Türk ga je odlikoval z redom za zasluge (2011); v letu 2015 pa je postal častni občan občine Ivančna Gorica.

Ne na zadnjem mestu moramo spomniti še, da je prvi urednik Zbornika občine Grosuplje dr. France Adamič dr. Glavanu predal uredniško pero v daljnjem letu 1989, tako da je urednik že od 16. zvezka iz leta 1990, za katerega je takoj pripravil bibliografsko kazalo predhodnih zvezkov. Po osnovanju novih občin je 19. zvezek že prevzel novo poimenovanje Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropolje, letos pa je izšel že 29. zvezek. Kot urednik skrbi za kontinuiteto, pestrost objav ter prezentacije zvezkov, sam pa prispeva pregledne članke predvsem o osebnostih našega okolja.

Ob takšni obilici interesnih krogov je nemogoče navesti vse, s čimer se je dr. Mihael Glavan ukvarjal.

Verjamemo, da ima delovni urednik našega zbornika še veliko idej in tem, s katerimi nas bo razveseljeval in prosvetljeval, zato mu želimo veliko vitalnosti in zdravja.

Vse dobro Vam želimo, gospod glavni urednik!

POSLOVILI SO SE

FRANCE VRBINC (1924–2016) – ŠOLNIK, POLITIK IN KULTURNIK

Marija Samec

V Tischlerjevi dvorani Mohorjeve družbe v Celovcu sta v ponedeljek, 25. januarja 2016, dve osrednji koroški organizaciji, Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza, podelili 37. Tischlerjevo nagrado. Prejel jo je naš rojak dr. France Vrbinc iz Šmarja – Sapa, ki je od povojnih let živel na Koroškem.

Dr. Joško Tischler je bil šolnik, politik in kulturnik. Zavzemal se je za pravice koroških Slovencev, ustanovil je Narodni svet koroških Slovencev in Zvezno gimnazijo za Slovence v Celovcu in postal njen prvi direktor. Dosegel je zakon o obveznem dvojezičnem šolanju na Koroškem. Zavedal se je, kako pomembne so vezi med Slovenci povsod po svetu. Po njegovi smrti so po njem poimenovano nagrado namenili političnim in kulturnim delavcem, ki prispevajo v zakladnico slovenske narodne skupnosti na Koroškem ali pa imajo zasluge pri širjenju in utrjevanju narodne zavesti in ugleda koroških Slovencev doma ali v tujini.

Dr. France Vrbinc je prejel Tischlerjevo nagrado za vztrajno skrb za lepo slovenščino, uveljavljanje in spoštovanje slovenskega knjižnega jezika v javnosti in prizadevanja za vključevanje slovenskih laičnih kristjanov v Cerkev in družbo. To pa ni prvo priznanje zavzetemu kulturnemu delavcu in zavednemu koroškemu Slovincu. Leta 1985 je že prejel veliki častni znak dežele Koroške, leta 1995 mu je Krščanska kulturna zveza podelila Janežičevo priznanje, leta 2011 pa je prejel Elizabetino medaljo Koroške Karitas.

O Tischlerjevem nagrajencu dr. Vrbincu je spregovoril Hanzi Tomažič, glavni urednik Nedelje, cerkvenega lista krške škofije za Slovence. S poetično besedo je orisal življenje nagrajenca in omenil vse tiste svetovne in domače dogodke, ki so kakorkoli vplivali na njegovo življenje.

Dr. France Vrbinc je naš rojak, saj se je rodil na dan sv. Neže, 21. januarja 1924, v Šmarju - Sapu pri Grosupljem. Po osnovni (ljudski) šoli v Šmarju je šolanje nadaljeval na škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu pri Ljubljani in na klasični gimnaziji v Ljubljani. Spada v generacijo, ki jo je druga svetovna vojna močno prizadela. Konec junija 1942 je bil v množičnih italijanskih aretacijah odpeljan v Gonars v Italijo. Po šestih mesecih stradanja in negotovosti je bil odpuščen iz taborišča.

Doma so ga zaradi znanja italijanščine mobilizirali šmarski vaški stražarji za tolmača, srečen je bil, da mu ni bilo treba ne na straže, ne na patrolje. »Toda smrtonosna nevarnost se vedno bolj bliža. Vaške straže naj bi se zbrale na gradu Turjak. France zamuja, saj se še poslavlja od zlahte. Že sliši streljanje, partizani udarjajo z vso silo, vaški stražarji, ki ostanejo živi, se razbežijo, France je spet doma.« Ko so septembra 1943 njegov rojstni kraj zasedli partizani, je bil spet mobiliziran kot tolmač v delavski četi Cankarjeve brigade.

»Dodeljen je delavski četi, toda tudi tukaj kot pisar, namesto krampa in lopate nosi torbo s pisalnim strojem. Čatež, Zaplaz, Moravče, Sveti Križ (Gabrovka), vmes pa nemške rakete in napadi iz zasede,

hoja brez konca in kraja.« Med nemško ofenzivo je bil ujet blizu Trubarjeve domačije in predviden, da ga pošljejo v taborišče v Nemčijo. »France spet gleda v puško, nemški vojak ga bo ustrelil, če bo našel pri njem naboje. Toda France nima nič, še pisalni stroj je izgubil na begu. Že spet je na transportu, že stoji pred nemškim zasljevalcem, že je bos, ker mu je oficir ukradel čevlje, že se razlegajo govornice, da jih bodo odpeljali v Dachau.«

V Ljubljani se mu je uspelo oddaljiti od ujetniškega transporta. Znašel se je v skupini domobrancev, nastanjenih na Ljubljanskem gradu. Po naključju je zanj izvedel domači župan in ga zaradi znanja italijanščine zaposlil kot tolmača in tajnika na občini Šmarje. Decembra 1943 je torej postal spet civilist. Bolj se je vojna bližala koncu, bolj strah ga je bilo za lastno življenje.

Hanzi Tomažič nadaljuje slavljencev življenjepis: » ... France razmišlja, da je bolje umakniti se za ne-

kaj tednov, da se zadeve umirijo. Trije fantje s kolesi se odpravijo na pot, z nič kaj veliko prtljage, saj bo trajalo le slab mesec, pa so spet doma. Od mame se poslovijo in niti približno ne slutijo, do bo trajalo celih deset let, da jo bo spet videl. V Ljubljani se razlegajo govornice, treba bo naprej proti meji z Avstrijo, skozi Kranj, naprej v Tržič, gor proti sveti Ani na Ljubelju; vpitje, vprege, zaskrbljeni obrazi, molitev, prepiranje in streljanje, govornice in negotovost – fantovski kolesarji sredi tega vrveža hitro napredujejo in se brez težav prebijajo skozi črno luknjo; zaradi nereda, kaosa jo morajo prehoditi kar trikrat – prvič na severno stran, drugič nazaj zaradi preplaha, češ da je partizanska zaseda, tretjič spet nazaj na pot, ki vodi na ono stran dol proti nemškemu Petru in naprej v Borovlje, čez Dravo proti Celovcu, dokler jih angleški

vojaki ne porinejo s ceste, tja proti Vetrinju ...«

France je prišel maja 1945 v Vetrinjo na Koroškem. Mnoge so iz tega taborišča z vlaki vrnili v domovino, v smrt. Okrog pet tisoč civilistov so iz Vetrinje preselili v begunsko taborišče v Špitalu ob Dravi. V begunski gimnaziji, ki jo je vodil Marko Bajuk, v Peggezu pri Lienzu je leta 1947 maturiral v tretji maturitetni skupini.

France Urbinc se je vključil v igralsko skupino deklet iz gospodinjske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu. V misteriju Brezmadežna je igral Luciferja tako prepričljivo, da so ga opazili. Razmišljal je o izselitvi v Ameriko, a postopek se je vlekel. Vpisal se je na graško univerzo kot študent klasične filologije, pozneje slavistike, primerjalnega jezikoslovja in vzhodnih študij. Družil se je z duhovnikom in glasbenikom Francetom Ciganom, s katerim sta se poznala že od doma, pel je v graškem stolnem zboru in zboru graških študentov, ki ga je vodil France Cigan. Ko se je po študiju Cigan vrnil na Koroško, je povabil s seboj tudi Franceta Vrbinca, ki je na Kamnu v Podjuni (Stein im Jauntal) opravljal različna dela: bil je kuhar, organist, mežnar, hlapec za vse. S Ciganom sta potovala po Koroški in zbirala ter zapisovala stare koroške pesmi. France je nastopal po vaških odrih, počasi se je vživljal v koroško stvarnost in Jakópčev France s Sapa je postal Franček s Kamna. Tu je spoznal svojo bodočo ženo, Sofijo, najmlajšo iz Rondolfove družine. Skupaj sta šla v Gradec, kjer je France študiral in delal kot stavec in lektor za starocerkvenoslovska besedila pri založbi Adeva. Dobil je avstrijsko državljanstvo in postal znanstveni pomočnik na slavističnem inštitutu graške univerze, kjer je bil leta 1960 promoviran za doktorja filozofije. In še istega leta sta se Franc in Sofija poročila. Rodita sta se jima sin Miha in hči Andreja.

Mladega doktorja filozofije so povabili v Celovec, kjer je prevzel vodenje celovške Mohorjeve tiskar-

ne, bil nekaj časa urednik knjižnih izdaj Mohorjeve družbe, sodeloval je pri radijskih oddajah in postal leta 1973 urednik slovenskih oddaj na ORF v Celovcu. Vodil je mesečno rubriko Cerkev in svet. Do upokojitve decembra 1985 je vodil oddaje v slovenščini z občutkom za lep govorjen jezik. Glasbeni poslušnik mu je prišel prav pri snemanju zborovskih nastopov, maš, v spominu so ostale njegove informativne oddaje pa tudi pogovori z literati, šolniki, cerkvenimi sodelavci.

Pri Katoliški akciji je bil prvi laik, ki ga je za slovensko centralo nastavila koroška Cerkev. Pomagal je pri pripravah škofijske sinode, ki je v času, ko so padali ob cestah slovenski krajevni napisi, začrtala dokument o sožitju med Slovenci in Nemci, ki mu je politika sledila šele desetletja pozneje.

Dolga leta je bil pevec in tajnik Mešanega pevskega zbora Jakob Petelin Gallus in dejaven kot igralec. Bil je tudi podpredsednik Krščanske kulturne zveze (KKZ). Sodeloval je s šolskimi sestrami, predvsem v Šentrupertu (St. Ruprecht bei Völkermarkt), bil je dober svetovalec in sodelavec pri raznih prireditvah. Vedno si je prizadeval za dobro povezavo s Slovenci na Goriškem in Tržaškem.

Svoj dom je osnoval v dvojezični vasi Sreje (Srejach) v Škocjanu (Sankt Kanzian) na Koroškem blizu Celovca. Po upokojitvi leta 1985 se je še bolj posvetil prosvetno-kulturnim dejavnostim. Postal je predsednik Katoliške akcije.

Dr. Franceta Vrbinca poznamo kot stilista in tankočutnega poznavalca odtenkov domače besede, kar je dokazoval kot urednik in pisec »Jezikovnih kotičkov« v Nedelji (katoliški list krške škofije iz Celovca – pri nas je tak časopis Družina), kjer nas je z občutkom in znanjem opozarjal na jezikovne napake, ki jih govorimo in pišemo tudi v domovini. Rubriko je iz svoje lektorske zakladnice polnil celih 28 let do marca 2016. To bogastvo je strnil v tri priročne knjige 365 x slovensko: z jezikovnimi kotički skozi leto.

Dr. Vrbinca je bil ustanovni član in podpredsednik Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik (SNI Urban Jarnik) ter nadzorni odbornik Kulturnega društva v Škocjanu, kjer je bil tudi aktiven pevec v cerkvenem zboru. Vsa leta je bil dejaven kot prevajalec in lektor publikacij SNI Urban Jarnik in KKZ.

Svoj natančen in tenkočuten odnos do slovenskega jezika je potrjeval s prirejanjem besedil v obsežni zbirki pričevanj koroških usod z naslovom Tako so živeli, veliko je tudi prevajal za celovško Mohorjevo družbo. Leta 2013 je prevedel delo Floriana Th. Rulitza Vetrinjska in bleiburška tragedija : nasilje partizanskih enot nad begunci v maju 1945 na avstrijskem Koroškem. Pred tem je uredil spomine Ane Jug, rojene Olip, iz Sel (Zell-Pfarre) z naslovom Utihnile so ptice, utihnila je vas : spomini na selske šege in navade, na izselitev v Nemčijo, na taborišče Ravensbrück in na srečno vrnitev domov (2012).

V decembru 2013 se je v celovski Nedelji spomnil vrstnice in sošolke iz Šmarja, 90-letne Anice Vrečar (Škrbinčeve iz Podgorice), ki sedaj živi v Kotmari vasi na Koroškem. Pod voščili se je podpisal po domače: Jakópcjev France s Sapa.

Vseskozi ga je zanimalo vse, kar se je dogajalo v njegovem rojstnem kraju. Udeležil se je šmarskega simpozija leta 2004 kot častni povabljenec. Slikovito je obudil nekaj spominov na ljudi in kraje, kjer je preživel mlada leta in kamor je rad zahajal med sorodnike in znance. Če je le uspel, se je udeležil tudi vsakoletne prireditve Turističnega društva Šmarje – Sapa. Leta 2015 je bil častni gost prireditve Beremo pod lipo.

Koroški Slovenci so slavili s Šmarčanom in zavednim Slovincem dr. Vrbincom. V svojem nagovoru je poudaril: »Moja hudo ovinkasta pot me je vodila po raznih krajih in v nestanovitnih okoliščinah, vedno pa sem skušal uresničevati misel, da je materin jezik največja dota, ki sem jo prejel ob svojem rojstvu. Skrb za jezik in vzbujanje zavesti zanj tudi v soljudih sta se mi porodila med študijem v Gradcu. Na

Koroškem sta postala cilj mojega žitja in bitja.«

Po delu in kulturi posvečenemu življenju je iz tiskarne ravno še dobil v roke svoje zadnje delo – 3. knjigo »366 X slovensko« : z jezikovnimi kotički skozi leto, nato pa je zaključil svojo zemeljsko pot 1. aprila 2016.

Na pokopališču v domači fari Škocjan ob Klopinjskem jezeru se je od njega poslovila množica domačinov, prijateljev, sorodnikov in znancev tudi iz domovine.

Ob spoštljivem slovesu se bomo vedno spominjali njegovega s kulturo prepletene dela in zaslug za obstoj slovenskega naroda ter manjšine na Koroškem.

AVGUST LIKOVNIK – OB 10. OBLETNICI SMRTI

Marjan Potokar

V letu 2016 mineva 10 let od smrti Avgusta Likovnika, odločne in prepričljive osebnosti, ki je pustila neizbrisen pečat v slovenskem športu in Občini Ivančna Gorica. Zato ne preseneča odločitev občinskega vodstva, da se Gustiju, kot so mu pravili prijatelji, oddolži s postavitvijo doprsnega kipa v parku pred Podružnično šolo na Krki in z njegovemu delu posvečeno publikacijo..

Obe svečani dejanji sta sovpadali s praznovanjem občinskega praznika, tradicionalnim 40. kajakaškim spustom po reki Krki in zaključkom projekta »Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke«. S tem projektom se je uresničila vizija pobudnika in velikega prijatelja Krke Avgusta Likovnika.

Avgust Likovnik se je rodil 30. julija 1926 v Zidanem Mostu v delavski družini. Zgodaj se je začel ukvarjati s športom. Že kot štiriletnik je prvič nastopil v sokolskem dresu na javnem telovadnem nastopu Sokolskega društva Zlet v Zidanem Mostu.

Življenje in delo Avgusta Likovnika je bilo prepleteno z delovanjem na športnem, predvsem kegljaškem področju. Bil je vrhunski tekmovalec, trener in kapetan državne kegljaške reprezentance Jugoslavije. Leta 1953 je nastopil na prvem članskem svetovnem kegljaškem prvenstvu v Beogradu, in sicer kot član jugoslovanske »B« reprezentance, ki je žal nastopila izven konkurence. Dosegel je svetovni rekord med posamezniki z 934 podrtimi keglji in bil soudeležen tudi pri drugem – kot član ekipe (5154 podrtih kegljev).

Ne velja prezreti njegovega oblikovalskega talenta. Bil je glavni umetniški oblikovalec številnih športnih in drugih priznanj v Sloveniji, tudi Bloudkovih. Številne plakete, diplome in značke so nastale kot inspiracija v njegovem umetniškem ateljeju na Krki. Lahko potrdim, da je bil usklajen s svojim priimkom, saj je bil Avgust Likovnik tudi strasten »likovnik«.

Krasila ga je še ena lastnost, bil je odličen organizator in promotor. To je bilo zaznati tudi v občini Ivančna Gorica, predvsem na Krki, kjer je preživel zadnje življenjsko obdobje. Tu se je povsem predal turizmu.

Bil je večkratni slovenski prvak in rekorder ter državni prvak v kegljanju v nekdanji Jugoslaviji. Za jugoslovansko kegljaško reprezentanco je Avgust Likovnik kot tekmovalec nastopil 22-krat in z ekipo osvojil dve medalji na svetovnih prvenstvih (zlato in srebrno) in eno srebrno medaljo na evropskih tekmovanjih.

Med letoma 1964 do 1972 je opravljal nalogo zveznega selektorja in kapetana. Vlogo selektorja je prevzel leta 1964 na 5. evropskem prvenstvu v Budimpešti, kjer je jugoslovanska moška reprezentanca

osvojila naslov ekipnega evropskega prvaka, zlati medalji pri posameznikih in v moških dvojicah ter posamezno bronasto medaljo pri moških.

Vlogo zveznega selektorja in kapetana je opravljal tudi na 7. svetovnem prvenstvu v Linzu v Avstriji leta 1968. Tekmovalci so osvojili zlato medaljo in dve srebrni medalji. Enako vlogo je opravljal še na 9. svetovnem prvenstvu v Splitu leta 1972. Tekmovalci so osvojili dve srebrni in eno bronasto medaljo.

Bil je nosilec številnih odgovornih nalog.

- Leta 1979 je postal predsednik Kegljaške zveze Jugoslavije in to ostal vse do razpada nekdanje skupne države, do leta 1991.
- Bil je član in tudi podpredsednik Olimpijskega komiteja Jugoslavije.
- Leta 1982 je postal predsednik Kegljaške zveze Slovenije.
- Od 1983 do 1997 je bil predsednik Mednarodne kegljaške zveze, kar je eno najdaljših obdobij predsedovanja Slovenca kakšni mednarodni organizaciji.

- Avgust Likovnik je bil član izvršnega odbora OKS - Združenja športnih zvez, od ustanovitve do leta 2002.
- Med letoma 2002 in 2006 je bil član Nadzornega odbora Turistične zveze Slovenije.
- Leta 2003 je postal častni predsednik Mednarodne kegljaške zveze.
- Na ustanovni skupščini Kegljaške zveze Slovenije, 24. 4. 1992, je bil izvoljen za predsednika in na tem položaju je ostal do 21. 9. 2001.

Za svoje delo je prejel številna priznanja.

- Leta 1966 je prejel najvišje priznanje Kegljaške zveze Slovenije - zlati kegelj.
- Za svoje dolgoletno organizacijsko delo in prispevek k razvoju kegljanja in za vrhunske tekmovalne dosežke je leta 1969 prejel Bloudkovo nagrado.
- Leta 1972 je prejel najvišje priznanje Kegljaške zveze Jugoslavije - zlati kegelj z zlatim vencem.
- Leta 1979 je prejel zlato značko Zvezne organizacije za telesno kulturo Jugoslavije kot zaslužni športnik Jugoslavije.
- Leta 1987 je prejel najvišje kegljaško priznanje Mednarodne kegljaške zveze -zlati kegelj.
- Leta 1994 je prejel najvišje športno priznanje mesta Ljubljane - Rožančevo nagrado.
- Leta 1998 je prejel listino častnega občana Občine Ivančna Gorica za večletno sodelovanje in skupno soustvarjanje razvoja.
- 24. oktobra 2001 je prejel častni znak svobode Republike Slovenije za dolgoletno delo in vsestranske zasluge v kegljaškem športu.
- Likovniku je bil leta 2001 podeljen naziv »častni predsednik Kegljaške zveze Slovenije«.
- Leta 2001 je ob mednarodnem letu prostovoljstva Likovnik prejel priznanje Mednarodnega olimpijskega komiteja.
- Leta 2003 je v znak uspešnega sodelovanja in pomoči pri delovanju društva postal častni član Turističnega društva Grča z Lučarjevega Kala.
- Leta 2003 je prejel priznanje Državnega sveta Republike Slovenije za prostovoljsko delo na področju športa.
- Leta 2005 je prejel najvišje priznanje krovne športne organizacije - častno listino Olimpijskega

komiteja Slovenije.

Zadnje priznanje mu je izkazala Občina Ivančna Gorica 29. maja 2016 v parku pri Družbenem centru Krka z odkritjem doprsnega kipa, delom akademskega kiparja Borisa Prokofjeva. Prebivalcem v zgornjem delu reke Krke naj doprsni kip služi kot opomnik, da sledijo njegovim vizijam.

JANKO JAMNIK (1964–2014)

»Ko se zlomi cvet in je v njem seme, se rodi livada in vzcveti na tisoče cvetov.« (M. V.)

Marija Samec

Za posledicami tragičnega dogodka, ki se je na parkirišču na Viču zgodil 16. decembra 2014, je v bolnišnici 19. decembra 2014 umrl direktor Kemijskega inštituta, prof. dr. Janko Jamnik, svetovno priznan, cenjen in uveljavljen znanstvenik, strokovnjak ter izjemen človek.

Rodil se je na Lobčku pri Grosupljem. Po končani grosupeljski osnovni šoli se je vpisal na bežigrasjsko gimnazijo. Ves čas je kazal zanimanje za naravoslovje. Že kot otrok je trdil, da bo naredil avto na vodo. Pri devetih letih mu je uspelo narediti avto na električno baterijo, igračko, ki se je premikala. Vendar ni bil zadovoljen s svojim izdelkom. Ni razumel, kako deluje baterija, zato se je iskanju znanja o tej temi posvečal tudi celo srednješolsko obdobje. Že v drugem letniku gimnazije je začel delati v laboratoriju Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani in že začel razvijati in uresničevati nove ideje, vmes pa je hodil na olimpijade znanja in na njih dosegal odlične rezultate. Oglasil se je pri profesorju Pejovniku, da bi skupaj naredila baterijo metanol-zrak za električni avto.

Čprav je ves prosti čas prebil v kemijskem laboratoriju, je izbral študij fizike in leta 1988 diplomiral kot eden redkih fizikov tistega časa s temo o bateriji ter za nalogo prejel študentsko Prešernovo nagrado. Leta 1991 je magistriral, leta 1994 pa doktoriral na Oddelku za fiziko Univerze v Ljubljani.

Izpopolnjeval se je v znanih znanstvenih institucijah v tujini: na Inštitutu Maxa Plancka v Stuttgartu, na Univerzi Cornell ter v Los Alamos laboratories v Ameriki. V Stuttgartu je sodeloval s profesorjem Joachimom Maierjem. Dr. Jamnika se spominja kot briljantnega znanstvenika, pokončnega in iskrenega človeka, iskrivega in polnega humorja. Tu je dokončno prodril v skrivnost baterije in tudi električni avto je izdelal in si tako izpolnil mladostne sanje.

Čprav ga je svet vabil in mu ponujal izjemne pogoje za znanstveno delo, se je po petih letih dela v tujini vrnil v Slovenijo, se zaposlil na Kemijskem inštitutu v Ljubljani, leta 2000 sprejel odgovornosti vodje laboratorija za elektrokemijo materialov, leta 2007 je postal znanstveni svetnik in tega leta prejel tudi Zoisovo nagrado za posebne dosežke. Inštitut je postal član elitne evropske mreže Alistore in pridobil je vrsto evropskih projektov.

Aprila leta 2008 je postal dr. Jamnik direktor Kemijskega inštituta. V času vodenja je nacionalni Kemijski inštitut povzdignil na raven uspešnega podjetja, ki se je uveljavilo v svetu. Zgradili so Preglov raziskovalni center, v katerega so namestili najsodobnejšo vrhunsko raziskovalno opremo, tudi najnovejši transmisijski elektronski mikroskop, ki je edinstven v tem delu Evrope.

Dr. Janko Jamnik je svoje življenje posvetil znanosti. Navduševal se je nad novimi idejami, iskrivimi domisljicami, izvirnimi koncepti. Zato so ga posebej navduševali mladi, nadarjeni ljudje. Vedno znova je iskal načine, kako jim pomagati. Zavedal se je, kako pomembno je vzgojiti mlade raziskovalce, zato je pomagal mnogim študentom in zanje je ustanovil direktorjev sklad, Fundacijo za štipendiranje iskrivih mladih znanstvenikov. Poudaril je: »Naj gredo mladi v tujino, da naberejo izkušnje, a dajmo jim prostor in pogoje dela, da se lahko vrnejo!«

V svoji karieri je bil član mnogih mednarodnih znanstvenih združenj. Bil je član strateškega sveta za tehnološki razvoj pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) in član skupine za pripravo sprememb zakona o raziskovalni dejavnosti, prejel je tudi dve priznanji GZS za inovacije. Znal je povezovati znanost in proizvodnjo, znal je inovacije ponuditi v tujini. Imel je izjemne načrte. Tujina je zaupala v njegove sposobnosti in Kemijskemu inštitutu dodelila vlogo nosilca mednarodnega projekta, katerega cilj je tehnologija, ki bo preko presežkov električne energije in iz izpustov ogljikovega dioksida termoelektrarn proizvajala uporaben energent metanol.

Bil je delaven, natančen, dosleden in zahteven do sebe in tako delovno disciplino je prenašal na sodelavce. Rad je imel svoje delo in tudi svojim sodelavcem je predlagal, naj hodijo v službo z veseljem, iskričevostjo, z navdušenjem, pa bodo mnogo bolj srečni. Sam jim je dajal najboljši zgled.

Imel je visoke cilje in ideje, kako jih udejanjiti. Bil je prepričljiv, njegove razlage so bile žive in dobro argumentirane, brez okolišenj, trgovanj in pogojevanj. Mnogi niso z naklonjenostjo sprejemali njegovih vizij. Prehiteval je čas, zato niso mogli dojeti veličine njegovega dela. Grabežljivi svet, ki gleda le na svoje osebne koristi, ni mogel sprejeti njegove neegoistične, darovalske predanosti znanosti in svojemu poslanstvu. Zato je njegova smrt tako boleče odjeknila v slovenski in svetovni strokovni javnosti.

Pogreba dr. Janka Jamnika, v torek, 23. decembra 2014, na pokopališču Resje v Grosupljem, se je udeležilo več kot 400 prijateljev, znancev in znanstvenih sodelavcev in sedeva pretreseni starši, sestra, žena Tatjana in hčerka Klara.

O pokojnem so spregovorili njegova žena Tatjana, prav tako rojena v Grosupljem, sosedje in mama Ana. »V trenutku zemskega slovesa, ko strta od žalosti nemo strmim v krsto in ko bolečina v meni kriči in sprašuje, zakaj, te v duhu vere in ljubezni, zazrta v tvoj blagi obraz, objemam in podoživljam trenutke, ki mi jih je bilo dano doživeti s teboj, moj sin.« Ne more sprejeti, da je na tako krut način izgubila čudovitega sina in dobrega človeka. Spominjala se ga je kot izjemno nadarjenega učenca, ki je že kot osnovnošolec trdil, da bo postal jedrski fizik in izumil električni avtomobil. Z žrtvijo, vnemo in samodisciplino si je utiral pot v svet visoke znanosti, a ga je kot velikega domoljuba domovina potegnila k sebi in posvetil ji je vse svoje sposobnosti in znanje. Ob vsej osebni in strokovni veličini, ki jo je priznavala domača in tuja javnost, je ostal veren, skromen in čuteče solidaren do šibkih, kot sta ga vzgajala oče in mati. Zadnje čase sta opažala, da ga nekaj teži, vendar staršev ni želel obremenjevati s svojimi težavami. Sosedje so povedali, da se je že kot spoštovan in cenjen znanstvenik vračal k staršema in jima pomagal pobirati krompir, pospravljati seno, sekati drva v gozdu. Bil je preprost, delaven, pošten in dober.

Zvečer, 23. 12. 2014, smo med proslavo dneva samostojnosti in enotnosti na TV poslušali njegove besede o tem, kako uspeti v znanosti. Njegova zamisel »povratne zanke med količino napora, ki ga nekdo vlaga, in obsegom nagrade, ki jo je deležen«, bi si morali uzavestiti vsi, ki želijo napredka v znanosti in v družbi. Žal je prezgodnja smrt prekrizala uresničitev njegovih idej.

Na željo družine in svojcev so namesto rož in sveč namenili sredstva v »Sklad Janka Jamnika za iskričeve mlade v znanosti«.

RAFAEL SAMEC SE JE POSLOVIL (1943–2015)

Drago Samec

V Jakličevem domu na Vidmu so v decembru 2011 odprli stalno razstavo skulptur in slik s parafinom umetnika Rafaela Samca. In komaj smo si dobro uzavestili, da lahko vsak dan občudujemo stvaritve domačega ustvarjalca Rafaela Samca tudi doma, smo ga že izgubili.

Umetnik s parafinskimi skulpturami Rafael Ludvik Samec se je rodil 28. septembra 1943 v dobrepoljski dolini, na Vidmu, mladost pa je preživel v Ponikvah. Domačini se ga spomnijo kot sina šivilje Kristine Kožar, oče pa je zapisan med množico žrtev povojnih pobojev.

Že z vstopom na Srednjo aranžersko šolo si je načrtal usmeritev, ki ji je sledil vse življenje. Najprej je deloval kot aranžer v Metalki, zraven pa se je ukvarjal z dekorativnimi svečami, zato ga je k sodelovanju povabila tovarna Ilirija v svečarski oddelek, ki je nato izdeloval sveče tudi za švedsko Ikeo.

Postal je svečar, a poseben samohodec. Na Starem trgu v Ljubljani se še spomnimo njegovega svečarskega butika. Lokal je vstopajočim učinkoval, kot bi jih prestavil v drug svet, kot lokal v Parizu. Vse je bilo opremljeno v belo-zlati kombinaciji.

Zraven pa se je "potepal po tej naši zemlji in iskal zaklad ter pravo pot."

In našel ga je v nadgradnji snovnega materiala za sveče - voska in parafina. Poklicna pot aranžerja in svečarja ga je peljala od uporabnih sveč do dekorativnih sveč, ki so postajale čedalje bolj enkratne in izrazne. Na likovni ustvarjalnosti v vosku in parafinu je po svoji poti hodil za lepoto. Začel je z malimi skulpturami iz voska, ki so bile najprej še uporabne kot sveče, vir svetlobe, v sebi pa so že nosile zametke drugačnih lepotnih iskanj. Rafaelova ustvarjalnost je zgodaj preseгла čisto enostavno rokodelstvo. V iskanju lastne poti je svoje poslanstvo našel v duhovnih vsebinah materiala. Ustvarjalna moč je prešla več iskalnih in ustvarjalnih faz, vsaka pa je vezana na vosek kot izrazno sredstvo, ki zaživi novo polnost ter že zaradi tvarine izraža večnost in minljivost hkrati.

Iznašel je lasten zapleten postopek koloriranja in gradnje, saj je v štirih desetletjih ukvarjanja z voskom prodril v vse skrivnosti tvarine. V njem je našel svojski in edinstven likovni izraz, soroden sodobnim kiparskim iskanjem, ob tem pa je še oblikovalsko dognan in estetsko privlačen.

Skulpture so bile na vsaki razstavi drugačne, od geometrijskih teles, njihovih prehajanj in spreminjanj, prelivanj, pa vse do florističnih oblik, kjer je bil kdaj naravno veren, drugič fantazijski. Tu se predvsem spomnimo množice zlatih vrtnic, ki so se s trdne podlage ali z vodne gladine povzpele celo v zračno sfero.

A ni ostal samo pri voščeni skulpturah, ki so se preobrazile v kiparske stvaritve, ustvarjene z neizmernim idejnim bogastvom. Vse skulpturalno iskanje je nadgradil s slikarstvom, stenski slikami in reliefnimi podobami iz voska.

Sam je rekel, da "likovno ustvarjanje, naj bo to kakršno koli, pripomore k čistosti srca in misli in prepozna tisto najtanjšo tančico, ki loči dva svetova, zemeljskega od božjega."

O svoji vlogi je še dodal: "Ustvarjalec likovnih del naj bi bil bolj dojemljiv za vibracije, ki jih človek prejema iz sveta čustev. Ta čustva potem vgradi, vnese v svoje delo in jih ponudi gledalcu v vpogled. Je kot posrednik med nevidnim čustvenim svetom in množico ljudi, ki jim prenaša svoje občutke. To je umetnikovo poslanstvo."

Njegov odnos do umetnosti se ni ustavil le pri posameznih stvaritvah, pri razstavnih eksponatih, vse razstavljeno različno gradivo je znal domiselno vgraditi v prostorsko instalacijo. Občudovali smo detajle in celoto ter njegov občutek za simbiozo različnih materialov v zvezi z voskom in prafinom (tkanine, tila, zlatih niti, peska, vode, zemlje, lesa, vse do stekla) v dialogu s postavitvijo v prostoru, saj je bila vsaka njegova razstava kompleksen dogodek.

Ambientalnim razstavam je znal vdahniti poseben namen in obiskovalce nagovoriti že s poimenovanji, kot so: Labirinti tišine, Prekrivanje svetlobe, Vrtnice v mojem srcu, Prameni svetlobe, V začetku, Voda itd.

Skrbno je izbiral tudi lokacije razstav, med njimi so bili pogosto sakralni prostori, ki so že od nekdaj povezani s svečami, pa grajski prostori. Povsod tam, kjer so sveče nekdaj že domovale, pa so jih sodobna svetila izpodrinila. Razstavljal je po vsej naši domovini, v tujini pa v vseh sosednjih državah ter v Franciji in Nemčiji.

Poglejmo le nekaj lokacij več kot stotih postavitvev, kjer smo njegove skulpture in postavitve lahko občudovali v cerkvah, gradovih, samostanih, kletih, mestnih hišah, sploh posvečenih prostorih, saj je že sam material - vosek - zahteval izjemne ambiente, kamor sicer tudi sodi: cerkev sv. Ane na Ljubelju, sv. Vida v Dravogradu in Janeza Krstnika v Žički kartuziji, Arboretum Volčji Potok, gradovi Podsreda, Slovenska Bistrica in Snežnik, Pastoralni center Črnomelj, vila Bled, Pokrajinski muzej Ptuj, Slovenska hiša v Bruslju, kapela sv. Jurija

in peterokotni stolp na Ljubljanskem gradu, v mestni hiši v Kranju in Ljubljani, kapela sv. Elizabete v Celju, minoritski samostan v Piranu, Galerija Mestne knjižnice Idrija, Steklena galerija Logatec, Slovenski etnografski muzej, Ministrstvo za obrambo v Ljubljani; cerkev sv. Martina pod Boštanjem pri Grosupljem, če jih naštejemo le nekaj.

Sicer pa je fotografije stvaritev prikazoval na svoji spletni strani in facebookovem profilu Samec-art.

Rafael Samec je izdal dve monografiji o svojem ustvarjanju. Prva, z naslovom **Svetloba, krhkost in prosojnost** (2001), zajema prvotnejše voščene mojstrovine na 80 barvnih fotografijah ter zapis umetnostnega zgodovinarja dr. Mirka Juterška; **Velika monografija** (2007) pa vsebuje več kot 500 barvnih fotografij. Nekaj knjižic je izšlo ob posebnih razstavah, sicer pa je večino razstav pospremila lična zloženska.

Njegovi izdelki so bili nagrajeni s priznanji Znak kvalitete, izdelki domače in umetnostne obrti. Delo rokodelca je zaokrožil z nazivom mojstra domače in umetnostne obrti, kar je naziv, ki ga dosegajo in se z njim ponašajo le najboljši rokodelski mojstri različnih obrti in strok v Sloveniji. Bil pa je več kot mojster, saj podobnega umetnika, ki bi ustvarjal v vosku, na svetu ni najti, njegova umetnost je bila edinstvena v svetovnem okviru. V Švici se je našel le posnemovalec, ki mu ni znal vzeti prvenstva.

Rafael se je pozno vrnil domov v Dobrepolje. Kulturna sekcija iz Podgore je leta 2008 organizirala pogovor z njim ob razstavi, v decembru 2011 pa so v Jakličevem domu postavili njegovo stalno razstavo, sam pa je Občini daroval ciklus parafinskih slik z naslovom Dobrepoljska zemlja. Na prireditvi so nastopili Zagoriški fantje, citrarka Veronika Zajec, nekaj besed pa je izrekel še veleposlanik Venezuele Nestor Lopez.

Rafael se je kot esteta kazal tudi kot človek, saj smo njegov odnos do estetike zaznali že v njegovih

pojavnosti ter v kulturnem komuniciranju. Zadnja leta se je upiral boleznim, ki mu je jemala življenjske moči. Z Brezovice pri Ljubljani se je le za krajši čas preselil v Stražo pri Novem mestu, kjer je uspel postaviti še odmevno razstavo, kamor je povabil tudi svoje prijatelje. S svojimi izkušnjami je z razglabljanjem o človekovem poslanstvu izpostavil, da je bilo »bolje, ko je bila prava ponižnost še v človeku ter je prosil za uvid in modrost. To je prava pot osvoboditve, pot do sreče in svobode.«

Ob njegovem iskanju estetske poti in poslanstva smo bili prehitro seznanjeni z njegovim zemeljskim slovesom.

Na pogrebu so se umetniku Rafaelu Samcu poklonili na mestnem novomeškem pokopališču Srebrniče, na delu, ki je namenjen raztrosu pepela. Pogreb je bil zadnjega aprilskega dne v letu 2015, ravno pred prvim majem, praznikom dela - dela, ki mu je bil tako predan. Nanj sedaj spominja le napis na skupnem spomeniku, morda prižgana sveča, razstava v Jakličevem domu ter številni spomini, v katerih še vedno živi.

GRADIVO

Mlini v Škocjanskih hribih

Jožef Marolt

Ob bistrem potočku je mlin... (Ljudska pesem)

V preteklem obdobju so bili mlini pomembna gospodarska dejavnost. Kmetje so pridelovali vse, kar so potrebovali za preživetje. Družine so bile številne, štejele so od 7 do 11 članov. Ker je bilo pridnih rok dovolj, so bile njihove skrbno in vzorno obdelane. Sejali so - glede na naravne danosti - zlasti semena koruze, pšenice, ječmena, ovsa in ajde. Pridelke je bilo potrebno nesti ali peljati v mlin, da so za hrano pridobili potrebno moko.

Valvasor je v Slavi vojvodine Kranjske, 1689, upodobil Škocjan s cerkvico, župniščem in mlinom, kot je razvidno iz njegove risbe spodaj.

S. Cancianus

V Škocjanskih hribih so delovali vodni mlini vse do šestdesetih let preteklega stoletja. V naselju Škocjan je bil ob potoku Gradeške mrzlice Kocjanov mlin, v Malih Lipljenih Tomažev mlin, pod vasjo Železnica mlin Močile in na Malem Ločniku mlin Bajdinec. To pomeni, da je bil mlin v vsaki drugi vasi. Večje količine žita so ljudje nosili ali vozili v Podturjak v mline ob Želimejščici.

Mlinar je za svoje delo (lon) vzel merico moke. Ljudje so bili nezaupljivi. Niso verjeli, da je bila merica skladna z opravljenim delom. Kontrole dejansko ni bilo. Vse je bilo na osnovi zaupanja. Veljalo je pravilo, če nisi zadovoljen, pojdi drugam.

Mlin s stanovanjsko hišo v Močilah – foto Leopold Sever

Ti kraji so pridobili elektriko leta 1954. Po tem datumu so postopno vodne mline zamenjali električni. Kmetijska gospodinjstva so bila vse manjša in manj številna. Mladi so se izseljevali, vasi so se praznile.

Vsi naštetni mlini - razen mlina Bajdinec - so danes razvaline.

Ob mlinih so bila večja zajetja vode, ki so jih ljudje imenovali bajerji.

Osnovni namen bajerja je, da je voda enakomerno tekla na mlinska kolesa in je mlin deloval. V bajerjih so se ljudje tudi umivali, kopali in plavali.

Vodovodov ni bilo. Ljudje so ob hišah imeli kapnice, v katere se je stekala voda s streh. Te vode ni bilo dovolj in so z njo zelo varčevali. Živino so kmetje vodili na napajališča ob potočkih. Stranišča so bila običajno izven stanovanjskih hiš pod orehom, ki je odganjal mrčes. Tudi danes nekatera gospodinjstva še uporabljajo takšna stranišča.

V Škocjanu je krajevna skupnost z namenom ohranitve kulturne dediščine ob potok Zdravšček, ki je v prostem padu, prepeljala mlinska kolesa iz Tomaževega mlina. Tako spomin na mline v Škocjanskih hribih še ostaja za naše potomce, ki ne pojejo več priljubljene ljudske pesmi:

»Birtje so goljufi, mlinarji tatje,

le mi smo fajn možje.«

OBLIKOVALEC ODLITKOV*Jakob Müller**Nikolaj Mašukov, Marija*

Janez Hribar (1938), delavec kovinar z Grosupljega, nekdaj zaposlen v Avtomontaži (Ljubljana) in Inštalacijah (Grosuplje), po modelih oblikuje različne reliefe in kipce. Veliko ima verskih motivov: Razpelo, Marija, sv. Družina, Mati Božja z Jezusom, Jaslice, Zadnja večerja, Tabli z desetimi Božjimi zapovedmi; sv. Jurij (zavetnik šentjurijske fare, v kateri je bil Janez rojen), sv. Anton izpod Tabora, sv. Mihael (zavetnik grosupeljske fare). Po kipcu akad. kiparja Nikolaja Mašukova je odlil glavo Magdalene Gornik (1835-1896), vidkinje z Gore. Precej ima tudi žanrskih motivov: Plesalca, Kmečki kot, Primorska kuhinja, Svatba, Čebelnjak, Katera je lepša, povej (ženska glava z ogledalom na hrbtni strani), Lovec, Žanjice, Srednjeveška taverna, Romeo in Julija na balkonu. Nekaj ima tudi praktičnih motivov: Konzola, Svečnik, Steber. Skupno je naredil več sto različnih motivov. Oblikovati je začel po nekem obisku Medjugorja, ko je v sanjah videl Frančiškov misijonski križ in začutil, da ga mora upodobiti. In Križ rad izdeluje še zdaj.

Relief ali kipec oblikuje v modelu, ki si ga posname oz. poustvari sam; včasih tudi kombinira sestavine različnih predlog. Marmornato moko zmeša z vodo in zmes vlije v negativ, pusti, da se strdi, nakar površino odlitka obdela, zbrusi in pobarva.

Odlitki so brez opaznejše estetske vrednosti, obrtno raven presenetljivo presega samo Marija (Smehljajoča ženska), ki jo je ustvaril Nikolaj Mašukov: širok, notranje srečen, živ, privlačen obraz, ki po polnosti volumna nekoliko spominja na Dürerjevo Slovansko kmetico (l. 1505).

Janez Hribar s svojimi odlitki

ANDRIJA ZBAŠNIK, OBČUDOVALEC LOUISA ADAMIČA*Jakob Müller*

Na predstavitvi knjige *Novi svet – ljudje in vizije* Louisa Adamiča v Mestni knjižnici Grosuplje, 4. februarja 2016, je Andrija Zbašnik, likovnik in pisatelj iz Čabra, povedal:

»V svojo zbirko iz dediščine, ki sem ji dal naslov *Veja*, sem si zapisal: Louis (Lojze) Adamič (1898-1951) – ameriški pisatelj slovenskega rodu.

Jeseni leta 2015 sem dobil v roke njegovo knjigo *Vrnitev v rodni kraj*. To je knjiga, ki sem jo prebral v slovenskem jeziku, in ena od najlepših in najboljših v mojem življenju. Bral sem jo v času, ko je moj sin Andrej delal ilustracije za novo knjigo tega znanega pisatelja.

Knjiga, napisana iskreno, temeljito, pošteno in objektivno, me je likovno, geografsko in zgodovinsko obogatila in še bolj navezala na kulturno dediščino. Posebno so me prevzele vsebine, ki jih je napisal o krajih moje domovine: o Dubrovniku, Korčuli, Splitu, Sušaku in Zagrebu ... , pa o Miroslavu Krležu, Ivanu Meštroviću, Milki Trnina, Petru Dobroviću, še zlasti pa so me prevzeli Adamičevi zapisi o slikarju Maksimiljanu Vanki – učitelju Vilima Svečnjaka, slikarja, ki je našemu Čabru podaril zbirko svojih umetniških del. Ob navedenem so bile zame še zanimivejše tiste strani knjige, kjer opisuje običaje na rodnem Blatu in Brankovem, saj so zelo podobni običajem v vasi nad Čabrom, kjer sem preživel svoja otroška leta.

Vesel sem tudi, da sta nas gostitelja in prijatelja popeljala do rojstne hiše Louisa Adamiča, ob kateri stoji njegov kip. Stopil sem do njega in z dlanjo zdrsnil po njegovih licih. Ko sem še v Vr-sarju na osnovi fotografije risal Adamičev portret, sem imel občutek, kot da ga rišem v živo.«

BIBLIOGRAFIJI

BIBLIOGRAFIJA DOMOZNANSKIH PUBLIKACIJ OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA IN DOBREPOLJE ZA LETI 2014 IN 2015

Drago Samec

Kriteriji za sestavljanje domoznanske bibliografije naših treh občin postajajo zaradi čedalje večjega števila založb in izdajateljcev, ki so povezani z nami samo s svojim sedežem, nujno čedalje selektivnejši.

Tako bibliografija zajema samo publikacije:

- katerih avtor (ali prevajalec, urednik) živi (ali je bil rojen) na našem območju,
- katerih tematika je vezana na ozemlje naših občin (ali obravnava občane).

Zajete so tudi manjše izdaje, zloženke in razglednice ter elektronske knjige, kolikor jih je bilo mogoče zaslediti. Od periodičnih publikacij so zajeti še zborniki, ki izhajajo letno (in dvoletni zbornik).

Za zbiranje enot je potrebno iskati informacije v dnevnem in lokalnem časopisju in drugih medijih ter po terenu samem, osnova pa je vzajemni katalog slovenskih knjižnic Cobiss. Knjigi je življenje omogočeno le, če dospe v knjižnico.

Bibliografija je sestavljena samo kot abecedno-imenski katalog za obe leti skupaj. Zapisi so skrženi, pri posameznih sklopih so ponatisi navedeni sumarno. Seznamu je dodano neknjižno gradivo in izbor za naše območje zanimivejših diplomskih in magistrskih nalog.

Ko se ozremo na - v teh dveh letih - izdane publikacije, pogled obstane na nekaj naslovih, posebej na krajevnih zbornikih, od katerih naj izpostavimo le knjigi Prostovoljnih gasilskih društev Malo Mlačevo in Velika Loka. Posebej izstopajoči sta dve knjigi skupne zbirke vseh treh občin, Domoznanska zbirka občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje, kjer nosi osrednji delež urednik dr. Mihael Glavan. V teh dveh letih sta izšli lepi publikaciji Marjana Potokarja Zgodbe z razglednic krajev občine Ivančna Gorica ter izbor odlomkov pisatelja Louisa Adamiča Novi svet - ljudje in vizije, za katero je besedila izbral in uvod napisal Jakob Müller.

Celovito podobo časa in kraja pogosto najbolje podajo osebni spomini, med katerimi so tokrat opazni spomini partizana Franca Severja - Frante iz Št. Jurija pri Grosupljem (Trenutki odločitev) ter župnika dr. Eda Škulja z naslovom Bil sem poleg, kjer je ubesedil med drugim svoje delovanje v Škocjanu pri Turjaku. V letu 2014 je izšla tudi zbirka folklornih pripovedi iz občine Grosuplje in okolice z nalovom So z vilicami pisali, ki jih je desetletja zbirala in sedaj izdala slavistka Marija Samec.

Doslej so več publikacij izdali predstavniki tretjega življenjskega obdobja, sedaj pa se pojavljajo knjižice še rosno mladih, dijakov in celo osnovnošolcev. Vsaka publikacija pa nosi v sebi celovit trud avtorjev, vsaka nosi svojo zanimivo zgodbo nastanka in vsaka je vredna naše pozornosti.

V sedanji računalniški eri so na voljo tudi elektronske knjige, saj lahko listamo že npr. e-Desetega brata, Sosedovega sina ..., zato so v bibliografiji tudi te publikacije.

Na spletu imajo dostopne domače strani različne inštitucije: občine, župnije, šole in podjetja, ki jih je za iskanje informacij, tudi o izdanih publikacijah, potrebno sproti pregledovati, življenjski vek njihovih besedil pa je običajno kratek.

Na območjih naših občin je čedalje več tiskarn, ki vedno pogosteje postajajo tudi založnice.

Bolj aktivne tiskarne v Grosupljem so bile: Čakš, Grafiko, Grafis trade, Kenig, Partner graf, Repovž, Silveco; v Ivančni Gorici Alfagraf, Impress in Tiskarna Ljubljana; v Šmarju – Sapu Center

grafike in Mišmaš; v Ivančni Gorici Impress, v Šentvidu pri Stični pa Ednas print in Markgrafika.

Od založb so v zajetih dveh letih delovale v Grosupljem: Društvo GOKUL, Grafis trade (ob ostalih izdajah tudi s svojimi zbirkami potrošnih romanov: Doktor, Dr. House, Dr. North, Dr. roman, Felicia Ljubezenski roman, Mala kuhinja), Knjigca, Padre (z zbirkami potrošnih romanov Julija, Mala klinika, Petra in Stella), Partner graf in Žarek; v Šmarju – Sapu pa Center grafike, Čukec, Mišmaš ter Mardarina kot založba zvočnih posnetkov; in Potovanje duše; v Stični Cistercijanska opatija in Muzej krščanstva na Slovenskem; v Škocjanu Župnija; v Šmarju – Sapu Buča in Razvedrilo; v Šentvidu pri Stični Ednas print in Markgrafika; v Zgornji Dragi Korekt plus. V zadnjem času je tudi več samozaložnikov.

Periodika:

Farno pismo : Žalna. Žalna : Župnija. 21 cm.

2014, št. 1-25;

2015, št. 1-25. (Župnik Andrej Šink.)

Grosupeljski odmevi : glasilo prebivalcev občine Grosuplje. Grosuplje : Občinski svet občine Grosuplje, 1995-. 34 cm. Mesečnik.

40, 2014, št. 1-12;

41, 2015, št. 1-12.

Klasje : časopis občanov Ivančne Gorice. Ivančna Gorica : Občinski svet občine, 1995- . 42 cm. Mesečnik.

20, 2014, št. 1-10;

21, 2015, št. 1-10.

Kopanjski zvon : oznanila župnije Marije Vnebovzete, Kopanj. (Sproti dostopno na www.pgd-racna.si/kopanjski_zvon).

7, 2014, št. 1-26;

8, 2015, št. 1-26. (Župnik Janez Kebe.)

Krški zvon : glasilo župnije Krka. Krka : Župnija. 21 cm.

8, 2014, št. 1-12;

9, 2015, št. 1-12. (Župnik Marko Burger, 400 izvodov.)

Megafon : interno glasilo podjetja Akrapovič. [Št. 1], (nov.) 2014- . Ivančna Gorica : Akrapovič, 2014- . - 42 cm. Polletnik

2014, št. 1;

2015, št. 2-4.

Mihaelovo pismo : oznanila župnije Grosuplje. Grosuplje : Župnija. 21 cm.

30, 2014, št. 1-17;

31, 2015, št. 1-14. (Župnik Janez Šket.)

Moj info : Grosuplje, Škofljica, Ig, Dobrepolje, Ivančna Gorica : lokalne informacije in pomembni naslovi.

Maribor, Praoko, [2013]. Zloženka; 25 cm.

Oktober 2014, [8] str. : ilustr.

Naslovi ter telefonske številke občin, zdravstvenih ustanov, lekarn ter pošt, sicer predvsem reklamno gradivo.

Naš kraj : informativno glasilo občine Dobrepolje. [Dobrepolje : Občina Dobrepolje], 1995-. 30 cm. (Mesečnik).

20, 2014, št. 1-12;

21, 2015, št. 1-12.

Naš krmar : župnijski list, Ivančna Gorica. Ivančna Gorica : Župnija, 1988, 20 cm.
26, 2014, št. 1-17;
27, 2015, št. 1-16. (Župnik Jurij Zadnik.)

Novice Malega Pariza : neodvisno glasilo stranke. [Ponikve, Dobrepolje : Odsek fantov]. 30 cm. 200 izvodov.
2014, št. [1];
2015, št. [1].
Vsako leto za pusta odsek fantov PGD Ponikve izda pustno in humorno obarvano glasilo.

Oznanila župnije Šmarje – Sap. Šmarje – Sap : Župnija. 21 cm.
9, 2013-2014, št. 8-17 (januar do julij 2014);
10, 2014-2015, št. 1-16 (17. julij 2014 do 19. julij 2015);
11, 2015-2016, št. 1-7 (16. julij do december 2015. Župnik dr. Bojan Korošak).

Oznanila župnije Videm-Dobrepolje. Videm-Dobrepolje : Župnija. 21 cm.
42, 2014, št. 1-25;
43, 2015, št. 1-26. (Župnik Franc Škulj.)

Oznanila župnije Zagradec. Zagradec : Župnija. 21 cm.
14, 2014, št. 1-25;
15, 2015, št. 1-26. (Župnik Sašo Kovač.)

Rokometni klub SVIŠ (Ivančna Gorica)
Bilten / Rokometni klub SVIŠ Ivančna Gorica. Ivančna Gorica : Rokometni klub SVIŠ, 1994- . 21 cm
21, 2014/2015. (Besedilo in priprava Marjan Potokar. 50 izvodov. Izšlo v septembru 2015.)

Slovenika : katalog poštних znamk / [besedila: Martin Velikanje ...]. [Ivančna Gorica] : Vila Magnus, 1997-.
Ilustr. ; 21 cm.
Katalog poštних znamk Republike Slovenije, z vsemi spremljevalnimi izdajami, slede še seznam znamk »Verigarji« in znamke, povezane s Slovenijo, vse do l. 1991. Izhaja še angleška verzija. Katalog izide v februarju za tekoče leto.
2014;
2015.

Sudoku medium. [2014], št. 1- . [Grosuplje] : Grafis trade, [2014]- . - 21 cm.

Šentviška mreža : oznanila : župnija Šentvid pri Stični. Šentvid : Župnija. 21 cm.
2014, št. 1-24. (Župnik Jože Grebenc.)
2015, št. 1-12. (Župnik Izidor Grošelj.)

Tabor slovenskih pevskih zborov : pojo naj ljudje. Šentvid pri Stični : Tabor slovenskih pevskih zborov. 23 cm.
45, 2014, 47 str. (Uredil Ilija Bregar, 700 izvodov.)
46, 2015, 48 str. (Uredil Ilija Bregar, 700 izvodov.)

V Materini šoli : glasilo Bernardove družine. Stična : Cistercijanska opatija, 1985-. 30 cm. Urednik p. dr. Anton Nadrah, fotografije p. Branko Petauer. (Mesečnik.)
29, 2014, št. 1-12;
30, 2015, št. 1-12.

Višnjaj : glasilo krajevne skupnosti Višnja Gora. Višnja Gora (Mestni trg 21) : Krajevna skupnost, 1994-. 30 cm
2014, št. 1-4;
2015, št. 1-4.

Vrtnica svete Terezije : interno glasilo Zavoda svete Terezije na Vidmu. [Dobrepolje : Zavod svete Terezije na Vidmu], 2007-. . 30 cm. (Gl. urednica Vita Klein. 150 izvodov.)
2014, št. 43-45;
2015, št. 46.

Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje : gospodarska, kulturna in zgodovinska kronika / [glavni urednik Mihael Glavan]. Grosuplje : Mestna knjižnica Grosuplje, 1969-.
28, 2014, 236 str. : ilustr. ; 23 cm.
Zbornik je v nakladi 500 izvodov izšel v juliju 2014, predstavitev je bila v začetku avgusta 2014 v Mestni knjižnici v Grosupljem.

Zelo lahke križanke. Posebna izdaja. [Št.1](poletje), 2015-. Šmarje – Sap : Čukec, 2015-. . 21 cm
Četrtletnik. 2015.

Župnijski zvon : glasilo višnjegorske župnije. Višnja Gora : Župnija, 2004. 20 cm
11, 2014, št. 1-48;
12, 2015, št. 1-48. (Župnik Janez Mihelčič.)

Župnijski list : Št. Jurij pri Grosupljem : Župnija, 2015-. 20 cm
1, 2015, št. 1-6. (Župnik Milan Grden.)

Publikacije:

Adamič, Louis

Novi svet - ljudje in vizije : izbrani odlomki iz dvanajstih Adamičevih knjig / Louis Adamič ; izbral in uredil, [opombe in spremno besedo napisal] Jakob Müller ; [izbrana bibliografija Louisa Adamiča Drago Samec ; prevajalci Ivan Črnagoj ... [et al.] ; likovna oprema Andrej Zbašnik]. Grosuplje : Mestna knjižnica, 2015 (Grosuplje : Partner graf). 343 str. : ilustr. ; 24 cm. (Knjižna zbirka Domoznanska zbirka občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje ; 6). 300 izvodov. Človek hoče navzgor / Mihael Glavan: str. 7-8. Adamičeva trilogija: človek, narod, družba / Jakob Müller: str. 253-276. Izbrana bibliografija Louisa Adamiča / Drago Samec: str.: 281-336. *Knjiga obsega 74 odlomkov iz 12 knjig pisatelja Louisa Adamiča (1898-1951), ki obravnavajo njegovo življenjsko pot, etnično problematiko Amerike ter ameriško družbo. Urednik prof. Jakob Müller iz Grosupljega v uvodu vzporeja stvarnost in pisateljeve postopke ter zajame obsežen pisateljski opus našega Louisa Adamiča. Na koncu je dodana izbrana Adamičeva bibliografija. Tiskovna konferenca je bila 29. decembra 2015 v grosupeljski knjižnici.*

Adamič, Louis

Stari cerkovnik / Louis Adamič ; [ilustracije Andrej Kurent ml. ; spremno besedilo Rojstvo pisatelja Miklavž Komelj ; fotografija iz zapuščine Antonije Kurent ; zemljevid Domoznanska zbirka Mestne knjižnice Grosuplje]. Ponatis po časopisu Glas naroda, 1916, New York, (ZDA). Ivančna Gorica : JSKD RS OI ; Grosuplje : Zveza kulturnih društev ; Ljubljana : [samozal.] Andrej Kurent st., april 2015 ([Grosuplje] : Partner graf). 20 str. : ilustr. ; 23 cm. 300 izvodov. Potiskane notranje strani platnic. Rojstvo pisatelja / Miklavž Komelj: str. 14-19. *Na hrbtini strani prve platnice je zemljevid območja okoli Praproč, Adamičeve rojstne vasi. Predstavitev knjige je bila na dan knjige, 24. 4. 2015, v Koščakovi sobi Mestne knjižnice Grosuplje. To je prva knjižna objava tega Adamičevega besedila.*

Ambrus - glej - Turistično društvo Ambrus

Ašič, Simon

Domača lekarna patra Simona Ašiča. Priročnik za nabiranje zdravilnih zelišč / [prenovil Jože Kukman]. Prenovljena izd., 4. ponatis. Celje : Celjska Mohorjeva družba, 2014. 222 str. : ilustr. ; 17 cm. 1.500 izvodov. Vsebuje tudi: Življenje patra Simona Ašiča / Vojan Tihomir Arhar. *V teh dveh letih sta izšla še ponatisa njegovih knjig: Domača lekarna patra Simona Ašiča: recepti in Pomoč iz domače lekarne. Pater Simon Ašič (1906-1992), cistercijan, je živel predvsem v stiškem samostanu kot prior. V povojnem času se je trudil kot zeliščar, najprej za potrebe samostana, nato še za zunanje bolnike. Njegove zeliščarske knjige so uspešnice.*

Barbo, Jakob

Ki k roži / Jakob Barbo ; [spremn beseda Marjetka Krapež]. Ljubljana : Gimnazija Vič, Literarni klub L'etažer, 2014. 53 str. : ilustr. ; 16 cm. 130 izvodov. K zenitu poezije / Marjetka Krapež: str. 53. *Gimnazijec Jakob Barbo iz Šmarja – Sapa je izdal pesniški prvenec; predstavitev je bila pospremljena z glasbeno spremljavo.*

Barbo, Matjaž

Pomen v glasbi in glasba v pomenu / Matjaž Barbo ; [prevod povzetka Matic Večko]. Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015. 137 str. : ilustr., note ; 24 cm. 300 izvodov. O avtorju na zadnjem zavihku ovitka. *Muzikolog prof. dr. Matjaž Barbo (1965) živi v Šmarju – Sapu.*

Blatnik, Sara

Winny / [napisala] in ilustrirala: Sara Blatnik. [Dobrepolje] : Blatnik, 2013. 30 cm : ilustr. ; 21 cm. Knjigi na pot / Sarina starša, str. 2-3. Januar 2013. *Sara je bila ob izidu stara deset let in pol; rada bere knjige o konjih, sedaj je napisala knjigo o njih. Vse besedilo z ilustracijami je Sarino, starša sta le dodala spremno besedo in založila knjigo. Družina živi v Zdenski vasi. Knjiga je v knjižnico prišla šele v letu 2015.*

Bricelj, Suzana - glej: Möderndorfer, Vinko

Ceglar, Mateja

Skrivnost Varuhov Zemlje / [avtor besedila Mateja Ceglar ; ilustracije Zala Krevel]. Grosuplje : OŠ Louisa Adamiča, 2015. 24 str. : ilustr. ; 20 x 20 cm. 50 izvodov. *Učenka šole Mateja Ceglar je ob podpori mentorice Betke Jamnik napisala ekološko zgodbo.*

Čeferin, Peter

Moje zgodbe / Peter Čeferin ; [avtor reprodukcij Boris Gaberščik]. Maribor : Litera, 2014. 137 str. : ilustr. ; 18 cm. 1.500 izvodov. O avtorju na straneh 135-136. *Najbolj prepoznaven slovenski odvetnik dr. Peter Čeferin (1938), ki živi v Grosupljem, je izdal (po knjigah Moje odvetniško življenje (2011) in Valat (2013)) že tretjo knjigo zgodb o ljudeh, ki jih je srečeval na svojih poteh. Predstavitve knjige je bila 18. novembra 2014 v Klubu Cankarjevega doma v Ljubljani. Dodal je še knjigo zgodb 100 sodnijskih (2015) ter prevod iz zgodovine Odvetniške zbornice v angleščino The Bar Association of Slovenia.*

Čeferin, Petra - glej: Tektonika v arhitekturi

Dobrepolje - glej: Gasilska zveza (Dobrepolje)

Vrtec Ringaraja (Videm - Dobrepolje)

Dobro in poceni / [zbrala in uredila Tanja Pance]. Grosuplje : Grafis trade, 2014. 64 str. ; 21 cm. (Mala kuhinja : najboljši weekend recepti ; 33). 3.000 izvodov. *Avtorica in urednica Tanja Pance je v zbirki domače založbe izdala kulinarični priročnik; lastnik založbe (Grafis trade in Padre) Svetozar Pance pa priročnik Mediteranska kuhinja.*

Drugačne skice in pesmi / [avtorji pesmi in skic učenci in učiteljice osnovne šole Stična ; spremna beseda Marjan Potokar, Dragica Šteh ; uredila Maša Maras ; zbrale Jana Brodnjak ... et al.]. Ivančna Gorica : Osnovna šola Stična, 2015. 47 str. : ilustr. ; 21 cm. Paginacija teče v obratni smeri. 200 izvodov. Enaki, a vendar drugačni / Marjan Potokar: str. 47-46. Smo drugačni, ne napačni --- / Dragica Šteh: str. 45.

Knjiga je refleksija učiteljic dodatne strokovne pomoči na Osnovni šoli Stična. Predvsem pesmi so napisali učenci in učiteljice, ilustracije so delo učencev.

Društvo prijateljev mladine (Šmarje – Sap)

Rastemo z mladimi : 40. obletnica DPM Šmarje – Sap / [avtorice Renata Križman, Špela Debeljak, Katarina Rupnik ; foto arhiv DPM Šmarje – Sap, Rok Kuplenj, Tomaž Kirm; oblikovanje Dejan Vilar]. Šmarje – Sap : DPM, oktober 2015 (Šmarje – Sap : Mišmaš). 19 str. : ilustr. ; 15 x 15 cm. 200 izvodov.

Predstavili so ponovno ustanovitev društva v letu 1975, nato 40-letno delovanje ter dosežke in podatke o društvu, slede osnovni program dela in aktivnosti društva: obdarovanje otrok, socialna pomoč, delavnice, šport, pusto vanje ter spomini petih članic. Na koncu je še 14 višinskih posnetkov naselij z območja delovanja društva. Knjižica je izšla v oktobru 2015.

Dular, Janez (1948)

Starinoslovec Jernej Pečnik / Janez Dular : [fotografije Tomaž Lauko in Janez Dular]. Dobrepolje : Občina : Turistično društvo, 2014. 51 str. : ilustr. ; 21 cm.

Starinokop Jernej Pečnik (rojen 1835 v vasi Cesta v Dobrepolju, umrl 1914 v Ljubljani) je opazno vplival na razvoj arheologije na Slovenskem. Arheolog dr. Janez Dular je napisal knjižico o njem in njegovem delu.

Dunajski utrinki : izlet bratovščine odraslih katoliških skavtov iz Grosuplja v cesarsko mesto Dunaj : interni romarsko - popotniški priročnik : 1. do. 3. maj 2014 / [pripravil in uredil p. Maksimilijan File]. [Stična : Župnijski mladinski center - Zavod za razvoj in promocijo mladih, 2014]. 72 str. : ilustr. ; 21 cm. 40 izvodov.

Predstavljeni so zgodovina Habsburžanov, program potovanja, zanimive stavbe in ustanove, ki so jih obiskali.

Erjavec, Urh

Tarok : miselna igra / Urh Erjavec. Ivančna Gorica : samozal., 2014. 175 str. : ilustr. ; 25 cm. 180 izvodov.

Tarok zveza Slovenije je bila ustanovljena v občini Ivančna Gorica, v Stični pa je bil več let njen sedež. Opisana je tudi zgodovina taroka na območju občine Ivančna Gorica. Knjiga je naprodaj v Ivančni Gorici v trgovini Kašča. Avtor je domačin iz Stične, njegov oče pa je bil ustanovitelj Zveze. Na izid knjige je s predstavitvijo opozoril Matej Šteh, urednik občinskega časopisa Klasje, 2014, št. 3, str. 15.

Galerija Božidar Jakac (Kostanjevica na Krki). Stalna zbirka Franceta Kralja

France Kralj : donacija 2013 = donation 2013 : Zlat in Jasna Kralj : [stalna zbirka del Franceta Kralja = permanent collection of works by France Kralj] / [besedilo Igor Kranjc, Bojan Božič ; prevod Amidas ; fotografije Marjan Smerke ... et al.]. Kostanjevica na Krki : Galerija Božidar Jakac, 2014. 123 str. : ilustr. ; 31 cm. Slovensko besedilo in prevod v angleščino. 500 izvodov.

Sin umetnika Franceta Kralja - Zlat Kralj - je Galeriji B. Jakac daroval 50 slik in kipov, od katerih jih je nekaj že postavljenih v stalni zbirki. Poznavalec Igor Kranjc je opisal zbirko Franceta Kralja ter njegovo pot, sledi še seznam 33 kupljenih Kraljevih kipov, slik in reliefov.

Gasilska zveza (Dobrepolje)

Gasilstvo v Dobrepolju in 20 let Gasilske zveze Dobrepolje : Gasilska zveza Dobrepolje 1995-2015 / [urednika Uroš Gačnik, Jože Miklič ; avtorji Janko Veber [et al.]]. Dobrepolje : Gasilska zveza, 2015. 256 str. ; 30 cm. 300 izvodov, izdano v marcu 2015.

Po nagovorih in zgodovini gasilstva v Dobrepolju slede poročila gasilske zveze po mandatih, nato pa so posamezna društva (Hočevje, Kompolje, Ponikve, Struge, Videm, Zagorica, Zdenska vas) predstavila dejavnosti skozi čas svojega obstoja. Besedo dopoljuje bogato slikovno gradivo, zbrano v teh dveh desetletjih.

Gasilska zveza (Grosuplje)

[Šestdeset] 60 let povezovanja, solidarnosti, odločnosti, poguma in prijateljstva : zbornik : 1955-2015 / [urednik Jože Miklič]. Grosuplje : Gasilska zveza, 2015 ([Grosuplje] : Partner graf). 320 str. : ilustr. ; 31 cm. 300 izvodov.

Knjiga je izšla v oktobru 2015 ob obletnici na prireditvi v Osnovni šoli Louisa Adamiča Grosuplje. Vsebuje nagovore (od predsednika zveze do škofa Jamnika), nato pa je pregledno podano članstvo in dejavnosti predvsem v zadnjih 10 letih vseh 18 društev, vse podprto še z antologijo člankov iz časopisja Grosupeljski odmevi in Gasilec. Knjiga je predvsem nadaljevanje zbornika 50 let Gasilske zveze Grosuplje, 2005.

Germ, Ignacij - glej: Volek, Danijel

Glasbena šola (Grosuplje)

Gojimo dobro glasbo : Glasbena šola Grosuplje : 40 let / [besedila Dean T. Zavašnik [et al.], fotografije Robert Petrič, arhiv Glasbene šole Grosuplje]. Grosuplje : Glasbena šola, maj 2014 (Grosuplje : Partner Graf). 21, 22 str. : ilustr. ; 29 cm + 2 CD.

Naslov na platnici. 350 izvodov. Izvajalci glasbe dveh dodanih CD so predstavljeni v knjigi. Ob obletnici šole so organizirali še slavnostni koncert, ki so ga 16. maja 2014 izvedli v avli Osnovne šole Louisa Adamiča v Grosupljem.

Glavan, Mihael - glej: Gregorčič, Simon

Gregorčič, Simon (1844-1906)

Izbrane pesmi / Simon Gregorčič ; [izbor pesmi in spremna beseda Mihael Glavan ; ilustriral Rudi Skočir]. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2014. 184 str. : avtorj. sl. ; 25 cm. (Velikani slovenske poezije). 2.000 izvodov. O avtorju na str. 5. Srce mi bilo je krmar / Mihael Glavan: str. 177-184.

Urednik dr. Mihael Glavan je naredil izbor Gregorčičevih pesmi in napisal spremni esej. Po Zlati knjigi Simona Gregorčiča (2006), Popotovanje z Gregorčičem (2010) in razstavi Gregorčičevega arhivskega gradiva v NUK-u Večno življenje Gregorčičeve poezije (2006) je dr. Glavan tu podal izbor najboljšega.

Dr. Glavan je v teh dveh letih tudi prepisal in souredil Dnevnik Edvarda Kocbeka za leta 1934, 1935, 1936, 1937, 1940, 1944 in 1945, ki so izšli v zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev. Posebna uspešnica pa je bila knjiga leta Ljubimca z Vošnjakove ulice: pisma Silve Ponikvar in Karla Destovnika Kajuha, kjer je dr. Glavan napisal komentar ter spremno besedo, knjiga pa je izšla v treh natisih. Urednik dr. Mihael Glavan (1945) živi v Stični.

Glavan, Polona

Kakorkoli / Polona Glavan ; [spremna beseda Dijana Matkovič]. Ljubljana : Beletrina, 2014. 471 str. ; 22 cm. (Knjižna zbirka Beletrina). 500 izvodov. Dve plati medalje / Dijana Matkovič: str. 463-471.

Kritiki so drugi roman pisateljice in prevajalke iz Stične Polone Glavan označili: 'roman, ki ga je bilo vredno čakati pet let'. Knjiga je izšla tudi v elektronski obliki. V teh dveh letih je izšel še prevod njenega roma Noč v Evropi (Nok vo Evropa) v makedonščini; prevedla pa je tri dela tujih avtorjev: Russell Brand: Revolucija; Kurt Vonnegut: Bog vas blagoslovi ter nov prevod avtorice Harper Lee: Če ubiješ oponašalca.

Gluvič, Goran

Performans : [roman] / Goran Gluvič. Murska Sobota : Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc, 2014. 166 str. ; 21 cm. (Knjižna zbirka Križpotja. Proza).

O avtorju na sprednjem zavihku ovitka. Predstavitelj knjige je bila 2. oktobra 2014 v Grosupljem, kjer pisatelj ter prevajalec Goran Gluvič tudi živi.

Godec, Kristina

Vampirski kri / Kristina Godec. Žalna : samozal., 2015. 78 str. ; 21 cm , 2015.

Avtorica je ob zaključku osnovnošolskega izobraževanja izdala knjigo znanstveno-fantastične proze in ilustrirala naslovnico. Avtorica je doma v Žalni.

Grosuplje - glej: Gasilska zveza (Grosuplje)
Glasbena šola (Grosuplje)
Likovna skupina Paleta (Grosuplje)
Kolesarsko društvo Grosuplje
Kongo : hotel, casino, restaurant (Grosuplje)
Občina Grosuplje
Osnovna šola Brinje (Grosuplje)
Prostovoljno gasilsko društvo (Grosuplje)

Hardi, Mihajlo Jozafat

Poslednja sodba / Mihajlo Jozafat Hardi ; [fotografiral Andrej Goličnik ; [uvod] Alenka Misja]. [Grosuplje : Župnija, 2015]. [8] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.
Ovojni naslov. Spreddaj na platnici je fotografija celotne ikone, na zadnji pa fotografija avtorja in nekaj besed o njem. Besedilo v knjižici govori o Rusinih in kratko o ikonah, slede pa še detajli z ikone, ki sedaj visi v župnijski cerkvi sv. Mihaela v Grosupljem, kjer so jo 28. septembra 2015 tudi blagoslovili.

Hudej, Franc

Iskanje resnice / Franc Hudej. Višnja Gora : samozaložba, 2015. 188 str. ; 21 cm. 100 izvodov.
Dr. sociologije Franc Hudej iz Višnje Gore piše o našem svetu, o fiktivnem (religije, miti) in resničnem svetu (naravi, evoluciji), na koncu skuša domisliti smisel življenja.

Igre mojega otroštva / zbrala in uredila Darja Zorec ; ilustracije in fotografije Manca Zorec. Grosuplje : Knjigca, 2014. 95 str. : ilustr. ; 29 cm. 600 izvodov.
V letu 2015 je izšel že ponatis z enako naklado. Avtorica, urednica ter založnica živi v Grosupljem.

Ivan Zorec : kronist dolenjske zemlje. Trebnje : Knjižnica Pavla Golie, september 2015. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.
Zloženska predstavlja pisatelja Ivana Zorca (1880-1952), po rodu iz Malega Gabra v občini Trebnje, vendar se je družina v njegovem otroštvu preselila v Stično. Na kratko so podani podatki o njegovi življenjski in poklicni poti, nato samostojne knjige, krajša proza, izbor krajše proze ter Knjižnica Ivana Zorca Veliki Gaber; ki se imenuje po njem od decembra 2013.

Ivančna Gorica - glej: Občina Ivančna Gorica
Potokar, Marjan
Sever, Leopold
Srednja šola Josipa Jurčiča (Ivančna Gorica)
Šteh, Dragica
Ustvarjalci kulture v občini Ivančna Gorica

Jaklič, Fran - Podgoričan - glej: Novak, Anka

Janša, Janez (1958)

Druga republika : Slovenija vrednot : izbrani govori / Janez Janša ; [fotografije Dane Kostrič ... et al.]. Ljubljana : Nova obzorja, 2014. 884 str. : fotogr. ; 31 cm. 1.000 izvodov.
Avtor, politik in publicist Janez Janša, je po rodu s Plešivice pri Grosupljem. Knjiga prinaša okoli 300 njegovih nastopov oz. govorov od leta 1990 do 2014. Druga republika je skupno ime za korenite reforme političnega sistema. Knjiga je izšla v juniju 2014, prav tako tudi elektronska verzija. V teh letih sta izšli še ponatis knjige Okopi (2014) ter prevod Okopov v angleščini (z elektronsko knjigo): Trenches: failed transition in Slovenia (2014). Izšla pa je še zbirka dokumentov o pravosodnih dogodkih v zvezi z Janezom Janšo: Najprej diskreditacija --- nato likvidacija!

Janša, Janez (1958)

Noriško kraljestvo. Beli panter / Janez Janša. Ljubljana : Nova obzorja, 2014. 399 str. ; 24 cm. 1.000 izvodov. Zemljevid na zadnjem spojnem listu.

Prvi roman Janeza Janše, katerega leposlovno tematiko gradi na fenomenu Noriškega kraljestva izpred 2200 let. Predstavitve knjige so bile v Tinjah na Koroškem ter v Trstu. Roman naj bi doživel že tretji natis, izšel je tudi kot elektronska knjiga.

Jerant, Frančišek

Ključni se pogovarjajo / Aco Jerant ; [ilustriral Gabrijel Vrhovec (!)]. Ljubljana : Salve, 2015. 107 str. : ilustr. ; 21 cm.

Illustrator Gabrijel Vrhovec živi v Višnji Gori.

Jere Jakulin, Tadeja

Systems Everywhere: Colours and Numbers Connections / Tadeja Jere Jakulin, Melissie Jolly. Rijeka : Adria print, 2015. 44 str. : ilustr. ; 23 cm.

Avtorica dr. Tadeja Jere Jakulin živi v Grosupljem in je predavateljica na primorski univerzi. Poleg turizma je začela raziskovati barve kot vir energetskega sistema.

Jevnikarjev simpozij (2013 ; Opčine)

Jevnikarjev zbornik : zbornik predavanj z Jevnikarjevega simpozija maja 2013 ob stoletnici njegovega rojstva / uredile Marija Pirjavec, Marija Cenda, Neva Zaghet. Trst : Mladika ; Trst ; Gorica ; Videm : Slavistično društvo, 2014. 173 str. : ilustr. ; 21 cm.

O življenju in delu Martina Jevnikarja (1913-2004): na zavahkih ovitka. Izbrana bibliografija Martina Jevnikarja: str. 134-149.

Slavist Martin Jevnikar (1913-2004) je bil rojen na Spodnjem Brezovem pri Višnji Gori, po vojni pa je služboval v Trstu. Simpozij ob stoletnici Martina Jevnikarja je priredilo Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm 24. maja 2013 na Opčinah, v zborniku pa je zajetih trinajst predavanj, dodana je njegova izbrana bibliografija.

Jurčič in njegovi rojaki skozi čas : jubilejni zbornik ob 170-letnici rojstva pisatelja Josipa Jurčiča, 90-letnici gledališke dejavnosti na Muljavi in 50-letnici Letnega gledališča KD Josipa Jurčiča Muljava / [urednica Tatjana Nuša Lampret]. Muljava : Kulturno društvo Josipa Jurčiča, 2015 (Grosuplje : Partner graf). 302 str. : ilustr. ; 24 cm. 600 izvodov.

Predstavitve zbornika je bila na Muljavi v nedeljo, 29. 3. 2015, slavnostni govornik je bil pisatelj Vlado Žabot. Med avtorji so poznavalec Jurčiča akademik dr. Matjaž Kmecl; urednica Nuša Lampret opiše starejši članek o Jurčičevih ljudeh, podoba Josipa Jurčiča se je lotil dr. Mihael Glavan. Učitelji so prikazali odmevnost Jurčiča v šolskem okolju, tudi v italijanskem Devinu in v argentinskem Buenos Airesu. Etnologinja Bojana Medle je podala etnološko podobo Muljave in Jurčičeve domačije, Jernej Lampret je zbral vtise o častnih krajanah Muljave, z vasjo pa sta dejavno povezana še etnolog dr. Boris Kuhar in scenski mojster Dore Južna. Domačin Ciril Jurčič je opisal Pajžbarjev rod, osrednji del pa podaja domačin Danijel Zupančič, ki opiše 90 let ljubiteljske kulture na Muljavi, od predstav v letnem gledališču in dejavnosti pevskih zborov. Predstavljeni so režiseji Danica Kastelic, Janez Eržen, Danijel Zupančič ter sedanja Tatjana Nuša Lampret. Polstoletno obiskovanje Jurčičevine opiše dr. Boris Kuhar; živo žuborenje življenja na Jurčičevini pa opišeta Tatjana Nuša Lampret in Borut Lampret, tudi z vtisi z Jurčičevih pohodov in muljavskih ex-temporov.

Jurčič, Josip

Det store gedeståhej / Josip Jurčič ; oversættelse Jette Ostan Vejrup ; illustrationer Robert Kuhar. Ivančna Gorica : JSKD OI, 2014. Zgibanka, 14 str. : ilustr. ; 27 cm. Prevod dela: Kozlovska sodba v Višnji Gori. Ovojni naslov. 150 izvodov.

Knjižica je izšla v decembru 2014. Na zadnji strani so v danščini na kratko navedeni podatki o Jurčiču; prevajalki Jette Ostan Vejrup, Danki, ki je zaposlena v Mestnem gledališču ljubljanskem ter poročena z našim igralcem Borisom Ostanom; ter oblikovalcu in ilustratorju Robertu Kuharju, občanu Ivančne Gorice. Ilustracije v tehniki

digitalnega tuša so ob 170-letnici rojstva Josipa Jurčiča izšle v marcu leta 2014 tudi v zloženki s slovenskim tekstom. Tedaj je bila celota razstavljena v višenjski mestni hiši ob Jurčičevem pohodu. Projekt JSKD prevodov Kozlovske sodbe je s tem danskim doživela že deseti prevod. Predstavitve dela je bila 3. 12. 2014 v Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem.

Jurčič, Josip (1844-1881)

Jurij Kozjak : slovenski janičar : povest iz petnajstega stoletja domače zgodovine / Josip Jurčič ; priredil Iztok Ilich ; ilustriral Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah : Miš, 2014. 64 str. : ilustr. ; 20 cm. (Zbirka Prve prave). 700 izvodov.

V istem letu je pri tej založbi izšel še dotis. Pisatelj in časnikar Josip Jurčič (1844-1881), rojen na Muljavi, je klasik slovenskega pripovedništva.

Jurčič, Josip (1844-1881)

Kozlovska sodba v Višnji gori / Josip Jurčič ; [priredil Niko Grafenauer] ; ilustriral Marjan Manček. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2015. [28] str. : ilustr. ; 25 cm. 2.500 izvodov.

V letu 2014 je izšlo tudi več elektronskih knjig del Josipa Jurčiča: Deseti brat, Spomini starega Slovenca, v elektronskih zbranih delih pa tudi Deseti brat, Sosedov sin, Lepa Vida, Jurij Kozjak, Grad Rojinje in Nemški valpet.

Jurčič, Josip - glej še: Kuhar, Robert
Martín, Santiago

Jurčičeva pot - glej: Zajc, Mojca

Kako je rusica pregnala grdinico : priredba slovenske ljudske basni iz Rezije / priredba besedila Miha Zorec ; likovna zasnova lutk Špela Zorec ; fotografija Manca Zorec. Grosuplje : Knjigca, 2014. 64 str. : ilustr. ; 31 cm. 600 izvodov.

Pri tej knjigi so sodelovali urednik, likovni sodelavec ter založnik, ki živijo v Grosupljem.

Knez, Janez (1931-2011)

Janez Knez : grafika = prints / [besedilo Breda Škrjanec ; fotografije Jaka Babnik ; prevod Murray J. Bales]. Ljubljana : Mednarodni grafični likovni center, 2015. 125 str. : ilustr. ; 20 cm. Slovensko besedilo in angleški prevod. Avtorica besedila je navedena v kolofonu. 200 izvodov. Topografija življenja : grafika Janeza Kneza = The topography of life : Janez Knez as a printmaker / Breda Škrjanec, str. 7-24.

Grafiku Janezu Knezu z Dobovca pod Kumom in njegovemu spominu po smrti se je kustosinja mag. Breda Škrjanec poklonila s pregledno razstavo, ki je bila odprta od marca do avgusta 2015. Katalog z njegovo biografijo in seznamom del je pripravila kustosinja Breda Škrjanec, izšel je v marcu 2015.

Kočevar ima samo eno domovino = Göttischebar hot lai oin Hoimöt / izbral in uredil, Auswahl und Redaktion, [sprememno besedilo] Jakob Müller ; [prevajalci Karin Almasy ... [et al.] ; fotografije Graalman ... [et al.] ; kartografski Iztok Sajko]. Grosuplje : Kulturno društvo sv. Mihaela, 2014 (Grosuplje : Partner graf). 94 str. : ilustr., zvd. ; 23 cm.

Besedilo večinoma v slovenščini in nemščini, pesmi v kočevščini. Zemljevid Kočevske dežele na notranji strani platnic. Urednik Jakob Müller je dodal zgodovino okolja in jezika ter osebnosti Kočevarjev. Slede kočevarske ljudske pesmi, odlomki proznih del, vse tudi prevedeno v drugi jezik. Predstavitve knjige je bila 27. marca 2014 v Mestni knjižnici Grosuplje, nato še v Pokrajinskem muzeju Kočevje. Urednik Jakob Müller živi v Grosupljem.

Kolesarsko društvo Grosuplje

Zahodno dolenski krog : Kolesarsko društvo Grosuplje [kartografsko gradivo]. Grosuplje : Kolesarsko društvo, [2015]. Zemljevid : barve ; 33 x 48 cm, zložen na 17 x 8 cm.

Zemljevid (brez merila) zajema območje od Ljubljane in Velikih Lašč do Novega mesta. Zadaj je predstavljenih

8 gostišč, ki so na zemljevidu označena z lokacijo, med njimi Gioahin (Peč), Krka v vasi Krka, Gradišče (nad Ivančno Gorico) in Jelenov rog (Peščenik). Izdaja je bila namenjena kolesarjem v času od 11. 4. 2015 do 20. 9. 2015 za nabiranje žigov.

Kongo : hotel, casino, restaurant (Grosuplje)

Vzemiva se v Kongu. [Grosuplje] : Kongo - hotel, casino, [2014]. [19] str. : ilustr. ; 15 x 15 cm.
Hotel in casino Kongo v Grosupljem v knjižici predstavi informacije, kaj vse nudi mladoporočencema ob poroki, da bo ostala v spominu.

Kopanj in njegove znamenitosti. [Račna : Turistično društvo Kopanj, januar 2014]. Zgibanka [6 str.] : ilustr. ; 21 x 10 cm [2 x zganjen A4].

Zloženka je prvič izšla že v letu 2000. Predstavi Kopanj, votlino sv. Antona Puščavnika, Marijin studenček, šolo, cerkev Marijinega vnebovzeta, bivanje Franceta Prešerna na Kopanju in zgodovino Kopanja.

Kordiš, Tatjana

Kavčeva domačija na Vrhu / Tatjana Kordiš. 2. izdaja. Vir pri Stični : Turistična kmetija Grofija, 2014 ([Grosuplje] : Partner graf). 27 str. : ilustr. ; 18 cm.

Prvi natis je izšel v letu 2013. Kavčeva domačija leži na Vrhu, zaselku vasi Vir pri Stični, prav na halštatskem gradišču, ki ga danes imenujemo Cvinger. Avtorica opiše najdbe na gradišču in zgodovino odkrivanja proteusa. Sledi še zgodovina lastnikov domačije od leta 1789, vse do današnje turistične dejavnosti z novim poimenovanjem: Turistična kmetija Grofija. Avtorica Tatjana Kordiš živi na Viru pri Stični.

Kovačič, Bojan (1972)

Skrite resnice / Bojan Kovačič. Šentvid pri Stični : samozal., 2015. 184 str. , 21 cm.

Spremnna beseda / Erna Ferjanič, str. 162-163. 150 izvodov, izšlo sicer v januarju 2016.

Avtor Bojan Kovačič je doma v Šentvidu pri Stični. Zgodba se dogaja na angleških tleh, v Londonu, med resničnostjo in domišljijo.

Koželj Horvat, Sabina

Razgovornik za obštuvane = Priročnik za sporazumevanje : BUL-SLO / [avtor izvirnika Sabina Koželj Horvat ; prevedel Plamen Hristov]. Šmarješke Toplice : Stella, 2014. 128 str. ; 15 cm.

Pisateljica in prevajalka Sabina Koželj Horvat, po rodu iz Zagradca ob Krki, je predsednica Slovenskega kulturnega društva Stanko Vraz v Osijeku, kjer vodi šolo slovenskega jezika in kulture. V teh dveh letih je izdala priročnike za dvojezično sporazumevanje Slovencev v več jezikih: bolgarskem, danskem, esperantu, kitajskem in romskem.

Kralj France - glej: Galerija Božidar Jakac

Kralj, Tone - glej: Kranjc, Igor

Levstik, Fran: Martin Krpan

Kranjc, Igor

Tone Kralj [zloženka] / [besedilo in biografija, text and biography by: Igor Kranjc]. Dobrepolje : Občina, 2013/2014. Zloženka, [6] str. : ilustr. ; 20 x 20 cm.

Podana je kronologija življenja umetnika Toneta Kralja, s prevodom v angleščino, in barvni sliki Slovenska svatba in Težaki, ki sta bili na razstavo v Kostanjevici 2014 posojeni iz Beograda.

Kranjc, Igor

Tone Kralj [Videoposnetek] : svetovi ustvarjalnosti = the worlds of creativity / scenarij in režija Igor Kranjc & Sašo Vrabič ; kamera in glasba Sašo Vrabič ; besedilo in naracija Igor Kranjc ; angleški prevod Igor Feketija. [Videm : Občina Dobrepolje], p 2012 - 2013. 1 video DVD (51 min, 4 sek) : barve, zvok ; 12 cm + 1 knjižica ([4]

str.). 2.000 izvodov.

Dialogi v slovenščini, sinhronizacija v angleščino; podnapisi v slovenščini in angleščini. Posneto 2012 - 2013, izšlo v letu 2014. Avtorja filma sta se podala po poteh Kraljevega ustvarjanja, od Višarij do obal Jadrana. Film so konec aprila 2014 predstavili v Jakličevem domu v Dobrepolju. CD ni namenjen prodaji.

Krka - glej: Kulturno društvo (Krka)

Krtek in njegova senca / Lučka Bedene ... [et al.] ; [mentorica Tanja Galli ; ilustracije Beti Lonček]. Bevke : Smar-team, 2015. [15] str. : ilustr. ; 25 cm. (Projekt Z domišljijo na potep. 2014/2015).

Avtorji zgodbe so osnovnošolci: Lučka Bedene, Martin Devčić, Lana Dizdarevič, Alja Fišer, David Gorc, Žan Habicht Zupančič, Roman Hlyudzyk, Oskar Kastelec, Nika Knez, Lana Knez, Lu Kramžar, Lovro Kumer, Jon Pečelin, Svit Popovič, Luka Potokar, David Radelj, Isabela Šošarič, Jon Štrukelj, Laura Vesel Bogataj, Jona Žagar z Osnovne šole Louisa Adamiča Grosuplje, dislocirana enota na Adamičevi cesti; mentorica je bila Tanja Galli. Knjiga je izšla v juniju 2015.

Kuhar, Boris (1929)

Štruklji : 100 izbranih receptov za tradicionalno slovensko dobroto / Boris Kuhar ; [fotografije Tomo Jeseničnik]. Ljubljana : Cankarjeva založba, 2015. 186 str. : fotogr. ; 27 cm. 3.500 izvodov.

Knjiga je posvečena slovenski praznični jedi - štrukljem, z željo, da bi vsak posegal po lokalnih sestavinah in tradiciji. Poglavlja sledijo vrstam testa. Etnolog dr. Boris Kuhar, ki živi v Grosupljem, je v teh dveh letih iz klasičnega priročnika Felicite Kalinšek Slovenska kuharica izbral in izdal še naslednje tematske izbore: Dobrote iz pečice, Jedi na žlico, Meso in žar ter Slovenska praznična miza.

Kuhar, Robert

Kozlovska sodba v Višnji Gori : [zloženska] : ob 170-letnici rojstva Josipa Jurčiča / ilustracije Kozlovske sodbe v Višnji Gori Robert Kuhar. [Višnja Gora : Robert Kuhar - Korporativno oblikovanje], 2014. Zloženska [plakat]: ilustr. ; 68 x 58 cm, zloženo na 17 x 24 cm.

Ilustracije domačega umetnika Roberta Kuharja so bile razstavljene in predstavljene v Mestni hiši v Višnji Gori na predvečer Jurčičevega pohoda v marcu 2014. Ilustracije so nato izšle še v danskem prevodu Kozlovske sodbe v letu 2014.

Kulturno društvo (Krka)

Vem za dolino, ki je lepša od drugih dolin : zbornik ob 20-letnici Kulturnega društva Gledališče Krka / [glavni urednik Franc Koželj; pisci Franc Koželj ... et al.]. Krka : Kulturno društvo Krka, 2014 (Grosuplje : Partner graf). 115 str. : ilustr. ; 23 cm. 1000 izvodov.

Predstavitev zbornika je bila ob tednu kulture v vasi Krka, ob 20-letnici Kulturnega društva Krka in Krajevne skupnosti Krka, v petek, 25. 4. 2014, v Družbenem centru na Krki. Društvo je pripravilo kulturni program, v katerem je bila povzeta vsebina zbornika. Pestro življenje kraja in prireditve je podano v vsem povojnem obdobju, predvsem pa seveda v samostojni državi.

Kulturno društvo likovnikov Ferdo Vesel (Šentvid pri Stični)

Kulturno društvo likovnikov Ferdo Vesel / [besedilo] Milka Gruden. Šentvid pri Stični : Kulturno društvo likovnikov Ferdo Vesel, januar 2014. [16] str. : ilustr. ; 21 cm.

Društvo je bilo ustanovljeno 19. maja 1995 na pobudo mentorja Toneta Draba. Vsak član je predstavljen s portretom in svojo sliko.

LES usluga (Peter Kastelic)

Srečno 2015 - Les usluga Peter Kastelic [Slikovno gradivo] : [Koledar] 2015. Grosuplje : Les usluga Peter Kastelic, [2014]. Koledar (14 f.) : barvne fotografije ; 32 x 20 cm.

Kreativna mizararska delavnica, katere lastnik je Grosupeljčan Peter Kastelic, tudi s koledarji obvešča potencialne stranke o sposobnostih svoje ekipe.

Levstik, Fran

Martin Krpan / napisal Fran Levstik ; naslikal Tone Kralj. 16. natis. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2014. 60 str. : ilustr. ; 28 cm. (Zbirka Velike slikanice). Ilustracije na spojnih listih. Spremna beseda / Niko Grafenauer: str. [62-63].

Najbolj znane ilustracije Martina Krpana slikarja Toneta Kralja (1900-1975) iz dobropoljske vasi Zagorica doživljajo nove ponatise.

Levstik, Fran

Martin Krpan / napisal Fran Levstik ; naslikal Tone Kralj. Posebna miniaturna izdaja. 1. ponatis. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2015. 60 str. : ilustr. ; 17 cm, v škatli 29 x 25 x 4 cm.

Ilustracije na spojnih listih. 2.900 izvodov. Spremna beseda / Niko Grafenauer: str. [62-63].

Ne gre za posebno miniaturno izdajo, pač pa samo za pomanjšano izdajo.

Levstik, Fran

Martin Krpan / written by Fran Levstik ; illustrated by Tone Kralj ; translated by Maja Visenjak Limon and David Limon. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2014. 60 str. : ilustr. ; 28 cm

Ilustracije na spojnih listih. Spremna beseda / Niko Grafenauer: str. [62-63].

V letu 2014 je izšla vsaj tretja izdaja Martina Krpana v angleščini - s kraljevimi ilustracijami.

Likovna skupina Paleta (Grosuplje)

Likovna skupina Paleta : 10 let delovanja : bilo je / [uredila Alenka Rožac ; fotografije slik Andrej Grm].

Grosuplje : Zveza kulturnih društev, september 2014 (Grosuplje : Repovž). 27 str. : ilustr. ; 15 x 21 cm. Besedilo v slovenščini, prevod deloma v angleščini. 50 izvodov.

Likovna skupina Paleta deluje v okviru Kuturnega društva Teater Grosuplje. V knjižici se seznanimo s kronologijo dejavnosti, člani ter prejetimi priznanji. V maju 2014 je izšla na [23] straneh; v septembru 2014 pa še razširjena izdaja s prevodom povzetka v angleščino.

Lisica in polžek : priredba slovenske ljudske basni / priredba besedila Miha Zorec ; likovna zasnova lutk Špela Zorec ; fotografija Manca Zorec. Grosuplje : Knjižica, 2014. 47 str. : ilustr. ; 31 cm. 600 izvodov.

Vsi Zorčevi soustvarjalci živijo v Grosupljem, kjer domuje tudi njihova založba.

Luč, ki razsvetljuje : jaslice v gotski katedrali iz voska, samostansko delo / [besedilo Bernard Rajbar, Nataša Polajnar Freljih ; fotografija Branko Petauer, Tadej Trnovšek]. Stična : Muzej krščanstva na Slovenskem, 2014. 10 str. : ilustr. ; 30 cm. Potiskana zadnja notranja stran platnic. 200 izvodov.

Intervju z izdelovalcem voščene gotске katedrale z jasicami, samostanskim bratom Bernardom Rajbarjem, je v juniju 2014 opravila direktorica mag. Nataša Polajnar Freljih. Voščena gotska kaedrala z jasicami je bila prvič razstavljena v Muzeju krščastva v Stični, dne 23. junija 2014.

Maček Franko / Nina Godec ... [et al.] ; [mentorica Tanja Galli ; ilustracije Beti Lonček]. Bevke : Smar-team, 2015. [13] str. : ilustr. ; 25 cm. (Projekt Z domišljijo na potep. 2013/2014). 100 izvodov.

Pravljlični krožek na OŠ Louisa Adamiča Grosuplje . Avtorji so: Nina Godec, Žan Hočevar, Žan Jalšovec, Tea Kastelic, Tisa Lombar, Anja Oblak, Lina Obran, Gal Perovšek, Patrik Skvarč, Filip Vovk, Jaka Žvan, OŠ Louisa Adamiča, dislocirana enota Adamičeva; mentorica Tanja Galli. Knjižica je izšla v juniju 2015.

Malo Mlačevo - glej: Prostovoljno gasilsko društvo (Malo Mlačevo)

Marolt, Dušan

Tudi tulipani ovenijo / Dušan Marolt. Ljubljana : Ekslibris, 2015. 50 str. ; 18 cm. 100 izvodov.

V Grosupljen rojeni avtor Dušan Marolt (1980) je razpet med prestolnico in rojstnim mestom. Poezijo in kratko prozo je objavljval v revijah Mentor in SRP. Pesniška zbirka Tudi tulipani ovenijo je njegov literarni prvenec, njegova je tudi risba na platnici. Pesmi so v svobodnem verzju, brez velikih začetnic.

Martín, Santiago

Kozlovska sodba v Višnji Gori / risba Santi ; [besedilo] Josip Jurčič. Ivančna Gorica : Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava ; Višnja Gora : Turistično društvo, 2014 (Šmarje – Sap : Center grafike). [28] str. : ilustr. ; 26 cm. 500 izvodov.

O avtorjih na zadnji notranji strani platnic. Ilustrator Santiago Martín je Jurčičevo zgodbo Kozlovska sodba v Višnji Gori uporabil za zgodbo v stripu.

McGhee, Christina

Vzgajati ločeno : kako lahko ločeni in razvezani starši vzgojijo srečne in brezskrbne otroke / Christina McGhee ; prevedla in priredila Andreja Terbos ; [spremna beseda založnika Taja Borštnar in Matej Zaplotnik]. Grosuplje : Svetovalno izobraževalni center MIT, 2015. [XIX], 352 str. : graf. prikazi ; 21 cm; DVD. Prevod dela: Parenting apart. 200 izvodov. Spremna beseda založnika / Taja Borštnar in Matej Zaplotnik: str. [I].

Svetovalno izobraževalni center MIT v Grosupljem ponuja celostno pomoč in podporo družinam ločenih staršev. To je prvi prevedeni priročnik za starše in DVD program za otroke ločenih staršev z naslovom Od limono do limone. Sourednik Matej Zaplotnik živi v Dednem Dolu 2 pri Višnji Gori. Uradna otvoritev Centra in predstavitevno predavanje je bilo 15. 10. 2015 v Družbenem domu v Grosupljem. V letu 2015 je izšel tudi dotis.

Möderndorfer, Vinko

Pesmi in pesmičice / Vinko Möderndorfer ; ilustrirala Suzi Bricelj ; [spremno besedo napisal Igor Saksida]. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2015. 139 str. : ilustr. ; 25 cm.

Ilustratorka Suzana Bricelj iz Šmarja – Sapa je ilustrirala več učbenikov, med njimi Gradim slovenski jezik 5; Slovenščina za vsak dan 8 in 9; Slovenščina 9; med ostalimi knjigami pa tudi delo Janje Vidmar Prijateljca.

Muljava : dežela desetega brata : [zgodba] / besedilo: Turistično društvo Muljava ; fotografije: Leopold Bregar, Borut Lampret, Gašper Erjavec. Ivančna Gorica : Občinska turistična zveza : Turistično društvo Muljava, januar 2014 (Ivančna Gorica : Alfagraf). Zgodba [6] str. : ilustr. ; 21 x 15 cm. Naklada: 2000 izvodov. *Zgodba na kartonu. Teksti govore o Muljavi, Josipu Jurčiču, Jurčičevi domačiji, cerkvah, rimski vili, šoli, muzeju Nose, rekreaciji, dodani so naslovi ustanov, društev in gostiln ter zemljevid kraja. Ponatis izšel v juniju 2015.*

Muljava - glej še: Prostovoljno gasilsko društvo (Muljava)

Jakob Müller - glej: Adamič, Louis

Kočevar ima samo eno domovino

Pušlec damačeh

Nadrah, Anton

Dve sveči na svetilniku : ob petnajsti obletnici razglasitve Frančiška in Jacinte Marto za blažena / Anton Nadrah. Ljubljana : Salve, 2015. 78 str. ; 16 cm. (Sto let Fatime ; št. 3).

Avtor teolog dr. Anton Nadrah (1937), menih stiškega samostana, je v teh dveh letih izdal več knjižic: Bom tudi jaz šla v nebesa?; Pomen Fatime za naš čas; Glasnica Marijinega srca; Kristus bo zmagal po Mariji; Moj Bog, verujem vate; v drugih zbirkah pa še: Sv. Janez Pavel II., ves Marijin in Z Marijinim srcem na križevem potu; v italijanščino pa so mu prevedli knjižico Pet prvih sobot z naslovom Trionfo del Cuore Immacolato di Maria.

Neville, Goddard (1905-1972)

Moč zavedanja ; Na tvoj ukaz / Neville Goddard ; prevedla Jana Ludvik in Mitja Novljan. Šmarje – Sap : samozal. M. Novljan. Šmarješke Toplice : distribucija Stella, 2015. 138 str. ; 21 cm. Prevoda del: 1. The power of awareness ; 2. At your command.

Izdaja je izšla vezana v trde platnice in v broširani vezavi. Sprevajalec in samozaložnik Mitja Novljan je domačin iz Šmarja – Sapa.

Novak, Anka

Fran Jaklič - Podgoričan (1868-1937) / [besedilo Anka Novak in Miran Hladnik ; bibliografija Tadej Sluga ; fotografije Anka Novak ... [et al.] ; arhivsko gradivo Arhiv Slovenije ... et al.]. Dobrepolje : Občina, 2015. 48 str. : ilustr. ; 24 cm. Avtorja navedena v kolofonu. Fran Jaklič bo vedno živel med nami / Anton Jakopič: str. 3-4. *Etnologinja Anka Novak (1932) je domačinka iz Dobrepolja; prav tako pripovednik in učitelj Fran Jaklič. Ponatis izdaje iz leta 2006 je izšel v decembru 2015. Namen izdaje (2015) je samo: »za promocijo Občine in ni namenjena prodaji!« Med slovenskimi knjižnicami jo ima samo knjižnica OŠ v Šentvidu pri Stični.*

Novak, Franci (1969)

Podnebne spremembe / Franci Novak. Ljubljana : LUD Literatura, 2014. 160 str. ; 21 cm. (Zbirka Prišleki). 400 izvodov. Spremnna beseda Jelke Ciglencečki na zavihku ovitka. *Dobrepoljski pesnik in pisatelj Franci Novak je leta 2010 postal vitez poezije pesniškega turnirja v Mariboru, leta 2012 pa Evropskega pesniškega turnirja, v letu 2011 je s pesniškim prvencem Otroštvo neba bil nominiran za Veronikino nagrado; v juniju 2014 pa je izšla zbirka njegove kratke proze. Berljive zgodbe se dogajajo v krajevno nedoločljivem okolju. Publikacija je izšla tudi kot elektronska knjiga.*

Novljan, Mitja - glej: Neville, Goddard

Občina Grosuplje

Municipality of Grosuplje. Get to know us ... : [zloženska] / [text by Uroš Perme ; pictures Zoran Kovačević et. al.]. Grosuplje : Občina, 2015 (Grosuplje : Partner graf). [20] str., barvne ilustr. ; 15 x 21 cm ; pripet zemljevid 42 x 30 cm, zganjen na 15 x 21 cm. 2000 izvodov. *Prevod knjižice: Občina Grosuplje : spoznajte nas. Izšlo vsaj v aprilu 2015.*

Občina Grosuplje & Občina Ivančna Gorica

Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke : [zloženska] skupni projekt občin / [besedilo Peter Verlič]. [Grosuplje : Občina, junija 2015]. Zloženska, [4] str. : ilustr. ; 21 cm. *Ovojni naslov: Gradnja kanalizacije in čistilne naprave v času od 2013 do septembra 2015, na zemljevidih so tudi označene trase kanalizacije v obeh občinah.*

Občina Grosuplje : spoznajte nas ... / [besedilo Uroš Perme po različnih virih ; uvodnik Boris Kuhar ; fotografije Urban Cerjak [et al.]]. Grosuplje : Občina, 2014 (Grosuplje : Partner graf). [20] str., barvne ilustracije ; 15 x 21 cm; pripet zemljevid 42 x 30 cm, zganjen na 15 x 21 cm. *Ovojni naslov. Avtor naveden v kolofonu. V septembru 2014 izšlo 4.000 izvodov. Z besedo in sliko so predstavljene kulturne in naravne znamenitosti v občini Grosuplje.*

Občina Grosuplje

Občina Grosuplje [Slikovno gradivo] : Koledar 2015 / [Fotografije: Peter Zakrajšek, Uroš Perme, Marjan Trobec, Brane Petrovič, Jana Roštan]. Grosuplje : Občina, november 2014 (Grosuplje : Partner graf). Koledar (15 f.) : barvne fotografije ; 50 x 30 cm. *Vsebina: Zimska idila na Radenskem polju ; Veličastna Županova jama ; OŠ Brinje - sončna elektrarna ; Grosuplje - mesto štorcelj ; Cvetoča pomlad na Radenskem polju ; Na boštanjskem gradu plapolata slovenska zastava ; Naravoslovna učna pot - Po sledih vodmca - v Logu pod vasjo Cerovo ; Protiturški tabor Cerovo ; Vrtec Kekec ; Novo krožišče pred občinsko hišo ; Muzej čebelarke kulturne dediščine v Šmarju - Sapu ; Bregova Grosupeljščice povezuje brv ljubezni.*

Občina Grosuplje

Občina Grosuplje : koledar 2016 [Slikovno gradivo] / [fotografije Uroš Perme, Brane Petrovič, Jana Roštan, Peter Zakrajšek]. Grosuplje : Občina, [november 2015] (Grosuplje : Partner graf). Koledar (13 f.) : barvne fotografije ; 50 x 30 cm. *Koledar s fotografijami novih oz. prenovljenih objektov v mandatih župana Verliča.*

Občina Ivančna Gorica

20 let Občine Ivančna Gorica [Slikovno gradivo] : Dobrodošli v svet vašega otroštva = Welcome to the world of your youth : [Koledar] 2015 = Calendar / izbor besedila: Dragica Šteh ; fotografije: arhiv Občine Ivančna Gorica ; izbor fotografij: Matej Šteh in Miha Genorio. Ivančna Gorica : Občina Ivančna Gorica, 2014 (Ivančna Gorica : Alfagraf). Koledar, [26] str.: barvne fotografije ; 21 x 30 cm. 300 izvodov.

Občina Ivančna Gorica

Občina Ivančna Gorica - Markt Hirschaid - 15. obletnica pobratenja = Občina Ivančna Gorica - Markt Hirschaid - 15 Jahre Partnerschaft : od 15-letnega pobratenja do perspektivnega kulturnega, družbenega in gospodarskega sodelovanja = kulturelle, gesellschaftliche und wirtschaftliche Zusammenarbeit in 15 Jahre Partnerschaft mit Ausblick. / [besedila: Dušan Strnad [et al.]; prevod v nemščino: Alkemist ; fotografije: Arhiv Občine Ivančna Gorica]. Ivančna Gorica : Občina, 2014. 43 str. : ilustr. ; 21 cm.

Vsebina: Županova beseda / Dušan Strnad, 3-4; Novak, Janez: Vezi med samostanom Stična in Hirschaidom, 11-12; Ficko, Gregor: Kultura kot ustvarjalec prijateljstva in sožitja med ljudmi, 16-17; Ljubič, Lojze: 15-letno prijateljstvo med občinama ter gasilci, 21-22; Jevnikar, Milan: Sodelovanje Srednje šole Josipa Jurčiča Ivančna Gorica in Realke iz Hirschaida, 25-27; Radoš, Janez: 15 let sodelovanja med občinama Ivančna Gorica in Markt Hirschaid, 31-33.

Ovojni naslov. Naklada 1000 izvodov. Slovenskemu tekstu vedno sledi prevod v nemščino. Slikovni del zapolnjuje zaključni del publikacije. Izšlo ob slovesnosti pobratenja z občino Hirschaid iz Nemčije, 25. maja 2014 v Ivančni Gorici.

Osnovna šola Brinje (Grosuplje)

Matematični koledar OŠ Brinje [Slikovno gradivo] : [Koledar] 2014 : Basen o 13 polžkih / Miha Dežman, Teja Fajdiga, Andreja Golobič, Erik Jere, Tine Likovič, Žan Majetič, Manca Mlačnik Koščak, Rok Omejec, Nika Rogelj, Filip Suhadolc, Rok Tomažič, Anamarija Virant, Nika Zadravec in učiteljica Katja Kmetec. Grosuplje : OŠ Brinje, 2014 (Grosuplje : Repovž). Koledar, [28] str. : barvne fotografije ; 21 x 30 cm.

Koledar je izšel sredi decembra 2013. 13 osnovnošolcev se je lotilo izdelave fotografij, risb in nalog s tematiko matematičnih problemov in polžev, besedilo dopolnjujejo še uganke in šale. Rešitve nalog so podane na koncu.

Osnovna šola Stična (Ivančna Gorica)

Predstavljamo se : Osnovna šola Stična in podružnične šole : projekti in aktivnosti v šolskih letih 2013/2014 in 2014/2015 / [spremna beseda Marjan Potokar ; urednica Branka Lah]. Ivančna Gorica : Osnovna šola Stična, 2015. 163 str. : fotogr. ; 21 cm. Ovojni naslov. 400 izvodov.

Ob uvodu ravnatelja Marjana Potokarja so v knjigi podani še raziskovalni projekti, predstavitev šole, kronika kulturnih in športnih dogodkov, sodelovanje s kraji ter predstavitev kolektiva, po vsej pestrosti dejavnosti pa so skozi intervju predstavljeni še Ivančan Lojze Ljubič, Višnjan Franc Godeša ter učiteljica Marinka Piškur.

Osnovna šola Stična (Ivančna Gorica). Podružnična šola. Vrtec (Zagradec)

Podružnična šola in vrtec Zagradec / [uredila Tomaž Smole, Simon Kastelic ; foto Gašper Stopar]. Ivančna Gorica : Občina, junij 2015. Zloženka : 76 x 30 cm, zloženo na 30 x 19 cm, [8] str. : ilustr. ; 30 x 19 cm.

Izdano ob otvoritvi nove šole in športne dvorane, 5. junija 2015.

Osnovna šola Stična, Podružnična šola Zagradec : ob odprtju nove šole : junij 2015 / [uredila Zlata Kastelic ; fotografije iz šolskega arhiva OŠ Stična ... et al.]. Ivančna Gorica : Osnovna šola Stična, 2015. 167 str. : ilustr. ; 21 cm junij 2015. 700 izvodov.

Na poti do nove šole in vrtca pišejo ravnatelj Marjan Potokar, vrtčeva ravnateljica Branka Kovaček, župan Dušan Strnad, pod teksti so podpisani še urednica in vodja šole Slavka Nahtigal, predsednica KS Zagradec Biljana Gartner. Opisan je šolski okoliš, ki obsega območje od Ravnega Dola, preko Primče vasi, Ambrusa, Korinja do Valične vasi. Podana je zgodovina z različnih vidikov, spomini staršev, pa nekdanjih učencev ter vtisov učiteljev in sedanjih učencev. Slikovno bogato gradivo je zajelo dejavnosti od rušenja stare do gradnje nove šole.

Oven, Sara

Basni / Sara Oven ; ilustrirala Barbara Cimerman. [Grosuplje] : samozal., 2014 ([Bevke] : Smar-team). [24] str. : ilustr. ; 26 cm. 50 izvodov. Spremna beseda / B. J. [Beti Jamnik]: str. 2.

Mentorica Betka Jamnik z Osnovne šole Louisa Adamiča Grosuplje je tudi pri nastanku te knjige spodbujala avtorico in učenko Saro Oven.

Pajntar, Slavko

Dobrote izpod listja naših gozdov / [besedilo, fotografije] Slavko Pajntar - Pinki. Krka : samozal. S. Pajntar, 2015 [Grosuplje : Partner graf.]. 72 str. : ilustr. ; 24 cm. 500 izvodov. *Samozaložnik Slavko Pajntar (1950) je, ko se je preselil v Hočevje, ustanovil Gobarsko društvo Štorovke. V knjigi je zbral 60 receptov z gobami, katerih avtorji so sam ter člani Dragana Bekan, Mihailo Birčanin, Joži Gliha in Vesna Marinc. Dodani so še napotki za gostilne Gostišče na Krki, Pizzeria - restavracija Adam ter gostišče in pizzerija Na vasi Marinča vas - Zagradec. Med recepti izstopata Sentrumarski lonec in Dobrepoljska kopa.*

Pance, Svetozar - glej: Dobro in poceni

Pance, Tanja - glej: Dobro in poceni

Pavlinič, Klara

Iz česa je kruh? / napisala Klara Pavlinič ; ilustrirala Vera Pavlova. Ljubljana : Latobia ; Temenica : Kulturno društvo, 2014 ([Grosuplje] : Partner graf). 33 str. : ilustr. ; 22 cm.

Ilustracije na spojnih listih. Knjiga je rasla iz delavnic, ko so si otroci podružnične šole ogledali žitno polje, obiskali mlin, oblikovali in pekli kruh ter ob dramatizaciji zgodbi razstavili različna žita in likovne stvaritve. Svoj kruh je razstavljalo 50 različnih pekov. Knjižico so prejeli vsi učenci. V letu 2015 je izšla še druga izdaja v založbi Zavoda Prijetno domače iz Ivančne Gorice ter Kulturnega društva iz Temenice.

Pečnik, Jernej - glej: Dular, Janez

Perme, Marjetka

Besede, ki prodajajo : [100 jezikovnih orodij, z uporabo katerih boste garantirano prodali več] / Marjetka Perme. Ljubljana : Lisac & Lisac, 2014. 158 str. ; 23 cm. 800 izvodov. Zraven je izšel še priročnik Besede, ki prodajajo: delovni zvezek.

Avtorica Marjetka Perme iz Kriške vasi nad Višnjo Goro je ustanoviteljica Akademije za osebno odličnost, trenerka nevrolingvističnega programiranja ter avtorica izobraževalnega programa za prodajalce. V samozaložbi je izdala še priročnik Sreča in notranji mir.

Perme, Neli

Kjer rime se skrivajo v verzih / Neli Perme. [Grosuplje : samozal.], 2015. 16 str. : ilustr. ; 21 cm. Naklada 10 izvodov.

Pesniška zbirka 11 pesmi, ene angleške (v soavtorstvu Ajde Samec) ter uspavanke v ritmizirani prozi. Pesmi opevajo njeno šolo Louisa Adamiča v Grosupljem, zgodovino in naravo, pogosto podprto s humorjem; ilustracije so fotografije, silhete in barvne risbe. Avtorica Neli Perme, rojena 2003, je ob izidu hodila v 6. razred osnovne šole. Zbirke se je lotila, da bi prejela zlato bralno značko. Zbirka je izšla v aprilu 2015.

Petauer, Branko

Apostoli Jezusovega Srca : vrtnice za leto 2014 / Branko Petauer. Ljubljana : Salve, 2014. 80 str. ; 16 cm. (V šoli najsvetejših src / Cistercijanska opatija ; 27). 2.000 izvodov.

Avtor Branko Petauer (1961) je cistercijan v stiškem samostanu, predvsem pa ga poznamo kot izjemnega fotografa.

Plahčinski Drobne, Nina

Dnevnik novofundlanke Lune / [Nina Plahčinski Drobne]. Šentvid pri Stični : samozal., 2015. 216 str. ; 21 cm. 50 izvodov.

Knjiga prinaša zgodbo, kjer pes s svojimi očmi opisuje dogajanje v družini. Avtorica živi v Artiži vasi pri Šentvidu pri Stični. Knjiga je izšla v maju 2015.

Podbrežnik, Igor

Ugotavljanje kakovosti storitev v splošnih knjižnicah / Igor Podbrežnik, Štefan Bojnec. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije ; Grosuplje : Združenje splošnih knjižnic ; Koper : Fakulteta za management, 2015. 218 str. : ilustr. ; 24 cm + popravek. 300 izvodov.

V Grosupljem domuje Združenje splošnih knjižnic.

Potokar, Lojze - glej: Štefančič, Marcel, jr.

Potokar, Marjan (1962-)

Zgodbe z razglednic : občina Ivančna Gorica / Marjan Potokar. Grosuplje : Mestna knjižnica, 2014 (Grosuplje : Partner). 247 str. : ilustr. ; 33 cm. (Knjižna zbirka Domoznanska zbirka občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropolje ; 5). 400 izvodov. Zgodbe z razglednic / Mihael Glavan: str. 5.

Avtor, ravnatelj in zbiratelj Marjan Potokar, je zbral stare razglednice, ki so bile izdane pred letom 1945. Gradivo je razdelil po krajevnih skupnostih. Vsak kraj uvaja sodobna fotografija, ob stari fotografiji pa so navedeni dosegljivi podatki upodobitve, opisi zanimivih dogodkov v kraju ter znani ljudje. Večje sklope predstavljajo Stična s samostanom, Krka z romarsko cerkvijo, Šentvid pri Stični kot sedež prafare, starodavno mesto Višnja Gora in tudi Zagradec s fužinami. Na koncu vsake enote je podana literatura, navedeni so še imetniki vseh predstavljenih 146 starih razglednic. Predstavitev knjige je bila 18. 12. 2014 v Ivančni Gorici.

Polž in njegova Višnja Gora : [zloženka] / [besedilo Pavel Groznik]. Višnja Gora : Turistično društvo, [2015]. Zloženka, [4] str. : ilustr. ; 21 x 15 cm.

Višnja Gora je nekako na pol poti med Ljubljano in Novim mestom / Pavel Groznik, str. [4].

Oblikovanje zloženke je delo firme Robert Kuhar - Korporativno oblikovanje iz Višnje Gore, predstavljene pa so lokacije in društva, ki vabijo v Višnjo Goro, naveden je še seznam prireditev v letu 2015.

Prostovoljno gasilsko društvo (Grosuplje)

Novih 5 na 100 podlage! : 105 let gasilstva v Grosupljem - za obdobje od leta 2009 do 2014 / [urednik Jože Miklič]. Grosuplje : Prostovoljno gasilsko društvo, 2014. 220 str.

V soboto, 21. junija 2014, je PGD Grosuplje obeležilo 105 let delovanja. Slovesno praznovaje s prevzemom novega gasilskega vozila in predajo energetske obnovljenega gasilskega centra je potekalo pred Gasilskim centrom Grosuplje. Novo vozilo in gasilski center je blagoslovil kardinal dr. Franc Rode. V zborniku je urednik zbral podatke o delovanju društva v zadnjih petih letih.

Prostovoljno gasilsko društvo (Malo Mlačevo)

Sto let gasilstva na Malem Mlačevem : PGD Malo Mlačevo : zbornik 1914-2014 / [urednik Jože Miklič]. Malo Mlačevo : Prostovoljno gasilsko društvo, 2014 ([Grosuplje] : Grafis Trade). 128 str. : ilustr. ; 31 cm. 200 izvodov. *V soboto, 16. avgusta 2014, je Prostovoljno gasilsko društvo Malo Mlačevo slovesno proslavilo 100. obletnico obstoja. Urednik zbornika in član društva Jože Miklič je na široko zajel kronologijo kraja, domačinov in društva ter zbral obilico domoznanskih podatkov do sodobnosti.*

Prostovoljno gasilsko društvo (Muljava)

[Devetdeset] 90 let Prostovoljnega gasilskega društva Muljava : 1924-2014 / [uredniški odbor Gašper Erjavec ... et al. ; avtorji Anica Bregar et al.]. Muljava : Prostovoljno gasilsko društvo, 2014. 88 str. : ilustr. ; 24 cm. 300 izvodov.

Zbornik po utečenih uvodnikih prinaša pogled na zgodovino in znamenitosti kraja, tudi o pisatelju Josipu Jurčiču. Osrednji del je seveda posvečen 90-letnici delovanja gasilskega društva, vse do sodobnega članstva ter kronologije delovanja. Zbornik je izšel ob slovesnosti v juniju 2014.

Prostovoljno gasilsko društvo (Velika Loka)

Prostovoljno gasilsko društvo Velika Loka pri Grosupljem : 1925-2015 : zbornik ob 90-letnici / [pripravil Stane Zabukovec]. Velika Loka : Prostovoljno gasilsko društvo, 2015. 239 str. : ilustr. ; 30 cm. 300 izvodov.

V petek, 29. maja 2015, je Prostovoljno gasilsko društvo Velika Loka pri Grosupljem imelo slavnostno sejo ob 90. obletnici društva, ki je bilo ustanovljeno 7. junija 1925.

V zborniku najdemo utečene uvodnike, splošni zgodovinski pregled, pa pregled domačega gasilstva od začetkov, slede pa še dokumentirani dosežki, dejavnosti, tekmovanja, vodstva ter tudi članstvo skozi čas. V drugem delu zbornika so podali kulturno podobo kraja z njegovo vpetostjo v okolje, predvsem na področjih župnij Žalna in Višnja Gora, saj cerkveno-upravno Mala Loka spada v župnijo Višnja Gora. Seznanimo se z ustanovitvijo prosvetnega društva na fari v letu 1919, sicer pa je gledališka dejavnost začela rasti od leta 1968, skupina si je nadela ime Gledališče pod mostom - PGD Velika Loka. V zborniku so navedli vse uprizoritve, vsebine iger ter nastopajoče. Pri opisih obeh Lok so podali pogled na lokacijo, izpis posestnikov iz časa nastanka franciscejskega katastra 1824 in v sodobnosti, upravna valovanja, zapise vasi skozi čas, gradnjo cerkve sv. Antona Padovanskega, znamenja, zapise o obeh mlinih ter viaduktu ter zanimivo kronologijo naselij.

Prostovoljno gasilsko društvo (Višnja Gora)

PGD Višnja Gora - 140 let : 1875-2015 / [gradivo zbral in uredil: Janez Podržaj]. Višnja Gora : Prostovoljno gasilsko društvo, 2015 (Šmarje – Sap : Tiskarna Mišmaš). 36 str. : ilustr. ; 23 cm. Naklada: 500 izvodov.

V soboto, 6. junija 2015, so višnjegorski gasilci s parado, svečano prireditvijo in predstavitevijo zbornika počastili 140 let dela. Zbornik je predstavil urednik Janez Podržaj. V zborniku so podali pregled dela v zadnjih desetih letih, od izida zadnjega zbornika. Po pozdravnih zapisih je urednik povzel desetletni presek delovanja; sestavki o posameznih tekmovanjih, sodelovanju s pobratemini društvi, srečanju krajanov in nabavi novega vozila pa so pospremljeni s slikovnim gradivom.

Prostovoljno gasilsko društvo (Zagradec ob Krki)

Prostovoljno gasilsko društvo Zagradec : 1925-2015 / [pri izdelavi sodelovali: Stane Kralj, Aljaž Košak, Darja Košak; avtorji: Alojz Ferlin, Slavko Zaletelj [et al.]. Zagradec : PGD, [2015] ([Trebnje : Mišmaš]. 43 str. : ilustr. ; 21 cm. Ovojni naslov. 300 izvodov.

V soboto, 27. junija 2015, so v Zagradcu na slovesnosti predstavili obletni zbornik društva, kjer so zajeli 90-letno zgodovino društva, poudarek pa je na času od gradnje novega doma leta 1998 dalje.

Pušec damačeh : najlepše pejsme čebarskega kraja / [autor antologije], priredio, zebrou je vridu Jakob Müller; [likovna oprema] Andrej Zbašnik. Čabar : Ogranak Matice hrvatske u Čabru; Grosuplje, 2014. 127 str. : ilustr. ; 21 cm.

[Uvod] / Ivan Janeš, str. 5-9; Damačija pejsmi / Jakob Müller, str. 116-118; Gdje su pjesme doma / Jakob Müller; prevod Slavko Malnar, str. 119-121; [O avtorju], str. 122, portret.

Prof. Jakob Müller (1941) iz Grosupljega, slavist in urednik čebarske antologije pesmi, je izbral dela tridesetih ustvarjalcev domačinov Gorskega Kotarja in Čabra. Najprej je leta 2013 s Kulturnim društvom sv. Mihaela v Grosupljem pripravil recital v čebarski hrvaščini, nato je zrasla ta zbirka. Predstavitev antologije je bila v septembru 2014 v Čabru na Hrvaškem.

Rafael Samec : ti skrivnostni moj cvet / [tekst Anamarija Stibilj Šajin]. Šoštanj : Mestna galerija, 15. april 2014. Zloženska, [4] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Zloženska je izšla ob otvoritvi razstave v Šoštanju. Na razstavi je avtorica Rafaela Samca (1943) predstavila kot umetnika, ki z reko voščenenih skulptur predstavlja očiščenje. Rafael Samec je bil po rodu iz Dobrepolja. V letu 2014 je še imel razstave Ljubljani, v aprilu leta 2015 pa se je že poslovil.

Rijavec, Petja

Piarovka / Petja Rijavec. Dob pri Domžalah : Miš, 2014. 231 str. ; 24 cm. 500 izvodov. O avtorici: str. [232]. Piarovka in avtorica Petja Rijavec je napisala roman, politično-ljubezensko zgodbo, ki se dogaja v Grosupljem, kjer sama tudi živi. V naslednjem letu 2015 je izšel že drugi natis; kot reklamni odtis pa je posebej izšel natis 3. poglavja. (Piarovka: ko misliš, da te v Grosuplju nič ne more presenetiti, 15 str.)

Rotary Club Grosuplje

Rotary Club Grosuplje : district 1912 : 10-letnica / [pripravili Ervin Struna, Stanislav Vehovec, Marko Lavrih]. Grosuplje : Rotary Club, [2014] (Grosuplje : Amset). 24 str. : ilustr. ; 29 cm.

Potiskana prednja (in notranja) ter zadnja stran platnic.

Predsednik Ervin Struna pojasni namen kluba ter spomni na kip v obliki konja v krožišču pred občinsko stavbo, ki ga je klub daroval mestu Grosuplje ravno ob desetletnici kluba (23. maja 2014). Lik kipa je posnet po svastiki z Magdalenske gore. Povzeti so socialni programi pomoči, ki so jih nudili v času svojega obstoja. Na koncu je še seznam članstva.

Rothschütz, Emil (tudi Roschütz, Rožič) - glej: Šalehar, Andrej

Rustja, Karel

[Sto dvajset] 120 let kočevske železnice / Karel Rustja ; [fotografi Karel Rustja ... et al.]. Kočevje : Pokrajinski muzej, 2015. 303 str. : ilustr. ; 25 cm.

V opisu zgodovine železniške proge od Ljubljane do Kočevja je veliko podatkov o gradnji ter o krajih ob njej, podkrepljeno s slikovnim gradivom. Prinaša načrte postaj Grosuplje, Čušperk ter opise proge skozi občini Grosuplje ter Dobrepolje.

Samec, Marija - glej: So z vilicami pisali

Samec, Rafael - glej: Rafael Samec

Sever, Franc (1923)

Trenutki odločitev / Franc Sever - Franta ; [spremni besedi Matjaž Kmecl, Ljubica Jelušič ; reprodukcija slike na vezni listih France Slana]. Maribor : Založba Pivec, 2014. 487 str. : ilustr. ; 25 cm. 1.000 izvodov. Spomini dolgo po dogajanju / Matjaž Kmecl: str. 7-11. Spomini na trenutke odločitev / Ljubica Jelušič: str. 13-15. *Spomini Franca Severja - Frante (1923), partizana, oficirja vojnega letalstva JLA, po rodu iz Št. Jurija pri Grosupljem. Vsaj tretjino knjige posveti življenju v domači vasi Št. Jurij med obema vojnama, spominja se vaščanov, učiteljice Ane Gale; pred nami oživijo grosupeljski zdravnik Franjo Podkoritnik, življenje v Grosupeljski četi, nato nadaljuje spomine še v povojni čas vse do svojega odhoda iz jugoslovanske armade v letu 1964. Knjiga je izšla v marcu 2014. Predstavitve je bilo več, tudi v Grosupljem v sredo, 23. 4. 2014, v dvorani Družbenega doma. Knjigi je priložen DVD s televizijskim intervjujem, ki ga je z avtorjem spomladi 2013 opravil novinar Lado Ambrožič.*

Sever, Leopold

Z rekordi prijetno in domače : 100 dosežkov in presežkov iz vsakdanjega življenja občanov občine Ivančna Gorica / poiskal, fotografiral in zapisal Leopold Sever. Ivančna Gorica : Turistično društvo, 2015 (Partner graf, Grosuplje). 207 str. : ilustr., 21 cm. 150 izvodov. Oblikovalec platnice: Nejc Sever.

Avtor, učitelj in biolog Leopold Sever (1939) je po rodu iz Malih Lipljen, dolga desetletja pa je učil v Ivančni Gorici. Predstavitve knjige je bila na Ivankinem sejmju v Ivančni Gorici v soboto, 28. 3. 2015. Vsak 'rekord' spremlja fotografija. Največ jih je na temo cvetja in rož ter zelenjave, slede pa živali, jaslice, knjige. Lastniki izjemnosti so občani ivanške občine, tudi slikarja Štefan Horvat in Janez Kastelic iz Višnje Gore. Napisal je še zloženko 20 let : s kolesi po rimski cesti : Ivančna Gorica - Dvor : 1995-2015, ki jo je v maju 2015 založila Občinska turistična zveza v Ivančni Gorici, delili pa so jo ob jubilejnem potovanju v juniju 2015.

So z vilicami pisali : folklorne pripovedi iz občine Grosuplje in okolice / [zbrala] Marija Samec ; [ilustracije Dora in Janez Adamič ; kartografija Manca Volk Bahun]. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014. 395 str., [4] f. barvnih pril. ; 21 cm. (Zbirka Glasovi / Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU ; knj. 44). Zemljevid na spojnih listih. Beseda h knjigi / Marija Stanonik: str. 5-7. 400 izvodov. O zapisu in narečnih značilnostih / Vera Smole: str. 359-362.

Zbiralka, slavistka in bibliotekarka Marija Samec, doma v Grosupljem, je v občini Grosuplje in njeni soseščini

zbrala in nato objavila 555 etnoloških pripovedi, ki nas popeljejo v svet pravljic, bajk in legend, anekdot. Doživela je še svet pripovedovanja na kmečki peči in ob kmečkem delu. Ilustratorja tudi živita v Grosupljem. Predstavitvi sta bili v maju 2014 v Mestni knjižnici Grosuplje ter v novembru 2014 v Ivančni Gorici.

Srednja šola Josipa Jurčiča (Ivančna Gorica)

Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica : gimnazija, ekonomski tehnik / [besedila Milan Jevnikar, Marina Strnad, Marjeta Šlajpah Godec, Mira Mikec, Dragica Eržen; oblikovanje Darko Pandur]. Ivančna Gorica : Srednja šola Josia Jurčiča, februar 2014 ([Grosuplje] : Partner graf). [9] str. : ilustr.; 14 x 14 cm. 250 izvodov. *Knjižica je namenjena osnovnošolcem za vpis na srednjo šolo in prinaša njim namenjene informacije, od šole, predmetov in vse do prevozov v šolo.*

Stična - glej: Drugačne skice in pesmi

Dunajski utrinki

Luč, ki razsvetljuje

Osnovna šola Stična (Ivančna Gorica)

Vloga redovnikov pri oblikovanju evropske kulturne identitete ...

Strnad, Saša

Beneška čipka pod peresom Saške Strnad / [avtorica pesmi Saška Strnad ; spremna beseda Ana Porenta ; avtorica fotografij Alenka Škamperle]. Podgora : Turistično društvo, Kulturna sekcija, 2014. 28 str. : ilustr. ; 15 cm.

Pesniška zbirka pesnice Saše Strnad iz Podgore v Dobropolju je izšla v omejeni nakladi 50 izvodov pesniškega prvenca v velikosti molitvenika, v mošnjičku iz zlatega perja, z exlibrisom, ki nosi ročno vpisano zaporedno številko in ime imetnika knjige ter avtoričino inicialko S. V zbirki je objavljenih 38 pesmi. Predstavitve je bila 15. marca 2014 na gradu Turjak s spremljajočo razstavo fotografij Alenke Škamperle. O knjigi in predstavitvi je pisal Andrej Debeljak v dobrepoljskem časopisu Naš kraj, 2014, št. 4. Zbirko je le podarila znancem in prijateljem, v slovenskih knjižnicah pa ni nobenega izvoda.

Šalehar, Andrej

Poučevanje čebelarstva na Kranjskem : od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothsčütza (1874) / Andrej Šalehar ; [predgovor Janez Gregori ; fotografije Janez Gregori, Andrej Šalehar, fototeka Antona Koželja]. Rodica [i. e.] Novo mesto : Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja, 2014 ([Grosuplje] : Partner graf). 151 str. : ilustr. ; 24 cm. 1.000 izvodov. Dostopno tudi na spletu.

Knjiga govori tudi o čebelarju Emilu Rotschützu (Rožiču) z gradu Podsmreka pri Višnji Gori, ki je spodbujal poučevanje čebelarstva. Leta 1873 je predlagal ustanovitev čebelarske šole na gradu Podsmreka pri Višnji Gori in leta 1874 celo napisal program in načrt za čebelarsko šolo.

Šentvid pri Stični - glej: Kulturno društvo likovnikov Ferdo Vesel

Šernek, Mirjana

Zate / Mirjana Šernek ; [ilustracije Igor Ščekić]. Šmarje – Sap : samozal., 2015. 70 str. : ilustr. ; 25 cm. 250 izvodov. Pesniški zbirki na pot / Silva Mizerit: str. 3.

Slepa pesnica Mirjana Šernek z družino živi v Šmarju – Sapu. Njen pesniški prvenec je izšel v juniju 2015, predstavitve pa je bila 4. junija 2015 v Mestni knjižnici Grosuplje.

Šetina Čož, Martina

Posel smo ljudje : dobri medosebni odnosi - osnova za zadovoljstvo in uspeh! : priročnik s praktičnimi nasveti / Martina Šetina Čož ; [ilustracije Jože Čož]. Grosuplje : Izobraževalni zavod Znanje, 2015. 150 str. : ilustr. ; 21 cm. O avtorici: str. 149.

Avtorica deluje na področju kadrovskega managementa preko svojega podjetja - Izobraževalnega zavoda Znanje v Brezju pri Grosupljem. Posveča se tematiki medosebnih odnosov. Knjiga je izšla v maju 2015.

Šifrar, Urban

Onstran Urala / [avtor besedila Urban Šifrar ; ilustracije Gal Kastelic]. Grosuplje : OŠ Louisa Adamiča, junij 2015. 28 str. : ilustr. ; 20 x 20 cm. 50 izvodov.

Učenec šole je pod mentorstvom Betke Jamnik napisal zgodbo, ki se dogaja v Sibiriji.

Škrjanec, Breda - glej: Knez, Janez

Škufca, Angelca

Moj apostolat. Ljubljana : Salve, 2014. [5], 132 str. ; 22 cm. Ovojni naslov. 100 izvodov. Spremnna beseda Štefana Pintariča Naša življenja v apostolatu na str. [5].

Posebna izdaja zbirke zgodb ob 80. rojstnem dnevu Angelce Škufca. Na str. [1] sicer piše Višnja Gora, 20. 12. 2012, a knjiga je v 100 izvodih izšla v juniju 2014.

Pisateljica Angelca Škufca (1934) živi blizu Dednega Dola pri Višnji Gori in svoje zgodbe objavlja predvsem v reviji Ognjišče, tu pa je izbranih 64 doslej neobjavljenih zgodb. Na str. [3] razloži naslov, da jo je misijonar usmeril v pisanje: »Ti piši in tvoj apostolat naj presega meje domače župnije.«

Škulj, Edo

Bil sem poleg ---. Škocjan pri Turjaku : Župnija, 2015. 496 str., [60] str. pril. ; 25 cm. 100 izvodov. *Škocjanski župnik dr. Edo Škulj (1941), muzikolog, organolog ter zgodovinar glasbe, je deset let - do leta 2015 - deloval v župniji Škocjan pri Turjaku. V tej avtobiografski knjigi je opisal svoje življenje in delo do sodobnosti v vsej pestrosti. V zadnjih dveh letih je v samozaložbi župnije izdal še Beneške orglarske delavnice; Leksikon cerkvene glasbe; Leksikon orgel in orglarjev ter Ob 25-letnici Orglarske delavnice Maribor; uredil pa je še zbornik Evropski muzikolog prof. dr. Primož Kuret.*

Šmarje – Sap - glej: Društvo prijateljev mladine (Šmarje – Sap)
Župnija Šmarje – Sap

Št. Jurij - glej: VVZ Kekec Grosuplje. Vrtec Kosobrin (Št. Jurij)

Štefančič, Marcel, jr.

Poklon Lojzetu Potokarju / [teksti Marcel Štefančič jr., Špela Čižman ; fotografije Slovenska kinoteka ... et. al.]. Ljubljana : Slovenska kinoteka, 2015. [47] str. : ilustr. ; 22 cm

Na vrhu naslovne strani: Muzej slovenskih filmskih igralcev. 500 izvodov.

Igralec Lojze Potokar (1902-1964), iz igralске družine Potokarjev s Police pri Grosupljem, je deloval v ljubljanski Drami. Tu ga avtor predstavi predvsem kot filmskega igralca s slikovnim gradivom.

Šteh, Dragica

Prijetno domače za male sanjače / Dragica Šteh ; ilustracije Tina Zajec. Ivančna Gorica : Občina, 2014 ([Ivančna Gorica] : Alfagraf). [29] str. : ilustr. ; 31 cm. Slikanici na pot / Dušan Strnad: str. [3]. 1.000 izvodov.

Knjiga predstavi 12 biserov občinskega venčka - krajevnih skupnosti z njihovimi simboli - in občinsko vidno podobo prijetno domače, iz česar je nastalo 12 pesmic. Slikanica je skoraj v celoti nastala v občini: napisana, ilustrirana, slovnico pregledana in natisnjena. Prva razstava slikanice je bila že na Jurčičevem pohodu, 3. 3. 2014, na Muljavi. Avtorica Dragica Šteh (1974) živi v Velikih Pecah v občini Ivančna Gorica in je zaposlena na tukajšnji srednji šoli kot profesorica matematike. V samozaložbi je izdala še slikanico Gostilna malega šefa ter obogateno besedilo molitve z naslovom Sveti angel.

Štepic, Lilijana

Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka? Priročnik za angleški jezik za dijake 1. letnika srednje šole : razlaga slovnčnih pravil v slovenskem jeziku, vaje za boljše razumevanje snovi 1. letnika srednješolskih izobraževalnih programov / Lilijana Štepic ; [ilustracije Igor Muršič]. 2., dopolnjena izdaja, 8. natis. Zgornja Draga : Korekt plus, 2014. 318 str. : ilustr., tabele ; 23 cm.

Avtorica in založnica Lilijana Štepic živi v Zgornji Dragi pri Ivančni Gorici. V letih 2014 in 2015 je izdala še ponatise svojih izdaj: Ali je angleščina v 3. letniku srednje šole res tako težka?; Angleščina po slovensko; Naučimo se angleških časov in ABC nemške slovnice 1.

Tektonika v arhitekturi : Frampton - Semper - Bötticher / uredila [in spremno študijo napisala] Petra Čeferin ; prevod Andrej Božič, Aleš Košar, Rado Riha. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014. 131 str. : ilustr. ; 20 cm. (Zbirka TPA - teoretska praksa arhitekture).

Prevodi del: Rappel a l'ordre ; Die vier Elemente Baukunst ; Die Tektonik der Helenen. Tektonika : konstruiranje arhitekturne materialnosti / Petra Čeferin: str. 11-47.

Urednica, arhitektka dr. Petra Čeferin, ki predava na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani, je doma v Grosupljem.

Tomažin, Andrej (1988)

Stramorjevi koraki / Andrej Tomažin ; [spremna beseda Muanis Sinanović]. Maribor : Litera, 2014. 163 str. ; 20 cm. (Knjižna zbirka Piramida). 500 izvodov. Stroj in totalnost / Muanis Sinanović: str. 153-163.

Predstavitve knjige je bila 5. maja 2015 v Grosupljem, kjer pisatelj tudi živi. Knjiga kratkih zgodb zajema motiviko iz povojnega časa, rdeča nit je pobeg vojaka iz vojašnice JLA v letu 1991. Izšlo je tudi kot elektronska knjiga.

Turistično društvo Ambrus

Dobrodošli v Ambrusu / [besedila: Jožica Blatnik, Marija Blatnik, Erika Šinkovec, Karmen Tekavčič, Martina Hrovat, Lea Vidmar, Tanja Podržaj, Cirila Zupančič ; fotografije: Davorin Perko]. Ambrus : Turistično društvo, januar 2015. [28] str. : ilustr. ; 15 x 15 cm. Naklada: 1000 izvodov.

Člani Turističnega društva so predstavili svojo vas in krajevno skupnost, posebnosti, dejavnosti, društva, kulturne in naravne znamenosti, cerkve, gostilne, kmetije, dogodke skozi leto ter turistično Petrovo pot.

Turnšek, Metod

Črni Hanej : zgodovinska povest. 2. izdaja. Ljubljana : Družina, 2014. 276 str. : ilustr. ; 21 cm. (Knjižna zbirka Epika, povesti in romani / Metod Turnšek ; knj. 5). 300 izvodov. Zadnji vitez Rebrčan, Črni Hanej / Milan Dolgan: str. 225-276. O avtorju na prednjem zavihku ovitka.

Avtor dr. Metod Turnšek (1909-1976), stiški cistercijan in komendant na Rebrci nad Železno Kaplo na Koroškem, je v pustolovski mladinski povesti prikazal zgodbo o koroških vitezh iz 15. stoletja. Zgodba je izšla tudi kot elektronska knjiga. Nato je v zbirki izšel še roman Na Višarjah zvoni. Zbirko dr. Metoda Turnška ureja poznavalec Turnškovega dela in življenja slavist dr. Milan Dolgan.

Ustvarjalci kulture v občini Ivančna Gorica / [uredila Maja Lampret ; fotografije Gašper Stopar et al.]. Ivančna Gorica : Zveza kulturnih društev Občine, 2015 (Grosuplje : Partner graf). 39 str. : fotogr. ; 21 x 21 cm. 400 izvodov.

V knjižici je predstavljenih 20 kulturnih društev in 6 ustanov v občini, npr.: Kulturno društvo Ambrus, ... Muzej krščanstva na Slovenskem (v Stični), Zavod Prijetno domače.

Velika Loka - glej: Prostovoljno gasilsko društvo Velika Loka

Videm - glej: Dobrepolje

Vidic, Darinka

Babica ponoči pesmi piše / Darinka Vidic ; ilustrirala Dinka Petje. Šentvid pri Stični : samozal. D. Vidic ; Ivančna Gorica : JSKD RS OI, 2014 ([Grosuplje] : Partner graf zelena tiskarna). [45] str. : ilustr. ; 21 x 22 cm. 200 izvodov. O avtorici na str. 45.

Avtorica Darinka Vidic, doma iz Šentvida pri Stični, je do izida zbirke napisala 50 pesmi, v knjigi jih je 21. Izbor ji je pomagal urediti Goran Gluvič, ki je bil njen mentor. Knjigo so predstavili v začetku decembra 2014 v knjižnici v Ivančni Gorici.

Vinogradniško-sadjarsko turistično društvo Debeli hrib (Temenica)

Kozlevčarjeva pot. Debeli hrib (Temenica) : Vinogradniško-sadjarsko turistično društvo, [2015]. Zloženka, [6] str. : ilustr. ; 21 cm.

Vinogradniško-sadjarsko turistično društvo Debeli hrib (Temenica) pri Šendvidu pri Stični je bilo ustanovljeno leta 2009, pokriva gorici Debeli hrib in Čagoška gora, povezuje pa pridelovalce vina in sadja ter združuje vesele ljudi. Društvo ob ostalem organizira pohod po Kozlevčarjevi poti. Sokrajan Tone Kozlevčar (1914-1995), soustanovitelj Slovenskega okteta ter šentviškega pevskega tabora, jim je bil prijatelj in v njegov spomin organizirajo pohode. Izdali so še zloženko o svojem društvu.

Višnja Gora [Kartografsko gradivo]: **karti krajevne skupnosti in mesta** / Geodetska družba ; izdelava Irena Benedik, Nina Kerpan ; zasnova in redakcija Kristia Zadel [et al.]; [besedilo Pavel Groznik ; prevod: Mateja Zupančič, Jelka Gros ; fotografije: Amalija Šušteršič, Jože Gros, Tomaž Lenarčič]. 1 : 30000 turistična karta, 1 : 7000 karta mesta. Višnja Gora : Turistično društvo ; Polževo : TD, 2015]. (Šmarje – Sap : Center grafike). [20] str. : ilustr. ; 21 cm. 10.000 izvodov.

Besedili Višnja Gora z okolico in Krožna zgodovinsko-turistična pot prevedeni še v angleščino in nemščino; fotografije značilnih lokacij in oglasi ustanov. Zemljevida z besedili na listu 48 x 35 cm, zloženo na 17 x 8 cm. Izšlo v novembru 2015.

Višnja Gora - glej še: Polž in njegova Višnja Gora
Prostovoljno gasilsko društvo (Višnja Gora)

Vloga redovnikov pri oblikovanju evropske kulturne identitete na primeru benediktincev, kartuzijanov in cistercijanov : mednarodni simpozij v okviru evropskega projekta RISECI = The role of monks in the shaping of European cultural identity in the case of the Benedictines, Carthusians, and Cistercians : international symposium as part of the European RISECI project, Muzej krščanstva na Slovenskem, Stična, 14. april 2015 / [uredila Nataša Polajnar Frelih ; prevod v angleščino Franc Smrke, Leander B. Eberl]. Stična : Muzej krščanstva na Slovenskem = Slovene Museum of Christianity, 2015 ([Grosuplje] : Partner graf zelena tiskarna). 48 str. ; 21 cm.

Besedilo v slovenščini in angleščini. Knjižica prinaša samo povzetke predavanj, ki so jih imeli predavatelji (med njimi škof dr. Anton Jamnik, dr. Anton Nadrah ...), za vsakim povzetkom v obeh jezikih so predstavljeni še predavatelji.

Volek, Danijel

Ignacij Germ : Ambrožev gospod iz Zagorice (8. 8. 1843-8. 11. 1915), posvečen 21. 11. 1869 : [zloženka] / [ob stoletnici smrti zbral vsebine in izdal zbiranko Danijel Volek, gospodar na rojstni domačiji duhovnika Ignacija Germa.] ; foto Tamino Petelinšek ; uredil Ivan Grandovec. [Zagorica] : Danijel Volek, november 2015 (Grosuplje : Partner Graf). Zloženka, [8] str. : ilustr. ; 21 x 12 cm.

Zloženka je bila izdana in razdeljena v Zagorici pri domu pokojnega duhovnika, v čigar spomin je bil blagoslovljen spomenik pri rojstni domačiji. Podane so: njegova življenjska zgodba, njegova življenjska obdobja in lokacije delovanja, fotografije njegove ostaline, spomenik na dobrepoljskem pokopališču ter podobica, ki je izšla ob njegovi smrti.

Vrhovec, Gabrijel - glej: Jerant, Frančišek

Vrtec Ringaraja (Videm - Dobrepolje)

Ringarajček 2014 : 20 let vrtca : Vrtec Ringaraja, Videm; Enota Ciciban / [uredila Lidija Pugelj] ; besedila: Ivan Grandovec, Cvetka Košir, Tanja Tegel] 46 str. : ilustr. ; 20 x 21 cm. Ovojni naslov. 150 izvodov.

Izšlo ob praznovanju 20-letnice vrtca 17. 5. 2014. Knjižica prinaša besedila o namembnosti vrtca, utrip vrtca skozi čas in njegovi oddelki, beseda vzgojiteljic ter o sodelovanju vrtca s turističnim društvom, Zavodom sv. Terezije, Futsal klubom, gasilci, Glasbeno šolo Grosuplje, enota Dobrepolje, vrtcem in PŠ Kompolje, Čebelariskim društvom Dobrepolje ter Knjižnico Dobrepolje. Izpostavljenih je nekaj projektov, med njimi zobotrebčarstvo; dodan je še seznam zaposlenih in slikovno gradivo igrivega bivanja.

VVZ Kekec Grosuplje. Vrtec Kosobrin (Št. Jurij)

Vrtec Kosobrin 10 let [Slikovno gradivo] : [Koledar 2014] / naslovnica: Aneja Gačnik, zadnja stran: Nika Kranjc. Grosuplje : VVZ Kekec Grosuplje - Vrtec Kosobrin, Št. Jurij, november 2014 (Grosuplje : Grafiko). Koledar (26 str.) : barvne fotografije ; 21 x 30 cm.

Zagradec - glej: Osnovna šola Stična (Ivančna Gorica). Podružnična šola. Vrtec
Prostovoljno gasilsko društvo (Zagradec)

Zajc, Mojca (18. 4. 1985)

Jurčičeva pot / Mojca Zajc ; [umetnostnozgodovinski opisi cerkva Simona Kermavnar]. Ljubljana : Založba ZRC, 2015. 71 str. : ilustr. ; 21 cm. 400 izvodov.

Avtorica Mojca Zajc iz Ivančne Gorice se je že za diplomsko nalogo lotila pohoda Po Jurčičevi poti : od lokalne do nacionalne poti, nato pa je tematiko razširila. Najprej predstavi pisatelja Josipa Jurčiča v delu in življenju, nato se posveti poti in pohodu vse od začetkov v letu 1994 pa do sedanjosti, ko projekt vodi Planinsko društvo Polž iz Višnje Gore. Udeleženci pohoda v knjigi odkrivajo posamezne kraje in spomenike, o katerih je Jurčič pisal v svojih številnih delih. Knjiga je izšla v maju 2015.

Zaletelj, Lojze

Kronika družine Resarjevih. Ljubljana : [samozal.] L. Zaletelj, 2014. 208 str. : ilustr. ; 22 cm. 200 izvodov. Avtor v spominih opisuje vasi Sušica (pri Muljavi) v tedanji občini Krka, Kitni Vrh in Zagradec. Na Sušici se spominja Resarjeve hiške iz brun, krite s slamo, ometane iz ilovnatega blata in slame, z dodanim načrtom, tlorisom in fotografijo ter opisom notranjosti. Predvsem je zapis očetove zgodbe (oče Jožef Zaletelj, 1892-1965), njegov odhod v Ameriko, vrnitev, opis ženitve in skupnega življenja, tudi za časa okupacije.

Zorec, Darja - glej: Igre mojega otroštva

Zorec, Ivan - glej: Ivan Zorec: kronist dolenske zemlje

Zorec, Miha

Igre za bistré glave / [besedilo, ilustracije in fotografije]. Grosuplje : Knjigca, 2015. 175 str. : ilustr. ; 29 cm. 800 izvodov.

Avtor Miha Zorec živi v Grosupljem. V svoji založbi je izdal še priročnik Risanje je igra (2015).

*Zorec, Miha – glej še: Kako je rusica pregnala grdinico
Lisica in polžek*

Zorko, Franci

Zgodbe iz Mokrega dola / [[besedilo], ilustracije] Franci Zorko. Grosuplje : samozal., 2014. 52 str. : ilustr. ; 22 cm. Beseda o avtorju na straneh [2-3], s portretom.

Avtor je bil rojen leta 1952 na Brvacah pri Grosupljem, sedaj živi v Grosupljem. V zgodbah zajema utrip Grosupljega (Mokri dol) pred pol stoletja. Knjiga je izšla konec leta 2014, predstavljena pa je bila 23. aprila 2015 v Mestni knjižnici Grosuplje.

Zupančič, Jernej (1963)

Romi in romska naselja v Sloveniji / Jernej Zupančič ; [prevod povzetka Črt Prešeren ; kartografinja Tanja Koželj]. Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2014. 255 str. : ilustr. ; 24 cm. (Zbirka Razprave FF, ISSN 2335-3333). 300 izvodov. O avtorju na zadnjem zavihku ovitka.

Geograf dr. Jernej Zupančič, po rodu iz Ambrusa, v preglednicah zajema tudi naša romska naselja: Benat - 4 brunarice, Oaza - 8 lesenih poslopij; Niko - 4 lesene; Smrekec - 21 barak, skupaj 29 stavb; v Ivančni Gorici pa naselje Pečjak - 3 hiše, sicer pa se posveča predvsem splošni romski problematiki.

Žmahar, Cristy

Nebesa navdihujejo : 222 življenjskih sporočil, ki te vsak dan navdihujejo in puščajo zlato sled vodstva Nebes, 222 invokacij zvezdnega prahu, ki ti blagoslovlja življenje. Ivančna Gorica : Potovanje duše, 2015. 252 str. ; 14 cm. 1.000 izvodov. O avtorici na sprednjem zavihku ovitka.

Izšlo je več publikacij avtorice Cristy Žmahar: Nebesa ne pozabijo (2015), Nebesa obiskujejo (2014), Nebesa pripovedujejo (2014) ter elektronski knjigi Nebesa obiskujejo in Nebesa odgovarjajo.

Župnija Šmarje – Sap (2014)

Za Bogom najraje Marijo častim : [zbirka molitev in cerkvenih ljudskih pesmi, prirejena za uporabo v župniji Šmarje – Sap]. Šmarje – Sap : župnija, [2014]. 64 str. ; 21 cm.

Z dovoljenjem Župnije Stična je zbirki dodana stiška pesmarica Pojmo s srcem, Stična, 2013, 131 str.

V prvem delu so molitve ter pesmi (tudi Šmarski Mariji), ki so dodane stiški pesmarici; v drugem delu pa je pripeta celotna stiška pesmarica. Na prvi platnici je fotografija kipa Marije iz šmarske cerkve.

Zvočni in DVD posnetki:

Glasbena šola Grosuplje. Gross upi

Gross upi: Feet the music [Zvočni posnetek]. [Grosuplje : Glasbena šola Grosuplje, 2015]. CD (43 min) : stereo ; 13 cm.

Snemalec Robert Petrič. Snemano leta 2014 v Šentvidu pri Stični in v GŠ v Grosupljem. *Gross upi delujejo od leta 2008 kot skupina mladih glasbenikov v okviru Glasbene šole Grosuplje, pod vodstvom Polone Udovič Furlan. Igrajo folk glasbo evropskih narodov ter filmsko in klasično glasbo. Na CD-ju je 16 folk skladb različnih narodov. CD je izšel pred koncertom, ki so ga imeli 19. junija 2015 v Stični.*

Poprtnik v velikolaških krajih in Dobrepolju [Videoposnetek] : dokumentarni film / režiser Rok Borštnik ; scenarij: Rok Borštnik, Klara Debeljak ; sodelujoči: Janez Bogataj [et al.] ; branje citatov: Igor Ahačevič in Matjaž Gruden. Velike Lašče : Parnas, zavod za kulturo in turizem : iwideo - Rok Borštnik, december, 2013 [2015!]. 1 video DVD (15 min) : barve, zvok ; 12 cm.

Poprtnik je božični kruh, ki ga gospodinja Dobrepolja in velikolaških krajev še vedno pečejo predvsem za praznik svetih Treh kraljev. Vpisan je v Register nesnovne dediščine Slovenije prav zaradi tradicije tega okolja. Film prikazuje tudi članice Društva podeželskih žena Dobrepolje pri pripravi in peki poprtnikov, povedale pa so še, kaj jim to medgeneracijsko predajanje pomeni. Pri branju citatov je sodeloval Dobrepoljec Igor Ahačevič.

Pušlar, Nina

#malodrugace [Zvočni posnetek] / Nina Pušlar. Pušlar, N. : [samozaložba] ; [Ljubljana] : Sedvex Records, 2015. CD (52 min, 16 sek) : [stereo] ; 12 cm + 1 knjižica ([12] str.)

Izvajalci Nina Pušlar [et al]. Vsebina: Rok trajanja ; Ni ona ; Slečeno srce ; Tik tak tok ; Sva super par ; Vse kar rečeš mi ; Tvoja kri ; Odhajam z vetrom ; Saj sva skupaj ; Ta svet ne zna živeti ; Dež ; Kdo še verjame ; Mimogrede.

Pevka Nina Pušlar je doma v Ivančni Gorici.

Skupina Gadi (glasbena skupina)

Malo, malo še [Zvočni posnetek] / Skupina Gadi. Šmarje – Sap : Mandarina, 2014 ([Ljubljana] : Racman). 1 CD (43 min, 41 sek) : stereo ; 12 cm + 1 knjižica ([16] str.)

Turistično društvo Šmarje – Sap

Podobe spomina [Garnitura]. Turistično društvo Šmarje – Sap. [Šmarje – Sap] : Turistično društvo, 2014. Komplet (24 poslikanih kartic) : karton, barve ; v škatli, 9 x 11 x 6 cm.

Družabno igro Podobe spomina je ob 30-letnici delovanja izdalo Turistično društvo Šmarje – Sap. Družabna igra - izobraževalna igraca za 2 do 6 igralcev. Na karticah so starejši predmeti, ki jih hranijo v prostorih Turenčka (ohranjenega dela protitirškega tabora) ter podobe naravne in stavbne dediščine Šmarja – Sapa. Na zunanjem delu škatle je žig TD Šmarje – Sap z napisom Tukaj smo mi doma.

Živkovič, Žarko

Evterpi [Zvočni posnetek]. Grosuplje : Glasbena šola, [2015]. CD (54 min 18 sek) : stereo ; 13 cm.

Izvajalci: Lovorka Nemeš-Dular; klavir (učiteljica klavirja v GŠ Dobropole); Robert Petrič, rog (učitelj trobil v GŠ Grosuplje in Ivančna Gorica) in Žarko Živković, učitelj kitare v Glasbeni šoli v Ivančni Gorici, ki je posnel 15 avtorskih skladb.

Župnija Grosuplje

Kamenčki v mozaiku vere [Videoposnetek] : župnija Grosuplje : [posneto ob 50. letnici Župnije Grosuplje v sodelovanju z župnikom Janezom Šketom / scenarij, kamera, montaža in režija: Janko Žagar ; besedilo: M. I. Rupnik in Tanja Jamnik Skubic, besedilo izbral in uredil France Stele ; orgle Mojca Zaviršek ; fotografije Janko Žagar in France Stele] ; mozaik: Marko Ivan Rupnik. Grosuplje : Župnija, september 2014. 1 video DVD (22,30 min) : barve, zvok ; 12 cm + knjižica [8] str.

V knjižici je podana predstavitev Rupnikovega mozaika v farni cerkvi. Izšlo pred žegnanjem, 28. 9. 2014.

Razglednice:

Inana [Slikovno gradivo] : akril na platnu / Katarina Janežič. Katarina Janežič : samozaložba, 2014.

Razglednica : barve ; 8,5 x 18 cm.

Razglednica je bila oblikovana ob razstavi v Mestni knjižnici Grosuplje. Vsebina: Slika na razglednici prikazuje sumersko boginjo neba Inano.

[Lučka Koščak] [Slikovno gradivo] : kipi / [kiparka Lučka Koščak] ; foto: Lučka koščak, Oliver Chanson, Li Wengerl, Tone Stojko. [S. l. : Lučka Koščak, 2014. 8 razglednic : barvno ; 10 x 15,5 cm.

Razglednice prikazujejo kipe Lučke Koščak: Angeli - Grosuplje, mesto kipov, devica, šolarčka ob šoli v Žalni, ženska glava, otroška glava, glave angelov, angel z Lučko Koščak na ramenu, Marija z detetom.

Občina Ivančna Gorica [Slikovno gradivo] : Ivančna Gorica : Šentvid : Muljava : Stična : Krka : Višnja Gora. - Ivančna Gorica : Občinska turistična zveza, [2014]. 1 razglednica : barve ; 12 x 18 cm.

Občina Ivančna Gorica [Slikovno gradivo] : prijetno domače : Občina Ivančna Gorica in njenih 12 biserov : dobrodošli nazaj! [Slikovno gradivo] / [oblikovanje Robert Kuhar]. Ivančna Gorica : Občina, 2015.

Razglednica : barve ; oblika drevesa, 13 x 19 cm.

V krošnji drevesa je 12 risanih emblemov krajevnih skupnosti občine. Prva izdaja razglednice je izšla v letu 2011.

Tabor pri Cerovem : Županova jama pri Grosupljem [Slikovno gradivo] / foto in oblikovanje M[arjan] Trobec. Grosuplje : [Turistično in okoljsko društvo Županova jama], 2014. Razglednica : barve ; 15 x 10 cm. *Na fotografijah: Tabor pri Cerovem; za Prestolom kralja Matjaža v Županovi jami. Zadaj je dodano še staro poimenovanje: Županova (Taborska) jama ter lokacija jame v obrisu Slovenije.*

Županova jama pri Grosupljem [Slikovno gradivo] / foto in oblikovanje M[arjan] Trobec. Grosuplje : [Turistično in okoljsko društvo Županova jama], 2014. Razglednica : barve ; 15 x 10 cm.

Na fotografijah: mali podkovnjaki pri počitku in stalaktiti v Veliki dvorani. Zadaj je dodano še staro poimenovanje: Županova (Taborska) jama ter lokacija jame v obrisu Slovenije.

Županova jama pri Grosupljem [Slikovno gradivo] : 90 let turizma 1926-2016 / foto in oblikovanje M[arjan] Trobec. Grosuplje : [Turistično in okoljsko društvo Županova jama], 2015. Razglednica : barve ; 15 x 10 cm.

Na fotografiji je kapnik Beli samotar v Matjaževi dvorani Županove jame. Zadaj je dodano še staro poimenovanje: Županova (Taborska) jama ter lokacija jame v obrisu Slovenije. Razglednica je izšla konec leta 2015.

Izbor diplomskih in magistrskih nalog ter disertacij:

Babič, Nives: Analiza krize na primeru Ambrusa in romske družine Strojan : diplomsko delo. Ljubljana : [N. Babič], 2015. 88 str. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentor Iztok Prezelj. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Blatnik, Nina: Spreminjanje namenske rabe prostora s primerjavo podatkov občinskih prostorskih aktov na primeru občine Grosuplje in Ivančna Gorica : diplomska naloga. Ljubljana : [N. Blatnik], 2015. XII, 36 str., 9 pril. : Priloge priložene na CD ; 30 cm.

Mentorica Mojca Foški. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. Dostopno tudi na spletu; publikacija izdana tudi v elektronski obliki.

Brundula, Jana: Between two homelands : a comparison of the selected works by Louis Adamič = Med dvema domovinama : primerjava izbranih del Louisa Adamiča skozi literarno in zgodovinsko perspektivo : diplomsko delo. Ljubljana : [J. Brundula], 2015. 184 str. ; 31 cm.

Besedilo v angleščini in slovenščini. Mentorja Igor Maver in Božo Repe. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za anglistiko in amerikanistiko ter Oddelek za zgodovino.

Čeferin, Petra: Arhitektura kot kreativna praksa : doktorska disertacija. Ljubljana : [P. Čeferin], 2015. 203 str. ; 30 cm.

Mentor Rado Riha. Podiplomska šola ZRC SAZU. (Druga disertacija.)

Drobnič, Miha: Hidrogeografske značilnosti občine Grosuplje : zaključna seminarska naloga. Ljubljana : [M. Drobnič], 2014. 32 str. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentor Dušan Plut. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

Felič, Nives: Srečanja mladih v Stični kot uresničenje smernic Cerkve pri delu z mladimi : diplomsko delo. Ljubljana : [N. Felič], 2014. VI, 79, IX str. ; 30 cm.

Mentor Peter Kvaternik. Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta.

Hrastovec, Rudi: Način življenja cistercijanov v samostanu Stična : diplomska naloga v višješolskem strokovnem izobraževalnem programu. Ljubljana : [R. Hrastovec], 2014. 46 f. : ilustr. ; 30 cm.

Mentorica Lea Kužnik. Biotehnični izobraževalni center Ljubljana, Višja strokovna šola.

Kastelic, Špela: Arhitekturne in umetnostne transformacije samostana Stična v 17. in 18. stoletju : diplomsko delo / Špela Kastelic. Ljubljana : [Š. Kastelic], 2014. 61 f. ; 30 cm.

Mentor Matej Klemenčič. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za umetnostno zgodovino.

Kogovšek, Tea: Idejna zasnova ureditve kulturnega središča na območju železniške postaje v Grosupljem : kultura, infrastruktura : diplomsko delo. Ljubljana : [T. Kogovšek], 2015. 41 f. : ilustr., načrti ; 31 x 43 cm.

Mentor Jurij Kobe, somentor Rok Žnidaršič. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

Koščak, Tina: Počutje romskih otrok v osnovni šoli v Grosupljem : magistrsko delo. Ljubljana : [T. Koščak], 2015. 65 str. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentor Mitja Velikonja. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Ličen, Maruša: Konserviranje in restavriranje spalnice Toneta Kralja - med umetnostjo in obrtjo : diplomsko delo. Ljubljana : [M. Ličen], 2014. 1-56, 1-24, [46] f. : ilustr. ; 31 cm + CD.

Mentor Miladi Makuc Semion. Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje, Oddelek za restavracijsko umetnost.

Lohkar, Mateja: Ljudski plesi in pesmi iz dobropoljske doline : diplomska naloga. Koper : [M. Lohkar], 2014.

[9], 70 str. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentor Bogdana Borota. Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.

Maučec, Nika: Možnost razvoja turizma v občini Ivančna Gorica : zaključni projekt. Portorož : [N. Maučec], 2014. IV, 34 f. : ilustr. ; 31 cm.

Mentorica Helena Nemeč Rudež. Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije.

Mohorčič, Maja: Analiza proračuna občine Grosuplje : diplomsko delo / Maja Mohorčič. Ljubljana : [M. Mohorčič], 2014. IX, 45 str. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentor Marko Hočevnar. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo.

Murn, Vida: Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih na območju Ivančne Gorice in okolice : magistrsko delo / Vida Murn. Novo mesto : [V. Murn], 2014. 81 str., [4] f. pril. : tabele, graf. prikazi, sheme ; 30 cm.

Mentorica Jasmina Starc. Fakulteta za poslovne in upravne vede Novo mesto.

Prebanda, Ana: Idejna zasnova osnovne šole Zagradec v pasivnem standardu : magistrsko delo / Ana Prebanda. Ljubljana : [A. Prebanda], 2014. 132 f. : ilustr., načrti ; 31 x 43 cm.

Mentor Matej Blenkuš. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

Primec, Sara: Protiturški Tabor Cerovo : diplomsko delo / Sara Primec. Grosuplje : [S. Primec], 2015. 63 f. : ilustr. ; 30 cm.

Mentor Vasko Simoniti. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino.

Rakar, Leja: Neuporabniki splošne knjižnice na primeru Mestne knjižnice Grosuplje : diplomsko delo : s prilogami na CD-ROMu / Leja Rakar. Ljubljana : [L. Rakar], 2014. 53 f. : ilustr. ; 30 cm + CD.

Delovna mentorica Maja Okorn, mentorica Jasna Maver. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

Rogelj, Klavdija: Vpliv avtoceste na spremembe v socialni strukturi območja občine Ivančna Gorica : diplomsko delo : zaključna seminarska naloga / Klavdija Rogelj. Ljubljana : [K. Rogelj], 2014. 68 str. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentorja Jernej Zupančič in Tina Kogovšek. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Oddelek za sociologijo.

Sekereš, Aleksandra: Idejna zasnova ureditve izbranih območij krajinskega parka Radensko polje pri Grosuplju : diplomsko delo. Ljubljana : [A. Sekereš], 2015. 125 f. : ilustr. ; 31 x 43 cm.

Mentor Ljubo Lah. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

Strah, Sara: Šege in navade v načinu življenja ljudi na Dolenjskem : diplomsko delo visokošolskega študija. Brežice : [S. Strah], 2015. VII, 90 f. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentorica Lea Kužnik. Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem.

(Pri raziskavi je poudarek predvsem na Občini Ivančna Gorica, zajeten del predstavlja opis delovanja turističnih ter ostalih društev in posameznikov v občini Ivančna Gorica ter njihovo prizadevanje za ohranjanje starih šeg in navad.)

Škoda, Nataša: Saniranje razpršene gradnje v krajevni skupnosti Žalna : diplomsko delo. Ljubljana : [N. Škoda], 2014. 104 f. : ilustr., zvd. ; 30 cm.

Dostopno tudi na spletu. Mentor Simon Kušar. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

Vilar, Dejan: Idejni načrt krajevnega središča Šmarje – Sap : magistrsko delo. Ljubljana : [D. Vilar], 2014. 71 f. : ilustr., načrti ; 32 x 43 cm.

Mentor Jurij Kobe. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

BIBLIOGRAFIJA DOMOZNANSKIH ČLANKOV ZA LETI 2014 IN 2015

Marija Samec

Bibliografija prinaša izbor člankov iz večine slovenskih časopisov in revij za leti 2014 in 2015.

Urejena je po obsežnejših tematskih sklopih, ki se pokrivajo s številčnimi vrstici po UDK. Izbrani članki se nanašajo na dogajanja v treh, v naslovu naštetih občinah. Znotraj leta in tematske skupine so članki urejeni kronološko in periodika abecedno. Ob vsebinskih sklopih pa je izpostavljen ključni (povednejši) naslov. Pogosto citirani časopisi in časniki so navajani s kraticami, ostali pa s polnim imenom.

Občinska glasila: Naš kraj (Dobrepolje), Grosupeljski odmevi (Grosuplje) in Klasje (Ivančna Gorica) ter druga glasila, ki izhajajo na območju naštetih treh občin: Višnjan, V Materini šoli, šolska glasila ... so v celoti domoznansko gradivo, zato posameznih člankov iz njih ne navajam.

Nekateri časopisi, članki, obvestila, "domače strani"... se pojavljajo tudi na medmrežju – internetu. Teh nisem zajela v svoji bibliografiji, ker se prehitro spreminjajo.

Seznam pregledanega časopisja in uporabljenih kratic:

Acta carsologica, Acta neophilologica, Argo, Arheološki vestnik, Bilten - Poštne znamke, Bukla, Cerkevni glasbenik (Cg), Cvetje v jeseni, Demokracija, Delo in dom (priloga Dela), Dnevnik (Dn), Dolenjski list (Dl), Dom (Čedad, Videm), Družina (D), Družinski kašipot (priloga Družine), Dve domovini, Etnolog, Finance (F), Gasilec, Gea, Geografski vestnik, Glasnik SED (Slovenskega etnološkega društva), Glasnik (Škofljica), Gospodarski vestnik (Gv), Hacquetia, Horizont, Jana, Kmečki glas (Kg), Knjižničarske novice (Kn), Koledar GMD (Goriške Mohorjeve družbe), Lipov list, Lisa - Čarovnija okusa, Livarski vestnik, Ljubljana, Mama, Mercator, Mladika (Trst), Mladina, Moj dom (priloga Dnevnika), Moj malček, Moja Slovenija, Naša družina (priloga Družine), Naša luč, Naša žena, Naše jame, Nedeljski dnevnik (NDn), Nedelja (cerkveni list krške škofije, Celovec), Nedelo, Nika (priloga Dnevnika), Nova : v svetu slavnih, Novi glas (Trst, Gorica), Novi Matajur (Čedad), Novi tednik (Nt), Novice (Celovec), Odprta kuhinja (priloga Nedela), Odvetnik, Ognjišče, Obrtnik, Ona (priloga Dela), Pet zvezdic, Pilot (priloga Dnevnika), Planinski vestnik (Pv), Podjetnik, Poetikon, Polet (priloga Dela), Porabje (Monošter), Potepanja, Primorske novice (Pn), Primorski dnevnik (Pd), Prometni vestnik, Proteus, Rast, Reporter, Revija obramba, Revija o konjih, Rodna gruda, Salomonov ugankar, Slovenija, Slovenske novice (Sn), Slovenski čebelar (Sč), Sodobno kmetijstvo, Spika, Spomeniškovarstveni razgledi, Srečno, sosod (Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva), Stati inu obstati, Story, Studia historica Slovenica, Svet in ljudje, Svet nepremičnin, Svobodna beseda, Svobodna misel, Šolska kronika (Šk), Šolski razgledi (Šr), Šport, Šport mladih, Trobla (Velike Lašče), TV okno (priloga Novega tednika), Umetnostna kronika, Varstvo spomenikov, Večer, Vikend (priloga Dela), Vojnozgodovinski zbornik, Zaveza, Zdravko : glasilo ZD Ljubljana, Živa (priloga Dolenjskega lista).

Posebni znaki:

// - Začetek novega članka

0 SPLOŠNO. KULTURA

2014

*Golievi dnevi v Trebnjem : občina in grosupeljsko podjetje knjižnici podarila elitno izdajo Slave vojvodine Kranjske / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 16 (17.4.), str. 7, foto.

*Premiera Jurčičevega **Desetega brata** / A. T. – KG, 71, št. 24 (11.6.), str. 15, foto. // Deseti brat na Muljavi / Sn – Dl, 65, št. 25 (19.6.), str. 36 // Ob jubileju igrajo Desetega brata : pol stoletja gledališča na prostem / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 26 (26.6.), str. 18, foto. // Živa muzejska postojanka / Boris Kuhar. – F, št. 143 (25.7.), str. 4, foto. (Na Muljavi slavijo 70. obletnico rojstva Josipa Jurčiča, 90-letnico gledališke dejavnosti ter 50-letnico

prve uprizoritve Jurčičevega dela v letnem gledališču ob njegovi domačiji).

*Vesolje orgličarskega bluesa / Zdenko Matoz. – Nedelo, 20, št. 26 (29.6.), str. 32, foto. (Blues harp fest se je iz Cvetličane preselil v Zagradec ob Krki).

*Grosuplje v jeseni / M. R. – Sn, 24, št. 260 (24.9.), str. 10, foto. (Občinska jesenska prireditev na ulici).

*Festival Stična / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 47 (20.11.), str. 2. (Večdnevni festival glasbe, gledališča in pogovornih večerov v Stični).

2015

*Mlada moč / J. Ambrožič. – Dl, 66, št. 10 (12.3.), str. 32, foto. (Saša Senica in Igor Adamič, mlada igralca KD Muljava, sta vodila program ob zaključku Jurčičevega pohoda).

*Jurčičev **Domen** v Letnem gledališču na Muljavi / Vlasta Kunej. – Kg, 72, št. 25 (24.6.), str. 24, foto. (Pogovor z režiserko Tatjano Nušo Lampret). // Po desetih letih ponovno igrajo Domna / besedilo in fotografije Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 25 (24. 6.), str. 2, foto.

*Podelili Jurčičeve nagrade : Jurčičeve plakete za dosežke na področju ljubiteljske kulture : bogat kulturni program / Joži Sinjur. – Dl, 66, št. 10 (12. 3.), str. 5, foto.

*Tudi »šuligojevci« na vseslovenskem pevskem taboru. – Pn, št. 149 (30. 6.), str. 25, foto. (Pevski zbor iz Ilirske Bistrice).

*Večer na vasi / M. M. J[evnikar]. – Kg, 72, št. 34 (26.8.), str. 15, foto. (Dedni Dol pri Višnji Gori).

*Folklorni večer / Helena Murgelj. – Kg, 72, št. 50 (16.12.), str. 19, foto. (Folklorna skupina Stična je praznovala 10. rojstni dan).

2 VERSTVO

2014

*Družinske jaslice dr. Emilijana Cevca v Muzeju krščanstva na Slovenskem / Nataša Polajnar Freljih, Irena Potočnik. – Argo, 57, št. 1, str. 68-73, foto.

*Prijateljstvo z Bogom in med ljudmi / Ivo Žajdela. – D, 63, št. 3 (19.1.), str. 16-17, foto. // Pod Mihaelovim varstvom / Jožef Pavlič. – D, 63, št. 40 (5.10.), str. 19, foto. (**Župnija Grosuplje je praznovala petdesetletnico**).

*Marija nas povezuje / Jana Podjavoršek. – D, 63, št. 10 (9.3.), str. 1, foto. (V stiški baziliki so sprejeli kip Naše Gospe iz Aparecide v Braziliji).

*Brez Svetega Duha ni vere / Ivo Žajdela. – D, 63, št. 12 (23.3.), str. 16-17, foto. (Župnik Janez Kebe o življenju v župniji Kopanjski).

*Stiški srednjeveški rokopisi prvič na dosegu roke / Tadej Trnovšek. – Glasnik SED, 54, št. 4, str. 62-63, foto. (O internetni dostopnosti.)

*»Koliko poniževanj in klevet!« / Tatjana Splival. – D, 63, št. 18 (4.5.), str. 18, foto. (V Muzeju krščanstva v Stični razstava o škofu Antonu Vovku).

*Ob cistercijskem samostanu vzniknilo naselje / Boris Dolničar. – Sn, 24, št. 134 (22.5.), str. 20, foto. (Stična na starih razglednicah).

*Posebnost cerkve v Grosuplju : Noetova barka / Mojca Polona Vavpotič. – Porabje (Monošter), 24, št. 24 (12. 6.), str. 3, foto.

*Menihova voščena katedrala / K. H. – D, 63, št. 27 (6.7.), str. 12, foto. (V muzeju krščanstva je razstavil stiški menih br. Bernard Rajbar katedralo iz voska).

*Različnost pred našim pragom / Tomaž Kavčič. – D, 63, št. 29 (20.7.), str. 11, foto. (Oratorij z romskimi otroki).

*Ko v Stični zazvoni / Andrej Peunik. – D, 63, št. 32 (10.8.), str. 6, foto. (Pritrkovanje zanima mlade).

*Kaj Stična mladih da mladim? / Nives Felič. – D, 63, št. 33 (17.8.), str. 6, foto. (Diplomska naloga o Stični mladih).

***Stična mladih 2014**. Letos preko šest tisoč udeležencev : Stična mladih : na tokratnem festivalu tudi predsednik države : delavnice, okrogle mize, stojnice, nogometni turnir : sodelovalo 200 prostovoljcev / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 39 (18. 9.), str. [36], foto. // V Stični je doma živa glasba / Tomaž Kavčič. – Ognjišče, 50, št. 9, str. 118-119, foto. // Mladi so v Stični našli upanje / Bojan Rajšek. – Nedelo, 20, št. 38 (21.9.), str. 9, foto. // Blagor ubogim na duhu / P. J. – Demokracija, 19, št. 39 (25.9.), str. 64, foto. // Letos preko šest tisoč udeležencev / J. Ambrožič. – Dl, 65, št. 39 (25.9.), str. 36, foto. // Mladi, bodite pogumni / Mateja Rihter. – Nedelja (Celovec), 83,

št. 39 (28.9.), str. 11, foto. // Žoga in čopič. Manj znana, a vseeno pomembna elementa Stične mladih / Barbara Novak. – D, 63, št. 39 (28.9.), str. 10, foto. // Znamenje življenja / Klemen Černigoj. – D, 63, št. 39 (28.9.), str. 1, foto. // Stična 2014 / Matej Erjavec. – Ognjišče, 50, 2014, št. 10, str. 125 : foto. (V Stični je potekal festival Stična mladih).

*Bogate pisave stiškega samostana / Jože Čurin. – NDn, 53, št. 38 (17. 9.), str. 26-27, foto. (Nekoč Sittich, danes Stična, eden največjih umetnostnih spomenikov).

*Pomembna pridobitev / Maja Zajc Kalar. – D, 63, št. 41 (12.10.), str. 18, foto. (Blagoslovitev župnijskega doma v Žalni).

*Grosuplje / Milenka Nagelj. – D, 63, št. 42 (19.10.), str. 20, foto. (Obnovljeni oltarji v cerkvi na Spodnji Slivnici).

*Hvaležnost je najlepši dar / Ivo Žajdela. – D, 63, št. 50 (14.12.), str. 16, foto. (Župnija na Krki).

2015

*Že obisk pri stiškem dohtarju je ljudi napol pozdravil / Neda Milos. – Delo, 57, št. 28 (3.2.), str. 19, foto. (Domača lekarna patra Ašiča).

***Sentvid pri Stični** : Našli trupli župnika in kuharice / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 36 (12.2.), str. 7, foto. // Farani naleteli na trupli / Damijana Žist. – Večer, 71, št. 36, (12.2.), str. 13, foto. // Župnik in gospodinja žrtvi tihega ubijalca / Lovro Kastelic. – Sn, 25, št. 42 (12.2.), str. 3, foto. // Župnika ubila bolezen, gospodinja izdalo srce? / Lovro Kastelic. – Sn, 25, št. 43 (13.2.), str. 5, foto. // Skrivnostna dvojna smrt v župnišču / J. A. – DI, 66, št. 7 (19.2.), str. 12, foto. (Župnik Jože Grebenc in njegova gospodinja Anica Dobravec sta umrla naravne smrti).

*Križev pot ob božji besedi / Anja Kastelic. – D, 64, št. 8 (22.2.), str. 16-17, foto. (Križev pot slikarja Tomaža Perka iz cerkve v Ivančni Gorici).

*»Moli in delaj!« / opat Janez Novak. – D, 64, št. 12 (22.3.), str. 32, foto. (Cistercijani ali beli menihi že skoraj 900 let v Stični).

*V koraku z mladimi / Jože Potrpin. – D, 64, št. 13-14 (26.3.), str. 4-5, foto. (Pester in živahen utrip samostanske župnije Stična).

*Stična: Redovniki in evropska kultura / Lucija Kavčič. – Demokracija, 20, št. 18 (30.4.), str. 58-60, foto. (V Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični je potekal mednarodni simpozij o vlogi redovnikov pri oblikovanju evropske kulturne identitete).

*Bogata desetletja / Jana Podjavoršek. – D, 64, št. 21 (24.5.), str. 3, foto. (Stanislav Kostanjšek že 30 let mežnar v Dobrepolju).

*Izpopolnjena zbirka Metoda Turnška / Katja Cingerle. – D (pril. Kažipot), 64, št. 22 (31.5.), str. 2, foto. (Ivo Jevnikar in dr. Milan Dolgan sta predstavila Turnškov roman Na Višarjah zvoni).

*Nebeška nit / N.P. – D, 64, št. 23 (7.6.), str. 12, foto. (V Muzeju krščanstva na Slovenskem so razstavili baročni pluvial iz 18. stol.)

*Pogovor z g. Janezom Selanom / M. A. – Trobla, 21, št. 6 (28.10.), str. 38-39, portret. (Prevzel je duhovniško službo v župniji Škocjan pri Turjaku, ker sta se upokojila župnika dr. Edo Škulj in dr. France Oražem).

*Čar samostanskih hodnikov v Stični / Mojca Polona Vaupotič. – Mladika (Trst), št. 7/8, str. 19-21, foto. (Križni hodnik).

***Stična mladih 2015**. Energija 6.000 mladih v Stični / Janja Ambrožič. – DI, 66, št. 38 (24.9.), str. 22, foto. // Pospravljali so svoja srca / Klemen Čeligoj. – D, 64, št. 39 (27.9.), str. 1+10, foto.

*V Stični je zaživela revija #najst / K. C. – D (pril. Kažipot), 66, št. 39 (27.9.), str. 2, foto. (Revija o duhovnosti za najstnike).

*Placid Grebenc (12.6.1909-24.10.1943). – D, 64, št. 40 (4.10.), str. 4, foto. (Cistercijan, ubit med vojno).

*Vsaskozi smo blizu ljudem / opat Janez Novak. – D, 64, št. 42 (18.10.), str. 32, foto. (Cistercijani na Slovenskem).

*Obnovljena cerkev v Dobrepolju / Kristina Grandovec. – D, 64, št. 46 (15.11.), str. 22, foto.

*Spomin na Ambroževega gospoda / K. H. – D, 64, št. 47 (22.11.), str. 23, foto. (Ob 100-letnici smrti duhovnika Ignacija Grma, Ambroževega gospoda, so sorodniki izdali zloženko).

*S pridihom meniškega petja / Ksenija Hočvar. – D, 64, št. 47 (22.11.), str. 12, foto. (V Stični so se zbrali zborovodje, organisti in cerkveni pevci, med njimi tudi višenjski organist Milan Jevnikar).

*Žalna : Stična : Ivančna Gorica / Petra Kocmur; Jože Potrpin; D.K. – Jaslice, 15, št. 19 (dec.), str. 33, 35, 44, foto. (O jaslicah v navedenih krajih.)

*Vsako leto večje, letos so dodali cerkev / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 56 (17.12.), str. 22, foto. (Na Španovi kmetiji v Dolenji vasi pri Temenici postavijo jaslice v naravni velikosti s premikajočimi se figurami in pravimi živalmi).

34 PRAVO. KRIMINAL

2014

***Ljubica Vozlič.** Po 16 letih še vedno o Nemčevi smrti / Mojca Furlan – Rus. – Dn, 64, št. 23 (28.1.), str. 12, foto. // Črno vdovo premamil vonj po denarju / Mitja Felc. – Delo, 56, št. 24 (29.1.), foto. // Članki še v: Večer, št. 24 (29.1.), str. 12, foto. // Sn, št. 28 (29.1.), str. 5, foto. // Za umor partnerja bo jesen življenja preživela za zapahi / Mitja Felc. – Delo, 56, št. 53 (5.3.), str. 7, foto. // Za umor dobila še višjo kazen / Mojca Furlan – Rus. – Dn, 64, št. 53 (5.3.), str. 14, foto. // Članki še v: Sn, št. 63 (6.3.), str. 11, foto. // Večer, št. 74 (29.3.), str. 13, foto. (Ljubica Vozlič z Velike Ilove Gore obsojena na 14 let za umor prijatelja Nemca Karla Weisa).

***Grubeličevih upnikov ne najdejo / Jure Predanič.** – Delo, 56, št. 32 (7.2.), str. 7. // Grubeliča ni na sodišče / Mojca Furlan – Rus. – Dn, 64, št. 32 (7.2.), str. 24, foto. // Po 17 letih pravljanja še vedno brez denarja / Aleksander Brudar. – Sn, 24, št. 37 (7.2.), str. 11, foto. // Dnevni »izleti« Sandija Grubeliča / Biserka Karneža Cerjak. – Reporter, 8, št. 7 (19.2.), str. 50-52, foto. // Grubeličevi tožniki praznih rok / Mojca Furlan – Rus. – Dn, 64, št. 194 (22.8.), str. 24, foto. // Grubelič še vedno poslovno aktiven? / Sebastijan Morozov. – Dn, 64, št. 271 (22.11.), str. 6. // Brata Grubelič na zatožni klopi / Jure Predanič. – Delo, 56, št. 271 (22.11.), str. 8. (Tožniki niso predložili dovolj dokazov, zato so Sandija Grubeliča iz Višnje Gore, ki je ponujal avtomobile na lizing, naročil pa ni izpolnil, oprostili).

*Žrebca zadnji hip rešil iz gorečega hleva / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 26 (26.6.), str. 19, foto. (Zgorelo je gospodarsko poslopje Francija Megliča iz Metnaja).

*Pokončal ženo in pastorko ter si sodil sam / Tina Recek. – Večer, 70, št. 171 (25.7.), str. 13, foto. // Umoril ženo, 12-letno pastorko in si sodil sam / Jaroslav Jankovič. – Sn, 70, št. 200 (25.7.), str. 3, foto. // Rebecco ustrelil v glavo in jo pokril z odejo / Aleksander Brudar. – Sn, 70, št. 201 (26.7.), str. 1-3, foto. // Članki tudi v: Dn, št. 171 (25.7.). // Delo, št. 171 (25.7.), str. 8, foto. // Dn, št. 172 (26.7.), str. 12, foto. // Delo, št. 172 (26.7.), str. 7, foto. // Nova (v svetu slavnih), št. 32 (28.7.), str. 10-11, foto. // Sn, št. 203 (28.7.), str. 3, foto. // Sn, št. 206 (31.7.), str. 3, foto. (**Marjan Hren** iz Grosupljega je umoril svojo ženo Simone Hren, lastnico kozmetičnega salona Masiki, in pastorko Rebecco ter si sodil sam, njuni še ne dveletni hčeri Arabeli je prizanesel).

***Janko Jamnik.** Na parkirišču obležal v mlaki krvi / Damijana Žišt. – Večer, 70, št. 293 (18.12.), str. 13, foto. // Strelec čakal v temi na parkirišču / Sven Berdon. – Dn, 64, št. 293 (18.12.), str. 16, foto. // Strelec in motiv še neznana / Damijana Žišt. – Večer, 70, št. 294 (19.12.), str. 13, foto. // Bo motiv privedel do morilca. – Večer, 70, št. 296 (22.12.), str. 12, foto. // Teden dni po umoru na Viču prva aretacija / Damijana Žišt. – Večer, 70, št. 293 (23.12.), str. 1+12, foto. // Množično so se poslovili od umorjenega znanstvenika / Lovro Kastelic. – Sn, 24, št. 349 (24.12.), str. 5, foto. // Članki še v: Delo, št. 293 (18.12.), str. 2, foto. // Delo, št. 295 (20.12.), str. 1. // Večer, št. 298 (24.12.), str. 12, foto. // Sn, št. 349 (24.12.), str. 2, foto. // Večer, št. 299 (27.12.), str. 12, foto. // Sn, št. 348 (23.12.), str. 3, foto. (V torek, 16. 12., naj bi obtoženi dr. Milko Novič streljal na dr. Janka Jamnika, direktorja Kemijskega inštituta, ki je za posledicami strelnih ran v petek, 19. 12., umrl).

2015

***Janko Jamnik.** Ni moril, ampak v pižami gledal TV? / Boštjan Celec. – Sn, 25, št. 7 (8.1.), str. 5, foto. // Seme, ki ne sme biti zavrženo / Matej Križanič. – D, 64, št. 21 (24.5.), str. 13, foto. // Članki še v: NDn, št. 2 (14.1.), str. 4, foto. // Večer, št. 13 (16.1.), str. 13, foto. // NDn, št. 12 (25.3.), str. 4, foto. // Reporter, št. 23, (8.6.), str. 16-20, foto. // Reporter, št. 23, (8.6.), str. 40-42, foto. // Delo, št. 140 (18.6.), str. 8, foto. // Delo, št. 174 (29.7.), str. 8. // Sn, št. 204 (29.7.), str. 1+2, foto. // Večer, št. 175 (30.7.), str. 13, foto. // Sn, št. 214 (8.8.), str. 3, foto. // Dn, št. 190 (18.8.), str. 10, foto. // Dn, št. 203 (2.9.), str. 19, foto. // Večer, št. 204 (3.9.), str. 13, foto. // Delo, št. 204 (3.9.), str. 8, foto. // Sn, št. 239 (3.9.), str. 5, foto. // Dn, št. 204 (3.9.), str. 12, foto. // Demokracija, št. 37 (10.9.), str. 22-25, foto. // Demokracija, št. 41 (8.10.), str. 24-27, foto. // Dn, št. 262 (11.11.), str. 12, foto. // Delo, št. 263 (12.11.), str. 8, foto. // Sn, št. 308 (12.11.), str. 11, foto. // Dn, št. 263 (12.11.), str. 16, foto. // Večer, št. 263

(12.11.), str. 13, foto. // Dn, št. 269 (19.11.), str. 14. // Sn, št. 315 (19.11.), str. 10, foto. // Delo, št. 269 (19.11.), str. 8, foto. // Dn, št. 275 (26.11.), str. 14, foto. // Sn, št. 322 (26.11.), str. 11, foto. // Demokracija, št. 48 (26.11.), str. 62-63, foto. // Dn, št. 281 (3.12.), str. 14, foto. // Delo, št. 281 (3.12.), str. 8, foto. // Večer, št. 281 (3.12.), str. 12, foto. // Demokracija, št. 49 (3.12.), str. 62-63, foto. // Sn, št. 329 (3.12.), str. 2, foto. // Dn, št. 287 (10.12.), str. 16. // Večer, št. 287 (1.12.), str. 12, foto. // Sn, št. 336 (10.12.), str. 10, foto. // Demokracija, št. 51 (17.12.), str. 62-63, foto. // Večer, št. 269 (19.12.), str. 13, foto. // Večer, št. 299 (24.12.), str. 12, foto. (Obtoženi Milko Novič zanika vpletenost v umor).

*Ovaden policist preganja druge kršitelje / Damijana Žišt. – Večer, 71, št. 56 (7.3.), str. 12, foto. (Komandir Policijske postaje Grosuplje Milan Ščavničar in policist Damjan Zver ovadena zaradi lažnega alibija).

*Petim otrokom je že drugič pogorel dom / Vladimir Jerman. – Sn, 25, št. 69 (11.3.), str. 3, foto. (Benkovičevi iz dobrepoljske Zagorice so ostali brez vsega).

*Pri Kraljevih požar vzel streho in krmo / Tanja Jakše Gazvoda. – Sn, 25, št. 162 (16.6.), str. 6, foto. (Strela zanelila požar na gospodarskem posloplju Jožeta in Cvetke Zavodnik iz Brezovega Dola pri Ambrusu).

*Strela udarila v hlev, vročina topila streho / Aleksander Brudar. – Sn, 25, št. 174 (29.6.), str. 2, foto. (Gospodarsko posloplje družine Žmuc iz Male vasi pri Grosupljem je pogorelo).

*»Nimaš, da gučaš!« je vpil in jo udarjal / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 26 (2.7.), str. 19. (V nekdanjem mlinu Mleščevo pri Dednem Dolu so napadli pisateljico, 82-letno Angelco Škufca).

*Martini so zažgali avto iz maščevanja / Tomica Šuljič. – Sn, 25, št. 247 (11.9.), str. 3, foto. (Samohranilka Martina, otroka in babica iz Male vasi, Videm-Dobrepolje, so jo odnesli brez poškodb).

*Življenje sta jim rešila soseda / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 40 (8.10.), str. 12, foto. (Družina Koželj iz Šentvida pri Stični je spala, ko je strela zanelila ogenj na strehi).

*Grubeličeva sinova zanikata goljufijo / Mojca Furlan – Rus. – Dn, 65, št. 267 (17.11.), str. 14. (Goljufije z avtomobilskimi lizingi).

*Invalida na vozičku z vilami zabodel v hrbet / Aleksander Brudar. – Sn, 25, št. 354 (30.12.), str. 9, foto. // Med sporom pograbil vile, kričal, da ga bo ubil, in ga zabodel. – Delo, 57, št. 302 (30.12.), str. 8, foto. // Sostanovalca je napadel z vilami / Primož Knez. – Dn, 65, št. 302 (30.12.), str. 14, foto. (Marjan Pučko je v zavodu Prizma Ponikve napadel sostanovalca).

35 JAVNA UPRAVA

2014

*Loto jim bo sezidal zdravstveni dom / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 25 (30.1.), str. 12. // Kolo sreče se je obrnilo; milijonski davek gre v Grosuplje / Vanja Alič. – Dn, 64, št. 25 (30.1.), str. 12, foto. // Občina Grosuplje bogatejša za tri milijone evrov. – Demokracija, 19, št. 6 (6.2.), str. 35, foto. (Davek od loterijskega dobitka Eurojackpot, 3,2 milijona evrov, je plačala v občinski proračun dobitnica iz Grosupljega).

*Vodovod / n. n. – Dn, 64, št. 112 (16.5.), str. 28. (Dole in okoliške vasi še vedno brez vodovoda).

*Dejan Štimpfelj : portret tedna / Lidija Markelj. – Dl, 65, št. 22 (29.5.), str. [40], foto. (Nagrada Občine Ivančna Gorica.)

*Letos dobili dva častna občana. – Dl, 65, št. 22 (29.5.), str. 5, foto. (Častna občana sta postala bivši župan občine Ivančna Gorica Jernej Lampret in župan Hirschaida Andreas Schlund).

*Predvolilno na Polzevem / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 146 (26.6.), str. 2, foto. (Dan državnosti na Polzevem).

*Pogodbene pošte / Janko Štampel. – Dn, 64, št. 152 (3.7.), str. 22, foto. (O zgodovini poštnih žigov, tudi pošte Zagradec/ Sagraz-Fužine).

*Daljinsko ogrevanje na lesno biomaso v Občini Ivančna Gorica : primer dobre prakse javno-zasebnega partnerstva / Simon Muhič ... [et al.]. – V: EGES, 18, št. 4 (avg., sept., okt.), str. 67-69.

*Franc Vozel - letošnji prejemnik nagrade Občine Ivančna Gorica / Matej Šteh. – Prometni vestnik, št. 3 (jul.-sept.), str. 17 : foto.

*Upokojeni župan Lesjak spet kandidira / Bojan Rajšek. – Delo, 56 (16.9.), str. 10. (Janez Lesjak spet kandidira za župana).

*Obljubljeno smo izpolnili, preseglji, zastavljeni so novi cilji / Vida Kocjan. – Demokracija, 19, št. 39 (25. 9.), str. 50-51, foto. (Dušan Strnad o uspehih občine Ivančna Gorica).

*Večini aktualnih županov se nasmiha še en mandat / Anita Vošnjak. – Dn, št. 227 (30.9.), str. 11. (Lokalne volitve

2014).

*O antenah župan noče sklicati izredne seje / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 228 (1.10.), str. 14. (Na občini Ivančna Gorica kršitev poslovnika).

*V Grosupljem delamo naprej! / Vida Kocjan. – Demokracija, 19, št. 40 (2.10.), str. 46-47, foto. (Dr. Peter Verlič govori o uresničenih in načrtovanih planih v občini Grosuplje).

*V Dobrepolju za telovadke in košarkarice ni prostora / Drago Perko. – Sn, 24, št. 274 (8.10.), str. 6, foto. (V dobrepoljski občini nimajo športne dvorane).

*Župan, ki ima srečo / N. n. – Dn, 64, št. 251 (28.10.), str. 28. (Davek ob dobitku na sedmico obogatil občinski proračun, evropska sredstva za vodovod v Dolah pri Polici).

*Več kot polovica je žensk : mandat potrdili 21 svetnikom, pa tudi županu Dušanu Strnadu : mešanica mladosti in izkušenj / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 44 (30. 10.), str. 5. (Ivančna Gorica).

*Ko ni elektrike, tudi vode ni / J. A. – Dl, 65, št. 47 (20.11.), str. 5, foto. (V Valični vasi občina Ivančna Gorica gradi vodohran).

*Stara se najbogatejša generacija / J. Ambrožič. – Dl, 65, št. 50 (11.12.), str. 2, foto. (V Stični o izzivih staranja).

*Kako občine porabljajo loto milijone / Andreja Lončar. – F, št. 248 (23.12.), str. 24, foto. (V občinah Grosuplje in Žalec krpajo občinski proračun).

2015

*Občina Grosuplje je 1. januarja 2015 praznovala 20. rojstni dan / Vida Kocjan. – Demokracija, 20, št. 1 (1.1.), str. 32-35, foto. (V 20 letih je občina napredovala in dosegla visoko raven kvalitete bivanja).

*Poslanstvo se ne spreminja / J. A. – Dl, 66, št. 2 (15.1.), str. 5, foto. (Grosupeljsko komunalno podjetje ima novega direktorja).

*Vodohran tik pred otvoritvijo / J. S. – Dl, 66, št. 3 (22.1.), str. 5, foto. (Vodohran za Valično vas).

*Se bo našel kupec, ki bi ga oživel / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 4 (29.1.), str. 22, foto. (Grad Podsmreka je v občinski lasti, a propada).

*Za tržnico bo skrbel Poljšak / J. S. – Dl, 66, št. 8 (26.2.), str. 5, foto. (Novi organizator podeželske tržnice v Ivančni Gorici).

*Svetovalne pogodbe za direktorjevega mentorja / Vasja Jager. – Večer, 71, št. 52 (3.3.), str. 6, foto. (Prometni inštitut, ki ga vodi dr. Peter Verlič, sklepa svetovalne pogodbe z njegovim mentorjem Bogdanom Zgoncem).

*Podelili Jurčičeve nagrade / J. S. – Dl, 66, št. 10 (12.3.), str. 5, foto. (V občini Ivančna Gorica so podelili plakete za dosežke na področju ljubiteljske kulture: slikarki Adeli Petan, igralcu Andreju Zajcu, KD likovnikov Ferdo Vesel iz Šentvida pri Stični).

*Okrog česa sploh krožimo / Mitja Škrjanec. – Nedelo, 21, (22.3.), str. 28-29, foto. (Krožišča kot vrtovi, pri skulpturah v krožiščih moramo biti previdni - pokradeni cvetovi s krožišča pri Sparu v Grosupljem).

*Obeta se nova prometna ureditev / J. Sinjur. – Dl, 66, št. 12 (26.3.), str. 5, foto. (V Ivančni Gorici bodo izboljšali prometno varnost v okolici šole in vrtca).

*Pogodbene pošte / Janko Štampel. – Dn, 65, št. 78 (2.4.), str. 17, foto. (O zgodovini poštnih žigov, tudi Krke/Obergurk).

*Uresničuje se scenarij, da bo Slovenija otoček sredi moderne železniške Evrope / Vida Kocjan. – Demokracija, 20, št. 1 (2.4.), str. 42-45, foto. (O komunalni in cestni infrastrukturi v občini Grosuplje).

*Na Krki posadili županovo lipo / J. Sinjur. – Dl, 66, št. 14 (9.4.), str. 5, foto. (Projekt Človek posadi – čebela oprashi).

*V prenovo vložili pol milijona evrov / J. Ambrožič. – Dl, 66, št. 15 (16.4.), str. 14, foto. (KZ Stična razširila prodajne prostore in skladišča v Ivančni Gorici).

*Snujejo novo industrijsko cono / J. Sinjur. – Dl, 66, št. 19 (14.5.), str. 5. (Zasebni podjetnik želi na svojem zemljišču urediti industrijsko cono in jo ponuditi investitorjem).

*Odprto pismo županu občine Grosuplje, dr. Petru Verliču / [Jože Osterman]. – Delo, 57, št. 112 (16.5.), str. 31. (Predsednik Zveze kulturnih društev Slovenije mag. Jože Osterman piše županu dr. Petru Verliču o finančni in kadrovske krizi v ZKD Grosuplje).

Dvajset let na samostojni poti / J. Sinjur. – Dl, 66, št. 22 (4.6.), str. 5. (Na osrednji svečanosti so podelili občinska priznanja in nagrade, častni občan je dr. Mihael Glavan).

- *Krka se ne bo več penila / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 142 (20.6.), str. 16, foto. (V Grosupljem in Ivančni Gorici novi čistilni napravi).
- *Verski obred na pragu šole / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 145 (24.6.), str. 3. (Ob dnevu državnosti na prireditvi v OŠ Louisa Adamiča je ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik blagoslovil občino Grosuplje).
- *Ribiči že opazili izboljšanje / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 25 (24.6.), str. 3, foto. (V Grosupljem zmogljivost čistilne naprave povečali, v Ivančni Gorici zmanjšali).
- *Proti Kočevju bi vlaki lahko spet vozili leta 2017 / Nataša Koražija. – F, št. 136 (16.7.), str. 9, foto. // Kočevska proga prednostno / M. Leskovšek-Svete. – Dl, 66, št. 29 (23.7.), str. 1, foto. (Za dokončno obnovo kočevske proge manjka 40 milijonov evrov).
- *V Šentvidu zdaj bolj varni / J. S. – Dl, 66, št. 35 (3.9.), str. 5, foto. (Uredili pas za vzdolžno parkiranje, pločnik in oporni zid pri vrtcu in šoli).
- *Zamenjali sporne člane volilnih odborov / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 230 (3.10.), str. 12. (Komisija izločila devet članov, ki hkrati kandidirajo na volitvah v Ivančni Gorici).

36 SOCIALNA VPRAŠANJA

2014

- *Občina Ivančna Gorica, starosti prijazna in prijetno domača / Tomaž Smole. – Kakovostna starost, 17, št. 3, str. 70-75, foto. (Dostopno tudi na: <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/slike/1464-1.pdf>).
- *Krajevna medgeneracijska središča - dvig kulture kraja : primer Občine Ivančna Gorica / Vera Klepej Turnšek. – Kakovostna starost, 17, št. 3, str. 29-42, foto.
- *Staranje in sožitje med generacijami v Občini Ivančna Gorica : predstavitev raziskave prebivalstva Ivančne Gorice, starega 18 let in več / Jože Ramovš. – Kakovostna starost, 17, št. 3, str. 3-28, tabele, graf. prikazi. (Dostopno tudi na: <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/slike/1456-1.pdf>).
- *V Sloveniji gradi hiše, v Rusiji pomaga invalidom / Drago Perko. – Sn, 24 (17.3.), str. 6, foto. (Grosupeljčan Luka Lampret, invalid, prostovoljec na paraolimpijskih igrah v Sočiju).
- *Invalidi zaman iščejo dom v poslovni stavbi / Mihael Korsika. – Sn, 24, št. 78 (21.3.), str. 4, foto. // Kdo noče ljudi s posebnimi potrebami / Sonja Merljak. – Delo, 56, št. 76 (1.4.), str. 4, foto. // Ko odvetniki ne prenesejo oseb s posebnimi potrebami za sosede / Valerija Bužan. – Dn, št. 64 (1.4.), str. 1. // Čeferinovi so le odsev slovenske družbe / Vanja Alič. – Dn, št. 77 (2.4.), str. 10, foto. // Širina odvetniškega duha / Sonja Merljak. – Delo, 56, št. 85 (11.4.), str. 5, foto. // Čeferini bi kupili prostore / S. M. – Delo, 56, št. 125 (31.5.), str. 4. (Nerazumevanje odvetniške družbe Čeferin za potrebe bivalne skupnosti v Grosupljem).
- *Za 17 vozičkov dobrin in več kot 250 kg krompirja za družine v stiski / Marta Jerebic. – Družina (pril. Kažipot), 63 (28.9.), str. 3, foto. (Polne Mercatorjeve vozičke so odpeljali v prostore župnijske Karitas v Ivančni Gorici).
- *Hiša slaščic, hiša otrok / Grega Kališnik. – Nedelo, 20, št. 52 (28.12.), str. 34, foto. (Beti in Boštjan Brezovar iz Zdenske vasi sta posvojila tri ukrajinske otroke).

2015

- *Raje v dnevni center kot v dom starejših / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 3 (21.1.), str. 24-25, foto. (V prostorih Centra za zdravljenje bolezni otrok v Šentvidu pri Stični so odprli Dnevni center za starejše).
- *»Budeš ti moja mamika?« / Karolina Vrtačnik. – Ognjišče, 51, št. 3 (mar.), str. 24-25, foto. (Beti Novak Brezovar iz Zdenske vasi s posvojenici iz Ukrajine.)
- *»Tu so nebesa. Lepših ni, tudi če so še kje drugje« / Marija Prijatelj Videmšek. – Delo, 57, št. 54 (5.3.), str. 19, foto. (V Ivančni Gorici načrtujejo medgeneracijsko središče).
- *Družina Jeralič. En padec mu je življenje obrnil na glavo / Janja Ambrožič. – Dl (pril. Živa), 66, št. 12 (26.3.), str. 8-9, foto. (Primož Jeralič iz Ivančne Gorice je po poškodbi na smučanju pristal na vozičku).

36 ROMI

2014

- *Željko si enakih stvari kot drugi, a o njih lahko le sanjajo / Maja Prijatelj. – Delo, 56, št. 3 (4.1.), str. 2, 15, foto. (Lili Zupančič o romskem društvu Romi gredo naprej in o romskem naselju Smrekec v Grosupljem).
- *Med Romi niso našli politika / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 223 (25.9.), str. 12, foto. (Občina Grosuplje trdi, da

ni bilo zanimanja, Romi pravijo, da niso vedeli).

*V Grosupljem so spet pozabili na Rome / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 287 (1.12.), str. 11. (Volitve bo izvedla državna volilna komisija na strošek občine).

2015

*Do svojega svetnika s pomočjo države / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 36 (12.2.), str. 4, foto. (Romske volitve v Grosupljem).

*Umrila je Elka Strojan / B. R. – Delo, 57, št. 79 (3.4.), str. 12. (V 64. letu je umrla Elka Strojan iz Ambrusa, pokopali so jo v grobu njenega pokojnega moža v Zagradcu).

*V Grosuplju dva romska kandidata / B. R. – Delo, 57, št. 66 (19.3.), str. 11.

*V Grosupljem je zmagal Brajdič / B. R. – Delo, 57, št. 86 (13.4.), str. 3.

*Bili smo Cigani, smo Cigani in Cigani bomo ostali / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. (10.4.), str. 11, foto. (Romske volitve v Grosupljem).

*Z vaškimi stražami so odgnali vlomilce / Aleksander Brudar. – Sn, 25, št. 121 (6.5.), foto. (V Sostrem so vlamljali v hiše moški temnejše polti iz Grosupljega).

*SDS ni glasovala priti Romu / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 134 (11.6.), foto, str. 12. (Svetniki so končno tudi v Grosupljem potrdili mandat Romu).

*Ukradla »vrtiljak« za peko odojka, zelenjavo in kasetofon / Robert Marin. – Delo, 57, št. 240 (15.10), str. 8. (Ta vlomi v Grosupljem in okolici dolžijo Rome).

*Pravica stane: proces zaradi 137 evrov / Mojca Furlan. – Dn, 65, št. 240 (15.10), str. 16. (Sodni proces proti Romkinji zaradi 137 evrov vredne tatvine).

37 ŠOLSTVO

2014

*V obnovljeni šoli manjka prostora / J. A. – DI, 65, št. 4 (23.1.), str. 33, foto. (Energetsko sanirana šola v Višnji Gori).

*Podeželska šola z velikimi uspehi / J. A. – DI, 65, št. 6 (6.2.), str. 24, foto. (Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica).

*Po 30 letih odprli še prizidek / J. A. – DI, 65, št. 7 (13.2.), str. 5, foto. (V Ivančni Gorici so odprli prizidek k vrtcu).

*Miha Zorec: Zabavna naravoslovna delavnica z Ančko Pomarančko in Tončkom Balončkom. Grosuplje: Knjigca, 2013 / Ana Gostinčar Blagotinšek. - Naravoslovna solnica, 18, št. 2 (zima), str. 38, foto.

*GPI Tehnika bo gradila šolo v Zagradcu / J. Ambrožič. – DI, 65, št. 19 (8.5.), str. 14, foto. // Občina bo sama zidala šolo / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 123 (29.5.), foto. // V Zagradcu zidajo osnovno šolo in vrtec / I. Ž. – D, 63, št. 23 (8.6.), str. 18, foto. (Začela se je gradnja pet milijonov vredne šole v Zagradcu).

*Želi postati učiteljica : zlata maturantka Mojca Adamlje : zbrala vse točke na poklicni maturi in uspešno opravila izpit iz dodatnega splošnega predmeta : vpisala se je na koprsko univerzo / [besedilo in] foto Janja Ambrožič. – DI, 65, št. 35 (28. avg. 2014), str. 27, foto. (Maturantka SŠ JJ Ivančna Gorica).

*Potrjeno: učenca sta okužena s salmonelo / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 231 (4.10.), str. 15, foto. // Učenec ima salmonelo, šolska kuhinja zaprta / Urška Splichal. – Sn, 24, št. 270 (4.10.), str. 7, foto. // Kuhinja v OŠ Brinje ostaja zaprta / B. R. – Delo, 56, št. 134 (8.10.), str. 12. (V OŠ Brinje Grosuplje zaradi salmonele zaprli kuhinjo).

*V Ivančni Gorici novim uspehom naproti / Vida Kocjan. – Demokracija, 19, št. 50 (11.12.), str. 30-33, foto. (Gradijo novo šolo in vrtec v Zagradcu).

2015

*Jurčičev obisk na Jurčičevi šoli v likovnih razsežnostih / Anamarija Šmajdek. – Didakta, 25, št. 178 (feb.), str. 43-52, foto. (O devetih Jurčičevih memorialih na Srednji šoli Josipa Jurčiča Ivančna Gorica).

*Gradnja šole lepo napreduje / J. Sinjur. – DI, 66, št. 4 (29.1.), str. 5, foto. (Zagradec).

*Kaj bo prinesel informativni dan na SŠ Josipa Jurčiča? / Milan Jevnikar. – DI (pril. Živa), 66, št. 4 (29.1.), str. 16, foto. (Informativni dan na srednji šoli v Ivančni Gorici).

*Zdaj bolj cenim našo blagovno znamko / Jana Petkovšek Štakul. – Dn, 65, št. 27 (2.2.), str. 24, foto. (Jana

Fleišer, direktorica vrtec Dobra teta, vodi vrtece v Kamniku in Grosupljem).

*Buongiorno in kava po madžarsko / Eva Kastelic. – Dn, 65, št. 36 (12.2.), str. 21, foto. (Delove izkušnje v tujini je nabirala že deseta generacija dijakov ekonomske šole v Ivančni Gorici).

*Trikrat prezrti otroci slovenskih zavodov / Peter Pal. – Dn, 65, št. 83 (9.4.), str. 15. (Ravnatelj Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora).

*Peter Pal, ravnatelj Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora / Petra Mlakar. – Dn, 65, št. 122 (28.5.), str. 6. (Intervju).

*Ruščina. Izziv, popestritev in sprostitvev / Irena Mori. – Šr, št. 10 (22.5.), str. 5. (SŠ Josipa Jurčiča, Ivančna Gorica).

*Fizik v formi : Peter Šlajpah. – Ognjišče, št. 6, str. 114-115, foto. (Profesor fizike na gimnaziji Želimirje, doma iz Šmarja – Sapa).

*Ni več res, da učenci ne morejo učiti učiteljev / Nevenka Žolnir. – Delo, 56, št. 129 (5.6.), str. 18, foto. (Lenart Bučar, učenec sedmega razreda OŠ Louisa Adamiča Grosuplje je pokazal, kako je mogoče združiti zanimanje za kemijo in računalnike).

*V Zagradcu nova šola in vrtec / J. Ambrožič. – DI, 66, št. 23 (11.6.), str. 5, foto. // Občina Ivančna Gorica, nova podružnična šola v Zagradcu za 250 učencev. – Demokracija, 20, št. 24 (11.6.), str. 35, foto. // Odprtje in blagoslovitev osnovne šole in vrta v Zagradcu / Janko Pirc. – D, 64, št. 25-26 (21.6.), str. 29, foto. (V Zagradcu so odprli novo OŠ in vrtec).

*Doma govorijo slovensko, angleško in nizozemsko / Janja Ambrožič. – DI, 66, št. 23 (11.6.), str. 22, foto. // Glasba je lepša od molekule / Grega Kališnik. – Nedelo, 21, št. 25 (21.6.), str. 10, foto. (Naj dijakinja leta 2015 Katarina Petra van Midden, dijakinja SŠ Josipa Jurčiča Ivančna Gorica).

*V Grosupljem bi lahko občino blagoslovil tudi mufti / Vanja Alič. – Dn, 65, št. 149 (30.6.), str. 11, foto. (V grosupeljskem odboru zveze borcev menijo, da je blagoslovitev občine na šoli neprimerno).

*Otroci bogatijo tudi na poklicni ravni / Mojca Finc. – Delo, 57, št. 158 (10.7.), str. 11, foto. (Pianistka Lovorka Nemeš Dular se je po rojstvu druge hčere odločila za polovični delovni čas v Glasbeni šoli Grosuplje).

*Jožef Stefan in mladi / Ra. K. – Delo, 57, št. 246 (22.10.), str. 13, foto. // Srečala sem Jožefa Stefana. – Delo, 57, št. 293 (17.12.), str. 15, foto. (Urška Glavan z OŠ Stična je dobila prvo nagrado na natečaju znanstvenofantastičnih spisov na naslov Srečal/a sem Jožefa Stefana).

*Užitek ob domači hrani / Marija Strnad. – Šr, 66, št. 19 (4.12.), str. 14, foto. (SŠ Josipa Jurčiča, OŠ Stična, OŠ Šentvid pri Stični, Vrtec Ivančna Gorica namenjajo pozornost slovenski kulinariki).

39 ETNOLOGIJA

2014

*Pod masko skrit in norčavo odkrit : slovenske maske in maškare / [[besedilo,] fotografije] Primož Hieng. – Harlekin No. 1. (Pust v Ponikvah (Dobrepolje), str. [122]-129 : foto in Zagoriške mačkare : Zagorica v Dobrepoljski dolini , str. [130]-137 : foto.).

*Motovilo in motoviliti / Valentin Skubic. – Glasnik SED, 54, št. 4, str. 116, foto. (Z njegovo risbo motovila).

*S prihodom železnice so sejmi zamrli / J. Ambrožič. – DI, 65, št. 31 (31.7.), str. 13, foto. (Anin sejem v Višnji Gori).

*Mnogokje božiča ni brez poprtnika / Simona Fajfar. – Sn, 24, št. 336 (11.12.), str. 15, foto. // Poprtniki v Vidmu / M. G. – Sn, 24, št. 341 (16.12.), str. 19. // Bogat kruh, ki povezuje družino in generacije / Barbara Remec. – Kg, 71, št. 53 (31.12.), str. 18, foto. (Poprtnik je svetovna dediščina, pravi Metka Starič ob drugi razstavi, ki obuja ta običaj v Velikih Laščah, Ribnici in Dobrepolju).

2015

*Sveti Anton dal mi bo možička / Boris Kuhar. – Delo (pril. Plus 50), 57, št. 3 (5.1.), str. 27, foto. (Slika sv. Anton s pujskom in zvončkom iz Puščave pod Taborom).

*Ljubljana. Žalna. Pomembno je, da skrbimo drug za drugega / STA. – Kg, 72, št. 2 (14.1.), str. 19, foto. (Koledniki iz Žalne pri predsedniku Borutu Pahorju).

*V Malem Parizu ni ženskih kvot / Milan Glavonjič. – Sn, 25, (14.2.), str. 10, foto. (Ponikovske mačkare izdajajo časopis Novice Malega Pariza).

- *Na pirhe nalepila mak pa koruzni in pšenični zdrob / Simona Fajfar. – Sn, 25, št. 75 (17.3.), str. 16, foto. (Beti Lunder iz Predstrug v občini Dobrepolje krasi velikonočna jajca).
- *K žegnu nesejo tudi štruklje / Simona Fajfar. – Sn, 25, št. 93 (4.4.), str. 18, foto. (Nada Lunder iz Predstrug, Dobrepolje, pripravi za žegen ajdove štruklje s šunko in figami).
- *S polnoletnostjo postal še odmevnejši / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 30 (30.7.), str. 20, foto. (V Višnji Gori Anin sejem že 18 let).
- *Od božiča do Svetih treh kraljev se peče poprtnik / Barbara Remec. – Kg, 72, št. 51 (23.12.), str. 20, foto. // Poprtnik so dali tudi pticam jesti / Simona Fajfar. – Sn, 25, št. 341 (15.12.), str. 14-15, foto. // Državna razstava poprtnikov / M. Leskovšek-Svete. – Dl, 66, št. 51 (24.12.), str. 18, foto. (Tretja državna razstava in ocenjevanje poprtnikov in drugih božičnih kruhov v Dobropolju).
- *Poprtnik Nade Lunder / Iztok Ilich. – Odprta kuhinja (pril. Nedela), 9, št. 51 (27.12.), str. 16-17, foto. (Poprtnik je praznični obredni kruh osrednje Slovenije, pečejo ga tudi v Dobropolju).

379 DRUŠTVA

2014

- *PGD Ambrus: Prelomno leto ambruških gasilcev. – Gasilec, 68, št. 1, str. 37-38, foto.
- *Posvet članic v Stični. (GZ Slovenije) / Jože Miklič. – Gasilec, 68, št. 1, str. 49, foto.
- *Leto bodo izkoristile za promocijo društva in občine / Barbara Remec. – Kg, 71, št. 10 (5.3.), str. 20, foto. (Društvo podeželskih žena Ivanjščica iz Ivančne Gorice).
- *Praded je začel pisati zgodbo, pravnik jo nadaljuje / Mateja Gruden. – Lipov list, št. 4, str. 16-17: foto. (Pravnik Josipa Permeta, odkritelja jame, Damjan Viršek je predsednik Županove jame – turističnega in okoljskega društva Grosuplje).
- *Delo pridnih rok na velikonočni razstavi / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, 71, št. 16 (16.4.), str. 32, foto. (DPŽ Sončnica Grosuplje pripravijo v galeriji Mestne knjižnice Grosuplje velikonočno razstavo).
- *S slovenskimi dobrotami popestrile spomladanski sejem / Barbara Remec. – Kg, 71, št. 16 (16.4.), str. 20, foto. (DPŽ Ivanjščice iz Ivančne Gorice obiskale pobrateno mesto Hirschaid).
- *Ivanjščice pogostile Ljubljance / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, 71, št. 17 (23.4.), str. 20, foto. (DPŽ iz Ivančne Gorice za veliko noč v prestolnici).
- *Adrenalinski obisk Županove jame. – Delo, 56, št. 116 (21.5.), str. 14. (Spust v jamo po vrvi).
- *ZŠAM Grosuplje uspešno tudi v letu 2014 / Mirko Škrjanc. – Prometni vestnik, 68, št. 3 (jul.-sep.), str. 18 : foto. (Poročilo o delu).
- *Psi, ki odpuščajo / Petra Godeša. – Delo (pril. Aktualno), 56, št. 24 (17.6.), str. 20-21, foto. (Blažka Ribič in društvo Hrtji svet).
- *35. letnica pobratenja PGD Višnja Gora in Piran / Miha Slapničar. – Gasilec, 68, št. 7/8, str. 76, foto.
- *Letos najboljša ekipa iz Grosuplja / Bojan Kuntarič. – Gasilec, 68, št. 10, str. 7-8, foto.
- *Zagradec. Slovesno ob prevzemu novega vozila / Slavko Mirtič. – Kg, 71, št. 28 (9.7.), str. 17, foto. // Zagraški gasilci z novim vozilom / S. Mirtič. – Dl, 65, št. 28 (10.7.), str. 5, foto. (PGD Zagradec ob Krki)
- *V enem letu dve pridobitvi / J. A. – Dl, 65, št. 31 (31.7.), str. 28, foto. (PGD Ambrus lani nabavilo avtociстерno, letos pa še vozilo za prevoz moštva in vode).
- *Uspešen lov na stiškega ptiča / Irma Zupančič. – Dl, 65, št. 31 (31.7.), foto. (Tretje gasilsko tekmovanje Lov na stiškega ptiča).
- *Srečanje gospodinj na god sv. Marte / D. H. [Dragica Heric] – Kg, 71, št. 32 (6.8.), str. 12, foto. (Društvo podeželskih žena Dobrepolje-Struge).
- *Mednarodna noč netopirjev. – Dl, 65, št. 36 (4.9.), str. 32. (Pri Županovi jami).
- *Pogumna poteza krških društev / J. Ambrožič. – Dl, 65, št. 38 (18.9.), str. 5, foto. (Pet društev s pomočjo občine in donatorjev odkupilo hišo ter posest in dobilo koncesijo za poštne storitve).
- *Aviratek pomaga drugim / M. D. – Sn, 24, št. 262 (26.9.), str. 12, foto. (Gasilski prostovoljci iz Šentvida pri Stični organizirali 8-km tek).

2015

- *Članice PGD Višnja Gora: Dobrodelne gasilke iz Višnje Gore. – Gasilec, 69, št. 2, str. 51, foto.

- *Mladi v PGD Stična / Nina Hundrič. – Gasilec, 69, št. 2, str. 55, foto.
- *Za predsednico izvolile Marijo Erjavec / B. R. – Kg, 72, št. 6 (11.2.), str. 20, foto. (Društvo podeželskih žena Sončnice Grosuplje).
- *Prvi šolski dan v občini Ivančna Gorica / Damijan Mišigoj. – Prometni vestnik, 69, št. 3 (jul.-sep.), str. 14-5, foto.
- *Zbor mladih PGD Višnja Gora / Urban Zajec. – Gasilec, 69, št. 3, str. 62, foto.
- *Na obisku pri gasilcih iz Stične / Jošt Bukovec. – Gasilci (pril. NDn), 55, št. 357 (2.3.), str. 6, foto. (PGD Stična praznuje 90-letnico delovanja).
- *Aktivnosti ZŠAM Ivančna Gorica v šolskem letu 2014/15 / Damijan Mišigoj. – Prometni vestnik, 69, št. 2 (apr.-jun.), str. 12, foto.
- *Pekle velikonočne briške posebnosti / Barbara Lunder. – Kg, 72, št. 1.4.), str. 20, foto. (Društvo podeželskih žena Dobropolje Struge).
- *Šentviški gasilci praznujejo / J. S. – DI, 66, št. 20 (21.5.), str. 5, foto. (130 let PGD Šentvid pri Stični).
- *PGD Polica: Ivici Potisek za 70 let. – Gasilec, 69, št. 6, str. 52, portret.
- *Slovenski gasilci v Švici / Anton Kastelic. – Gasilec, 69, št. 7/8, str. 75, foto. (PGD Šmarje – Sap).
- *Uresničili dolgoletno željo / J. Sinjur. – DI, 66, št. 29 (23.7.), str. 5, foto. (Nov gasilski dom PGD Muljava).
- *Kulinarična delavnica Zajtrk za kosce / Nada Lunder. – Kg, 72, št. 33 (19.8.), str. 10, foto. (Društvo podeželskih žena Dobropolje – Struge).
- *Spoznajte netopirje / val. – Dn, 65, št. 210 (10.9.), str. 14. (Pri Županovi jami).
- *Popoldne s polhi pri Županovi jami pri Grosupljem. – Dn, 65, št. 233 (7.10.), str. 21, foto.
- *Nalet tovornih vozil pri Grosuplju / Dejan Perušek. – Gasilec, 69, št. 10, str. 18-19, foto.
- *Zadišalo je po ocvrtih dobrotah / Beti Lunder. – Kg, 72, št. 44 (4.11.), str. 20, foto. (Društvo podeželskih žena Dobropolje – Struge).
- *Ob 10. pohodu po evropski pešpoti E6 od Grosupljega do bisera dolenskega krasa, Županove jame ... / Minka Grablovic. – V: 40 let evropskih pešpoti v Sloveniji, str. 21-22, foto Marjan Trobec. (Organizator pohoda je Županova jama – turistično in okoljsko društvo Grosuplje).

5 EKOLOGIJA. NARAVA

2014

- *Hudo, lahko pa bi bilo še huje! : poplave / Mojca Leskovšek-Svete. – DI, 65, št. 46 (13. 11.), str. 13, foto. (Poplave v Dobropolju in Kompoljah).
- *Kompoljski poplavljenici najbolj rabijo hladilnike / Vladimir Jerman. – Sn, 24, št. 337 (12.12.), str. 7, foto.

2015

- *Poplavljenici iz Kompolj: Kriva je tudi ta občina! / Vladimir Jerman. – Sn, 25, št. 26 (27.1.), str. 6, foto. (Težave z urejanjem cest).
- *Iz gozda v vedro in, kvak, v vodo / M. R. – Sn, 25, št. 75 (17.3.), str. 19, foto. (Pomoč žabicam pri prečkanju ceste na poti na Radensko polje).
- *Z obnovljivimi viri do ogljične nevtralnosti / Sašo Kranjec, Borut Hočevar. – F, št. 59 (25.3.), str. 16, foto. (S sončno elektrarno in daljinskim sistemom ogrevanja v Ivančni Gorici dosegajo prihranke in manjše emisije).
- *Starostniki so tekmovali / M. G. – Sn, 25, št. 151 (5.6.), str. 21, foto. (V Zavodu sv. Terezije v Dobropolju).
- *Sestletnica ga je gola pričakala v postelji / Maja Kopic. – NSn, 25, št. 194 (19.7.), str. 4-5, foto. (Krizni center za najmlajše Palčica iz Grosupljega).

61 ZDRAVSTVO

2014

- *V Grosuplju z davkom do prizidka. – Večer, 70, št. 25 (30.1.), str. 40, foto. // Davek jackpota za zdravstveni dom / K. K. – Sn, 24, št. 29 (30.1.), str. 3, foto. // Z dobitkom začeli graditi / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 60 (13.3.), str. 13, foto. // Do prizidka zdravstvenega doma skoraj brezplačno / val [Vanja Alič]. – Dn, 64, št. 60 (13.3.), str. 10, foto. // Zgrajen pod srečno zvezdo / Vanja Alič. – Delo, 64, št. 296 (22.11.), str. 10, foto. (Prizidek k Zdravstvenemu domu Grosuplje).

- *Lekarna bo gradila prizidek / J. A. – DI, 65, št. 30 (24.7.), str. 5. (V Ivančni Gorici).
- *Srečanja društva hemofilikov na Polici / Stanislav Kocjan. – D, 63, št. 30 (27.7.), str. 15. (Že trinajsto srečanje na pobudo Janeza Dolinška s Police).
- *Evropski forum za primarno varstvo v Barceloni / Metka Žitnik Šircelj. – Zdravko : glasilo ZD Ljubljana, št. 16 (sep.), str. 11, foto. (Metka Žitnik Šircelj, dipl. m. s., enota Vič-Rudnik, je rojena v Dobju pri Grosupljem).

2015

- *Marica se je dušila, a so jo imeli za simulantko / Lovro Kastelic. – Sn, 25 (16.2.), str. 6, foto. (V ambulanti v Ivančni Gorici težav Marice Novak niso vzeli resno).
- *Blagoslovitev Zdravstvenega doma Grosuplje / I. V. – D, 64, št. 3 (18.1.), str. 22, foto. (Škof Anton Jamnik in župnik Janez Šket sta blagoslovila prizidek k ZD Grosuplje).
- *Pomagala na svet 4000 novorojenčkom / Anka Sladič. – Sn, 25, št. 66 (8.3.), str. 19, foto. (Babica in predavateljica (iz Grosupljega) v šoli za starše na ljubljanski ginekološki kliniki Gordana Njenic).
- *Nova lekarna in dodatne ambulante / J. Ambrožič. – DI, 66, št. 31 (6.8.), str. 5, foto. (Začetek gradnje prizidka k zdravstvenemu domu v Ivančni Gorici).
- *Slovenski zdravniki na črni celini / Vesna Levičnik. – NDn, 53, št. 37 (16.9.), str. 7, foto. (Štirje prostovoljci, med njimi Tina Kek iz Ivančne Gorice, so se z osnovami tropske medicine seznanjali v Ugandi).
- *Lekarna Ivančna Gorica. – Katalog ugodnosti Zdravko : glasilo ZD Ljubljana, 2.11.2015-11.1.2016, str. 11, foto. (Že 60 let skrbi za zdravje in dobro počutje občanov Ivančne Gorice).

63 KMETIJSTVO

2014

- *»Vsega prehitro zmanjka« : ekološka kmetija Pri Belentin', Sela pri Višnji Gori / [pogovor in] fotografije] Marjana Lavrič. – Mohorjev koledar 2014, str. 25-30, foto. (Intervjuvanca Majda Travnik Vode, Franci Vode).
- *Bogat si toliko, kolikor daš / Barbara Remec. – Kg, 71, št. 1 (1.1.), str. 18, foto. (Marija Podobnik z Dobrave nad Stično je postala kmetica leta).
- *Na pomoč priskočili tudi poklicni sekači in traktoristi / Franc Fortuna. – Kg, 71, št. 7 (12.2.), str. 32, foto. (Odprava žledoloma na območju Strug v občini Dobrepolje).
- *Pozdrav pomladi in Traktoriada / Mojca Sajovic. – Kg, 71, št. 20 (14.5.), str. 16, foto. (Traktoriada v Veliki Račni).
- *Medvedka z mladičema je ustavila spravilo lesa / Vladimir Jerman. – Sn, 24, št. 74 (17.3.), str. 4, foto. (V Predolah pri Grosupljem).
- *Kdo se je spravil nad čebele? / Bojan Bauman. – Večer, 70, št. (25.4.), str. 5, foto. (Pomor čebel tudi v okolici Ivančne Gorice).
- *Ule: Kmetice so snažilke in menedžerke / J. Ambrožič. – DI, 65, št. 22 (29.5.), str. 15, foto. (Srečanje slovenskih kmetic v Dobravi pri Stični pri kmetici leta Mariji Podobnik).
- *Prijetno domače pri Podobnikovih / Barbara Remec. – Kg, 71, št. 23 (4.6.), str. 20, foto. (Srečanje okoli 100 predstavnic društev kmetic pri Mariji Podobnik, kmetici leta).
- *V znamenju siliranja žit / Jože Mohar. – Kg, 71, št. 24 (11.6.), str. 8, foto. (Na kmetiji Vencelj iz Šentvida pri Stični so predstavili siliranje krmnih žit).
- *Naj gozdar iz Male Ilove Gore / M. G. – Kg, 71, št. 25 (18.6.), str. 18, foto. // Tudi »mestni fant« je lahko dober gospodar / M. Leskovšek-Svete. – DI, 65, št. 25 (19.6.), str. 15, foto. (Tadej Tomšič).
- *Pomerili so se kosci in kosica / S. Mirtič. – Kg, 71, št. 26 (25.6.), str. 17, foto. (Lučarjev Kal).
- *Srpi zamenjali kombajn / S. Mirtič. – Kg, 71, št. 29 (16.7.) str. 19, foto. (Kitni Vrh).
- *Marljivi konjerejci / Suzana Gorc. – Kg, 71, št. 30 (23.6.), str. 17, foto. (Konjensko društvo Radohova vas).
- *Varstvo in gnojenje krompirja ter kalcifikacija / D. H. – Kg, 71, št. 30 (23.6.), str. 30, foto. (Poskusno polje na zelenjadarski kmetiji Bučar z Velikega Mlačevega pri Grosupljem).
- *Dan krompirja / J. A. – DI, 65, št. 30 (24.7.), str. 36, foto. // Krompir v nemilosti, ker se dolgo kuha / J. Ambrožič. – DI, 65, št. 31 (31.7.), str. 3, foto. (V Vrhpolju pri Ivančni Gorici).
- *Od stojnic in tekmovanj do glasbe / J. A. – DI, 65, št. 36 (4.9.), str. 5, foto. (Prva mega tržnica v Šentvidu pri Stični).

- *Za lažje in bolj ekonomično kmetovanje in delo v gozdu / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, 71, št. 37 (10.9.), str. 32, foto. (20 let Strojnega krožka Kmetovalec).
- *Zmagi sta si priorala Habjan in Mandelj / Franci Omahen. – Kg, 71, št. 37 (10.9.), str. 7, foto. (Orača iz občine Ivančna Gorica na regijskem tekmovanju oračev Ljubljanske regije).
- *Po kmečko s smehom brez meja. – Kg, 71, št. 38 (17.9.), str. 16, foto. (6. kmečke igre v Višnji Gori).
- *Ko gre konj od hiše, so vedno solze / Vito Avguštin. – NDn, 53, št. 39 (24.9.), str. 34, foto. (Začelo se je, ko je Darja Dolinšek s Peči pri Grosupljem prodala svoj motorček in kupila kobilo Lano).
- *Med krompirjevimi jedmi je najboljši pražen krompir / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, 71, št. 41 (8.10.), str. 20, foto. (Praznik krompirja na tržnici v Ivančni Gorici).
- *Kmetice moramo vztrajati / Barbara Remec. – Kg, 71, št. 42 (15.10.), str. 20, foto. (Pogovor z Marijo Podobnik, kmetico leta 2013, v Dobravi pri Stični).
- *Najboljši pražen krompir, najslajše marmelade in domači shranki / B. R. – Kg, 72, št. 43 (28.10.), foto. (Tretji praznik krompirja v Ivančni Gorici).
- *Dihur odnesel Martinovo pojedino / Klara Nahtigal. – Kg, 71, št. 45 (5.11.), str. 16, Foto. (Na kmetiji Antona Kastelica v Dednem Dolu pri Višnji Gori je dihur poklal dvajset rac).
- *Mladi prevzemnik: »Krave so zakon!« / J. Ambrožič. – DI, 65 (11.12.), str. 15, foto. (Srečanje proizvajalcev mleka KZ Stična).
- *Bodimo partnerji, ne konkurenti / Franc Fortuna. – Kg, 71, št. 52 (24.12.), str. 5, foto. (Pogovor s Cvetkom Zupančičem z Vrha pri Višnji Gori, predsednikom KGZS).

2015

- *V skladiščih skoraj polovica lanskega krompirja / Dragica Heric. – Kg, 72, št. 5 (4.2.), str. 12, foto. (Kmetija Jakopič iz Podpeči v občini Dobrepolje).
- *Iz pridelave za lastne potrebe v trženje viškov / Dragica Heric. – Kg, 72, št. 6 (11.2.), str. 32, foto. (Bio kmetija Marolt iz Zdenske vasi).
- *Sveža zelenjava je odličen posel in vaba za inšpektorje / Novica Mihajlovič. – F, št. 38 (24.2.), str. 4, foto. (Pridelovalec zelenjave Ivan Bučar z Velikega Mlačevega pri Grosupljem).
- *Čebele, spregledane turistične delavke / Primož Hieng. – Sn, 25, št. 56 (26.2.), str. 15, foto. (Čebelar Anton Koželj ima v Šmarju – Sapu čebelarški muzej, ki ga obišče veliko turistov).
- *Kako seksajo gobe? / Biba Jamnik. – Jana, 42, št. 12 (24.3.), str. 25-27, foto. (Vinko Kadunc na kmetiji v Bogi vasi pri Ivančni Gorici goji šitake).
- *Pripravljeno iz sveže zelenjave / Dragica Heric. – Kg, 72, št. 14 (8.4.), str. 11, foto. (Kmetija Ostanek iz Velike Pece pri Šentvidu pri Stični).
- *Trgovina za ljudi, ki imajo radi zemljo / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, 72, št. 16 (22.4.), str. 16, foto. (Odprtje kmetijsko-vrtnega centra KZ Stična v Ivančni Gorici).
- *Strup pomoril 120 družin čebel delavk / Jaroslav Jankovič. – Sn, št. 111 (24.4.), str. 6, foto. (Čebelarju Avguštinu Blatniku iz Šentvida pri Stični so pomorili 60 panjev čebel).
- *Praznovanje obeleženo s prenovljeno trgovino / Peter Zadel. – Kg, 72, št. 21 (27.5.), str. 3, foto. (20-letnica KZ Grosuplje).
- *Najbolj gozdnati, a po izkoriščenosti lesa na repu / RG. – Nt (pril. Mosova petica), 70, št. 35 (3.9.), str. 24-25, foto. (Predsednik KGZS Cvetko Zupančič z Vrha pri Višnji Gori).
- *Mercator bomo morali kmetje verjetno odpisati / Tatjana Pihlar. – Dn, 65, št. 217 (18.9.), str. 7, foto. (Ivan Bučar z Velikega Mlačevega, pridelovalec zelenjave).
- *Zagovornik protestov po avstrijsko / Matija Grah. – Delo, 57, št. 243 (19.10.), str. 12, foto. (Predstavitev predsednika KGZS Cvetka Zupančiča z Vrha pri Višnji Gori).
- *Za dvig odpornosti pijte kobilje mleko / Petra Šubic. – F, št. 202 (16.10.), str. 14, foto. (Grosupeljsko podjetje LacMar vodita Klemen Potočnik in Manca Knap).
- *Vlak je pri Grosupljem povozil belega medveda! / Lovro Kastelic. – Sn, 25, št. 319 (23. 11.), str. 7. (Lokomotiva ubila medvedko in njena dva mladiča, eden je bil bel. Poznavalci pravijo: Takšen medved se skoti le vsakih 40 let).
- *Agronomi na jubilejnim srečanju / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, 72, št. 47 (25.11.), str. 16, foto. (Na

Muljavi in na turistični kmetiji Grofija na Viru pri Stični).

*Donosen posel z domačimi smrečicami so povozili tujci / Marjeta Šoštarič. – Delo, 57, št. 288 (11.12.), str. 13, foto. (Gojitelj okrasnih drevesc Jože Bavdek s Spodnje Slivnice pri Grosupljem).

*Male smrečice že za 5 evrov, največje 50 / A. K., Baribal. – Sn, 25, št. 348 (22.12.), str. 12, foto. (Zvone in Mitja Bregar z Muljave na tržnicah prodajata božično-novoletna drevesca in okrasje).

64 GOSPODINJSTVO

2014

*Dnevni bar Pr' Mrtinet / Boštjan Napotnik. – V: Konzum: cvetober prehranskih obratov na osnovi tedenskih poročil med letoma 2010 in 2014, Ljubljana, Mladina, 2014, str. 64-65, foto. // Cmarjenje v skednju / Uroš Mencinger. – Nedelo, 20, št. 48 (30.11.), str. 25, foto. (Lastnika Ivan Kastelic in Tatjana Koščak iz Luč pri Grosupljem).

*Znani po čajnih mešanicah. – NDn, 53, št. 3 (15.1.), str. 42, foto. (Andrej Majes, zeliščar v družinskem podjetju Plavica z Muljave).

*Ocvirki s sejma / Katarina Cunder Reščič. – Nedelo (pril. Odprta kuhinja), 20, št. 6 (9.2.), str. 20-21, foto. (Gostinska oprema grosupeljskega podjetja Kogast).

*Pr' Mrtinet, Luče pri Grosupljem / Jože Splichal. – Sn, 24, št. 51 (22.2.), str. 26, foto. (Mesna senzacija Ivana Kastelica iz Luč pri Grosupljem).

*Kruh je živ / Karina Cunder Reščič. – Nedelo (pril. Odprta kuhinja) št. 17 (27.4.), str. 11-14, foto. (Vodja razvoja in kontrole v Pekarni Grosuplje Barbara Štiglic).

*Vse iz postrvi ob izviru / Uroš Mencinger. – Nedelo, 20, št. 36 (7.9.), str. 25, foto. (Domačija Javornik, Krka).

*Za boljšo nesnost skrbi tudi Kreslin / Bojan Rajšek. – Nedelo (pril. Odprta kuhinja), 41, št. 6 (12.10.), str. 16-17, foto. (Na domačiji Samini v Stični Martina Smole goji japonske prepelice).

*Ni božiča brez domačih piškotov / Janja Ambrožič. – DI, (pril. Živa, št. 12), 65, št. 52 (24.12.), str. 28-29, foto. (Pečemo z Marijo Podobnik z Dobrave nad Stično).

2015

*Gurmanski užitki v deželi desetega brata / Romana Končar. – NDn, 53, št. 4 (28.1.), str. 29, foto. (Dobre stare gostilne – Obrščak na Muljavi).

*Tudi plastični krofi se pečejo / Katarina Cunder Reščič. – Nedelo (pril. Odprta kuhinja), 21, št. 7 (15.2.), str. 4-5, foto. (Krofe peče Renata Medved, kulturologinja iz Stične).

*Na obisku so bili tako Slakovi kot Avsenikovi / Roman Končar. – NDn, 53, št. 18 (6.5.), str. 29, foto. (Dobre stare gostilne na Slovenskem – Gostilna Štorovje).

*Domačija Javornik, Krka / Okusojedci. – Sn, 25, št. 186 (11. 7), str. 20, foto. (Domačija Javornik, čarobna oaza miru in dobre hrane).

*Odprta kuhinja Lare in Boštjana Romiha / Ana Strnad Hočevnar. – Nedelo (pril. Odprta kuhinja), 21, št. 51 (20.11), str. 4-5, foto. (Družina živi na Polici pri Grosupljem).

*Hišo je potegnil kar čez potok / Roman Končar. – NDn, 53, št. 45 (11.11.), str. 31, foto. (Dobre stare gostilne na Slovenskem – Gostilna Šerek v Višnji Gori).

66/69 INDUSTRIJA IN OBRT

2014

*Kronika SGP Grosuplje / Barbara Pešak Mikec. – Arhivi - zakladnice spomina / [napisali Zdenka Bonin ... [et al.]. Ljubljana : Arhiv Republike Slovenije, 2014, str. 204-205, foto.

*IMP Armature, Ivančna Gorica : štiridesetletna tradicija v izdelovanju industrijskih armatur za potrebe vodovodnih sistemov : generalni pokrovitelj 28. potovanja po Levstikovi poti. – Levstikova pot (Primskovo), 1, 2014, (november), str. [12-13] : ilustr. (Boter sadnih dreves na str. 20 (češnja brusniška hrustavka, jablana boskopski kosmač in zlata parmena) + reklama str. [76 + platnica]. // Ivanske IMP Armature rastejo / J. A. – DI, 66, št. 14 (9.4.), str. 14, foto. (Družba ima 40-letno tradicijo).

*Vsi člani družine delajo v družinskem podjetju in vozijo znamko BMW. – Obrtnik, 43, št. 5 (maj), str. 13, foto. (Podjetje Avtoval iz Grosupljega zaposluje pet članov družine Valentinčič).

- *Po strmi rasti prodaje izpušnih sistemov selitev proizvodnje v Črnomelj / Sebastjan Morozov. – Dn, 64, št. 3 (4.1.), str. 6. (Podjetje Akrapovič iz Ivančne Gorice).
- ***GPG**. Stroški stečajev na Dolamičevem pogorišču požirajo unovčeno premoženje / Katja Svenšek. – Dn, 64, št. 10 (13.1.), str. 8, foto. // Stečaj GPG dober posel tudi za odvetnike / Katja Svenšek. – Dn, 64, št. 45 (24.2.), str. 8, foto. // Dolamič ne bo več stečajni upravitelj / Katja Svenšek. – Dn, 64, št. 73 (28.3.), str. 8. // Članki še v: Delo, št. 97 (26.4.), str. 10, foto. // Delo, št. 171 (25.7.), str. 9, foto. // Dn, št. 191 (26.8.), str. 7. (Stečajni postopek GPG še ni končan).
- *Simt drago prodal Istrabenzu, zdaj iz stečaja kupil njegovo premoženje. – Dn, 64, št. 16 (20.1.), str. 7. (Grosupeljski podjetnik Boštjan Primec, znanec Janeza Janše).
- ***Livar**. Iz propadajočega v uspešno podjetje : Livar: še 120 zaposlitev? : ivanški Livar namerava širiti predvsem mehansko obdelavo v Črnomlju, v kateri naj bi v naslednjih šestih letih zaposlili še 120 ljudi / Mirjam Bezek-Jakše. – Dl, 65, št. 10 (6. 3.), str. 14, foto. // Rovere se umika z vrha Livarja / Sebastjan Morozov. – Dn, 64, št. 94 (23.4.), str. 8, foto. // Livar le na poti iz krize : podjetje deluje šest desetletij : po obdobju izgub leto zaključili z dobičkom / J. A. – Dl, 65, št. 17 (24. 4.), str. 7, foto. // Livar zaposluje. – Dl, 65, št. 35 (28.8.), str. 3. // Livar pred kadrovskega menjavami / Matjaž Polanič. – Dn, 64, št. 254 (10.11.), str. 8, foto. (Livar počasi okreva).
- *Moj pek drvi po poti nekdanje Pekarne Blatnik / Lana Dakič. – F, št. 46 (6.3.), str. 4, foto. (Zaradi neplačevanja najemnin družbo Moj pek mečejo iz prostorov v Podgorici v Dobrepolju).
- ***Elvez**. Z uvedbo metalizacije do najzahtevnejših kupcev / Mitja Krnc, Jana Petkovšek Štakul. – Dn, 64, št. 63 (17.3.), str. 24, foto. // S svojimi kabli bi lahko obkrožili Zemljo / Anita Ivačič. – Podjetnik, 23, št. 7-8 (jul.-avg.), str. 8-11, foto. (Elvez iz Višnje Gore izdeluje kabelsko konfekcijo, kabelske snope).
- ***Akrapovič**. Med pravičnostjo in socialo / Lidija Pavlovič. – Delo, 56, š. 76 (1.4.), str. 9, foto. // Denar naj obdržijo tisti, ki so ga ustvarili : Igor Akrapovič, podjetnik / Janja Ambrožič. – Dl, 65, št. 14 (3. 4.), str. 19. // Namesto razvoja ogromno goljufij / Jure Strojani. – Večer, 70, št. 81 (7.4.), str. 16, foto. // Akrapovič spet prejel prestižno nagrado / pm. – Dn, 64, št. 95 (24.4.), str. 22, foto. // EU je najboljša stvar, ki se nam je zgodila / Jurij Šimac. – F, št. 93 (15.5.), str. 6-7, foto. // Upam, da bodo končno začeli poslušati tudi gospodarstvo. – Demokracija, 19, št. 25 (19.6.), str. 58-62, foto. // Slovenski biser, ki stavi na prestiž in titan / Andraž Zupančič. – Dn, 64, št. 160 (12.7.), str. 19, foto. // Jaguar Land Rover odbrzel v slovaško Nitro, Slovenci »tujih naložb očitno ne maramo« / Novica Mihajlovič. – F, št. 155 (12.8.), str. 16, foto. // Auspuh na dveh kolesih, a kakšen! / B. B. – Dl, 65, št. 51 (18.12.), str. 22, foto. (Uspešno podjetje iz Ivančne Gorice).
- *Doma med ilovico, slamo in lesom / Mankica Kranjec. – Nedelo, 20, št. 15 (13.4.), str. 17, foto. (Luka Lampret z Gatine gradi človeku in naravi prijazne hiše).
- *Berryshka ima več kupcev v Pragi in Londonu kot doma / Petra Šubic. – F, št. 79 (23.4.), str. 20, foto. (Družinsko podjetje Topp Sama Kenda iz Šentvida pri Stični).
- *Slovenski električni dvokolesni stroj / Gregor Prebil. – Žurnal 24, št. 16 (26.4.), str. 45, foto. (Mitja Sever in podjetje CustomNorth iz Ivančne Gorice).
- ***Pekarna Blatnik**. Novi triki Blatnikovih na plečih zaposlenih / Sebastjan Morozov. – Dn, 64, št. 124 (30.5.), str. 9, foto. // NLB toži Tomaža Blatnika in Roberta Ferka / Sebastjan Morozov. – Dn, 64, št. 164 (17.7.), str. 8, foto. (Zaposlene v trgovini so želeli prezaposliti).
- ***Pekarna Grosuplje**. »Imamo premalo samozavesti, podjetniške drznosti in predrznosti« / Mirjam Bezek-Jakše. – Dl, 66, št. 27 (9.7.), str. 17, foto. // Žito bi kupilo Pekarno Grosuplje / Vanja Tekavec. – Delo, 56, št. 245 (21.10.), str. 8. // Ideje o združevanju Žita, Pekarne Grosuplje in Mlinarja / Petra Sovdat. – F, št. 204 (21.10.), str. 4-5, foto. // Nadzorniki Žita o naskoku na Grosuplje / Matjaž Polanič. – Dn, 64, št. 286 (10.12.), str. 6, fot. // Želijo Pekarno Grosuplje / Damijan Toplak. – Večer, 70, št. 289 (13.12.), str. 6, foto. (Podjetnik Milan Mozetič, direktor Don dona, namerava kupiti Pekarno Grosuplje).
- *Ob iskanju idej ni časa za službo / M. Leskovšek-Svete. – Dl, 65, št. 30 (24.7.), str. 17, foto. (Teodora Hekič iz Predstrug izdeluje unikatni nakit).
- *Srbski posli ogrozili obstoj grosupeljskega Motvoza / Sebastjan Morozov. – Dn, 64, št. 232 (6.10.), str. 11, foto. (Grosupeljski Motvoz zaradi slabega poslovanja v Srbiji v težavah).
- *Slovenci dobili še enega proizvajalca letal / Mateja Bertoncelj. – F, št. 231 (28.11.), str. 10, foto. (Iztok Šalamon iz Grosupljega).

2015

- ***GPG.** Ljubljanski policisti z novo ovadbo v primeru GPG / Katja Svenšek. – Dn, 65, št. 20 (24.1.), str. 7, foto. // GPG še lastnik več kot 1000 nepremičnin / Božena Križnik. – Delo, 57, št. 28 (3.2.), str. 3, foto. // Če je GPG vpisan kot lastnik vaše garaže, v akcijo! / Božena Križnik. – Delo, 57, št. 29 (4.2.), str. 3. // Upnik zarubil Borisu Dolamiču stanovanje v Ljubljani / Tomaž Modic. – Dn, 65, št. 76 (31.3.), str. 7, foto. // Delavci pričakujejo prvo poplačilo / Nejc Gole. – Delo, 57, št. 88 (15.4.), str. 9, foto. (Sodišče išče napake v stečajnih postopkih).
- ***Pekarna Grosuplje.** Žito, Don don in Čakovečki mlinovi bi Pekarno Grosuplje / Matjaž Poznič. – Dn, 65, št. 46 (24.2.), str. 7, foto. // Pek za 50 milijonov jedcev / Lojze Javornik. – Manager, št. 3, str. 1, 64-67, foto. // Žito Podravki, Pekarna Grosuplje Don donu / Matjaž Polanič. – Dn, 65, št. 62 (14.3.), str. 6, foto. // Prodajalci Tovarne olja Gea testirajo teren / Vanja Tekavec. – Delo, 57, št. 83 (9.4.), str. 3, foto. // Pekarna Grosuplje v roke Don dona / Vanja Tekavec. – Delo, 57, št. 89 (16.4.), str. 9, foto. // Pekarna Grosuplje bo danes prodana Don donu / Petra Sovdat, Tanja Smrekar. – F, št. 74 (16.4.), str. 5, foto. // Don don kupil Pekarno Grosuplje, kaj pa Žito? / Vanja Tekavec. – Delo, 57, št. 90 (17.4.), str. 10, foto. // Nova lastnika Žita in Pekarne Grosuplje v (ne)milosti Agrokorja / Tomaž Modic. – Dn, 65, št. 90 (17.4.), str. 9, foto. // Metličani so kupili pekarno / Mirjana Martinovič, STA. – Dl, 66, št. 16 (23. 4.), str. 14, foto. // Don don s Pekarno Grosuplje širi posel v regiji / Marjeta Šoštarič. – Delo, 57, št. 247 (23.10.), str. 9, foto. // S Pekarno Grosuplje bo prvi pek Balkana : Don don plačal kupnino : z nekdanjim Mercatorjevim obratom do 100 milijonov evrov letnega prihodka : vodilni v Srbiji, kmalu tudi v regiji : nakupe v Sloveniji in na Balkanu izpeljali s pomočjo finskega sklada KJK / Boris Blaič. – DL, 66, št. 40 (8. 10.), str. 14, foto. // Po slovenskem kruhu bo dišalo po vsem Balkanu / Maja Pušnik. – Dn, 65, št. 247 (23.10.), str. 9, foto. // Prevzem ni prinesel nepopularnih ukrepov / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 43 (29.10.), str. 14, foto. (Mercator prodal Pekarno Grosuplje Don donu).
- ***Akrapovič.** Ženevski avti vozijo tudi na slovensko znanje / Miloš Milač. – F, št. 44 (4.3.), str. 16, foto. // Japonska koblica in 300 konjev iz Ivančne Gorice / Miloš Milač. – F, št. 58 (24.3.), str. 24, foto. // Novi Akrapovičev izpuh napoveduje revolucijo v razvoju izpušnih sistemov / Vlado Kadunec. – Dn (pril. In), št. 146 (9.4.), str. 40-41, foto. // V Črnomlju si od Akrapoviča veliko obetajo : začenja se selitev : v teh dneh je družba Akrapovič začela seliti stroje iz Ivančne Gorice v Črnomelj : prvi delavci že jeseni : do zdaj zaposlili okrog 100 Belokranjcev, nadaljnje zaposlovanje pa bo precej zmanjšalo socialno stisko v Beli krajini / Mirjam Bezek-Jakše. – Dl, 65, št. 32 (7. 8.), str. [1] foto. (Izpuhi iz Akrapovičeve tovarne v Ivančni Gorici).
- ***Krušna dediščina** po okusu današnjega potrošnika / Saša Bojc. – Delo, 57, št. 76 (31.3.), str. 19, foto. // Pekarna, kjer ima prav vsak kruh svojo dušo / (kap). – Nn, 53, št. 13 (1.4.), str. 33, foto. // Drugačna popotniška malica s kruhom iz Pekarne Grosuplje. – Nedelo, 21, št. 39 (27.9.), str. 7, foto. (Velikonočni kruh presnec in ostali kruhi iz Pekarne Grosuplje).
- ***Belimed** bo zaposlil približno 70 ljudi / Janja Ambrožič. – Dl, 66, št. 16 (23.4.), str. 14, foto. (Grosupeljsko podjetje je na dnevu odprtih vrat predstavilo prosta delovna mesta).
- ***Livar**, podjetje s tradicijo. – Eko deželca, jul.-avg., str. 41, foto. (Livarna na poti iz krize).
- ***Sem samo čevljar** / Žana Kapetanović. – Jana, št. 13 (31.3.), str. 31, foto. (Peter Skubic s Police pri Grosupljem).
- ***Elvez se ob 30-odstotni rasti prodaje** pospešeno kadrovske krepi / jpš. – Dn, 65, št. 224 (26.9.), str. 10, foto. (Prejemnik »gazele« iz Višnje Gore zaposluje).
- ***IMP Armature** - največji proizvajalec industrijskih armatur v Sloveniji : generalni pokrovitelj 29. potovanja po Levstikovi poti. – Levstikova pot (Prmskovo), 2, 2015, (november), str. 14-15, foto + reklama na platnici, str. [76]. (IMP Armature, Ivančna Gorica).

7 UMETNOST

2014

- ***Tone Kralj.** Poslikave Toneta Kralja v župnijski cerkvi sv. Martina v Šmartnem / Silvester Gaberšček. – V: Msgr. Jožko Benedetič v pastoralnem zanosu / [uredila Peter Stres in Branka Gorjup]. Vipolže, Župnija, 2014, str. 37-41.
- ***Predstavitev »najdene«** Kraljeve slike in temeljit opis umetnikovega dela : Kulturni večer o Tonetu Kralju / Iva Koršič. – Novi glas (Trst, Čedad, Gorica), št. 11 (27.3.), str. 1,9, foto.
- ***Dobili še Kraljev družinski album** : stalna zbirka del Franceta Kralja, osrednjega lika slovenskega ekspresionizma, bogatejša za novo donacijo umetnikovega sina Zlata : razstava v Lamutovem salonu / Igor

Vidmar. – *DL*, 65, št. 15 (10. 4.), str. 18, foto.

*Mojster, ki je poslikal primorske cerkve : umetniško dokumentarni film o življenju in delu slikarja Toneta Kralja / Tomo Šajn. – *Pn*, 68, št. 101 (3. 5.), str. 10, foto.

*Simbolični upor zoper neumnost : zapuščina Toneta Kralja / Ingrid Mager. – *Dn*, 64, št. 115 (20.5.), str. 22, foto.

*»Oče je namesto orožja prijel čopič : Tatjana Kralj o slikarski dediščini očeta Toneta in pevski zapuščini hčere / Ksenija Hočevar. – *D*, 63, št. 24 (15.7.), str. 8, foto.

*Kralj sposojen samo za pol leta : od preteklega tedna bosta za pol leta v stalni zbirki Toneta Kralja v Galeriji Božidarja Jakca na ogled dve pomembni deli, ki ju sicer hranijo v Beogradu / Igor Vidmar. – *DL*, 65, št. 30 (24. 7.), str. 16, foto.

*Prva svetovna vojna in umetnik Tone Kralj : usoda likovnih umetnikov / Metoda Kemperl. – *SLO*, št. 3 (sep.), str. 46-49, foto.

*Težaki in Slovenska svatba začasno doma : Galerija Božidar Jakac : prenovljena zbirka Toneta Kralja je za nekaj časa bogatejša za dve umetnostni deli / Jelka Šutej Adamič. – *Delo*, 56, št. 205 (4. 9.), str. 8. (Prenovljena zbirka Toneta Kralja v galeriji Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki).

*Kraljevi svetovi. Dokumentarni film o ustvarjanju slikarja Toneta Kralja / Ksenja Hočevar. – *Družina*, 63, 2014, št. 19 (11.5.), str. 12 : foto. (Film so predstavili Igor Kranjc, Kraljeva hči Tatjana Kralj, župan Janez Pavlin in koordinatorica projekta Saša Strnad. Nastopili so tudi Zagoriški fantje. Predstavitve je bila v velikonočnem tednu v dobrepoljskem Jakličevem domu na Vidmu, v dokumentacijskem centru ARS, ki nosi ime po bratih Kralj).

*S filmom zaokrožili delo v celoto / M. Leskovšek-Svete. – *DL*, 65, št. 18 (30.4.), str. 29, foto. (Premiera filma o svetovni ustvarjalnosti Toneta Kralja v ARS dokumentacijskem centru bratov Kralj v Jakličevem domu na Vidmu).

*Velika noč [Slikovno gradivo] : [poštna znamka] / Pošta Slovenije. – Maribor : Pošta Slovenije, 2014. - 1 poštna znamka : barve ; 3 x 2,5 cm. (Na znamki je slika Toneta Kralja Križani, ki jo hrani Moderna galerija).

*Slikarja pregnala jezna ženska / J. Ambrožič. – *DL*, 65, št. 7 (13.2.), str. 19, foto. (Tone Drap iz Šentvida pri Stični).

***Rafael Samec.** Mojster voska na razstavi : tokrat se predstavlja s likovnimi deli v ilirskobistriški galeriji Doma na Vidmu / Anamarija Stibilj Šajn. – *Sn*, 24, št. 162 (16. 6.), str. 16, foto. // Likovno srečanje na bregu Krke : umetnik Rafael Samec v Stražo, kamor se je preselil oktobra lani, povabil prijatelje : navdihujoča sončno vreme in lepota narave / M. Žnidaršič. – *DL*, 65, št. 24 (12. 7.), str. 5, foto. // Rafael Samec v Galeriji na Vidmu / TŠ ; foto Tomo Šajn. – *Pn*, 68, št. 140 (18. 7.), str. 9, foto. // Vosek kot sveča, skulptura ali slika : Rafael Samec, umetnik / besedilo in fotografije Mojca Žnidaršič. – *Živa* (pril. *DL*), 13, št. 7 (jul.), str. 8-9, foto. (Mojster voska, rojen 28. septembra 1943 v Dobrepolju, je umrl v aprilu 2015).

2015

***Tone Kralj.** Materialna sled, ki je nastala za Tonetom Kraljem na obali. – *Pd*, 71, št. 33 (11. 2.), str. 13, foto.

*Kralj in Benetke / Metoda Kemperl, Daniela Zupan. – *Annales. Series historia et sociologia*, 25, št. 4, str. 835-844, foto. Dostopno tudi na: http://zdjp.si/wp-content/uploads/2015/12/Pages-from-Annales-SHS-25-2015-4_KEMPERL_LOWRES.pdf

*Tone Kralj v zgornjem Posočju / Silvester Gaberšček. – *Koledar* (2015), str. 120-129, foto.

*Krožišče je voščilo / M. R. – *Sn*, 25, št. 67 (9.3.), str. 12, foto. (Pisane gerbere za osmi marec na opustošenem krožišču v Grosupljem).

*Nova izdaja Krpana : hrust je postal pritlikavec / Vojko Urbančič. – *Delo*, 57, št. 23 (6.10.), str. 14, foto. (Ob 70-letnici Mladinske knjige izdali pomanjšano izdajo najuspešnejše slikanice te založbe).

*Suzi Bricelj : kaj pripravljajo / Matija Jemec. – *Delo*, 57, št. 65 (23.4.), foto. (Ilustratorica knjige Vinka Möderndorferja).

*Slovanska apostola Ciril in Metod. Tone Kralj, (Štrandrež, 60. leta 20. stoletja) / Ana Lavrič. – *Magnificat*, št. 7 (julij), str. 3-4 + platnica.

*3. festival kiparjenja z motorno žago / Jože Prah. – *Kg*, 72, št. 27 (8.7.), str. 17, foto. (Gradišče nad Stično).

*V ateljeju Staneta Keržiča : porumenela fotografija – leto 1965. – *Dn*, 65, št. 253 (30.10.), str. 26, foto. (V Grosupljem rojeni kipar in likovni pedagog, ki je izdelal kip Louisa Adamiča v istoimenskem parku sredi Grosupljega).

78 GLASBA

2014

- *Edo Škulj, Leksikon orgel in orglarjev, Škocjan pri Turjaku, 2013 / Jurij Dobravec. – Cg, 107, [št.] 1, str. 23, foto. (Ocena knjige).
- *Dr. Edo Škulj: Leksikon orgulja i orguljaša (Škocjan kod Turjaka, Slovenija, 2013.) / Franc Križnar. – Sveta Cecilija (Zagreb), 84, br. 1/2, str. 53-54, ilustr. (Ocena knjige).
- *Mati domovina / U. R. – Moja Slovenija, 7, št. 1 (jan.), str. 20-21, foto. (Drugi festival domoljubne pesmi je bil v Grosupljem).
- *Njihova posebnost: dve basistki. – DI, 65, št. 11 (13.3.), str. 29, foto. (Ansambel Povratniki iz okolice Ivančne Gorice).
- *Prvo je delal kar tri leta / Janja Ambrožič. – DI, 65, št. 18 (30.4.), str. 8, foto. (Jože Pečjak, izdelovalec harmonik iz Dečje vasi pri Zagradcu).
- *Nina izdala, kje je njen skriti kotic / Maja Kepic. – NSn, 24, št. 126 (11.5.), str. 16, foto. (Pevka Nina Pušlar iz Ivančne Gorice).
- *Marko Vozel lovi seksi zlate ribice / M. M. – Sn, 24, št. 134 (19.5.), str. 19, foto. (Videospot Zlate ribice z novo skupino Mojs3).
- *Cvetje v jeseni bodo zapeli / P. P. – Sn, 24, št. 159 (13.6.), str. 24. // Poletje žrtvuje za Cvetje v jeseni / Maja Debeljak. – Sn, 24, št. 168 (22.6.), str. 9, foto. (Nina Pušlar bo pela eno glavnih vlog, Meto).
- *Edo Škulj (ur.), Ob 25-letnici Orglarske delavnice Maribor, Škocjan pri Turjaku, 2014 / Jurij Dobravec. – Cg, 107, [št.] 6 (2014), str. 23, foto. (Ocena knjige, katere urednik je škocjanski župnik dr. Edo Škulj).
- *»Peti pomeni biti Slovenec« / Bojan Rajšek. – Delo, 56, št. 144 (23.6.), str. 24, foto. // Praznik srčnega in ubranega petja : 45. tabor slovenskih pevskih zborov : prišlo 117 zborov, tudi iz Hrvaške, Madžarske, Bosne in Hercegovine, Srbije, Avstrije ter Italije : zaključek tedna ljubiteljske kulture / [besedilo in] foto Janja Ambrožič – DI, 65, št. 26 (26.7.), str. [36], foto.
- *Brendijev spomin so počastili s pico / A. J. – Sn, 24, št. 172 (27.6.), str. 24, foto. (Sin Dejan in hči Tina sta se spomnila pred tremi leti preminulega očeta).
- *V Stični je doma živa glasba / Tomaž Kovačič. – Ognjišče, 50, 2014, št. 9, str. 118-119, foto. (Stična band.)
- *»Slovenci smo tako veseli, da smo lahko žalostni« / Peter Rak. – Delo, 56, št. 232 (6.10.), str. 8, foto. (Basbaritonist Marcos Fink se v Mariboru predstavlja v vlogi Sarastra iz Mozartove Čarobne piščali).
- *Koncert Marijinih pesmi / S. Mirtič. – DI, 65, št. 47 (20.11.), str. 5, foto. (V Ambrusu je nastopilo pet suhokrajinskih zborov).
- *Pri nas je lepo / P. H. – Sn, 24, št. 349 (24.12.), str. 19, foto. (Ljudski pevci s Police nastopajo že več kot deset let).

2015

- *Tiana / Tomaž Kavčič. – Ognjišče, 51, 4 (apr.), str. 121, foto. (Pevka Tina Kadunc iz Grosupljega).
- *Arhiv Mirjam Tozon (1913-2001) v Stični / Marko Okorn. – Cg, 108, št. 2, str. 9-11, foto.
- *Edo Škulj, Leksikon cerkvene glasbe..., Škocjan pri Turjaku / Jurij Dobravec. – Cg, 108, št. 2, str. 19-20, foto. (Ocena knjige).
- *Nina, Oto, Braco in Dobropoljci : dobropoljski orkester mladih z Nino Strnad in Otom Pestnerjem zaključil pomladanski del Jazzinty abonmaja / I. V. – DI, 66, št. 21 (28. 5.), str. 17.
- *Štirje stiški slavci se na Hvaru počutijo kot doma / Lovro Kastelic. – Sn, 25, št. 159 (13.6.), str. 8, foto. (Stiški kvartet bo praznoval 25-letnico ustvarjanja).
- *46. tabor slovenskih pevskih zborov. Pesem nam vrača samozavest / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 143 (22.6.), str. 28, foto. // Slovenski pevski praznik / J. A. – DI, 66, št. 25 (24.6.), str. 21, foto.
- *Dan popestril zvok harmonik / Helena Murgelj. – DI, 66, št. 31 (6.8.), str. 27, foto. (PGD Sobračje je pripravilo že 12. tekmovanje diatoničnih harmonik).
- *Nina s petim potnim listom / Ana Šubic. – Novi tednik (pril. TV okno, št. 41), 70, št. 40 (8.10.), str. 8, foto. (Nina Pušlar).
- *Poliški fantje iščejo nevesto / Primož Hieng. – Sn, 25, št. 289 (23.10.), str. 12, foto. (Ljudski pevci s Police so predstavili novo spevoigro).

*Z ljubeznijo nad tajkune / Alen Steržaj. – Delo (pril. Vikend, št. 1199), št. 57, št. 270 (20.11.), str. 14-15, foto. (Martin Štibernik – Mistermarsh iz Šmarja – Sapa je eden najbolj dejavnih glasbenih producentov pri nas).

*Dobrodelni večer ljubezni / Ajda Janovsky. – Sn, 25, št. 339 (13.12.), str. 6, foto. (V Španskih borbah dobrodelna predstava Cvetja v jeseni z Nino Pušlar kot Meto).

796 ŠPORT

2014

*Najboljši ivanški športniki / J. A. – DI, 65, št. 2 (9.1.), str. 5, foto. (Jubilejno priznanje je prejel nogometni klub).

*V soboto 21. Jurčičev pohod / J. A. – DI, 65, št. 9 (27.2.), str. 40, foto. // Za Jurčičem : planinski izlet / Gašper Stopar. – Nedelo, 21, št. 9 (1.3.), str. 34, foto. // Jurčič privabil na tisoče pohodnikov / Bojan Rajšek. – Nedelo, 20, št. 9 (2.3.), str. 8, foto. // V deželi Desetega brata ... / J. A. – DI, 65, št. 10 (6.3.), str. 13, foto. // Jurčičeva pot - predstavljamo vam pohodniške poti. – Levstikova pot, 1, (nov.), str. 65-66 : foto. (Slavnostni govornik je bil alpinist Viki Grošelj).

*Džikič z mikrofonom prosil za potrpežljivo podporo : košarka : Krka po zmagi v derbiju zadnjega kola lige Telemach s številko ena v končnico, v kateri jo čaka Portorož : Olimpija z Grosupljem / Eduardo Brozovič. – Delo, 56, št. 99 (29. 4.), str. 20, foto.

*Pritisk je vzel kot izziv, ne kot oviro / Mojca Finc. – Delo, 56, št. 90 (17.4.), str. 22, foto. (Streliški državni prvak Željko Moičević).

*Ivančani se še kar niso predali / I. Vidmar. – DI, 65, št. 17 (14.4.), str. 17, foto. (Rokometasi ivanškega Sviša premagali Krško).

*Jubilejno Delo, 55 : 1959-2014. Olimpijsko zlato za Mira. – Delo, 56, št. 101 (3.5.), str. 8., foto. (Ponatis Dela iz leta 1959, s člankom o Miru Cerarju).

*Poštenost ostaja športna vrlina / Brane Šalamon. – NDn, 53, št. 24 (11.&.), str. 9, foto. (Miroslav Cerar, slovenski telovadec in olimpijonek).

*Poplačan je trud lovljenja fantov / Uroš Šemrov. – Dn, 64, št. 219 (20.9.), str. 22, foto. (Maruša Mišmaš, atletinja).

*Naredil, kar so vsi pričakovali od njega / Saša Verčič. – Delo, 56, št. 246 (22.10.), str. 21, foto. (Minilo je pol stoletja od zlate kolajne Mira Cerarja na OI v Tokiu).

2015

*Maruša Mišmaš : tekačica / Marjan Žiberna. – V: Zgodba ljubljanskega maratona, 2015, str. 167, foto.

*Razglasili najboljše športnike / J. Sinur. – DI, 61 (8.1.), str. 5, foto. (Občina Ivančna Gorica je podelila priznanja najboljšim športnikom).

*Moičević se je poročil / Aleksandar Domitrica. – Delo, 57, št. 51 (2.3.), str. 21, foto. (Strelec iz Grosupljega).

*Po Jurčičevi poti do Muljave / H. p. p. – Delo, 57, št. 53 (4.3.), str. 14. // Tokrat našli sedem tisoč ljudi : po Jurčičevi poti : domačini poskrbeli za program in ponudbo dobrot in izdelkov : na Muljavi slavnostni govornik predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije / J. Ambrožič. – DI, 66, št. 10 (12. 3.) str. [40], foto. // Albert pred 800 leti ustavil spor s Hrvati / Bojan Rajšek. – Nedelo, 20, št. 10 (8.3.), str. 8, foto. // Že 22. po Jurčičevi poti / (dr). – Večer, 71, št. 58 (10.3.), str. 24, foto. // Kjer je hodil Jurčič, kamor je zahajal Tito / Drago Perko. – Sn, 25, št. 67 (9.3.), str. 12,21, foto. // Tokrat našli sedem tisoč ljudi / J. Ambrožič. – DI, 66, št. 10 (12.3.), str. 40, foto. // 22. pohod po Jurčičevi poti / Franc Fritz Murgelj. – Kg, 72, št. 11 (18.3.), str. 19, foto. (22. pohod po Jurčičevi poti).

*Mišmaševa niza osebne rekorde / S. v. – Delo, 57, št. 56 (7.3.), str. 26, foto. // Domet – osmo mesto / Bojan Bauman. – Večer, 71, št. 57 (8.3.), str. 21, foto. // Uspeh ji pomeni motivacijo pred sezono na prostem / Uroš Šemrov. – Dn, 65, št. 57 (3.3.), str. 17, foto. // Iz praške dvorane spodbudno na prosto / S.V. – Delo, 57, št. 57 (9.3.), str. 20, foto. (Maruša Mišmaš na evropskem dvoranskem prvenstvu).

*Sladko-grenki začetek za MM / Saša Verčič. – Delo, 57, št. 108 (12.5.), str. 22, foto. // Spodbudna vest med pogovorom / Uroš Šemrov. – Dn, 65, št. 115 (20.5.), str. 17, foto. // Nohti so urejeni, vezalke so roza ... štart! / Špela Robnik. – Nedelo, 21, št. 24 814.6.), str. 2, foto. (M. Mišmaš se po poškodbi vrača po poškodbi gležnja).

*Mišmaševa balkanska prvakinja. – Delo, 57, št. 272 (23.11.), str. 19, foto.

*Devet minut in pol za vstop med elito / Uroš Šemrov. – Dn, 65, št. 298 (23.12.), str. 22, foto. (Maruša Mišmaš

gradi kariero dolgoročno).

*S konjem se je spoprijel, ker je zavzel manj prostora / Miloš Vrtič. – Sn, 25, št. 333 (7.12.), str. 18, foto. (Legendarni telovadec Miro Cerar).

81/82 JEZIKOSLOVJE IN KNJIŽEVNOST

2014

*Predstavili knjigo o Ivanu Zorcu : klasik, ki je danes skoraj neznan : izdal je osem knjig, veliko objavjal v periodičnem tisku : predstaviti še v Trebnjem in Novem mestu / J. Ambrožič. – DI, 65, št. 5 (30. 1.), str. 18, foto. (Knjiga neznan Zorec je izšla v Domoznanski zbirki Mestne knjižnice Grosuplje).

*Rudi Podržaj : Simonove priče / Borut Kranjc. – Mladina, št. 7 (14.2.), str. 4, foto. (Pisatelj Rudi Podržaj iz Ponove vasi je tudi knjižničar v Mestni knjižnici Grosuplje).

*Josip Jurčič (1844-1881) / Silvester Čuk. – Ognjišče, 50, št. 3 (mar.), str. 44-45, foto.

*Meščanski jezik je moral izumiti : 170 let Josipa Jurčiča : Kmecl: Jurčič je bil prvoborec slovenstva : časopis Slovenski narod pogosto napisal kar sam / Boris Blaič. – DI, 65, št. 12 (20.3.), str. 18, foto. (Pogovorni večer in razstava o znamenitem Dolenjcu).

*O zapisu in narečnih značilnostih / Vera Smole. – V: So z vilicami pisali / [zbrala] Marija Samec. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014. (Zbirka Glasovi ; knj. 44), str. 359-362. (O značilnostih govorov v okolici Grosupljega).

*Beseda h knjigi / Marija Stanonik. – V: So z vilicami pisali / [zbrala] Marija Samec. Ljubljana : Založba RC, ZRC SAZU, 2014, str. 5-7.

*Modrost in pravica - mednarodni prevodni projekt : prevodi Kozlovske sodbe v Višnji Gori Josipa Jurčiča v druge jezike / Simona Zorko. – Rast, 25, št. 1/2 (jan.-apr.), str. 94-[95], foto.

*»Vsak ima pravico do žarka sonca in vsak posameznik mora biti za človeka človek?« / Igor Gregori. – Novi glas, št. 15 (1.5.), str. 3, foto. // Ko polno je noči srce : literarna nagrada Vstajenje v roke Benečana Viljema Černa / K. H. – D, 63, št. 19 (11.5.), str. 12, foto. (Jakob Müller je zbral, uredil in delno prevedel pesmi Viljema Černa iz Barda z naslovom Ko polno je noči srce, v treh jezikih: slovenskem, italijanskem in furlanskem).

*Povest o koroških vitezhih : Metod Turnšek : Črni Hanaj. – D, 63, št. 19 (11.5.), str. 19, foto. (Metod Turnšek je bil nekaj let menih cistercijan v Stični).

*Goran Gluvič: Celovečerni film / Katja Klopčič Lavrenčič. – Sodobnost, 78, št. 6 (junij), str. 773-774.

(Mladinski roman Grosupeljčana G. Gluviča pripoveduje o treh fantih, ki načrtujejo posneti celovečerni film).

*Slovinci moramo presegati svoje meje / Ivo Žajdela. – D, 63, št. 29 (30.7.), str. 8, foto. (Ob 80-letnici dr. Milana Dolgana o njegovem raziskovanju literature dr. Metoda Turnška, ki je bil med cistercijane posvečen v Stični).

*V pomoč raziskovalcem in mladim / Janja Ambrožič. – DI, 65, št. 32 (7.8.), str. 16, foto. (Predstavitev 28.

Zbornika občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje v Mestni knjižnici Grosuplje).

*Jevnikarjev zbornik. – D, 63, št. 35 (31.8.), str. 11. (Tržaška Mladika je izdala zbornik trinajstih predavanj o Martinu Jevnikarju, po rodu iz Višnje Gore).

*Kočevar ima samo eno domovino / Iztok Ilich. – Mentor, 35, št. 3 (okt.), str. 131. (Ocena knjige Jakoba Müllerja o življenju in delu Kočevarjev).

*Kramljanje ob stosedemdesetletnici Jurčičevega rojstva / Majda Artač Sturman. – Novi glas, 19, št. 35 (2.10.), str. 9, foto. (Spomini na deda, spomini na babico).

*Anton Mrkun. – Demokracija, 19, št. 42 (16.10.), str. 55. (V Domoznanski zbirki je izšla knjiga dobrepoljskega župnika in etnologa A. Mrkuna Narodopisna knjižnica).

*Peter Čeferin : odvetnik, pisatelj / T. J. – Delo, 56, št. 245 (21.10.), str. 17, foto.

*Pisatelj Ludve Potokar / Gregor Greif. – D, 63, št. 43 (26.10.), str. 11, foto. (Zgodba izrazitega individualista iz Cikave pri Grosupljem).

*Mihaela Zajc - Jarc. – Demokracija, 19, št. 42 (16.10.), str. 55. (V Domoznanski zbirki Mestne knjižnice Grosuplje je izšla knjiga etnologinje in domoznanke M. Zajc – Jarc Gospa Mihaela iz Višnje Gore).

*So stvari, ki jih nikoli ne bo pozabil : Moje zgodbe Petra Čeferina / [zapisala] Valentina Plahuta Simčič. – Delo, 56, št. 261 (11. 11.), str. 15, foto.

*Zgodba o Noriškem kraljestvu / Gašper Blažič. – Demokracija, 19, št. 46 (13.11.), str. 52-53, foto. // Noriško kraljestvo je knjižna uspešnica / Petra Janša. – Demokracija, 19, št. 52 (25.12.) str. 20, foto. (Izšla je prva

leposlovna knjiga Janeza Janše iz cikla Noriško kraljestvo Beli panter).

*Pričevalke sprememb v dolenski krajini / Boris Dolničar. – Sn, 24, št. 342 (17.12.), str. 10,19, foto. // Gostilne so krajem dajale pečat / J. A. – D1, 20, št. 52 (24.12.), str. 20, foto. (Zgodovinar in zbiratelj Marjan Potokar je s 146 starimi razglednicami predstavil 23 naselij v občini Ivančna Gorica).

2015

*Jurčič, Josip [Elektronski vir] / Marijan Dovič. El. članek. Način dostopa (URL): <http://romanticnationalism.net/viewer.p/16/56/object/131-158697>. Opis vira z dne 9. 2. 2015. – V: Encyclopedia of romantic nationalism in Europe [Elektronski vir] / edited by Joep Leerssen. Amsterdam : Huizinga - Instituut, Universiteit, 2010-<2016>.

***Dr. Peter Čeferin.** Sto sodnijskih / Robert Simonišek. – Odvetnik, 17, št. 5 (zima 2015), str. 76-77, foto. // Ob 50-letnici razkril 100 šokantnih zgodb. – Sn, 25, št. 249 (13.9.), str. 16, foto. // Človek v primežu pravnega sistema / Robert Simonišek. – Delo, 57 (279 (1.12.)), str. 15, foto. // Razprave ob dobrih knjigah in kaminu / Mankica Kranjec. – Nedelo, 21, št. 45 (8.11.), str. 23, foto. (Dr. Peter Čeferin je v knjigi 100 sodnijskih objavil zgodbe iz svoje advokatske prakse).

*Na vsakih sedem let vse prav pride / Janja Ambrožič. – D1, 66, št. 14 (9.4.), str. 22, foto. (Leopold Sever je zbral posebne dosežke z različnih področij življenja Ivančanov v knjigi Z rekordi prijetno domače).

*Ana Gale. – Demokracija, 20 (9.4.), str. 55. (V Domoznanski zbirki Mestne knjižnice Grosuplje je izšla knjiga pesmi grosupeljske pesnice Ane Gale).

*Franci Novak: Podnebne spremembe / Maja Šučur. – Dn, 64, št. 97 (25.4.), str. 24. (Nova pesniška zbirka dobrepoljskega pesnika).

902 + 94 ARHEOLOGIJA + ZGODOVINA

2014

*Podsmreka pri Višnji Gori = Podsmreka near Višnja Gora / Ida Murgelj. – V: Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem / Biba Teržan, Matija Črešnar s sodelavci. Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete : Narodni muzej Slovenije, 2014, str. 437-450, zvd., ilustr., graf. prikaz.

*Vir pri Stični - arheološko najdišče Kojina / Mitja Pergar. – Varstvo spomenikov, Poročila, 49, 2014, str. 288.

*Stična / Biba Teržan. – V: Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem 2014. (Katalogi in monografije ; 40), str. 451-462, zvd., ilustr., graf. prikazi.

***Franc Sever – Franta.** SNOS: Učna ura za tri komisarje / Franc Sever – Franta. – Svobodna misel, 22, št. 1 (1.1.), str. 16, foto. // Ne uničujmo se s spori iz preteklosti / J. H. – Svobodna misel, 22, št. 3 (28.3.), str. 13, foto. // Mladi, imejte radi domovino! / Anton Varnava. – NDn, 53, št. 17 (23.4.), str. 14, foto. // Franc Sever – Franta: Trenutki odločitve / Zala Stanonik. – Večer, 70, št. 97 (26.4.), str. 20-21, foto. // Kako se je kalil Franta : Trenutki odločitev : v spominih Franca Severja je marsikaj, česar v drugi partizanski literaturi ni : portret / Milan Vogel. – Delo, 56, št. 245 (21. 11.), str. 15, foto. // Transfer idej z gospodarji neba / Ivana Stamejčič. – Nt, št. 43 (29.10.), str. 28, foto. (Franc Sever – Franta iz št. Jurija pri Grosupljem je napisal knjigo Trenutki odločitve, spomine na svojo mladost, očeta, vojno in povojno obdobje,).

*Polica / Franc Jankovič. – Svobodna misel, 22, št. 5 (30.5.), str. 24. (Proslava ob spominskem obeležju na Polici).

*Jernej Pečnik - pionir dolenske arheologije (?) : Janez Dular, Starinoslovec Jernej Pečnik, Občina in Turistično društvo Dobrepolje, Dobrepolje 2014 / Rasto Božič. – Rast, 25, št. 5/6 (sep.-dec.), str. 94-96, foto. // Muzej ni plačeval, najdbe so zato romale na Dunaj / Boris Dolničar. – Sn, 24, št. 269 (3.10.), str. 6, foto. (Ob stoletnici starinokopa Jerneja Pečnika so v njegovi rojstni vasi Cesta v Dobrepolju izdali knjižico).

*Govor Franca Severja – Frante na slovesnosti ob 70-letnici delovanja letališča Nadlesk. – Svobodna misel, 22, št. 8 (29.8.), str. 8, foto.

*Srečanje na Korinju / Franc Štibernik. – Svobodna misel, št. 10 (24.10.), str. 31, foto. (30. srečanje z zamejskimi partizani in njihovimi nasledniki).

*Grosuplje / Franc Štibernik. – Svobodna misel, št. 12 (24.12.), str. 20, foto. (Spominska slovesnost na partizanskem pokopališču v Grosupljem).

2015

- *Poznosrednjeveško in zgodnjenovoveško najdišče Župnijski dom v Šentvidu pri Stični : analiza lončenine in živalskih ostankov / Sašo Porenta ... [et al.]. – Arheološki vestnik, 66, 2015, str. 333-397, ilustr. (Ilustrirana priloga na str. 388-397.)
- *Ameriški bombniki so padli pri Ivančni Gorici, pri Logatcu in Borovnici in pod Ratitovcem / Marija Čmak. – V: Junaki neba VI : na partizanskem letališču. Celje : samozal., 2015, str. 65-67, ilustr. (Bombnik je strmoglavil pri Ivančni Gorici, letalce so rešili partizani, med njimi je bil poročnik McLure, ki je med partizani preživel 68 dni. Leta 1995 se je kot pripadnik Unproforja oglasil na obisk sin, ki je prenesel očetovo hvaležnost v Slovenijo).
- *Spomini na težke dni pred 70 leti / Jurij Pavel Emeršič. – Zaveza, 25, št. 1 (96, marec), str. 34-36, foto. (Zgodba Ide Meglen, roj. Sever, p.d. Jakelj) iz Kompolj, Dobrepolje, o letu 1945.)
- *Jožetu Poderžaju v slovo / Janko Maček. – Zaveza, 25, 2015, št. 1 (96, marec), str. 93-95 : foto. (Nekrolog, Jože Poderžaj s Čušperka, p. d. Martinovčev, *5. 2. 1928.)
- *Spomini Zore Konjajev in Franca Severja – Frante. – Svobodna misel, 22, št. 3 (27.3.), str. 24, foto. (Ob obletnici rojstva Franca Rozmana Staneta).
- *Mi smo vendar zmagovalci / Irena Ferluga, Katarina Šulek. – Večer, 71, št. 100 (30.4.), str. 2-5, foto. (Intervju s Francem Severjem – Franto).
- *Vseh 500 po drči pobegnilo Nemcem / Borut Perko. – Sn, 25, št. 131 (16.5.), str. 27, foto. (Franc Sever – Franta, eden zadnjih živečih velikih partizanskih poveljnikov, končuje tretjo knjigo).
- *Leta 1945 komandant, leta 2015 govornik / Jožica Hribar. – Svobodna misel, 22, št. 7 (31. 7.), str. 2, foto. // Govor Franca Severja – Frante, borca NOB in poveljnika partizanskih enot, ob 70-letnici bojev na Menini planini. – Svobodna misel, 22, št. 7 (31. 7.), str. 11-14, foto. (Slovesnost in govor na Menini planini).
- *Prva: kapitulacija Kraljevine Jugoslavije / Franc Godeša. – Svobodna beseda, 1, št. 1 (27.11.), str. 16-17, foto. // Druga: kapitulacija Italije / Franc Godeša. – Svobodna beseda, 1, št. 2 (dec.), str. 14-15, foto. (Višnja Gora z okolico v času kapitulacije treh držav (1941 – 43 – 45)).
- *Grosuplje - Ilova Gora / Franc Štibernik. – Svobodna misel, št. 10 (24.10.), str. 22, foto. (Spominski pohod in prireditve v spomin na veliko bitko Cankarjeve brigade na Ilovi Gori).

908 DOMOZNANSTVO

2014

- *Variations of karst underground air temperature induced by various factors (Cave of Županova jama, Central Slovenia) / Natasa Ravbar, Jure Kosutnik. - Theoretical and applied climatology, vol. 116, issue 1-2 (2014), str. 327-341, graf. prikazi. (Meritve v Županovi jami.)
- *Od davnin do današnjih dni : kratka zgodovina ozemlja, naselij in ljudi Krajevne skupnosti Grosuplje / Jakob Müller. – V: Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje, 28 (2014), str. 25-30.
- *Dobrodošli v kraje, kjer se boste počutili prijetno domače / Barbara Remec. – KG, 71, št. 5 (29.1.), str. 20, foto. (Kmetica leta 2013 Marija Podobnik in občina Ivančna Gorica vabita).
- *Ogled višnjanskih biserov / J. A. – DI, 65, št. 5 (30.1.), str. 40, foto. (Obnovili so Cvinger, vzhodni del obzidja Višnje Gore in stopnice).
- *Deseti brat samo še na odru / Drago Medved. – Sn, 24, št. 80 (23.3.), str. 35, foto. (Muljava, Jurčičevina, leta 2008 so odkrili ostanke vile rustike).
- *Razkošje krasa na pragu Ljubljane / Damjan Viršek – Nedelo, 20, št. 13 (30.3.), str. 10, foto. (Županova jama).
- *Geomorfološke značilnosti kontaktnega krasa pri Selih pri Višnji Gori / Petra Gostinčar. – V: Ekskurzije in povzetki. 3. zborovanje slovenskih geomorfologov, Livške Ravne, 31. 5.-1. 6. 2014. Ljubljana : Geomorfološko društvo Slovenije, 2014, str. 36.
- *Najstarejši lipov gaj pri nas / M Leskovšek-Svete. – DI, 65, št. 19 (8.5.), str. 36, foto. (Zdenska vas in lipov gaj na Zdenski rebri okoli cerkve sv. Antona).
- *Iz Marijinega studenčka je pil že France Prešeren / Primož Hieng. – Sn, 24, št. 261 (25.9.), str. 15, foto. (Osamelec Kopanj sredi Radenskega polja).
- *Zdravščki pri Turjaku pomlajujejo in zdravijo / Primož Hieng. – Sn, 24, št. 308 (13.11.), str. 15, foto. (O lepotah Škocjana pri Turjaku in o izvirih zdrave vode).
- *Doživite čar vode v kraškem podzemlju / Viršek Damjan – Nedelo, 20, št. 46 (16.11.), str. 5, foto. (Opis jame in

kupon za popust pri ogledu Županove jame).

*Skrivnostno polje, še bolj skrivnosten osamelec / Željko Kozinc. – Nedelo, 20, št. 46 (16.11.), str. 23, foto. (Predlog za nedeljski izlet na Radensko polje).

*Železnica, apnenica, kamnolom ... / Boris Dolničar. – Sn, 24, št. 336 (11.12.), str. 20, foto. (Zrcalo starih razglednic, Predstruge (1913)).

*Vabilo na obisk kraškega podzemlja tudi med prazniki. – Dnevnik, 64, št. 302 (31.12.), str. 24, foto. (Županova jama pri Grosupljem).

2015

*Občina Dobrepolje: pokrajina z največjo biotsko raznovrstnostjo / Nada Pavšer. – Naša žena, št. 1 (jan), str. 51-53 : foto. (Tako ime kot grb občine Dobrepolje nakazujeta stik z naravo, rodovitna polja, vode in jame ...).

*Kucelj / Andrej Praznik. – D, 64, št. 2 (11.1.), str. 27, foto. (Kucelj nad Višnjo Goro je visok 748 m).

*Ledeno presenečenje v jami / M. M. – DI, 66, št. 3 (22.1.), str. 40, foto. (V Županovi jami se ob primernem vremenu naredijo ledeni kapniki).

*Ivanška občina dobila grad, denarja za obnovo nima / Bojan Rajšek. – Delo, 57, št. 25 (30.1.), str. 11, foto. (Grad Podsmreko pri Višnji Gori je načel zob časa, obnoviti bi ga bilo treba po načelih varstva kulturne dediščine).

*Po zimski radosti letos ni treba daleč / J. A. – DI, 66, št. 8 (26.2.), str. 22. , foto. (V Temenici je drsališče, na Polževem pa smučišče).

Jurčičeva domačija – Muljava / Silvester Čuk. - Ognjišče, št. 3, str. 131-[132], foto. (Na predzadnji strani in zadnji platnici je predstavljena Jurčičeva domačija na Muljavi.)

*Turistična vas s postajališčem za avtodome / Janja Ambrožič. – DI (pril. Živa, št. 4), 64, št. 17 (30.4.), str. 26-27 : foto. (Pristava nad Stično).

*Rojstni kraj dolenjske lepotic / Andrej Praznik. – D (pril. Družinski izleti), 64, št. 18 (3.5.), str. 16-17, foto. (Izlet po dolini reke Krke).

*V treh dneh prehodili 100 kilometrov / Janja Ambrožič. – DI, 66, št. 19 (14.5.), str. 12, foto. (Pohodniki z županom Dušanom Strnadom in direktorjem Zavoda Prijetno domače Mihom Genorio so prehodili 100 km poti po vseh 12 krajevnih skupnostih).

*Prijetno domače – v občini Ivančna Gorica. – D, 64, št. 29 (19.7.), str. 33, foto. (V vseh 12 KS so postavili informacijske table in jih povezali v krožno pot).

*Odlična sezona bi bila s kampom še boljša / Janja Ambrožič. – DI, 66, št. 32 (13.8.), str. 20, foto. (Mestno kopališče Višja Gora).

*Če Baba bruha vodo, bo dež / Primož Hieng. – Sn, 25, št. 260 (24.9.), str. 19, foto. (Medvedica je raztreseno naselje pod Goro s cerkvijo sv. Ahaca).

*Dobrepolje na starih razglednicah / Boris Dolničar. – Sn, 25, št. 279 (13.10.), str. 19, foto. (V Knjižnici Dobrepolje so zbrali in razstavili stare razglednice svojih krajev).

*V njegovi vasi stojita dva gradova in cerkev / Janja Ambrožič. – DI, 66, št. 41 (15.10.), str. 22, foto. (Miha Vrbec iz Glogovice pri Šentvidu pri Stični postavlja makete cerkva, hiš in gradov).

*Netopirji med kapniki / Vane D. Fortič. – Sn, 25, št. 253 (17.11.), str. 19, foto. (V Županovi jami prezimujejo netopirji mali podkovnjaki).

*Krožna pot Ivančna Gorica. Prijetno domače za tri dni hoda / Iztok Ilich. – Sn, 25, št. 355 831.12.), str. 17, foto. (Krožna pot pelje skozi 12 krajevnih skupnosti in mimo naravnih in kulturno-zgodovinskih znamenitosti občine).

929 BIOGRAFIJE

2014

*Franc Kremenšek / Marija Župevc. – Drevesa : časopis slovenskega rodoslovnega društva, 21, 2014, št. 1, str. 23-24 : portret. (10. 5. 1894 Velika Ilova Gora - 19. 2. 1970, Ljubljana. Vojak v 17. pešpolku, tudi na soški fronti, ranjen in vojni invalid. Članek je sestavila njegova edina hči. V vojni ni nikoli meril na človeka in ni ubil nobenega sovražnega vojaka!)

***Dr. Peter Čeferin.** Plaketa dr. Danila Majarona : za leto 2014 jo prejmeta dr. Peter Čeferin in Nikolaj Grgurevič / Alenka Košorok Humar : portret in nagovor nagrajencev. – Odvetnik, 16, št. 5 (zima 2014), str. 23-26, foto, portret. // Niso vsi, ki jih aretirajo policija, krivi / Vanessa Čokl. – Večer, 70, št. 261 (10.11.), str. 16, foto. (Intervju

z odvetnikom in pisateljem).

***Kristina Gorišek**. Stičanka prva letalka na Balkanu : predvojni stiški letalci / [besedilo in] foto Janja Ambrožič. – *DI*, 65, št. 2 (9.1.), str. 13, foto. // Lilo je in veter je divjal, ko je poletela v oblake / Vladimir Jerman. – *Sn*, 24, št. 112 (254.), str. 112, foto. (Kristina Gorišek, prva diplomirana pilotka v Sloveniji in na Balkanu).

*Božične pesmi – hrepenenje po lepoti. – *D*, 53, št. 1 (5.1.), str. 12, foto. (Dr. Matjaž Barbo iz Šmarja _ Sapa , profesor na oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, organist in zborovodja na frančiškanskem koru, govori o božičnih pesmih).

*Dal bo glas fantom iz garaž / Polona Križnar. – *Žurnal* 24, št. 1 (11.1.), str. 24-25, foto. (Televizijec Uroš Slak je po rodu Grosupeljčan).

***Martin Jevnikar**. – *D*, 63, št. 2 (12.1.), str. 13, foto. // Dolenjec, ki je deloval na Tržaškem / Marijan Zorec. – *Delo* (Književni listi), 56, št. 29 (4.2.), str. 14, foto. // Predstavili so Jevnikarjev zbornik / IG. – *Novi glas*, št. 13 (10.4.), str. 10, foto. (Rojen v Spodnjem Brezovem pri Višnji Gori).

***France Vrbinc**. Pisano vjugasta pot Franceta Vrbinca : 90 izpolnjenih let / Bojan Wakounig. – *Novice*, št. 4 (24.1.), str. 6, ilustr. // Mojster besede in mojster življenja : izredni jubilej dr. France Vrbinc - 90- letnik / Lojze Pušenjak. – *Nedelja*, št. 4 (26. jan. 2014), str. 6-7, foto. (V Šmarju rojeni slavist, pisec, lektor, tvorec radijskih oddaj v slovenščini ... je po vojni živel in delal v Celovcu).

***Dr. Boris Kuhar**. Prve ne pozabiš nikoli / Iztok Ilich. – *Nedelo* (pril. Odprta kuhinja, št. 4), 20, št. 4 (26.1.), str. 20-21, foto. // Vse življenje sem mislil na hrano in pijačo / Katarina Cunder Reščič. – *Nedelo* (Odprta kuhinja, št. 35), 20, št. 35 (31.8.), str. 10-13, foto. // Najlepša služba je ribolov / Boris Kuhar. – *Delo* (pril. Plus 50, št. 9), 56, št. 202 (1.9.), str. 27, foto. (Ob 85-letnici etnologa dr. Borisa Kuharja).

*Živa enciklopedija / J. A. – *DI*, 65, št. 8 (10.2.), str. 32, foto. (Višnjan Pavel Groznik).

*Zapustila nas je etnologinja Jana Cvetko (1965-2013) / Nataša Polajnar Frelih ; foto Branko Petauer, Darja Srebnik. – *Glasnik SED*, 54, št. 3, str. 4-5, foto. Dostopno tudi na: URN:NBN:SI:doc-A0HBFFZY, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-A0HBFFZY>.

*Damjan Maver 1990-2014 / ČD Grosuplje. – *Sč*, 116, št. 4 (apr.), str. 156. (Portret čebelarja).

*Zgled je najboljšo sredstvo za učenje. – *Cvetje v jeseni*, št. 4 (junij), str. 70-72 : foto. (Zgled Boštjanu Romihu je pokojni oče. Intervju.).

*Tatjana Angerer / Edvard Vrtačnik. – *Moja Slovenija*, 7, št. 4 (apr.), str. 8-11 : foto. (Živela je 4 leta v Strugah v otroštvu, 3 leta učiteljica v Stični, nato na Koroškem – knjiga Čisava župa).

*Ljubezen do ljudskega izročila / M. Leskovšek-Svete. – *DI*, 65, št. 15 (10.4.), str. 20, foto. (Duhovnik in slavist Jože Gregorič, katoliški filozof predvojnega generacije Etbin Bojc in kitarist Stanko Prek – vsi trije so povezani z našimi kraji: J. Gregorič je bil župnik na Krki in na Polici, E. Bojc je nekaj mladostnih let preživel v Dobrepolju in je pisal v Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje, mama Stanka Preka je bila iz Malih Lipljen pri Turjaku, je bratranec Jožeta in Cveta Marolta).

*Slavko Nered 1928-2013 / ČD Stična. – *Sč*, 116, št. 5 (maj), str. 196. (Portret čebelarja).

*Josip Jurčič v novomeški knjižnici / Mateja Kambič. – *Kn*, 24, št. 5 (maj), str. 11-12, foto. (O razstavi del, ki jih hrani knjižnica Novo mesto, in pogovorni večer ob 170-letnici rojstva J. Jurčiča).

***Matjaž Javšnik**. Videz nenevarnosti je konkurenčna prednost / Eva Košak. – *Nedelo*, 20, št. 18 (4.5.), str. 18-19, foto. // Moški smo budale / Klavdija Mitko. – *Ona plus*, 4, 2014, št. 25 (3.6.), str. 44 : foto. (Matjaž Javšnik o sebi in ljubezni, živi na Krki).

*Flikce, šivanke in za en groš fantazije / foto Branka Bizjan. – *Sn*, 24, št. 130 (15.5.), str. 12,21, foto. (Mara Podržaj iz Grosupljega šiva krpanke in druge okrasne in uporabne predmete iz blaga).

*Slavko Blatnik / J. Ambrožič. – *DI*, 65, št. 23 (5. 6.), str. [40], foto. (V portretu tedna je predstavljen prostovoljec s Kitnega Vrha).

*Dr. Jože Plut / Matej Erjavec. – *Ognjišče*, 50, 2014, št. 6 (junij), str. 42-44 : foto. (Intervju z ljubljanskim stolnim župnikom iz Valične vasi.)

*Anton Habjan 1933-2014 / ČD Grosuplje. – *Sč*, 116, št. 6 (junij), str. 231-232. (Portret čebelarja).

*Nataša Polajnar Frelih / M. V. – *Delo*, 56, št. 173 (21.7.), str. 18, foto. (Portret direktorice Muzeja krščanstva na Slovenskem v Stični).

*Ajda in Klemen / Neža Mirk in Katarina Peterlin. – *Gloss*, št. 191 (30.8.), str. 18-[23], foto. (Igralec Klemen Janežič je doma iz Šentvida pri Stični).

*Janez Skubic 1938-2014 / ČD Grosuplje. – Sč, 116, št. 11 (sep.), str. 391-392. (Portret čebelarja).

***Janko Jamnik**. Janko Jamnik : ime tedna. – Reporter, št. 51 (22.12), str. 6, foto. // V spomin : dr. Janko Jamnik, 1964-2014, Kemijski inštitut / Stane Pejovnik. – Dn, 65, št. 298 (24.12.), str. 17, foto. // Prof. dr. Janko Jamnik, 1964-2014 / Stane Pejovnik. – Delo, 56, št. 298 (24.12.), str. 4, foto. // V spomin dr. Janko Jamnik / Stane Pejovnik. – Večer, št. 300 (29.12.), str. 14, foto. // Prav skup zašraufan : nekrolog / Simona Toplak. – Finance, št. 251 (30.12.), str. 8, foto. (V spomin tragično preminulemu dr. Janku Jamniku, rojenem na Plešivici pri Grosupljem).

2015

*The migration question in literature : the case of Slovenian immigrant author Louis Adamic / Potočnik Jasna Topler. – V: Actual problems of the humanities. Vol. 1 / [ed. by K. Vitková]. Vienna : »East West« Association for Advanced Studies and Higher Education, cop. 2015, str. 14-25. (O migrantih v delih Louisa Adamiča).

*Louis Adamic - one of the beginners of literary journalism in the United States of America / Potočnik Topler Jasna. – V: The seventh European conference on languages, literature and linguistics. Vienna : »East West-Association« for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2015, str. 66-70. (Louis Adamič kot začetnik literarnega novinarstva.)

*Goreča želja ti vlije moči / Barbara Remec. – Kg, 72, št. (3 (21.1.)), str. 20, foto. (Vsestranska umetnica Beti Lunder iz Predstrug).

***Boštjan Romih**. Fejst fant za popolno poroko / Maja Debeljak. – NSn, 25, št. 24 (25.1.), str. 9, foto. // Moja Lara (me) je odlično izbrala / Alenka Sivka. – Jana, 18, št. 15 (14.4.), str. 15, foto. (Boštjan Romih živi na Polici).

*Pomembno priznanje tudi Lampretovi / J. A. – Dl, 66, št. 5 (5.2.), str. 32, foto. (Tatjana Nuša Lampret z Muljave je prejela priznanje JSKD na področju ljubiteljske dejavnosti).

*Edo Škulj, Bil sem poleg ... Škocjan pri Turjaku / Tomaž Faganel. – Cg, 108, 2015, št. 4, str. 18, foto. (Škocjanski župnik dr. Edo Škulj o svojem življenju in delu).

* V zahvalo sem zgradila kapelico : na obisku pri Angelci Likovič / Katja Cah. – Ona plus, 5, 2015, št. 33 (7.4.), str. 80-81, foto. (Blečji Vrh).

*Podelili so občinska priznanja : občinski praznik : Leopold Sever novi častni občan ... / R. N. – Dl, 66, št. 28 (16. 6.), str. 5, foto. // Častni občan bo Leopold Sever : svetniki potrdili prejemnike občinskih priznanj : predlogov ni bilo veliko : Zupančič opozarja na blamažo : potreben bi bil nov pravilnik / Rok Nose. – Dl, 66, št. 24 (18. 6.) str. 5, foto. (Leopold Sever živi v Malih Lipljenih).

*Anton Jamnik, ljubljanski pomožni škof / Ranka Ivelja. – Dn, 65, št. 156 (8.7.), str. 6, foto. (Anton Jamnik je bil rojen na Mali Ilovi Gori).

*Mihael Glavan : intervju / Tanja Lesničar Pučko, Maja Šučur. – Dn (pril. Objektiv), 65, št. 253 (30.10.), str. 9-10, foto. (Stičan, slavist, pisec, upokojeni vodja rokopisnega oddelka NUK-a o svojem delu).

*Boris Kuhar. Želve si ni skuhal, jahal pa jo je / Gorazd Suhadolnik. – Delo (pril. Plus 50), št. 11 (nov.), str. 1,4-5, foto. (Neutruden 86-letni etnolog, pisec o hrani).

*Tako pač je! / Jurij Paljk. – Novi glas, 20, št. 43 (5.11.), str. 15, foto. (Fotograf Tanimo Petelinšek živi v Dobropolju).

*Renata Bedene, oblikovalka : moj čas je, ko večina spi / Melita Meršol. – Delo, (pril. Ona, št. 46), št. 253 (17.11), str. 34-35, foto. (Oblikovalka iz Grosupljega).

*Obljubil mu je prostost, dobil je 9 let zapora / Danica Lovenjak. – Sn, št. 25, št. 300 (4.11), str. 16, foto. (Dr. Peter Čeferin o sebi in svojem delu).

*Grkinja ga je jahala, Marcos je prepeval / Roman Končar. – Sn, 25, št. 324 (28.11.), str. 10, foto. (Marcos Fink živi v Dolenji vasi pri Polici in kot basbaritonist nastopa po svetovnih odrih).

*Blaž Miklavčič / Božena Križnik. – Delo, 57, št. 300 (18.12.), str. 2, foto. (Blaž Miklavčič živi v Ponovi vasi pri Grosupljem).

TRAIGTRANSPORTNO PODJETJE d.d.
CESTA 2. GRUPE ODREDOV 15, 1295 IVANČNA GORICA**CENTRALA:**Tel. +386 1 7887 870
Fax. +386 1 7887 864**UPRAVA:**Štefan Lazar, direktor
Tel. +386 1 7887 865
Mob. +386 41 703 281**KOMERCIJALA:**Damjan Mohar, vodja komerciale
Tel. +386 1 7887 851
Fax. +386 1 7887 857
Mail: logistika@traig.si**DELAVNICA:**Jože Novak, vodja delavnice
Tel. +386 1 7887 860
Fax. +386 1 7887 866**RAČUNOVODSTVO:**Katarina Kastelic, računovodstvo
Tel. +386 1 7887 862
Fax. +386 1 7887 864

Opravljamo prevoze blaga na mednarodnem trgu in naftnih derivatov na domačem trgu.

Nudimo tudi logistične storitve in servisiranje vozil v naši servisni delavnici.

Konkurenčnost in zanesljivost govorita zase!

SPLETNA STRAN: www.traig.si**DELOVNI ČAS:**ponedeljek – petek: 07.00 – 20.00 ure
sobota: 07.00 – 14.00 ure**TRAIG**TRANSPORTNO PODJETJE d.d.
CESTA 2. GRUPE ODREDOV 15, 1295 IVANČNA GORICA**KONKURENČNOST**
in **ZANESLJIVOST**
GOVORITA ZASE!

AvtoTransporti Kastelec

PREVOZI VOZIL

PARKIRNO SERVISNI
CENTER

AVTOPRALNICA

PARKIRIŠČA ZA
TOVORNA VOZILA

RAZGRADNJA
VOZIL

www.at-kastelec.si

Glavno vodilo grafičnega podjetja Partner graf d.o.o. je nenehno izboljševanje kakovosti in varovanje okolja. Vsi zaposleni so zavezani za nenehno rast kakovosti storitev, proizvodov in procesov. Dosledno upoštevanje navodil in pravilnikov podjetja pa omogoča učinkovito delovanje sistema.

OFFSET TISK | DIGITALNI TISK

POSLOVNE TISKOVINE

vizitke, dopisni listi, kuverte, CMR seti, kopirni bloki, potni nalogi, prevoznice, ...

OSTALE TISKOVINE

letaki, zgibanke, revije, plakati, knjige, letna poročila, mape, bloki, digipacki, CD žepi, potisk in zapis na CD/DVD medij, škatlice, ...

DODELAVA TISKOVIN

različne vezave, personalizacija, plastifikacija, lepljenje, izsek indeksa, ...

REPRO STUDIO

grafično oblikovanje in priprava za tisk, ...

SVETUJEMO

pri načrtovanju tiskovin, pri izbiri materiala, pri uporabi barv, ...

SKRIBIMO ZA

kakovost, okolje, hitre dobave, zdravo ceno, ...

PARTNER GRAF zelena tiskarna d.o.o.
Kolodvorska 2 | 1290 Grosuplje | Slovenija | EU
T: 01 7861 177 | F: 01 7861 587
info@partnergraf.si | www.partnergraf.si

